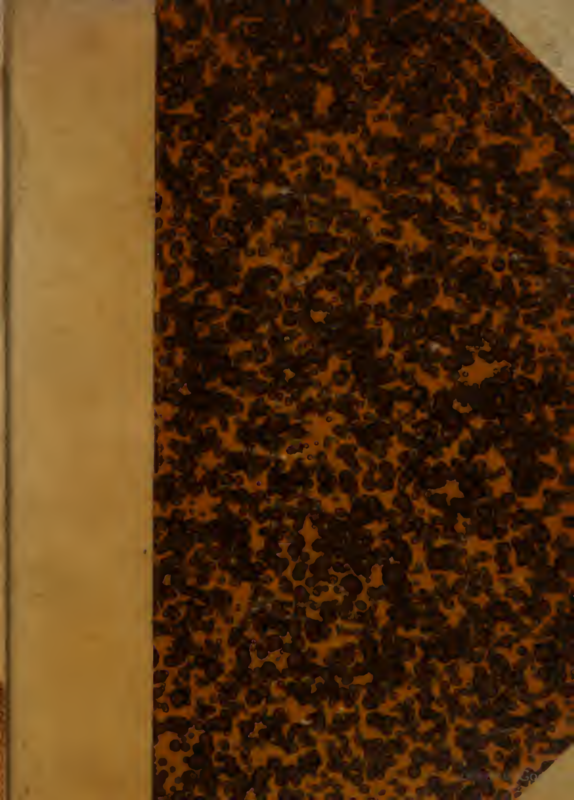

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
55
3 K
8

MELETII PHILO SOPHI DE NATVRA STRVCTVRA'QVE HOMINIS OPVS,

POLEMONIS ATHENIENSIS
insignis Philosophi naturæ signorum interpretationis:

HIPPOCRATIS DE HOMINIS STRVCTVRA.

DIOCLIS AD ANTIGONVM REGEM
De tuenda ualetudine Epistola.

MELAMPI DE NEVIS CORPORIS TRACTATVS.

Omnia hæc non prius edita.

NICOLAO PETREIO CORCYRAEO
INTERPRETE.

Cum Gratia & Priuilegio.

VENETIIS M D LII.

NICOLAVS PETREIVS
Corcyraeus Illustri, atq; Amplissimo Praesuli
Hieronymo Saulio Archiepiscopo
Genuensi, ac Bononiae Legato.
S. P. D.

HILIPPVM Illum Macedonum Regem, Alexandri Patrem, qui pro rebus à se praeclare gestis magni nomen sortiri meruit; Sauli Praesulum celeberrime; cum temporis sibi occasionem expectandam putaret, quo, in se promeritum, digna conferre beneficia posset: Quod illum prius mortem oppetere contigisset, quam à se digna pro meritis premia acciperet, illachrymasse ferunt: dum, id Magnanimo Regi planè constaret, se, nullum grauius crimen, nullum detestabilius, quam ingratitudinis subire potuisse. Quod, cum ubiq;, atq; apud omnes mortales, intollerabile uideri debeat, iusta quidem ratione, apud Athenienses, in omnium uirtutum, ac doctrinarum genere praestantissimos publicā huiusce rei actionem, constitutam fuisse crediderim. Nam qui de se benemerito, talem referre gratiam, qualencunq; per se potest, negligit, ipse inops sensuum, ac planè ingratissimus merito censendus est. Haec, mihi saepius mecum agitanti,

cum in memoriam adducerem, quãta sint, quæ in me, dum Romæ essem, pro tua singulari humanitate beneficia contuleris, quantumq; tibi, me ob tuam in me beneuolentiã, perpetuis temporibus deuinctum, auctoratumq; reddideris, nullo non tempore mihi cogitandum putaui, quo pacto tibi aliquid gratiæ reponam, ne me, quod perpetuo turpissimum ducerem, ingrati reũ perageres. Et quidem, cum impresentia, Meletium Philosophum: de structura, naturaq; hominis, insigne alioqui huiusce tractationis opus, pluribus ab hinc annis à me latinitate donatum, in publicum edere statuissem, per multisq; meorum amicorũ, & suæ, et omnium studiosorum utilitati consulentibus, qui enixe id à me impetrare contenderant, denegare hoc amplius nulla ratione possem: duplici de causa tuæ amplitudini hoc Opus præ cæteris dedicandum censui. Altera quidem: quod te neminem animi nobilitate: aut probitate uitæ: aut consilio: aut optimarũ artium utriusq; linguæ studiis: aut omni genere laudis, præstantiorem esse sciam: quorum gratia, cur efferre laudibus, studiis prosequi, beniuolentia complecti non debeam? Altera uero, cum me tibi tantopere debere existimarẽ, ut nulla ratione me soluendo esse crederem: hoc saltem aliqua ex parte, tam beniuoli tui erga me animi, uicem repræsentarem. Nam, tam etsi optime sciam, quantam curam, studium, ac uigilias, in administranda illius celeberrimæ Vrbis prouincia, exponas, cui, te, Sapiens Pontifex, ac Consideratus, nec

ambientem, nec petentem præfecit: quam, te obire summa prudentia: uirtute: consilio omnes passim prædicant: neq; ex hoc, temporis tibi quippiã reliquum esse, quod præstantium autorum lectionibus (ut consueueras) impenderes: tamen, cum Meletium meum euoluere, cum introspicere constitues, te, meliores ocii tui horas, in perlegendo ipso expositurũ non uereor. Is enim Magnanime Sauli, absolutissimũ opus, structuræ, ac Naturæ Hominis perscripturus, oẽs antiquorum libros (ut ipse ad sui operis initia testatur) sibi euoluendos proposuit, ut, quod sparsim in eorũ libris de homine cõprehensa, nec absolute explicata fuerãt, in unius opis seriem redigerentur. Ab Elementis itaq; mundi exorsus, ad corporis elementa ꝓgrediens, quo pacto hoc animal gignitur: alimentũq; sumit: ac quot uitales, naturalesq;, ac animales facultates, suas in ipso actiones ostendunt, ꝑspicue declarat. Tum, priusq̃ corporis partes singillatim explicare aggrediatur, quomodo mens per sensus agat: quid triplex animæ facultas sit: nec non, quot uirtutes quæ principales appellantur sint; Quæue uirtutis, ac uitiorum genera, quæ ex ipsis proueniunt habeantur: simulq;, quo pacto, gaudium, tristitia, risus, lachrymæ, ac somnus constituantur, luce clarius ostendit. Quid enim est Præsul optime, quod animaduertere, ac considerare potius, cum omnibus studiosis, hac re merito debes? Postea quam, opifex uerbum, ab intellectualis, ac uisibilis, Materialisq; Mundi creatione,

animal edere (quo, maioris sapientiæ argumentũ, ac circa Naturas largitas, eiusq; bonitatis thesaurus inotescere possit) statuisset, hominem procreauit: quasi alterum quendam Mundum in paruo magnum super terram constituens. Hunc inquam creauit, alium Angelum: adorantem: mistum: uisibilis naturæ arbitrum, intellectualis uero arcanorum peritum: terrestrium Regem: quiq;, à superioribus regitur: terræ, ac cœlo accomodum: temporarium, atq; immortalem: uisibilem, atq; intelligibilem: medium inter excelsa, atq; humilia, qui idem spiritus, & caro est: Idemq;, qui hic potestate præsit, alio uero migraturus sit, atq; in mysterii fine, ad Deum innuens, Diuinum efficiatur. Huius enim animalis naturam, structuramq;, Meletium ipsum, in hoc opere expressisse perspicies: ex hoc plane deprehendere poteris, nihil esse in uniuersa natura Homine præstabilius, illo præsertim, quem, consilio, probitate, humanitate, innocentia, Religione, magnitudine animi, omnibus in rebus quamplurimi præditum esse agnoscunt. Accedit item Meletio ipsi, Polemonis Atheniensis, insignis philosophi: qui ex auditoribus Xenocratis, Gymnasii eius successor extitit, naturæ signorum interpretationis luculentissimus libellus, qui phisiognomicon ab ipso nuncupatur. Hunc item, à nobis latinitate donatum, amplitudini tuæ cum Meletio ipso, dedicare uisum est, quo, tam præclare tractationis fructu, te auspice, omnes studiosi potiantur. Is enim,

ex signis, qui in Hominum corporibus plerunque appa-rent, ita Naturas, ac plurimorũ mores explicat, ut eo-rum mentis, cogitationumq́ consilia, ac cordis adyta, pe netrasse uideatur. Est praeterea cum his, Hippocra tis de Hominis Structura, ad Perdicam Macedonum Regem, & si breue, ac grauissimum (ut caetera eius scripta) & salutare opus: In quo, praeter ea, quae de Homine agit, totius anni temporũ, tuendae ualetudinis, egregia praecepta perscribit. Est item, eiusdem fermè generis Dioclis, ad Antigonum Regem Epistola, quam, nos, pluribus ab hinc annis latinam feceramus: Hanc enim, maiore ex parte, cura nostra lõge exactio rem esse, quam quae circunfertur deprehẽdes. Quae, tibi gratissima fore existimo, cum, ex eorum lectione, tum uoluptatem non mediocrem, tum fructum uberem sis per cepturus. Melampus item ab his est: quem Proeti Ar giuorum Rgis filias, mentis excessu, ac insania liberas-se Autores memorant. Qui, cum exigua quaedam de Neuis, qui in Hominum corporibus conspici solent, per stringat, lepida admodum interpretatiuncula, studioso-rum aures demulcet. Hunc tibi, tot egregiis Autorũ nominibus, postremum inunximus: ut ab eorum lectione ceu bellaria, ac tragemata, quae tuae mẽsae à tuis tibi mini stris apponi solent, non iniucunda oblectamenta exhibeat. Accipe igitur Praesul celeberrime, hos qualescunque fuerint nostrarum lucubrationum fructus, laeta, ac hila-

ri ut ſoles fronte, qui ſe tibi, tuorum erga meritorum, perpetuo teſtimonio adeſſe fateantur. Id tecum uſquequaque conſtituens, nihil eſſe in hominum actionibus, quo magis ad Dei ſimilitudinem accedere, quam beneficentia posſint. Vale.

MELETII PHILO SOPHI DE NATVRA

STRVCTVRAQVE HOMINIS OPVS, *cum breuiter, tum absolutissime compositum, & ab insignibus quibusque* Ecclesiæ *ac* Gentilium *eruditissimis Scriptoribus depromptum,*

NICOLAO PETREIO CORCYRAEO INTERPRETE.

PROOEMIVM.

OBIS *de* Natura Hominis *interpretationem differere; ac breue absolutúmque opus huiusmodi tractationis studiosis, & qui recte labores subeunt in medium abducere, consilium est*. Nam *tametsi quamplurimi* Antiquorum *sapientiss. uel longa, uel breui naturam nostram oratione complexi sint, nullus tamen eorum hac de re perfectum, absolutúmq; opus reliquit. Siquidem* Hippocrates, *Cum de natura puerilis, uirilisq; ætatis pauca admodum, & quæ non facile percipi possent scripsisset, nihil uero de uniuersali homine, & quæ in ipso facultates, uel actiones sunt, neque de eius corporis partibus ipsum memorasse compertum habemus*. Galenus *item, Cum de partium natura, ac temperamentorum qualitate mentionem fecerct, in nulla suorum operum tractatione, hanc rem absolute perscripsit. Socrates autem, in opere quod de* Hominis Natura *inscripsit, partium hominis, ac nominum proprietates explicando, quod ad* Grammaticum

potius, quàm quod ad Philosophum attinet disseruit. Sanctorum uero patrum, atque Ecclesiæ Magistri quamplurimi, ut Magnus inter Sanctos patres Basilius, Nissenus, Gregorius, Diuus Chrisostomus, Beatúsque Cyrillus, ac plerique alii qui illa tempestate floruerunt, cum in eorum magistra arte æditis sermonibus de rebus diuinis tractantes de naturę etiam interpretatione præcepta traderent, plurimúmque proculdubio dę Animalibus, Vitalibus, naturalibúsque facultatibus, atque actionibus philosophati essent, nemo ex his quos asseruimus uiris, uel sanctis patribus, ita huiusce tractationis rem perscripsit, ut sub uno Argumento solum hoc opus absoluisse uideretur. Nos autem, quæ in eorum libris sparsim posita inueniuntur seligentes, pro uirili hanc tractationem perscripsimus, quo studiosis ratio de totius corporis natura, atque constitutione perpetuo in promptu fieret: nos uero exercitamentum, inscitiæq; nostræ refugium haberemus. Decet enim studiosos ipsos; in quorum mentibus diuini amoris, ac nostri laboris gratia insederit, huiusmodi opus haud curiose, sed utilitatis consequendæ causa diligentius euoluere: neq; uerba ipsa arguendi nostri gratia rimari. Non enim (ut opinor) omnibus hæc quæ nostra lucubratio complectitur passim obuia sunt, sed multa potius multis diligenti indagatione perquirenda; illis præsertim qui philosophię studiorum, ac Medicæ artis expertes sunt.

ARGVMENTVM.

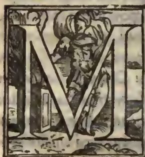

Niuersi igitur operis tractatio, ab origine tota simul conserta, atque coniuncta, & quasi articulata habetur: Quæ corporis partes singillatim explicat, ac naturæ compositionem speculatur. Hæc siquidem orbis elementa, cum his quæ corporis sunt accommodat: & quod nam orbis elementum sit, quod cum corporis elemento adæquetur: Item quæ sim

plicia, primáq; elementa, quæ nam similares, quæve dissimilares partes. & quot sensus in homine sint. quot facultates animali operam suam impartiantur. Quid etiam triplex animæ portio. & quæ nam illa sint quæ sub mentis imperio consistunt. Vnde oratio progeneratur, quæ pronuntiatiua, & quæ interna oratio fit. Præterea, quid appetitus, et unde fiat. alimenta quo pacto conficiantur, quóue cõcoquantur, excernantúrq;, & quot concoctiones, necnon excrementorum genera habeantur. quo item pacto sanguis gignitur. Vnde totum corpus irrigetur. quo etiam modo, quáue de causa somni generatio fiat. tum risus, gaudium, tristitia, & lachrymæ constituantur. Cum autem Argumentum hoc pacto completum, ac contextum quodãmodo fuerit, rursus oratio nostra cuilibet quod eius peculiare est adhibendo, cunctas quasi repetitione utens partes diuisim explicabit. Postremò, à capite, ad pedes usque, naturæ actionem, appellationésq; partium, ac definitiones referemus. Neq; uero nos quisquam eadem quæ retulimus repetere existimet. Sed quæ breuiter, angustóq; ordine à nobis comprehensa sunt latius recensendo, ea audientibus planiora reddere: iccirco ad cognitionem accommodam præsens index supponitur.

INDEX TOTIVS OPERIS.

De tibia, & ossibus ipsi oppositis quibus sura adhæret, idest fibula.
De toto pede, & ossibus quę in ipso sunt, digitisq; ac calce.
De totius corporis cute.
De pilis, & quid inter ipsos discriminis, quive eorum usus habetur.

AIORVM *quamplurimi, sapientiam simul, ac Medicinam profitentes, de hominis structura, quótq; naturis ille consistat, quæue animæ substantia habeatur, & quomodo in corpore comprehendatur, de'q; eorum adinuicem copula, nec non quę utriusque actiones, facultate'sq;, ac sensus proueniunt, & quonam pacto corpus nostrum formetur, quótue elementis consistat, & quot in partes diuisum sit, sapientia sua, ac dissectionis scientia prudenter definientes accuratissime perscripserunt. Et ea quidem, quæ ipsi de corpore literarum monumentis mandarunt, uniuersis qui recte discendi labores subeunt plane patent, eisque assentiuntur, ac uti ea habentur obseruant. Quæ uero gentiles de anima philosophati sunt, inania demonstrarunt, nihil enim uerum de eius substantia, uel quę eius natura habeatur potuit ab ipsis adduci, Quinimmo eorũ nonnulli corpore ipsam priorem, sed & alii corpus uicissim ipsa prius esse asseuerantes, nugas attulerunt. Quapropter, cum omnes discordes adinuicem sententias adducerent, in huiusmodi disputationibus uanissimi habiti sunt. Quod autem anima uno contextu cum corpore ordiatur, ipsóque nobilior, ac magis pręcipua habeatur, quodq; ab ipsa corpus ceu instrumentum moueatur, nec non ipsa sit quæ ei uitam tribuat, ac Dei prouidentia, naturæq; ordine illud contineat, quódq; ea substantia corpore uacans, ratione prędita, intellectualis, ac immortalis sit, nulli non mentis compotes nouerunt. Qua autem illa substantia sit, & quonam pa-*

cto quod corpore caret, in corpore consistat, hoc solius Dei qui hominem creauit nosse est. Quaproter, & nos peculiarem de anima ipsa orationē missam facientes, quæ ab antiquis de Vniuersalis hominis natura perscripta sunt; quæq; libris dissectiones, uerborumq; proprietatem continentibus sparsim comprehensa, pro uirili deligentes, quo nobis unde disceremus paratum sit, in unius operis seriem redigemus, Vnde, præclarum rerum opificem Deum mirari, atque propheticum illud mirabilis facta est scientia tua ex me dicere ualeamus. Cum autem nobis hoc agere propositum sit, Christi Dei nostri, auxilium imploremus, qui naturæ nostræ opifex, & sapientiæ dator, ac sapientium emendator est; cum tum nos, tum orationes nostræ eius in manibus consistant, uti nobis hoc iter aggredientibus quod erudire possit, ac intelligentiam largiatur præbeat. Et primum, quidnam homo sit, curue sic appelletur referemus. Nullis enim non in rebus ueteres, tum eorum corporis, tum partium appellationes, definitionesq; explorate, posuerunt. tale enim eorum corpus extitit, quale omnium hominum habetur. Quoniam homo non aliquo naturæ discrimine ab homine discrepat, sed omnes ipsa constitutionis ratione simili modo ad inuicem esse suapte natura idonei sunt, itaq; sub unam speciē, definitionēmq; rediguntur. Homo est animal rationale, mortale, mentis, & scientiæ capax. Animal quidē, quoniam homo ipse substantia animа prædita, sensualis est. Talis enim animalis definitio habetur. rationale uero, quo ab rationis expertibus distinctum sit. Mortale, uti ab immortalibus Angelis qui ratione sunt præditi distent. mentis uero, & scientiæ capax, quoniam ex disciplina nobis artes proueniunt, qui uim quidem eas percipiendi natura obtinemus; actiones uero ab his quæ didicerimus possidemus. Nomen uero homo ab illis ἄνθρωπος dicitur διὰ τὴν ἔναρθρον ἔχειν φωνὴν. Quod articulata uoce utatur, cū alia queq; animalia, inarticulatā, ac nihil significantem uocē emittāt. Non nulli uero, ab ἀθρεῖν καὶ λογίζεσθαι ἅπερ ὄπωπε; quod facit, con

ſyderare mente ipſa, & animaduertere ea quæ inſpexerit, cũ alia animalia, nihil animaduertant, atq; conſyderent. Quidam autem ab ἀνω θρεῖν, quod oculos ad ſublimia eleuare explices: aut à uerbo ὀρῶ, quod ſpecto ſignificat, unde ab ipſis adropos, & ἄνθρωπος, homo nuncupatur. uel ab ἄνω ῥίπτειν, quod uultus ad ſydera erectos tollat. Siquidem, alia quadrupeda, ut magnus Baſilius aſſeuerat ad terrã ſpectant, uteroq; acclinantur, hominis uero ſurſum ad cœleſtia aſpectus, ne ſcilicet uentri, eiuſq; affectionibus uacet. Ipſum ſiquidem hominẽ cum anima expertibus cõmunicare, ac rationalium intelligentia non inexpertẽ eſſe perſpectum habetur. Cum enim ſemen primum diſſeminatur, atq; emittitur, protinus illud quod in vuluam incidit anima experibus compar redditur, utpote quod ex quatuor elementorum temperamento conſiſtat, excepto quòd à uita prȩditis ſecretum eſt, & actus uiuentis oſtendat, cũ naturales in ipſo facultates inſpiciantur. Siquidem, cũ in vtero breui quodam temporis interuallo conſtiterit, ac in ipſum incidens naturalis cuiuſdem humoris feruorẽ ſuſceperit: uegetalis, auctiueq; facultatis ratione zoophitis, quȩ inter plantas, animaliaq; ambigui generis ſunt quã ſimillimum efficitur. Etenim, hȩc hominis ſtirps uegetatur, augetúrq;, & partiũ membrorúmq; formam ſuſcipit. Incrementum denuo illic ſenſim capiens, in animal uertitur, & ſuas in ipſo actiones uitales facultates exercent, cum & pelagicis animalibus ſimile fiat. Quapropter et embrionem appellãt, quod ad alimentum, incrementúmq; capiendum facile manat, dictum à Grȩco βρύειν, quod mano, ſeu ſcateo ſignificat. Siue quod cibum intus contineat, qui Grȩce βορὰ dicitur. Siue quod in homine conſiſtat qui ab ipſis βροτὸς nuncupatur. Matrix uero, quod illius quod procreatur mater ſit. Nam his nominibus eam Græci appellant. νηδὺς. δελφὺς. ὑστέρα. quod ventrem, vterum, vuluam interpretareris. νηδὺς quidem, quod uoluptatem diceres, Quoniam rem cum uoluptate peragit. Seu à Græco διανεμεῖσθαι, quod aſpe-

ritatibus cumulatam, refertámque esse significatum optinet. Etenim, natura ipsam asperam protulit, & accetabula cum Venis, & Arteriis quibusdam adhibuit, ne semen ipsum lubricitatis gratia ellaberetur; puerperáque infœcunda permaneret. Siue quod defluxus alimenti conceptui ab ea proueniat à Græco δέλεαρ, Quod defluere diceres, uel à νὴ quæ est pars priuatiua, & δὺς, quod procreandæ sobolis ui nonnunquam priuatur; ac laboriosum patitur partum. δελφὺς uero, quod græce ἀδελφοποιὸς, quod fratres procreantem explicares, nam ἀδελφοὶ ex eodem utero, qui δελφὴ dicitur procreati, fratres adinuicem appellantur. ὑστέρα autem, quod græce ὕστερον nouissimum dicitur, quia omnium partium nouissima proprios actus ostendit, cum in partu perficiendo, attrahendi, continendi, alterandi, excernédique quæ eius facultates sunt, utatur. Seu quod nouissimum aliorum ab aluo situm optinet. Siquidem conceptus, in uulua alimento, ac spiritus reciprocatione; non oris, sed umbilici officio utitur, quod ex matris sanguineis excrementis fit, unde, & umbilicus ὀμφαλὸς græce, ἀπὸ τοῦ ἐμπνεῖν, quod respirare est nuncupatur. Corporis nanque quasi medium qua ipse situm optinet habetur. Siquidem, in huius animalis ortu membrana subtilis quædam primum concrescit, quæ ab illis χόριον, quod secundam denominares ἀπὸ τοῦ χορῶ, quod contineo diceres, cùm fœtus ab ipsa contineatur. siue quòd locus eius sit, qui ab illis χώριον nuncupatur. uel à χορηγέω, quod impertior diceres, quia fœtui ab ipsa alimentum impertiatur. Dehinc cor, quod omnibus membris proportione respondet, cum à natura primum constituatur, totam naturæ ipsius constitutionem suscipit. Quamobrem, in naturę officina, ad corporis contextũ peragendum compositionis ordine, moderate propriis principiis perficitur. Quadrupedum autem animalium genus, in uulua porrectum consistere figuratur; Homo uero nasum inter genua medium continens, oculis genibus inixis, aures extrinsecus retinet. Et

cum

cum iam legitimum edendi partus tempus completum fuerit, uenter in tumorē erectus, fœtum ad exteriora expellit; & soluto primum capite, eo motus ordine, illa quæ grauiora corporis, corpulentiora quæ sunt ab ipso tracta (has quidem partes ad humeros, pectúsq; esse constat) extra serpunt. Et hęc quidem semita eorum qui naturę ordine nascuntur recta habetur. Tumores uero uentris, qui præter naturam eueniunt, partúsq; difficultates misas faciemus. Mox igitur ab ipsa umbilici abscisione, tum alimētum, tum respiratio ad os progreditur, quod quidem post hac infantis alimentum lac esse, quòd optime ipsum alat omnibus perspectū habetur. Lac autem nihil aliud est quam sanguis in genitricis papillis in albedinem conuersus, quem uenarum officio quę amphisbenę nuncupātur ab uulua papillę suscipiunt. siquidē papillæ quæ Græce μασθοὶ fœminarum præcipue dicuntur, quasi μαστοὶ mansi uidelicet, cū hi affatim alimentū suppeditent. siue quod iam in lucem editis fœtibus escam quam ipsi μάσημα nuncupant impertiatur, unde manducatio, quod illi μάσημα dicunt. uel ἀπεσομάττεσθαι, quod applicari interpretareris, quia ipsis infantes primum applicantur. siue quòd à lactentibus infantibus trahantur, a græco ἐπισπᾶσθαι, quod trahere diceres. siue à μαίω, quod quęrere significat, quia eas pueri quærant, unde, & mater à pueris quæsita dicitur; Siue quod quę ad fœtus alimentum necessaria sunt quęrat. Aut, quod naturæ ui illa quę generantur eas inquirant. Quod uero illud μαίω quæro significet, apud Homerum est, qui ait, μαιομένη κευθμῶνας, idest, quæ latebras quærit. vnde & obstetricem, quę ab ipsis μαῖα dicitur, ex eo quòd utero latentes infantes quęrat dictam putamus. Infans uero, qui græce βρέφος dicitur παρὰ τὸ δεῖσθαι φορβῆς, ex eo quòd alimenti indigus sit, quod ab illis φορβὴ denominatur appellatus. Corpore igitur, nec non temperamento, quod ex elementis prouenit, cum animę expertibus homo cōmunicat, cum stirpibus uero, tum his, tum uegetali, seminaliq; facultate. Cum his

autem quę ratione carent, præter ea quę diximus, sensualem, respirandiq; potentiam iusta proportione communem habet. hæc enim cuncta hominibus cum rationis expertibus & si non omnia omnibus communia sunt. At qui ob rationalem uim, cum idoneũ ætatis tempus fuerit nactus, singula animaduertendo, intelligendo, ac diiudicando, incorporeis, intellectualibúsq; naturis compar efficitur. Anima uero ab initio cum semine, ut sapientissimus Gregorius scriptum reliquit, cum corpore contexitur. fieri enim non potest inquit, uti existimemus, ipsam animam alienę ædificationi congruere, sic uti nec sigillum ceræ imprę ssum accõmodari alienę imagini ullo pacto posse. Quemadmodum enim semen ex minimo quodam, ad illud quod perfectum est redigitur, ita & animę actio, recta ratione subiecto corpori insita, cum eo simul accessionem, incrementúmq; sentit. Siquidem, solæ eius, uegetalis, A uctiuáq; facultates, in prima constitutione ceu radix quędam terrę recondita ipsam pręueniunt: Nam illud quod accipit, pręsui exiguitate maioris capax esse haudquaquã potest. Dehinc stirpe in lucem edita, necnon cum soli ipsi germen ostenderit, sensualis facultatis gratia subit. Cũ uero ad uirilẽ iam ætatẽ euehitur, moderatáq; magnitudine sit prędita, rationalis facultas fructus cuiusdã uice prouenit, quę confertim haudquaquã ostenditur, sed una cum instrumenti perfectione, prę suæ prouidentię captu incremẽtum adepta, tantundem fructus perpetuo edit, quantum capiendo subiecti facultas sufficiet. Siquidem, naturę potentiam, primę constitutionis occasioni admixtam esse constat. Verum, cum ad perfectionem progreditur, naturę cõtinuato tenore dilatatur, ac manifesta redditur. Neq; uero quippiam, ut perfecta efficiatur eorum quę extrinsecus sunt accipit, sed se ipsam propria ui incepto tenoris ordine debito fini constituit, ut neque animam corpus pręcedere, neq; ipsum corpus uicissim anima separatum, ut Græci nugantur, sed utriusque idem principium esse uerissime credendum sit. Quoniam uero homo ex corpore est,

corpus autem quodlibet ex elementis quatuor constituitur, ipsum iisdem affectionibus quibus & mundum subici necesse est. Etenim *elemēta, unde totius orbis constitutio,* Terra, Aqua, Aer, *ac* Ignis *sunt.* Nam, *hęc, gręce* στοιχεῖα *appellātur* παρὰ τὸ συστοιχεῖν ἀλλήλοις, *quod mutuo adinuicem ordine recte procedant, ac uniuersim omnibus in rebus optime congruente qualitate rite conueniant.* Neque *enim horum quodlibet peculiarem quandam, ac seorsum sortitam qualitatem qua ab aliis secretum esset, ut quale sit comprehendi quęat optinet, sed consertis adinuicem facultatibus consistunt, ut nullum per se solum absolute consistere, neque simplex, sincerúmq; esse credendum sit; sed* Terram *quidem sicca, frigidaq; qualitate;* Aquam *uero, humida, ac frigida;* Aerem *autem calidum, humidúmq;;* Ignem *uero, calidum, ac siccum esse: sic coniunctę qualitatis gratia quo quodlibet eorum inuicem commisceatur, uis procedit.* Verbigratia*: cum* Terra *sicca, frigidaq; sit, frigiditatis cognatione cum aqua unitur. Sed aqua, ob humiditatem, aeri cognata redditur;* Qui, *cum calore humiditateq; præditus sit, qua calidus cum igne, qua uero humidus, cum* Aqua *conseritur.* Cum *autem* Ignis *natura, calida, siccaq; habeatur, qua calidus, aeri copulatur, quod uero in eo siccum est, cum terra iungitur.* At Aqua, *frigidā, humidamq; qualitatem optinens, frigiditate quidem terræ, humiditate uero aeri applicatur. & ita, circularis quidam ordo, locúsq; quàmmaxime concors, hoc pacto efficitur.* Et *hæc quidem ut prima elementa, cum in materias, formasq; resoluuntur, omnifariā indiuidua animę expertia. ipsaq; prædita, ac ea quę zoophita nuncupantur, constituunt.* Ab *his, sapores, qui corpori nostro cognati sunt, sanguis inquam, ac pituita, flauaq;, & atra bilis progenerātur.* Etenim, *sanguis, cum calidus, humidúsq; sit, aeri proportione respondet.* Flaua *uero bilis, calida, siccaq;, igni, atra autem frigida, & sicca, terræ; pituita uero, utpotē quæ frigida, ac humida est, aquæ proportionatur.* Sed *quoniam hæc,*

sectioni, mutationiq; , ac fluxui perpetuo obnoxia redduntur, & corpora, horum passionibus subiici oportet. Sectioni quidem, qua sapores ab inuicem secernuntur, ac quasi ipsi in materiam, formamq; secantur. Mutationi uero, qua ad qualitatem, quantitatemq; attinet, siue, cum calescere animal, rigereq; accidit; aut, cum exuberantiā, decrementúmq; patitur. fortassis, & morbis causantibus, ac cum ætatū alteratio subsequitur id accidit. Quoniā uero annus in tēpora quatuor, Ver, Aestatē, Autumnū, & Hyemem diuiditur, & homines ætatibus quatuor distinguntur. Nam prima puerilis, quinquennii. Secunda ætate florentium: Tertia, mediæ ætatis, Quarta uero senectutis est: Tametsi à Medicis & alię addātur, infantium inquam, quę puerilis est, & qui extremo sunt senio confecti. Etenim, in Iuuenibus sanguis: qui uero ætate florent flaua bilis, atqui ætatis florem prætergressi sunt, bilis atra, in senibus autem pituita exuperat. Iuuenes quidem, calidi, humidiq; temperamenti sunt, qui & ueri proportione respondent. Qui autem ætate florent, cum calore, siccitatéq; præditi sint, æstati proportionantur. Quorum uero media ætas est, sicci, frigidiq; habentur, autumno similes sunt. At senes ipsi, frigidi, humidiq; , hyemi similātur. Siquidem, in Iuuenibus, & qui ætate florent, insitus calor plurimus est. Qui uero ætatis florem prę teriere, mediocris, in senibus autem permodicus est. Et in aliquibus quidem modum excedit, in quibusdam uero augetur. In aliquibus autem aliquantisper in statu est, et in aliis aliqua ex parte minuitur, sed in aliquibus magis, in aliquibus uero minus. At qui, & ob effluxus patitur, quòd animal patentibus, obscurisq; meatibus usquequaque exinanitionē sentit. Et patentibus quidem, humidum, sicciúmq; excrementum, mucosiq; humores, sputáq; , & spiritus excernuntur. Obscuris uero ductibus, qui & naturales sunt, à iecinore procedentibus fistulis multifidę respirationis per totum corpus emissio fit. Sed & fumosæ exhalationes, quę per caput, arteriásq; , ac cor

poris meatus procedunt, ipsum per sudores exhauriunt. Cum autem ea quę exhausta sunt, sicca, humida; , ac spiritu prędita sint, animal, sicco, ac humido alimento, & spiritu indigere necesse est, ne scilicet ingredientis alimenti inedia destruatur, concidatq; ; sed exhaustis ex alimento congrue adhibito par uicissitudo reddatur. Etenim, qui nobis insitus calor est, inflamantem, alimentúmq; praebentem materiam sibi perpetuo expetit: Et si ipsa nonnunquam potiatur, neque hac de causa eius actio cessat: sed cum colliquatione, excretioné q; eorum, quae ingrediuntur ceu in ea qua aera funduntur fornace usus esset, aliud denuo alimentum expetit, nec unquam animal à tali motu quo natura praeditus est desistit. Si uero, quod mouetur quandoque destiterit, & animalis esse destruitur. Talem autem motum appetitũ nuncupamus, qui quidẽ nihil aliud, quàm esus, potúsq; indagatio est. Nam apetitus, stomachi naturale opus, quod simul cum animę sensu prouenit habetur. Siquidem cibus, potúsq; ex elementis ex quibus & consistimus, nobis subministratur. Quoniam elementa ipsa in fructus etiam permutãtur, fructus uero in alimenta, at alimenta ipsa in elementales sapores, sanguinem scilicet, pituitam, flauam, & atrã bilem: Hi enim in carnem, cutem, ossa, neruos, venas, arterias, medullas, exungiam, spiritus, membranas, earnis reuolutiones, ligamenta, musculos, chartilagines, ungues, pilos, resolutionem patiuntur. & hęc in formulas, membraq; , & partes, nec non particulas, unde formę corporis nostri perfectio est diuiduntur. Etenim, elementis quibusdam propius, simúlq; , ac re aliqua mediante utimur. Verbi gratia aqua, nonnunquam per se, quandoq; uero uino, oleo, & omnibus aliis qui humidi fructus nuncupãtur admixta. Pari autem modo & ignem ad usus nostros conuertimus, aliquando propius cum ab ipso calefieri accidit, nonnunquam uero his quę coquuntur, quae nobis esum, potúmq; subministrant. Nec secus aere utimur, propius quidem, cũ eum halitu quòd nobis circunfunditur atrahimus, ac dum esu, potúq; fruimur, spiritus

reciprocatione, aliisque item quę nobis adhibemus mediantibus. Terra quidē propius haudquaquam, sed mediis animalibus, seminibúsq;, ac stirpibus uescimur. Nam, tum stirpium, tum seminum naturam, nō ipsius terrę gratia, sed tum ad alimentum hominum, ac aliorum animalium, tum ad constitutionem, à rerum opifice procreatam constat, Inde fit, uti stirpium, seminúmque usus repertus animalium causa sit, sed tum ipsa, tum animalia ut homini inseruiant procreata esse manifestum habetur, quo alimentorum, quæ ceu circulari quadam uicissitudine exhibentur, eorúmq; unde fructus suppetuntur, natura indeficiens permaneret; Quanquàm ad quodlibet ex elementis diuersa genera in dies singulos clàm demigrant. Etenim, elementorum quę diuersæ qualitatis sunt adinuicem conuentu, eius, quod ad corporis nostri fabricam attinet; ac omnium quorumcunq; aliorum generum quæ diuersa habentur constitutio perficitur; Quæ ex pluribus diuersis concordi adinuicem ordine copulatis, rite consistunt. Cum uero cōuentū, quo elementorum harmonia iuncta constiterat, congruo tempore resolui contigerit; compositum corpus in perniciem actum, in ea ex quibus constitutū fuerat denuo resoluitur, quodlibet eorum quæ in unum conuenerāt, ad sibi præscriptum locum reuertente. Hoc nanq; ; ceu circularis quædam figura habetur, quod & naturę continuatus ordo, & corporis officium, elementorúmq; series, ac temporis hebdomatica circulatione dimensio est: quòd ex eodem originem sumens in idem desinit. Et quale quidpiam in Agricultura fieri cernimus, cum ex nubibus procedens hymber, siue per Aqueductus defluens humor, subiectum locum madidum reddit. Ortus quidam exempli gratia sumatur, in quo innumerę diuersarum arborum, ac uariæ species eorū quæ terra procreat, aluntur. in quibus singulis, tum formæ qualitate, peculiariq; proprietate colorū plurimum discriminis inspicitur. Cum igitur uno in loco, tam multa ab uno humore alantur. Siquidem facultas quæ horum singula humectat unum quoddam natura habetur:

at eorum quæ aluntur proprietas humore causante diuersas in qualitates commutatur; Nam, *in* A*bscinthio, quod eius peculiare est amarescit.* In *aconito autem in saporem qui perniciem inducit, transmutatur, ac in aliis diuersa fiunt.* In Croco, *balsamo, ac papauere, eorum quoddam calefaciendi, aliud refrigerandi, quoddam uero media qualitate præditum est.* Idem, *de lauro, ac lentisco, & his similibus dixeris.* In *ficu quidẽ, ac uitibus, dulcedo illa optimi saporis innascitur, ex quarũ racemis uinũ fit, tum qui in pomis succus existit, rosarúmq; rubedo, liliiq; splendidus candor,* Violéq; *cerulescentis color apparet.* Necnon *omnia quæ in terra uisuntur, ex uno, eodémq; humore germinantia, in tam numerosas, diuersasq;, secundũ figuram speciémq; qualitates distinguuntur, ut eorum numeros percensere laboriosissimũ habeatur.* Tale *quidpiam natura ipsa, seu naturæ potius princeps, in nostro quod anima præditum est aruo mirabile operatur.* Vnde *ossa, chartilagines, venæ, arteriæ, cunctáq; quę nuper retulimus fiunt. ex quibus denuo, oculi, tuniculę, nares, aures, lingua, dentes, gingiuę, gurgulio, claiculę, thorax, cor, pulmo, intestina, venter, cunctaq; uiscéra cum liene, iecinoréq;, ac aliis omnibus quæ intus consistunt, ad hęc, manus, pedésq;, & omnes partes quę instrumentales habentur, diuersis inter se officiis secretæ, una tantum alimenti insuccum mutatione, propria sui natura rite alimẽtum sentiunt, utpotè qui omnibus subiectis partibus idem admouet.* Nam, *cuicunq; parti adhibetur, in ipsa & alteratione͂ sentit, ac cum parte cui adhibitus fuerit, peculiaris, ac coalescens efficitur.* Si *enim ad oculos secesserit, cum uisibili spiritu eiusdem temperamenti efficitur. tum si ad oculi tunicas perrexerit, diuersis partibus proprio iure ad singulas diuiditur.* Si *uero ad eas quæ auditus sunt partes defluxerit, audibili naturæ commiscetur: necnon labiis adhibita, in labia cõmutatur.* Sed *et in ossibus concrescit, & in medulla molliciem sentit, necnõ cum neruo contenditur, ac simul cum superficie extenditur,* Simili *modo in ungues procedit,*

inq; pilorum constitutionem congruis uaporibus gracilatur. Si uero uaporibus ipsis per tortuosos meatus progredi contigerit, crispiores, tortuosioresq; pili constituuntur. At si uapores, à quibus pilorum ortus in rectum progredientur, porrectos, distentósq; ipsos fieri accidet. Qui enim à fumosa emissione quæ à stomacho ad caput fertur pili oriuntur; si ea alba, magisq; pituitosa fuerit, ocyus albescunt; à biliosiore uero, magisq; sicca, tardius. Siquidem canescere, riderẻq;, hominis tantum peculiare habetur, sed canicies ipsa non omni tempore, sed cùm senio tantummodo prouenit. Hæc nanq; à Grecis πολιὰ nuncupatur, siue quod λευκὸν, πολιὸν dicunt, quod candidum diceres, siue quasi παλαιὰ, quod uetustam explicares, quia uetusta cum senescimus fit. Cum succus igitur unde totum corpus nostrum alimentum sumit optimus, ac sapore præstans fuerit, uitalisq; spiritus boni temperamenti existit, permanétq;, corpora præstanti colore, actuosaq; redduntur. Ad hęc, oportuna anni temporum mutatio, uentorúmq; constitutiones, ac aeris temperies, necnon accommodatus alimentorũ usus obsecundant. Cùm enim horum quodpiam aliqua ex parte frustrari contigerit, naturæ ordo præuertitur, tum si frigus ad intima penetrabit, insitus qui in nobis calor est frigescit, ac quasi quędam tabifica affectio subsequitur, qua corporis flos, rubescens uidelicet eius color deperditur. Quoniam uero corpus nostrum, temporum mutatione rigescit, calescitq;, natura nobis crassam cutem vt Bobus, seu aliis huiusmodi animalibus, quæ similipræditasunt cute, haudquaquã super induxit. Sed neque amplis pilis, densisq; vt pecudes, caprarúmq; genus couestiuit: Neq; vt serpentes, piscésq;, reddidit corticatos: nec testam, vt testudinibus, ac coclearum generi, cunctisq; quæ testacea sunt, largitus est. Sed neq; pennarum velamen, vt auibus adhibuit. Necessarius igitur nobis vestimentorũ vsus extitit, vt eo, quod rationis expertibus animalibus natura impartita est expleremus. Ad æhc item, ædibus nobis opus erat, quibus hymbrium, hyemisq; tempestatem,

ſtatem, caloreſq; declinaremus. Prĕterea, quia id quod in eſum, potúmq; adhibemus, confici aſſidue contingit, alio indigemus. Tum ob qualitatum intemperiem, ac ne corporis copula ſoluatur, nobis medicorum curatione opus eſt. Neq; enim res ipſas ad hominis tantummodo alimentum creatas eſſe, ſed multo magis medelę ipſius gratia cenſendum eſt: Nihil enim eorum quę terra continentur exiſtit, quod medicinæ arti non conferat, hominiq; opituletur: Siue ferarum genus, ſerpentúmue, aut uolucrum, ſiue ſtirpes, herbas, lapides, uel omnium rerum quę in terra, mari, ac uniuerſo orbe uiſuntur ſpecies complectaris. Homini igitur ob aſſiduas euacuationes, quódq; illa quę accipit abſumuntur, utq; animal à ſui conſtitutione non deſinat, alimento iugi eſus, potúſq; opus extitit. Siquidē, ſolido alimento, primo præcedentiq; ordine, humido uero ſecūdo ipſum ſubſequente utimur, quo ſiccū, humido pro uehiculo ſit, ut ipſum ceu manu ad exteriora deducat. Quemadmodum Hyppocrates, humidum ſicco alimento uehiculum eſſe aſſeuerat. Prĕterea, & veſtium uſu indigemus, cum nullum nobis ualidum tegumentum natura impartita ſit. Domibus uero, quo ab ambientis nos aeris intemperie, ferarúmq; in curſu tutos efficerent. Medicinæ autem curatione, tum qualitatum mutationis cauſa, tum etiam ob ſenſum quo corpus noſtrum prĕditū eſt egemus; Qui niſi nobis ineſſet, nec dolor ineſſet; Nam nullum dolorem ſentientibus, nulla medicę artis cura opus fuerat. Sed in ipſa mali ignoratione, nihil ægritudini ipſi opis inferentes, in perniciem uerteremur. At artiū, ſcientiarúmq; cauſa, atq; ob earundem uſum, mutua nobis conſuetudine opus eſt. Et quia alteri, alterius opera indigemus, quàm plurimos in unum conuenire oportuit, quo in communi omnibus uitę neceſſariis conſuleremus: Quem conuentum, cohabitationémq; Ciuitatem appellari placuit, ut propius, non autem ſemoti inuicem utilitatibus conſuleremus. Homo enim natura ſotiabile, politicúmq; animal habetur, nec unus per ſe ipſum ſibi ipſi ad omnia ſufficit. Hinc igitur

urbes, ob conuentus, disciplinásq; conditas esse certum est. Ciuitaté *uero, non modo quę rite condita ad incolendum habitatio est, sed & conuentus, cohabitationesq; multorum utilitatis consulendæ causa esse definiunt.* Homo *autem super omnia animalia ratione prædita, ipsiusq; expertia duo hęc pręclara præcipue sortitus est; alterum quòd solus is pœnitentiã agendo, uenia dignus fit,* A*lterum uero, quòd cũ corpore mortalis sit, immortalis efficitur; & hoc quod ad corpus attinet, animę, quod uero ad animam, corporis gratia assequitur.* Solus *enim homo ex his quę rationalia sunt* ἐξαίρετον ἴδιον *pręcipuũ quoddam eius peculiareq; quod est ut uenia à pœnitentia dignus efficiatur acquisiuit.* Nam *irrationalium in nobis àffectuum ob cognitionem quæ nobis ad rationis expertem naturam est occasio innascitur:* Siqui*dem, affectuum cognatio, nos, ratione'q; uacãtes ex pari occupat.* Ho*mo duplici similitudine ad sibi contraria prælitus est; mente quidem, quę* Dei *imaginẽ repręsentat, ad* Dei *ipsius pulchritudinem se transmutat:* Impetu *uero, qui ab affectu proficiscitur, peculiare quoddam cum brutis possidet. Sed & totus plerunq; qua ad bruta procliuis, propensúsq; est eorum naturę efficitur;* Cum *à deteriori illud quod nobilius est occupatur.* Hac *igitur de causa, pœnitentiam insigne munus* Deo *largiente possidet, uti ipsa media à culpa ob comissa à se criminis immunis fiat.* Etenim *hoc soli, et omni homini presenti uita superstite, ac perpetuo tributum est.* Cum *uero fato functus fuerit, id minime assequi potest.* Et *quemadmodum risibile, eius substantiæ, uel potius speciei propriũ habetur, (quoniam hoc ipse passim, perpetuóq;, & si non semper ipso utatur pręditus est) ita singulari quodam iure, ac pręcipuo præter aliorũ animalium genus à mortuis resurgere. nec non ad immortalitatem tendere proprium optinet.* Hoc *autem ei, animæ immortalitatis gratia contingit, uti mors, ob imbecillitatem, passibilitatemq; corporis.* Proprium *autem, tum artium, tum scientiarum erudimenta percipere, atq; in qualibet arte actionibus, inuentioni-*

bus

nibúsq; uti hominis naturę habetur.

QVOT FACVLTATIBVS *homo præditus est.*

TRes in hoc animali ratione prædito facultates perpetuo agunt, Animales uidelicet, Naturaléśq;, ac uitales; quæ.s.principales, sensualéśq;, ac motiue nuncupantur. Et animales quidē, quę & principales sunt, imaginatio, cogitatio, memoria, opinio, consyderatio, & qui particulatim sensus, uoluntariiq; motus habētur. Vitales uero, eas: In quibus spiritus reciprocatio, et pulsus est dicimus. At naturales, genitalē, uegetalē, auctiuā, quęq; earum ministerio subiiciuntur: quales sunt illa quę attrahendi, cōtinendi, alterandi, excernendiq; uim habent. Ad hęc autem aliarū quædam esse, quàm discretiuam dixeris, quę dum sui officio per omnes partes fungitur, ipsis constitutionem, alimentúmq; largitur: ac quę superuacua sunt expellit. Scire autem necesse est, has facultates ex tribus partibus originem ducere: A capite quidem, unde consyderamus, sentimúsq;, ac reminiscimur, locorúmq; utimur mutatione. A corde uero, qua irascimur, ac sumus calore præditi. Praeterea in ipso corde & pulsum continemus, unde & omnibus arteriis subministratur. Sed à iecinore illud unde alimētum sumimus, incrementúmq;, ac totum corpus nostrum irrigatur, procedit. Harum autem facultatum quęlibet, mentis causa agit. Quoniam omnis actio potentiæ perfectio habetur. actiones autem mentis potentię sunt; at mens ipsa principalis animę pars est, & quidem eius natura per seipsam comprehendi haud quaquam potest, quia cū materię, corporisq; expers habeatur, à nullo præscripto corporis loco continetur. Nam hæc sola animę oculus est; sed omnis tamen uoluntarius motus, ipsius opus est: Siquidem, imaginatio ipsa quemlibet uoluntarium motum anteit. Imaginatio autem principalis animę partis impressio est; cuius officio ex opinatione quadam rerum quę in præmes

ditatę sunt sub obsura illuminatio gignitur. Cogitatio, proprius mentis motus habetur, quæ per ipsam agit, resq; diiudicat: Diiudicationes uero, dispositionesq;, ac malorum declinatio, & impetus, rerumq; animaduersio, & uirtutes, ac scientiæ, nec non artium rationes, consiliiq; capiendi modus, intellectualis officio demandantur. Sed quæ iam obseruata à nobis, uel animaduersa sunt, aut intellecta, siue pacta, uel quæ auditus percepit, memoriæ cura seruantur. Opinio uero, cum horum perfectiua sit, ea quę sensuum officio imaginatione, & cogitatione deprehenderat, quæque actione peregerat, ac perceperat auditu; nec non quæ memoria tenuerat repetendo, consyderationis dispositione explet. Consyderatio uero mens est, quæ recta cum ratione sapientem uitam præeligit. Mens autem natura intellectualis est, quæ omnia quæ in rerum natura sunt, tum artes ipsas, tum scientias intelligit, ac perficit. Siquidem mens à Græcis νοῦς παρὰ τὸ νέεσθαι, quod meare diceres; quę perpetuo uidelicet meat, atque mouetur, & quæ omnes quæ à nobis res fiunt præcedit, nuncupatur. Quidnam mente ipsa (ut Homerus asseuerat ocius habetur, qui sic ait.) ὥσδ᾽ ὅταν ἀΐξῃ νοῦς ἀνέρος. Quod est, utq; hominis cum mens rapitur. & alibi ὥσ πτερὸν ἠὲ νόημα, ut pennę, seu mens. At qui, à mente ipsa & orationis ortus est, Quæ & uocibus formatur, & literis quasi corporea redditur. Nam oratio quæ linguę, labiorúmque ministerio procedit; à mente ipsa progeneratur: sed ita eius generatio fit, ut cerni nequeat: neque passioni, labori, uel diuisioni obnoxia redditur: Ipsa enim corpore uacans, inuisibilisque est, & quę comprehendi nequit, ab audibili tantummodo sensu percipitur: Nullùs quidem est, qui oculis, seu manu orationem deprehenderit: sed natura corporis expers habetur, atque omnino deprehendi nequit. Ab uno tantum audibili sensu cōtinetur. At neque auditus ipsam extensis manibus detinet, sed ipsa tota sua sponte ingrediens detinetur. neque à mente, quę ipsam procreat diuiditur, aut scinditur, seiungitúrue, sed omnes ipsam audien-

tes replet; cum nec à mente ipsa unde originem duxerat procul existat. Cogitatio autem, & animæ consilium; ab oratione ipsa deprę hendũtur. Quamobrem; Magnus Basilius inquit. Deus qui nos creauit, orationis nobis usum largitus est, ut cordium consilia inuicem detegendi facultas sit, ac cõmunicabilis naturæ gratia omnes quę cuiq; insunt inuicem partiremur, dum ex corde, ceu ex arcano quodã promptuario consilia depromeremus. Si enim nuda tantum anima uitam produceremus, ab ipso intellectu protinus inuicem conueniremus. Sed quoniam anima nostra sub carne, ceu uelamine quodam detenta cogitationibus utitur, uerbis, rerumq; nominibus indiget, quo quę in intimis continentur in publicum ederet; excepto quòd prius à rebus ipsis formula quędam in intellectu oritur; debinc cum mens ipsa imaginatione usa fuerit, ceu delectũ quodam à subiectis rebus habito, peculiares, accommodatásq; cuiuslibet rei significationes denuntiat. Postea uerò, cum quę intellectus deprehenderat, uocalium instrumentorum officio tradiderit, hoc pacto aeris formatione intellectum ipsum qui in arcano constiterat, articulatæ uocis motu palàm ostendit; & hoc in natura animalis ratione præditi uti animę arcana pronuntiatiuę orationis munere detegantur, peculiare habetur. Nam Angelorum intellectuales substantiæ, ipso intellectu inuicẽ cõueniunt: Humanã uero orationẽ intellectus Angelũ esse nõnulli statuerunt. Sed altera qui de interna, altera uero pronũtiatiua oratio dicitur: Et interna quidẽ est, quæ in corde loquitur: quę uero ad eloquiũ, usúmq; uenit, fluxus est; qui cum uoce à cogitatione emittitur. Non autẽ omnis uox oratio dicitur, sed quæq; res quę strepitum ad auditum defert, uox nuncupatur. Quoniam uero animę nostræ duplices actiones habẽtur, alterę quidẽ quæ ad cognitionem (ut nuper asseruimus) pertinent; ut mens, opinio, imaginatio, sensus, ac cogitatio sunt: Alteræ uero uitales, appetiscibilésq;, ut uoluntas, iracundia, desyderium; de quibus deinceps referemus. Mentis quidem uniuersas actiones, in cerebri quod in ca

pite est concauis locis diuisas, illis inquam quæ in sincipite, ac occipite, quæq; in medio sunt; nonnulli consistere statuunt: inde uidelicet argumentum sumentes, quòd hæ, peruersione quadam ex morbis nonnullis subsequente destruuntur. Siquidem, nonnunquam, imaginationis, cogitationisq;, & memoriæ uis, earumq; consyderatio, simul in mente captis præuertuntur: aut ipsi harum amputationem patiuntur. Plerunq; uero, in singulis harum idem euenit. Verumenimuero, mens ipsa in hominibus legitimo naturæ ordine degentibus, opere, uel oratione, quod peculiare prudentiæ munus est agere, solet. Qui uero imbeciles partes sunt, cum cõpotes naturalis eius facultatis, aut motus esse nequeũt, in his, ab omni actione ipsius immunes efficiuntur. Quemadmodum in illis qui in musica exercentur cernere est: Nam hi, instrumentis ex diuturna intermissione artis labefactatis, scissisq;, scientiæ suę uim ostendere nequeunt. Hãc autem mentem, non modo Animalibus, uitalibus, & naturalibus facultatibus præesse compertũ habemus; sed ipsam etiam per quinq; sensus suam uim ostendere certum est. Cum autem se ipsam ad singulas sensualium facultatũ diuidat, harum cuiuslibet officio, rerum cognitionem rite repetit: Quæ enim cernuntur, oculis consyderat. At quæ dicuntur, auditu animaduertit. Quæ uero esus sunt qualitates, linguæ officio diiudicat: Olfatu autem uaporum discrimina probare solet: & manu pro sui arbitrio ad omnia instrumento cooperante utitur. Nam membrana quæ cerebrũ ambit: cum naturæ ordine sensualium instrumentorum ministerio quæ ab ipsa mouentur ad uisum, olfatum, auditũ, & gustum rite accommodantur, animali spiritu medio sensibus inseruit. Vitales autem facultates, à corde ipso proficisci didicimus. Etenim, cum anima in nobis insiti caloris motu qui semper mouetur instrumenti uice utatur, (hic à nonnullis uitale robur nuncupatur,) uniuersam sui actionem perficit. Siquidem; uitalis spiritus qui inde scatet, cum cerebro suppeditet, ac inde ad sensus, cunctósq; corporis neruos proce-

dat; uita præditi, actuosiq; efficimur. Nam, cum à corde pulsatilis motus proficiscatur (neque enim aliud pulsus, quã cordis, arteriarũmq; motio est) qui à uitali facultate, pulmone dilatationem, contractionemq; sentiente, naturę ordine mouetur, hoc fit, quo fumosa excremẽta ad exteriora deferantur, ac sincerus aer uicissim admittatur: utque uitalis tenor, insitus uidelicet cordis calor incitaretur, inflamareturq;.

A iecinore autem, naturales facultates mouentur; Nam totum cor=
pus nostrum ipsius officio alimentum sumit; ab illo incrementum su= 1
scipimus, ac denuo nobis alimenti appetitus innascitur: Is uero ob cõcoctionem, partitionemq;, ac sanguinis procreationem, atque additamentum, & segregationẽ, nec non excretionem prouenit. Tres nanq; hæ facultates, quæ à corde, iecinore, ac cerebro oriuntur; totius uitæ nostrę regimen obtinent: Quamobrem, istas animę partes esse nonnulli statuerunt: Nam quidam ex his qui sapientiam profitentur, triplicem animæ portionẽ sub imo impassibilitatis barathro demersam iactat. At qui, eius quę corpore uacat ut triplicem portionem dicas mirabile habetur. Verum enimuero, irascendi, appetendi, rationa=
lisq; uis, actus quidam animę potius, facultates uidelicet sunt. Siqui 2
dem, irascendi uis, à corde, appetendi, à iecinore, rationalis, à cerebro proficiscuntur: & ab ea quidem quæ irascendi est, ira gignitur. Ira uero quę græce θυμὸς nuncupatur, sanguinis qui circa cor existit feruor est: qui uti tristitię uicissitudinem reddat, unde scilicet irritamenta sumpserat, appetitu mouetur; à græco θύειν, quod impetu ferri diceres, quasi impetus quidam sit: uel quod præ sui motu à sanguine impellatur. Ab appetendi uero ui appetitus mouetur; Siquidem appetitus, cuiuslibet rei anima preditę in rem aliquam quam affectione prosequitur primus impetus est. A ui autem rationali, consy=
deratio proficiscitur; Consyderatio nanq; est, prima illa quę in men= 3
tem ingreditur cogitatio, siue motus rerum, perturbatioq;, quæ cerni nequit; siue imago rerum, quę ad sensum cogitatione media cadunt.

constituta; cum qua mens ipsa mota, ad ea quæ secū formauerat clàm aliquid loquitur, aut peragit. Et uirtutes quidem eius quæ irascendi uis est, tolerantia, continentia, ac fortitudo habetur. Vitia uero, iracundia, infamia, pauor, ignauia: appetiscibilis autem uirtutes, castitatem, immortaliúmq; bonorum desyderium, nec non Dei, ac proximi dilectionem dicimus. Vitia uero eius, petulantia, intemperantia, terrestriúmq; desyderia uoluptatum habentur. At uirtutes rationalis partis, prudentia, pietas, ac Dei timor: Vitia, calliditas, dolus, nullus erga Deum timor. Enimuero, cum Deus hominem formauit, mores ipsi, affectionesq; adhibuit, uel ad hæc utraque potius percipienda reddidit idoneum, & propter sensoria ipsa, mentem ceu principem in throno constituit; atque huic liberæ uoluntatis legem largitus est; cuius imperio, si potioribus adhæserit, in regno iustitiæ, temperantiæ, fortitudinis, & prudentiæ, ceu Deus qui omnium rerum semina largitus est, beatitudine frueretur: & hoc maxime sapiētiæ argumentum est: Nam, per uirtutem, & liberæ uoluntatis arbitrium, & Dei sapientia, in nobis elucescit. Sapientiæ autem quatuor species sunt, quas uirtutes generales nōnulli appellarunt: Quę, iustitiæ, tēperātię, fortitudinis, ac prudētiæ nomine censentur. Harū aūt prudentia præstantior habetur, cuius gratia consyderatio affectionibus dominatur. Sapientia igitur, diuinarum, humanarúmq; rerū cognitio est. At temperantiam ipsam, passionum, & cupiditatum continentiam dixeris. Vel hoc pacto, temperantia, appetiscibilis partis uirtus est, qua consyderationis appetitu impetu quodam ad turpes uoluptates tendentem continemus. Nam, alteri appetitus animæ, alteri uero corporis habentur, quorum utrisque consyderatio dominari uidetur. Siquidem, consyderatio, uirtutibus pro Duce, affectionibus pro Imperatore habetur; non quod ipsas penitus tollendi uim habeat, sed, ne ipsis penitus subiiciamur, efficit. Vt si diceres nemo est, qui appetitus nostros abscindere ualeat, sed consyderatio ipsa ne seruituti ipsorum dedamur

facultatem

facultatem nobis largiri potest. Item, quis nam ille est, qui irascen-
di uim abscindere ab anima possit, sed ne ab ipsa seruitio premamur,
consyderatio suppetias adesse potest. Non igitur consyderatio ipsa,
affectiones in nobis radicitus euellendi facultatem optinet. Sed cum
ipsis ceu in certamine congreditur. Geminę uero affectionum natu-
ræ, uoluptas uidelicet, & dolentia, maximę comprehensiue sunt; Nā
harum quælibet, tum in corpore, tum in anima esse suapte natura ido-
nea est; Aliæ uero plures affectiones utranque sectantur. Appeti-
tus igitur, uoluptatem ipsam à qua mouetur antecit; & ab ipsa uolu-
ptate gaudii, uel tristitiæ constitutio fit; Si enim uoluptatis euentus 1
probi fuerint, gaudium; si uero turpes, tristitia subsequitur. Siqui-
dem, ante dolentiam timor, post dolentiam tristitia subsequi solet.
Ira autem, communis affectio uoluptatis, & dolentiæ est. Quod au-
tem uoluptatis finis utrunque, gaudium uidelicet, tristitiámq; consti-
tuat, nulli non perspectu habetur. Siquidem, dum materna ubera
affectant infantes, ea adepti, cum uoluptate ipsis applicantur, ab his
uero quæ lusus ipsis afferunt abstracti tristitiam præseferunt. At-
qui, ex uoluptatibus ipsis, aliæ animę, aliæ uero corporis sunt; sed
animę, quæ in disciplinis, speculationibúsq; uersantur, seorsum per
se peculiares habentur. At quæ corporis sunt, quę ex animæ, & cor 2
poris communicatione fiunt, has, quę circa alimenta, ac venerea sunt
esse dixeris: Nullas enim corporis uoluptates seorsum dicere queas.
Et quidem (ut Plato asseuerat) alię uoluptatum ueræ, alię falsæ ha-
bētur. Quæ enim cum sensu, nec non fallaci opinione proueniunt,
tristitiæq; complicatę sunt, falsæ nuncupantur. Verę autem, quę ani
mę tantum sunt, quæ purę, omnisq; tristitię expertes sunt; in scientia
menteq;, ac prudentia uersantur. Voluptates uero, quędam corporis,
necessarię simul & naturales sunt; ut quę ad uictum, indumentáque
pertinent; sine quibus superesse in uita haud quaquā datur. Quędam
uero naturales; non autem necessariæ; ut coitus, qui legitimi, natu- 3

ræq; ordine habētur. Nam & sine his, uita ipsa produci potest. Quędam uero, neque naturales, neq; necessariæ, sed superuacuæ sunt, ut ebrietas, lasciuia, & auaritia, has enim cum detrimenta adferant, superuacuas diceres. Voluptas autem est, quę & malorū morum dispositio, omniúmq; passionum maxime multimoda est. Et quidem animæ passiones sunt, arrogantia, auaritia, sui existimatio, principatus, & ambitionis affectatio, ptinatia, inuidia. Corporis uero, beluositas, ingluuies, singularitas in edendo, quàm gręci μονοφαγίαν, *dicunt. Et quemadmodum generalium virtutum, prudentiæ, iustitiæ, fortitudinis, temperantiæq; plures agnatæ sunt, quæ laudatę appellātur, ut pietas, rectum consilium, tollerantia, lenitas animi, sobrietas, mentis mansuetudo, beneficentia, honesti amor, modestia, uenustas animi, continentia, pudor ingenuus; Ita & affectionum quas maxime comprehensiuas diximus, voluptatis inquam, atq; dolentiæ sunt; Iracundia uidelicet, tumultuatio, ira permanens, insipientia, proteruitas, imprudentia, insolentia, arrogantia, contentio, odium, obtrectatio, tristitia, obiurgatio, pusillanimitas: Ex quibus, cum & aliæ propagantes fundātur, affectionum cateruam constituunt, in quibus singulis, consyderatio ipsa optimi agricolæ uice functa, plurima perpurgando, detergendoq;, ac complicando, & irrigando, nec non ipsis ceu per aquedictus sese omnifariam diffundendo, morū, passionúmq; materias cicures reddit. Nam, consyderatio (ut asserimus) virtutibus pro Duce, affectionibus pro Imperatore habetur, obliuioni uero, inscitiæq; haud quaquam dominatur. Neque enim consyderatio sui ipsius passionibus; Sed his, quæ iustitiæ, temperantiæ, fortitudinis, ac prudentię aduersæ sunt, dominatur: Non autem ipsis quin fiant facultatem intercipit, sed ne illę subiectæ ipsis reddātur efficit. Enimuero, obliuio, nec non inscitia, consyderationis passiones sunt; Nam hæ, cum cognitionis aufertur actio subsequi solent. At qui, memoria, per reminiscentiam denuo resumitur. Siquidem memoria (ut Aristo*

teles opinatur,) imaginatio est, quæ ab his quæ sensus deprehenderat remanet. Platonis autem *sententia, memoria est, sensus, & intelle-ctus incolumitas.* A*nima enim, quę sub sensum cadunt, sensuū offi cio adipiscitur, unde opinionis origo est. Sed per mentem ipsam in-tellectualia animaduertit, & intelligentia fit.* Cum igitur *ipsa anima formulas eorum quę opinata fuerat, intellexeratq; seruauerit, memo riæ id tenere dicitur.* A*t memoriæ amisse instauratio, reminiscentia est.* Obliuio *enim ipsam reddere exilem solet.* Obliuio *autem, me-morię amissio est; quarum altera perpetua, altera uero, temporanea est, in qua quidem reminiscentia agit.* Omnium *enim affectionum; quas à uoluptate, dolentiaq; & virtutibus, quæ his aduersæ sunt pro ficisci asseruimus; ab triplici animę ui, ac libera, quæ in nobis est uo luntate ortus fit: in his enim generalium uirtutum diuisio inspicitur.* A*t qui, in animæ ui rationali, prudentiæ locus est, inappetiscibili, temperantia continetur.* In *irascibili autem, fortitudo consistit.* I*ustitia autem, per liberæ quę in nobis est uolūtatis actionem, ad tres distribuitur:* Nisi *enim quispiam iustitiæ, locum seruare proposue-rit, non recte in affectionibus temperantiæ, fortitudinis, ac appeti-tus rationem habuisse deprehendetur.* Nam, *pro affectionum arbi-trio eligere, aut uelle quidpiam, id nostræ uoluntatis est; in nobis enim est, ut iusti, uel iniusti, studiosi, uel à studiis alieni, pruden-tes, aut insipientes reddamur. Siquidem, studium in re aliqua adhibe re, ac in eo exerceri, nostri arbitrii esse, nulli non perspectum habe tur; non quod studia ipsa habitus sint, sed quod ipsis dominantur.* Nā *studia, habitibus dominari manifestum habetur.* Consuetudo *uero, aduentitia natura est.* Si *autem studium habitui dominatur, quod nostri arbitrii est, & habitus nostri arbitrii sunt.* Enimuero, *quarum rerum nostro in arbitrio habitus est, earundem & actiones, quę ab habitu proueniunt nostro in arbitrio sunt. Siquidem actiones ad ha-bitus recte accommodantur.* Qui *enim iustitiæ habitu prēditus*

est, iusta operatur; & eodem modo, qui in iustitię, diuersa agit. Siquidem, quæ iusta ratione contingere possunt, perficere nostrę facultatis est: Verum, quod iusta ratione contingere potest, illud quod nos efficere possumus est; Non aũt quod huic contrapositum habetur. Et quidē, mens nostra uoluntate primũ utitur, nam hęc actionum principium est. Et quemadmodum, uoluntas ipsa, eodē pacto & consilium nostri arbitrii habetur. Nã, uoluntatem ipsam, rerũ quę nostri arbitrii sunt appetitum, qui cum cōsilio fit, esse nōnulli statuerunt: & hęc quidem à triplici animæ ui proficiscuntur, quę unde nam proueniant, non multum post perspectum reddetur. Naturales autem, vitales, & animales facultates, ab his tribus proueniunt. Nam calor insitus, in corde cōsistit; Saguinis autē in iecinore fit constitutio. Voluntarius uero motus, à cerebro agit; quapropter, à corde ipso totum corpus nostrum calidum redditur; A b humido uero cerebri, illud quod calorem emittit humectatur, inde fit, ut in compari ad inuicem diuersarum qualitatũ potestate, utrunq; incolume seruetur, dum non per caloris excessum, quod humidum est arescit; quódq; calidum est, humore exuperante nõ extinguitur. Quę uero tertia harum facultatũ est, distincta membra sua peculiari ui congressu quodã, harmoniáq; continet; cum ipsa propriis officiis usa, suis ea nodis adaptat, nec non spontanei, ac uoluntarii motus facultatem omnibus impartitur, qua deficiente, corpus uoluntario spiritu destitutum, remissum simul, mortiferúq; efficitur. Etenim, cum ossa sensus expertia natura habeantur, eadem natura ipsa, uel potius qui ipsi dominatur, eámque creauit, sensualibus neruis coaptauit, atque coniunxit: Et cum accōmodata connexione, cōcordiq; inuicem harmonia cōstringantur, & cohęrentiæ eorum ligamentis cōnexę sint, carne, quæ sensum percipere idonea est, ipsa circunsepsit, aliamq; robustiorem, & fortiorem per musculos, & ligamenta sub ipsa superficie complicuit; & his postremo cutem superinduxit. Cum igitur naturæ ipsius princeps, his solidis ossibus ceu columnis quibus-

dam pondera gestantibus totius acclinasset corporis molem, non, indiuisibili osse undique illud formauit, ne sibi motus, actionúmque facultas interciperetur. aut, ueluti arbor uno in loco existens, omnis actionis expers efficeretur, ut neq; pedum ministerio adulteriora motum promouendo uti queat, neque manum ad ea, quę uitæ conducant officium suppeteret. Sed pedem ipsum in fœmur, genu, patellam, tibiam, talúmq;, & digitos partitus est; qui optimi artificis officio functus, ossium denuo ligamentis conserendo, adaptandoq;, mutandi loci, efficiendiq; operis idoneũ animę instrumentum structura hac molitus est. T*ale etiã in manibus, ceruice, pectore, spinaq;, & simul omnibus corporis partibus egit, quod, ob naturæ studium quodpiam uoluntarii spiritus officio in qualibet parte concordi nexu copulata, exequitur.* A*ge iam insigne creatoris artis opus inspiciamus.* Nam *quædam ossa concaua, alia uero minime concaua, & quædam grandia, alia autem parua procreauit:* Et *aliis quidẽ medullam inclusit, alia aũt duræ, solidæq; naturæ, alia laxæ, ac imbecillis constituit.* Nõ*nulla uero adnata appendice, alia ceruice prędita procreauit, et quędã unita, alia uero cõposita: & nonnulla coarticulantur, quædam uero de articulationibus copulãtur: alia inuicem coaptata, alia cõposita sunt. quędã suturis, quædã harmonia coherent.* A*lia aũt ad claui modum infixa sunt, nõnulla uero inuicẽ concluduntur. Sed et cartilagine quędam, alia neruis, alia carnulentia complicata sunt. Siquidem, tota ossium compositio* σκελετὸς, *quod aridum diceres, nuncupatur.* Nam σκελετὸς *locus siccescens dicitur, quod apud* Homerum *est, qui ait,* ῥύπῳ δὲ οἱ ἀζαλέος χρὼς ἐσκλήκει. Quod *est, sordibus huic corpus siccum aruit. Sed, quæ nam compositionis, dearticulationisque ossium nomina habeantur, à medicis ipsis quærendum est.* V*erum enimuero, ne legentibus quam plurima obscure posita negotium facessant. Sciendum est; quod os, quod ad claui modum ossi infixum est, quod* ἐγγόμφωσις *dicitur in dentibus cernere est.*

Sutura uero, quæ ῥαφὴ nuncupatur, in capitis ossibus uisitur. At γιγγλυσμὸς, coherentia est, qua ossa inuicem congredientia coniunguntur, ut in spinę uertebris, ac de articulatione quæ à cubito, ad brachium tendit conspicitur. Articulus quidem, ossium naturalis cõpositio est, nam hic ἄρθρον dicitur. At σύμφυσις est, cum naturalia ossa simul uniuntur, & hoc coalescere diceres. ἐπίφυσις uero, alterius ossis ad alterum adiunctio est. At ἀπόφυσις, quod eminentiam, siue processum dixeris, in quolibet osse, uel in uniuersis cernitur. Os autem corpus dicimus, quod plurimum in se terrenæ portionis continet, quod & sensu caret, reluctatq;, ac durum est, reliquisque corporis partibus ceu firmamentum habetur. Enimuero, hęc uniuersa, à musculis, neruisq; mouentur, quibus item cerebrum motiuam impertitur facultatem. Nam uenulis obsita membrana quæ cerebrum ambit, horum motus radix, principiúmq; habetur. Membrana autem, quæ gręce ὑμὴν, quia subtilissimi panniculi uicem prę se ferat, nomen adepta est. Hæc nanque cum recte consistit, totius corporis motus suis numeris absolutissimus redditur. Etenim, si pedis digiti particulã moueri contigerit, ab ea motam esse procul dubio scias. Si uero membranam illam quandoq; quati, uel scindi aliquo morbo, siue ictu causante acciderit, interitus affatim ab ipsa passione, ne tantillum natura repugnante, subsequitur, non secus, ac si fundamento aliquo conuulso, totã ædificationis molem cum parte corruere contingat; ita, & quę sub calua membranis continentur oblesis, quibus de quà asseruimus membrana prætenditur, corporis illius anima deficit. Tribus his igitur quas memorauimus facultatibus, quod cuique congruat, extrinsecus subministratur. Siquidem, alimenti gratia, ceu fonticuli sanguinis à iecinore scatent. Cor autem ab exto cui nomen pulmo, ob eius uiciniam spiritum mutuatur. Nam pulmo, arteriæ, quæ sibi acclinatur officio, aeris conceptaculum est, qui spiritum, qui respiratione ab exterioribus attrahitur, ad os perducit.

Cum in medio eius cor insertum consistat, quod instar perpetuo mouentis ignis nunquam desinente motu agitatur, dum eius caua prae sui extensionem spiritu replentur, quem ad se ab sibi adhérente pulmone attrahit, illud, quod in ipso igneum est efflando, arteriis, quę illi proximæ sunt inspirat, & hoc quidem munus nunquam destituit. Si quidem cor, caua, quę in ipso sunt, in sui extensione spiritu replet. Idem, prę sui contractione in arterias eundem excernit, & hęc spontaneę spiritus reciprocationis causa esse in nobis manifestum habetur. Mens autẽ, tam etsi sæpenumero circa alia agat, quę oĩo quiescunt, attamen, cum corpus nostrũ in somnum resoluitur, aeris respiratio nõ desistit; ipsa uoluntate, ne tantillum quidem in hoc cooperante. Cũ autem pulmo rara quadam materia constet, & quamplurimis meatibus præditus sit, & cum quæque eius caua hiantia ad asperę arteriæ fundum contineat, cor, posteriore sui parte arteriæ adhęrens, & pulmoni complicatum, dum contrahitur, ac concidit, præ sui contractione spiritum, quem in cauis suis partibus continuerat, extra emittit: dũ uero distenditur, reseratúrq;, præ sui tractu, aerem sumit; & hæc (ut asseruimus) spontaneę spiritus reciprocationis causa habetur. Quam ob rem, si quando cordis calorem præter legitimum naturæ ordinem, tumore, uel dolore aliquo causante uehementiorem esse contigerit, in his qui ægrotant, magis assiduus, breuiórq;, ac concitatior quàm naturę exigat ordo anhelitus cernitur. Et hac quidem de causa, natura ipsa in affectis breuiorem, ac concitatiorem anhelitum efficit. ne, si uehemens ingruerit, uehementiores inferat ictus, & affecti grauioribus doloribus obnoxii reddantur. Concitatioris uero hęc causa habetur, ut quod de magnitudine detrahitur, cõcitatio ipsa corroget, quo festinantis cordis inflamatio, quæ in ipsum incidit, recentioris, frigidiorisq; flatus ui reddatur extincta. Siquidem, spiritus reciprocationem nonnulli naturę tantum officio prouenire non recte quidem rati sunt, sed tum naturę, tum animę officio prouenit:

Enimuero, naturale, cum animali consertum existit. Vis nanq;, à qua instrumenta mouentur animę est. Arteria uero, qua naturæ actio perficitur, naturæ instrumentum, & perpetui motus est. Siquidem vniuersæ partes, quę instrumentales nuncupantur, & quę neruorum, musculorúmq; officio motum peragunt, & animales sunt, & ad arbitrium nostrum perficiuntur, sola duntaxat spiritus reciprocatione excepta, quæ (ut asseruimus) cum utriusque particeps sit, inuito animali perficitur. Sed & corporis facultates, tum auctiua, tum uegetalis, quę naturales sunt, & pulsatilis etiam quæ uitalis, nullo nostri arbitrii ministerio indigent. Motus uero, qui cum impetu fit, & sensus ipse, ad animam refertur. Quod, nanque instrumenta spiritus reciprocationi inseruiant, & quot eius causæ, discriminaq; habeantur, in pręsentia missa faciemus. Verum, cum cor ipsum pulmonem post se positum habeat, illum eo pacto quo nuper asseruimus ad motum dirigit. Cum autem ipsum ex aduerso sinus superioris uentris consistat, calidum illum, atque ad propria munia peragenda mobilē reddit: non quòd ipsum quemadmodum & pulmonem ad spiritum atrahendum, sed quo congruum alimentum desumeret excitat. Cum cor ipsum, inter pulmonem, uentremq; medium consistat, alteri spiritus reciprocationis, alteri, quę ad alimentum attinent, facultates impertitur. Meatus autem utrorúmq;, ex pari ad os directi uisuntur. At qui pulmonis meatus est, aspera arteria, qui uero uentris gula nuncupatur. Quoniam uero uenter, concoctionis instrumentū est, (in ipso enim quæ esus absumit in succum uertuntur,) exemplo, quę in ipso fieri solent planissime demonstrabimus. Quemadmodum enim ex tritico cum molę adhibetur farina fit, dehinc ipsa aquæ admixtione in massam redigitur, qua in fornace decocta, & nos uescimur, & aliis impertimur. Huius quidem muneris, nostro in corpore simile quoddam cernitur. Siquidem cibum ipsum, dentium cōficimus officio, qui potu admixto in uentrem demittitur. Sed quoniam ipse

fornacis

fornacis uice in concoquendo pane ad eum concoctionem plurimo calore indiget, cor, ab ipso, quo asseruimus modo, superne, ex aduerso situm optinens, calorem sibi affatim suppeditat. At qui & iecur quod calore preditum est, & a quo ceu fonticuli sanguinis scatent, penès se aluus continet. Sed & lien, non quasi calore sit preditus, (huius autem exti natura frigida habetur,) ipsi proximus consistit; Verum quia lien, venulis, arteriisq; refertus est, ab ipso uenter, nihilo deteriorem caloris portionem, quam ab aliis consequitur. Præterea, omentum etiam Greci ἐπίπλοον, *quod pinguis tunicula est, aluo undique obuoluitur, ne insitus calor qui in ipsam demissa alimenta conficit,* 10 *exhalaret, dispergereturq;. huius gratia, & abdomen, quod græce* περιτόναιον *nuncupatur, quod aluum constringit, calefacitq;, ipsi aluo, intestinisq; obducitur. quanto.n. aluus, ob caloris uiciniam inflãmatior redditur, tanto magis, quæ ipsam aluum nutriunt ad se attrahit. Siquidem, venter, iecurq; cõmunia quædam munia exequũtur, alter quidem materiam in succum redigit, iecur uero, ipsum in sanguinem uertit. Et uenter, succum ad iecur demittit. Iecur uero, quod accipit concoctum reddit, ac uertit in sanguinem, & ita uenarum ministerio per totum corpus diuiditur. facultas uero ipsa alterandi proprio conficiens, ac resoluens actu, sui officio utens, cuncta, quę constituta fuerant, ceu in fornace in qua æra conflantur, accedentem materiam componit; & si dum in uentrem descendunt, diuersis naturis ea esse contingat, in unam tantum formam succi conuertit. Enimuero, albus ille totus est, quod uenter albus, qui & neruosus natura habetur. Succus autem illud non sapor est. Nam succus a sapore discrepat, Sapor enim, quod digestum, concoctũq; sit, at indigestum, inconcoctũmq; succus nuncupatur. Cum igitur uegetalis facultas, succum hunc per medias, & adiacentes venas diffundat, cumq; ipsa earũ officio ceu a fornace quadam æra conflante, illum desumat, meatibus qui subinde cõsistunt, impertitur, & illud, quod crassum est, a puriori di-* 30

ſtinguit. Nam, quod ſubtile, & quod purius eſt, ad iecinoris ualuas, ad ipſum uidelicet iecur demittit. Tum calor, qui à corde ipſo germinat, cum arteriæ officio, quę adorta nuncupatur, & quæ prima arteriarum eſt, ad ingreſſum eorum qui exhibiti ſunt humorum, ad iecur conſtituatur, propria ſua ui humorem inflamando, ſucco ipſi ob illam qui ſibi natura inſitus eſt caloris cognationem, plurimum inflamationis, concoctionisq; iniungit. Dehinc iecur ipſum, uenarum quę in ipſo ſunt miniſterio, ab adorta uena totum puriſſimum, ac præcalefactum ſuccum exhauriendo, atq; ignito ſui calori efficiendo concolorem, ipſum, qui nuper albus, crudúſq; fuerat, rubeum reddit; & ita ſanguinis conſtitutio fit. Nam ſanguis, qui græce αἷμα *dicitur.* παρὰ τὸ ἐν ἅμμα εἶναι *quod unum ſimul fiat, quodq; ligamentum quoddam corporis ſit denominatur: & hoc pacto iecur, cum tantum ſanguinis penès ſe, quantum ad ſui alimentum ſufficiat retinuerit, quod reliquũ eſt, ad totum corpus remittit. Nam ſanguis, qui circa cor exiſtit, intellectus hominibus habetur. Cum igitur ſanguis, hoc quo aſſeruimus modo conſtituatur, diſtillatur denuo, ac depuratur; Siquidem, quæ eius portio leuior eſt, ac ſurſum tendere ualet, (Quod quidem flauæ bilis excrementum eſſe ſuapte natura idoneum eſt) hanc, quæ felem continet, quæque iecinori proxima conſiſtit ueſica, ſuſcipit. Quod uero magis terreum eſt, & quaſi ſanguinis fex, liē ſuo peculiari meatu proprium alimentum ſumendo ſibi uendicat. Etenim quęque pars, cõgruum ſibi alimentum ſuſcipit. dehinc illud breui concoquendo, alterandoq;, ac in ſui naturam cõmutando, propriæ ſubſtantiæ applicat; & quædam à ſanguine, nõnulla uero ab excrementis hoc pacto aluntur. Igitur, cum lien à ſanguinis fecoſo humore enutriatur, ipſum à iecinore, ad ſe trahit. Ad hoc nanq; ſeroſa ſanguinis portio reſidua fit, quam renes præattrahendi facultate qua pręditi ſunt deſumentes, ſanguinis humorem, qui exiguus admodum in eo ſupereſt exhauriendo, quod in toto aquoſum eſt excrementum, ad urinæ conſtitutionem*

redigunt. Quid nam igitur urina ipsa sit, ac quæ eius discrimina habeantur, quæ colorum eius permutatio fiat, & qualis ægrotantium, ac recte ualentium corporum sit; res diuersi ab hoc operis habetur, hoc scilicet excepto, quòd facultas, quæ distinguendi uim optinet, cum in renibus vrinā (ut demonstratum est) formet, præ ea quæ excernendi facultas in ipsis est, extra emittitur. Natura autem, lutulentam alimenti, stercoreámq; penitus fecem, patentia in intestina impellit, quæ, cum multimodis flexibus inuoluantur, alimētum in ipsis aliqua temporis intercapedine moratur, ne scilicet si recti eorum meatus fierent, per quos stercori peruius egressus pateret, animal ad cibi appetitū protinus moueretur, & homo (ut in natura rationis expertibus cernere est,) nunquam à tali opere cessaret. Siquidem, alimenti sicci excrementum stercus est, quemadmodum vrina, quę in vesicam demittitur, potus excrementum, serosa videlicet totius alimenti portio habetur. Enimuero, quod ex corporis alimento reliquū fit, & nobis nullius emolumenti est, excrementum nuncupatur. Vniuersæ nanq; naturæ actiones, cum animę actionibus consertę sunt. Et quo nam pacto naturæ, cum his, quę animę sunt Creatoris prouidentia conserta, cōmixtaq; habeantur, hinc denuo consyderandum sit. Quoniam enim, & illa quam asseruimus excrementorum emissio, quæ extra fit, facultatis est, quę excernendi uim optinet, quæ una naturalium facultatum habetur, ne ubi, & ne quādo dedecet, & quibus sub arbitris non liceat, in dedecus prolaberemur, musculos, ceu ædituos quosdam excretionibus natura adhibuit, quo ipsas præterquam extremo senio confecti, ac morbis quibusdam ingruentibus, multifariam, diuq; continere ualeamus. Postquàm vero, ea quæ asseruimus sanguinis constitutio, ac in totum corpus dispersio, cæterorúmq; de quibus dictum est dispensatio, hoc modo perficiuntur, gemini quidam riui, stirpalis scilicet vena, arteriaq;, quę adorta dicitur, à corde, ac iecinore proficiscentes, sanguinem, spiritúmq;, quod cuiusq; peculiare

est (quoniam humidum cum calidi motu facili transitu meat) in phistulæ modum continent; Qui dum iunctim cum sanguine spiritum ipsum leuẽ reddẽdo graditur, riui ad totius corporis partes quę intus, extraq; sunt, multifido tractu, in inumera principia, rimásq; dispersi, ceu palmites, in venas, arteriásq; diffunduntur. Cum aũt sanguinis natura crassa habeatur, neq; ei ꝑ angustos corporis meatus, quia exiles venulę pilorũ vice in partibus cõsistunt, præ sui crassitudine penetrare facile detur, ipsi, aquosum excrementum adhiberi oportuit, quo eius gracilitatis causa, sanguini ipsi, per subtilia quibus ad pilorũ modum oẽs partes referte sunt uascula, per ipsa inquã, ac totum corpus (vt explicatum est) pervius iter reddatur. Cum aũt gemina vitalium facultatum principia cõmixta sint, quorũ alterum calorẽ à corde, alterum humorẽ à iecinore suppeditat, pręcipua ac maxime principali uitalis facultatis administratione, hęc largiuntur. Enimuero, purissima caloris portio, humorisq; quę subtilissima est, quęq; ab utraq; facultate mistella quadã, tẽperamẽtoq; medio, in unum coeunt, ꝑ vapores ad cerebrum procedentes, alunt ipsum, cõstituuntq;. Ad hęc, subtilissima rursus, quę ab eo emergit uis; membranã quæ ipsum ambit, quæ animę actionẽ suscipit, quæq; reticulare textum à medicis nuncupatur, demulcet. Siquidẽ anima ipsa, diuinũ quoddã, ac corporis expers habetur; in corpore hoc haud quaquã medio carens, sed instrumento, quod animę spiritus dicitur sequestro, refulget. Verum enimuero, spiritus iste, à corde, arterię quæ adorta nuncupatur officio, sursum emittitur, ac ꝑ reticulare de quo dicimus textũ quod cerebrum ambit procedens, cõcoquitur inibi, tenuaturq;, ac ætheri ꝑ similis, simulq; fulgidus, vt animæ splendorẽ suscipere idoneus sit, efficitur. Si igitur spiritũ hunc, illo reticulari texto crassiorẽ, turbidúmq; esse cõtigerit, non ideo, ne tantillum quidẽ animę substantia ab eo leditur. corpus vero spiritus uitio, neq; perspicue illustratur, neq; actiones suas ostendit, si autem illum subtiliorem esse contigerit, corpus ubsq; impedimẽto

animę actionibus fruitur. Hac igitur de cauſa, qui excremẽtorũ expertes fuerint, res præſtantius animaduertunt, ſeq; in peragendis principalibus actionibus nobilius gerunt. Qui uero excremẽtoſi ſunt, et qui præſertim in concoctionibus præmuntur, eis ad ea quæ opus eſt peragenda facultas intercipitur. Cum igitur, à membrana ipſa quam aſſeruimus, omnis quidem articularis motus, cum concordi muſculorum tractu, nec non uoluntarius ſpiritus, qui ad ſingulas corporis noſtri partes delegatur, proueniat, terrenũ noſtri ſimulachrum, quòd artificio quodam mouetur, apparet. Hęc ſiquidem membrana per ſpinæ internodia, quæ recto ordinè conſiſtunt, à ſuperioribus, ad ima progreditur, quæ una cum ſibi inſita medulla, ad ſpinæ ima terminat. Hanc autem veluti aurigam omnium oſſium, harmoniarúmq; coherentiis, muſculorúmque principiis impetum, facultatémq; mouendi ſingillatim impertiri conſtat. Hac de cauſa ipſam, tutiſſimo in loco collocandam fuiſſe merito exiſtimandum eſt. Nam hęc in capite, ſub duplici oſſium ambitu circulari ordine complicatur; in dorſo vero ſub ſpinarum exortu, ac multiformibus anfractibus ſita eſt, quorum cauſa, ob membranæ ipſius tutelam, cerebum ipſum nulli damno obnoxium redditur. Simile uero quoddam de corde ipſo animaduerteres. Quoniam ipſum, vice tutiſſimę domus firmiori oſſium ambitu muñitum eſt. Spina quidem, quæ ſcapularum munimento connectitur, à tergo conſiſtit. Cum vero coſtarum vtrinq; ex obliquo compoſitio adhibita ſit, quod de medio eſt, ab omni paſſione exemptum redditur. Ex aduerſo uero, tum pectus, tum coniunctio oſſis, quod iugale nũcupatur, poſita ſunt; quo omni ex parte cor ipſum extrinſecus prouenientia incõmoda deuitaret. Interius aũt, à pulmone, dum ceu à molliſſimo quodam cubili exiliens ipſum ſuſcipitur, in ſaucium, innocuúmq; redditur. Cum pulmo ſpumoſæ ſubſtantiæ, ac molliſſimę carnis habeatur, cor medius ſuſcipit, quo & pulſus eius acciperet, ac repercuſſa dolores neutiquam incuteret, utque ex eo quod

refrigeratione indiget, respiratione modice temperata refocilletur. Et quia uitalibus corporis actionibus remissione opus est, ne eius habitus contento labore obtundatur, natura somni reperit usum, propter quem & sanguis, cuius in iecinore fit constitutio facillime progeneratur, nec non alimentum, quod ab ipso prouenit, absq; impedimento ad omnes partes excernitur: Vnde fit, ut natura, post desumptũ alimentum ad ipsum conficiendum, ad intima redigatur, compellatúrq;, & cum eodem insitus, qui nobis calor est concurrat; in ipsa massæ constitutione, concoctioneq;, salubres quidam vapores procreãtur, (nam quæ concocta sunt, supra ad cerebrum vaporum humorem emittere solent,) hi nanq;, qui ex humida concoctione vapores exhalarunt, supra efferuntur; à quibus cum cerebrum satis admodũ humectatur, caua eius, ab exuberantia caliginosæ crassitudinis, & ab eo, quod ad sensoria, ac neruos totius corporis distribuitur, oppilata redduntur, vitalem spiritum propriis in actionibus obtusum efficit, vnde homo ab omni actione immunis, & similis mortuo efficitur. Quapropter, affectio quæ hominem occupat, ὕπνος græce somnus videlicet nuncupatur, à græco ὑπονοστεῖν φρένας, quod animi secessum diceres; Siquidem, homine somno occupato, eius sensus, quo pacto asseruimus, cedunt. Nam sopito etiam homine, naturæ ipsius actiones, & concoctiones, sanguinisq; procreatio fiunt; nec non alimentũ ad singulas corporis partes, ipso animalis quo natura preditus est motus experte, facile progreditur. Siquidem, somnus, naturalium actionum taciturnitas, ac quies habetur. Si vero destributione, quę ad sensoria, ab ea quæ intrinsecus fit exhalatione procedit angustiis præcludi contigerit; vel somnus occasione aliqua interciperetur, cum locus, qui neruis consitus est, exhalationibus repletur, ipsi sponte sua naturæ ordine distenduntur. Nam, tum musculi, tum nerui, calorem sentientes, distendi cõsueuerunt, quo, præ sui extensione, ac dilatatione, pars, quę vaporum causa crassescerat, subtilis redderetur, tale quippiã

in illis, qui pannos madidos uehementius torquere ſolent, aquæ exprimendæ gratia; cernere eſt. Et quoniam partes, quę ad guttur conſiſtunt, circularis formę ſunt, ipſas multiplicibus neruis obſitas eſſe manifeſtum habetur. Cúmq; ipſis craſſeſcentes vapores expellere neceſſarium ſit, muſculi, qui in ore ſunt, diſtẽduntur, ſeiungnntúrq;, & cũ omnia, quę intus exiſtunt circularis figuræ ſint, vaporoſam illam, quę partibus ipſis complicata erat craſſitudinem, ſimul cum ipſo, in oſcitatione egrediente ſpiritu, exhalant. Tale quoddam, à ſomno etiã expergefactis plerunq; euenire ſolet, cum eorum aliqua vaporũ portio, non decocta, nec emiſſa, locis in illis reliqua fuerit. Somni autem tempore, non modo concoctiones, ſanguinisq; procreatio, diſpenſationesq;, ſed reliqua etiam excrementa, conſtituuntur; Quorum, quæ craſſa ſunt, tenuantur, quę uero exilia, acerbaq;, moderate craſſeſcunt, ac in ſanguinem cõmutantur, & temperata fiunt, & tranſmutantur, nec non quę ſuperuacua ſunt, ad excretiorem diriguntur. Nam experientia, temporis optimus teſtis habetur. Cum primũ ſomno excitamur, tum ad humidi, tum ſicci alimenti excrementorum purgamenta ferimur. A ſomno etiam, morborum, ægritudinúmq; uis, atq; vehementia, obtundi ſolet. Quin, & animi ſollicitudines, doloreſq;, ſolari, & eſſe gaudii cauſa ſomnus nouit. Cum enim difficiles morbi, ad fœlicem valetudinis euentum mutantur, amicorum, cognatorúmq;, atq; familiarium, tum ipſius affecti, gaudium ſubſequitur, quod non ex propria noſtri uoluntate, ſed eorum quę acciderunt cauſa prouenire certum eſt. Qui enim valenti corpore vitam peragit, eiq; cuncta, quę oculis, auribúſq; animaduertit animum oblectant, nec ſibi quicquam aduerſi ſuſpicatur, gaudio afficitur. Qui vero, vel contumeliis inſecutus eſt, vel damnum ſentit, ſiue paupertate prę mitur, neq; illum vnquam ſpes lætioris fortunæ fouet: eum triſtitia affici neceſſe eſt. Nam riſus defluens, à gaudio naſcitur; à triſtitia vero, gemitus, & lachrymę progenerantur. Siquidem affectus animę,

qui voluptate caret, trißitia eſt, quæ cum græce λύπη dicatur, παρὰ τὸ λύειν, quod ſoluere diceres, ex eo dicta, quia oculos in lachrymas ſoluat. Siue ἀ λυμαίνεσθαι, quod ledi explicares, quaſi quædam oculorum leſio ſit. Paſſio enimplena doloris, ſolutio animę eſt. Gaudium vero, affectum votorum compotem eſſe, quidam ſtatuunt. Lachrymæ autem, quę græco nomine δάκρυα nuncupantur, οἷον δάκρυον τι ἐστί, quaſi remorſus quidam ſit. Nam lachrymę, à remorſo corde proueniunt, hæ autem ſic procreantur. Cum homo triſtitia occupatur, quę animã contrahit, concuſſio quæ anguſtiam infert, quę intus ſunt uiſcera occupat, vnde plurima humorum exhalatio ad cerebrum tendit. Cum uero caua eius, exhalatione ex triſtitia prouenıente replentur, ad oculorum tunicas humor impellitur, & ad oſtentationem inuiti motus diſiectus humoris pondus, ceu cum nubeculę in rorem conuerti ſolent, ad ima tendit, & hoc pacto craſſeſcentes illos vapores, in lachrymas reſolui contingit. vnde flentes (ut magnus Baſilius aſſeuerat) dum ipſis, quod cerebrum degrauat exinanitur, uoluptate quadam ſub luctu latente, afficiuntur. Ex hac inquam quàm aſſeruimus uiſcerum anguſtia, ac plurima exhalatione, cum & reſpirationis inſtrumenta comprimantur, ſæpenumero ab ipſa natura, ſpiritus tractus violentiores emittuntur, quo his quę euenerant dilatandis ſuppetias adeſſet. Cui quidem accidenti, triſtitię nomen impones; quapropter, gemitum, hoc, exhalationemq; nuncupamus. Anima nanq; ipſa, per hunc gemitum ſeſe quaſi reficit, ab illo ardore qui ob ſuperuenientẽ triſtitię mœrorem in corde craſſeſcerat, atq; vicaria puri aeris in ſe ipſam admiſſione inſtauratur. Hoc enim pacto in nobis lachrymę, gemituſq; conſtituuntur. Gaudium uero, exultatio uidelicet, quędam animę habetur, dum eam in his quę ad votum ſibi ſuccedunt, exhilarari contingit. Quemadmodum enim cum angimur, ſubtiles, & incertę meatuum reſpirationes, comprimuntur, atq; à uapore aperiente cerebrum, adumbrantur, animaq; ipſa contrahitur,

ſimulq;

ſimulq; mœſta redditur. Eodem pacto, cum lætamur, corporis meatus diffunduntur quodam modo, reſoluunturq;, & ipſi, cum plus ſolito dilatantur, ſubtilis, calidúſq; inibi ſpiritus, ad intima demittitur, ac denuo maiorem calorem adeptus, viſcera ipſa illum exuberantem, eiuſq; calorem ſuſtinere nequeunt. Quapropter, dum natura facilem ſpiritus egreſſum molitur, fumos ad cerebrum non amplius emittit, ſed oris meatum dilatat, nec non præ feruida iecinoris concuſſione, motúq;, talem ſpiritum extra eiaculatur, nomen autem huic rei riſum imponeres. Sunt qui hoc eſſe riſum definiant, motionē, quæ in facie exiſtentes muſculos diſtendit, ſiue muſcularis dilatamenti 1
motum, qui à ſpiritus agitatione, ab intimis uiſceribus impellitur. Riſus enim γέλος à græcis dicitur, ἀγελῶ, quod ridere diceres, γελᾶ δὲ παρὰ τὸ ἕλη, quod calorem ſignificat, interpretatur; Nam qui calore præditi ſunt, ad plurimum riſum propenſi habentur. Quoniā igitur triſtitia, gaudiúmq; inuicem diſcrepant, & quę ab ipſis in corpore ſigna eueniunt, diuerſa ſunt. Qui enim triſtitia afficiuntur, corporis aſpectus pallidus, exanguiſq;, & ceu frigore, opreſſus conſpicitur. Qui vero gaudent, floridum, rubeſcentemq; corporis habitum præ ſe ferunt, quaſiq; anima ipſa exiliat, ac gaudium, quod intus præ voluptate ipſa conceperat, ad exteriora perſpicuum reddere geſtiat. Quo 2
nam igitur pacto hoc animal gignitur, alimentúmq; ſumit, ac quot vitales, naturaleſq;, ac animales facultates ſuas in ipſo actiones oſtendunt. ac quo nam pacto mens per ſenſus agit; Quid triplex animæ facultas ſit, nec non, quod virtutes quę principales appellantur, quæue virtutis, ac vitiorum genera, quę ex ipſis proueniunt ſint: ſimúlq;, quo nam pacto gaudium, triſtitiaq;, ac riſus, lachrymæq;, & ſomnus conſtituantur, ſatis à nobis explicatum eſt.

DE CORPORIS PARTIBVS.

Reliquum eſt, vti de corporis partibus quę ſimplices, primæq; nuncupantur, tum de illis quę ex ipſis compoſita ſunt; quæque 3

organica denominantur, nec non quibus nominibus censeātur, ac quonā pacto inuicē colligantur; tum quā ob causam talia nomina sortita sint, referamus. Dei uero in his item nobis est auxilium implorandū, quo proposito nostro in horum conatu opituletur, ne scilicet sapientiæ eius opus deprehendere conantes, ab inscitia nos plus nimio, imprudentiaq; irretiri patiatur. Siquidem, qui supra vires quippiam moliuntur, in modicis etiam frustrari solent. Verum enimuero, in hoc conatu, minime quidem segnitiæ uacandum, desperandúmq; uidetur; Nam ipse est qui ait, qui petit accipit, & qui quærit inuenit, ac pulsanti apietur.

DE PARTIBVS QVÆ SIMI-lares, dissimilarésque dicuntur.

PArtes, quæ nostro in corpore sunt, quędam quidem similares, quædam uero dissimilares habētur. Et similares quidem, simplices, & primæ sunt, vt sanguis, pituita, flauaq; & atra bilis. Hæc & corporis sunt elementa, ex quibus, ac cum quibus, cerebrum, membranę, musculi, nerui, medulla quę in ossibus est, ossa ipsa, dētes, chartilago, carnis in se conuolute duricies quod illi ἀδένας, nos tonsillas dicimus. ligamenta, cerebri panniculi, fibrę, pili, ungues, caro, venę, arteriæ, meatus, adeps, cutis, tendi, hi autem, quemadmodum & musculi ex ligamentis, venalibúsq; fibris compositi sunt: Et hęc quidem similaria, & prima habentur. Ex his, dissimilarium, & quę instrumentalia sunt, compositio fit, capitis uidelicet, pectoris, manuum, pedum, & eorum quę ex similaribus composita sunt. Etenim, omnes dissimilares partes, ex similaribus compositas esse certum est. ab his enim concinne, inconcinneq; composita corpora constituuntur. Concinnitas enim in his quatuor, figura, numero, magnitudine, atq; situ cernitur. Inconcinnitas uero, in his quę ab his, diuersa habentur. Enimuero, corporis pulchritudo, ex concinna membrorum compositione, si bonus color adsit, constat. Hoc autem fit, cum similares

partes, salubris temperamenti, ac instrumentalia ipsa concinne fuerint constituta. Virtutes nanque corporis, sanitas, ac fortitudo, formaq; nec non integritas, perfectio videlicet sunt. Sed animę virtutes, prudentia, temperantia, fortitudo, ac iustitia sunt. Siquidem, fortitudo corporis, concinnitas; ac robur est, quod his qui ad malam valetudinem procliues fiunt, repugnat. Virilitas autem, animæ fortitudo, ac robur est, quę graues meditationes, mortis uidelicet, formidinis, laboris incommodorum uoluptatum, ac uniuersorum quę grauia, formidolosáq; censentur sustinere nititur. Iustitia autem, corporis pulchritudini similatur. Sed pulchritudinem ipsam, in membrorum concinnitate cum salubris color aderit, contemplabere. At iustitia ipsa est, quando unicuiq; omnia pro dignitate largitur. Prudentiæ uero, corporis integritas similis fit. Prudentiæ nanq; munus, ea quæ anima semel recte deprehenderit, perficere est; quemadmodum integritatis ea, quę ad corporis membra attinent. Sanitas uero est, cum tẽperate corpus salubre existit. Sed bona habitudo, corporis extensa ualetudo est. Nam pulchritudo, bonaq; habitudo, nec non integritas, sanitatem secuntur. non illa utique pulchritudo quę subtrahi potest, illa uidelicet, quę in medicaminibus faciei, inficiendisq; crinibus uersatur, sed quę cum sanitate continuato ordine ob temperiem insiti qui in nobis est caloris, simulq; similarium, instrumentaliúmq; partium, membrorúmq; constituitur. Verum, sanitas ipsa, humorum qui in nobis sunt bona tẽperies est, et actio naturalium, animaliúmq;, ac uitalium facultatum quę nullo impedimento fertur, cum et animę, & corporis mos, seu indoles perspicua pulcherrime redditur. Etenim animæ mos, qualitas scilicet eius talis est, quæ fortissime in proposito permaneat, & quę abduci non facile queat, constans, stabilisq;, & in habitum ueniens. Est autem corporis mos, pulchritudo, perfectio uidelicet cuiuslibet partis, quã cernere est, cum corpus ab his quæ exuperant, ac deficiunt exemptum redditur. Deformitas uero eius est,

cum præter legitimum naturæ ordinem superuacuum quid in membris, aut deficiens fit. Cuicunque enim pars aliqua exuperat, ut qui senis digitis prẹditus uisitur, aut manu, seu pede mutilus existit, siue alterius expers oculi est, uel alia quauis parte caret, deformis, inconcinnúsq; habetur, & hoc quidem est, cum corpus suis numeris minime absolutum redditur. Sed & quẹ ad formam pertinent, verbi gratia; cum in aliquo distorti oculi, aut pedes conspiciuntur, siue cum altera manus, alteram excedit. Et quod ad situm, perfectionemq; attinet, vt cum fœmur à iunctura extat; & manus scapulẹ adnectitur, seu in aliis membris quippiam tale fit; id frustratio nuncupatur. Eodem pacto, & quẹ magnitudinis sunt, ut cum caput natura plus nimio magnum, aut breue fit; vel nasus, siue oculus; aut cũ totum corpus immane, aut pusillũ, ut gigantũ, ac qui nani, seu pumiliones appellãtur, alicui contingit. Nã, membrorum in nobis, quẹdã ad uiuẽdũ, quẹdã vero ad bene viuendum idonea sunt; Et ea quidẽ quẹ ad viuendum idonea sunt, cerebrum, cor, iecur, pulmo, venterq; habentur, quibus ob lesis, animal interitum patitur. Quẹ vero ad bene uiuendum, oculi, pedes, manus, aliæq; partes sunt, quibus cum aduersi aliquid euenerit, uitã animal non tamen recte producit. hac de causa Deus, præ nimia sui cura geminata in nobis sensoria constituit, ut altero uitiato, quod reliquum est, sensus officia exequatur. Siquidem geminos oculos, totidemq; aures, meatúsq; qui olfatui inseruiunt, in naso constituit; Et geminam linguam vniuersis in animalibus procreauit, sed in non nullis bifidam, ut in serpentum genere uisitur. in hominibus, consertã, cohærentemq; procreauit. Nam, tam etsi plurima ex sensoriis viciari acciderit, nullum tamen uitẹ discrimen animal subit; Tactu uero deperdito, simul & animal cum ipso perit. Siquidem omne animal tactum habet, aliis uero sensoriis omnibus non omnia prẹdita sunt, sed quædã aliquibus, perfectioribus autẽ, omnia contigerunt. Eninuero, homo, tactum, gustúmq;, exactissime sortitus est, quibus alia animalia

exuperat. Tribus vero quæ reliqua ſunt, illis inferior habetur. Et aliud quidem animal, aliud ex ſenſoriis hominem uincit, canis uero tribus ſimul, auditu, viſu; olfatúq;, ut in his qui odore feras ueſtigant, cernere eſt. Non modo autem geminatis ſenſoriis rerum creator nos inſigniuit, ſed ipſa duplici ſenſu prædita eſſe uoluit, altero, qui eorum peculiaris eſt, altero tactus. Vt uiſus, ipſe enim tum colores diſtinguit, tum quę calida, frigidaque ſunt deprehendit, ſed hæc quidem qua corpus, colores vero, & quæ ſplendore prædita, qua viſus animaduertit. Enimuero, tactus, vtpote qui maxime terrenus, ſupremæq; corpulentię præter alia ſenſoria eſt, quæ terrenę naturæ ſunt, comprehendit. Quæ vero aereæ qualitatis habetur, auditus miniſterio qui aeris particeps eſt dignoſcuntur. At à lingua, quæ ſpongioſæ cuiuſdam qualitatis eſt, ſapores, qui aquei quodāmodo ſunt, guſtus officio deprehenduntur. Siquidem, vniuerſa genera eorum quæ ſub ſenſum cadunt, peculiaribus ſenſoriis animaduerti ſuapte natura idonea ſunt. Hac igitur ratione, cum quatuor elementa ſint, uti & ſenſus totidem eſſent, neceſſe fuerat. Sed quoniam vapor, odorúmq; genus, inter aerem, aquamq;, medię cuiuſdam naturæ ſint, aere tamen craſſioris, aqua uero ſubtilioris habetur, hac de cauſa natura quintum nobis ſenſorium interius largita eſt. Quod uero, tum vaporum, tum odorum natura aere craſſior eſt, ex his qui narium muco, ſeu catharro laborant, perſpectum redditur, qui cum aerem attrahunt, vapores opilationis gratia haud quaquam ſentiunt, ſed diu ſenſoriū à ſenſatis deprehendendis immune cōtinentes, perdurāt. Etenim ſenſus ipſe, alteratio non eſt, ſed qui ipſam alterationem deprehendit. Nam, quę ſub ſenſum cadunt, alterationi obnoxia redduntur. Alterationem uero ſenſus diſtinguit. Siquidem ſenſoria quinque habentur, ſed ſenſus unus eſt, qui animę habetur, quæ per ſenſoria ipſa affectiones quæ ipſis eueninnt, dignoſcit. Cum enim album inſpicere contingit, ex eo quod ſenſus miniſterio

deprehenderat, idem affectus animæ innaſcitur. Eadem itẽ ratio & de aliis ſenſoriis habenda eſt. Nam aliud ſenſus, aliud ſenſorium eſt, & aliud ſenſatum, aliud ſenſibile. Senſus igitur eſt animæ uis quæ agit; quam ob rem hoc pacto definitioni ſubiacet. Senſus eſt ſpiritus intellectualis, qui à principalibus, ad inſtrumentalia porrigitur: ſiue hoc pacto, ſenſus eſt animę uis, quæ ſenſata deprehendit. Plato uero ſenſum ipſum, facultatis, & inſtrumenti, hoc eſt animę, & corporis ad ea quæ extra ſunt cõmunicationem eſſe ſtatuit. Nam uis, animæ, inſtrumentum uero corporis habetur: Vtrunque enim per imaginationem ea quæ exteriora ſunt deprehendere poteſt. Senſorium nanq; inſtrumentum eſt, quod ſenſata deprehendere poteſt: Vel inſtrumentum aliquod, quod ſenſus quidam eſſe creditur. Senſatum autem eſt, quod ſub ſenſum cadit. At ſenſibile, animal ipſum quod ſenſum percipit. Senſus igitur eſt, ut verbi gratia uiſus, olfatus, auditus, guſtus, & tactus. Senſorium uero, ut oculus, naſus, lingua, & quæ reliqua, quę ſenſoria inſtrumenta nuncupantur. At ſenſatum; ut lapis, lignum, cunctaq; quæ cadere ſub ſenſum queunt. Senſibile autẽ, ut Petrus, Stephanus, Meletius; & reliquum omne animalium ſenſibilium genus: Agnouit enim (ut ſcriptura loquitur) bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui. Si uero rationis expertia hominibus ipſa præditis per ſenſum ipſum cõmunicant, recte quidem nõnulli qui diſſectionum hiſtorias perſcripſerunt, nec in corporis fabrica, neq; in oſſium ſtructura, uiſcerúmq; compoſitione ineſſe quibuſdã cum homine plurimum diſcriminis literarum mandarunt monumentis, quod magis in his quę paulo ante memorauimus animalibus patet; quandoquidem iiſdem ex elementis eorum corpora, quibus & hominum compoſita ſunt; parum admodum in ſimilaribus inter utrũque genus diſcriminis habetur, & ſi inſtrumentorum cõpoſitione inuicem, guſtuq; diſcrepent. Siquidem Deus, ad proprię uoluntatis arbitrium, pulcherrimo ordine in eorum quolibet corpore

membra disposuit.

DE HOMINIS CORPORIS *Diuisione.*

HOminis autem corpus non unum membrum, sed plura habetur. Et quoniam in caput, & pectus, & superiorem, ac inferiorem uentrem, spinamq;, & lumbos, ac manus; pedesq; diuiditur. Caput quidem cerebrum, oculos, nasum, aures, oris, hiatum, & quę in ore intus consistunt, ut lingua, dentes, fauces gutturis, & quę particulatim nominantur continet. In pectore uero pulmonis, & cordis locus. Collum, clauiculam continet. Sed & costę membranam quæ ipsas tegit. Spina uero, uertebras, ac medullam. At lumbi, renes, & humidi excrementi, seu vrinæ receptacula. Superior uero uenter, in stomachū, iecur, lienen, & superiorē alui partem diuiduntur. Inferior uero uenter, in intestina, pinguedinē, excrementa, & quę ad pubes posita sunt. Manus, in brachium, humeros, cubitos; palmam, digitos. Pedes uero, in fœmur; genua, crura; maleolos; talos, ac digitos diuiduntur. Hæc autem omnia, & alia pleraq;, tum membra, tum partes, particulæq;, ac loca separatim, & coniunctim nuncupantur. Veruntamen, maiora, plenioraq; describendo, membra, minora uero, partes appellare solemus. Sed eadem pars, membri, partisq; nomen subire solet. Exempli causa, caput, membrum corporis, sed & partem dicimus. At capitis pars, occiput, mēbrum uero eius oculus est. Præterea, corporis mēbrum, manus, eius uero pars digitus habetur: idem & in aliis dixeris. Enimuero, pars, quæ gręce μέρος à uerbo μεμερῆσθαι, quod partiri diceres, aliudq;, ab alio discrepat. Et quidē μέλη, quæ membra appellantur; inde scilicet ut reor denominationem sumpserunt, quod corpus nostrum harmonica quadam compositione constituant, à modulaminibus citharæ, uel phistulæ aliorumq; musicorum instrumentorum translatione sumpta, nam & ipsa, concordi quadam com-

positione constare certum est. Particulæ uero, quæ græce μόρια nuncupantur, εἰς ὅρια τινὰ ὄντα. *quasi termini quidam diuisi, siue partium partes sint. Quodlibet igitur membrum, ex carne, cute, ossibus, membranis, neruis, musculis, venisq;, ac arteriis constitutum est, quæ à congruo (uti dictum est) alimento aluntur.* Corpus nanq; *nostrum, tribus dimensionibus, longitudine, latitudine, ac profunditate constat. Quod autem continet ipsum, cupulatq; superficies dicitur, quàm græci* ἐπιφάνειαν *à verbo* ἐπιφαίνεσθαι, *quod superne apparere diceres nuncupant.* Et hæc quidem breuiter dicta satis *habeantur. reliquum igitur est, uti de qualibet parte, cuius nam temperamenti, actionisq;, atq; usus sit, singillatim deinceps referamus.*

DE CAPITE.

QVONIAM *uerò mēbrorū quę in nobis sunt, caput primum est, vtpotè quod sensoriorū officina, nec non suprema, eminentissimaq;, ac nobilissima, & maxime principalis corporis portio habetur, in qua principalis animæ pars regimē optinet. ex hoc enim principium sumere, eiusq; uim explicare, uel prudentiam potius, sapientiamq; Creatoris, & Dei nostri consyderare, atque hæc dicere necesse est. Magnus est dominus noster, & magna est potentia eius, & prudentiæ eius non est numerus. Age iam, & quę admirabilis Basilius asseuerat, oratione complectamur. Ille nanque inquit, cum Deus eminentissimæ corporis parti caput apposuisset, in ipso quàm plurima præclara sensoria collocari oportuit. Ibi enim uisus, auditus, gustus, & olfatus propius inuicem consistunt, ac cum breui loci intercapedine cōtineantur, nullum ex ipsis actioni alterius proxime existentis impedimento adest. Nam caput quod græce* κεφαλὴ *dicitur* παρὰ τὸ κάρφεσθαι, ὅ ἐστι ξηραίνεσθαι, *quod siccitate*

præditum

præditum diceres, appellatum est, cum siccum, osseumq; habeatur. A quibusdam λοσφὴ nuncupatur, διὰ τὸ καλύπτειν τὸν ἐγκέφαλον, quod cerebrum uelet, occultatq;. Alii ipsum ἀπὸ τῆς κυφότητος, quod gibbū diceres appellant; Nā, quod circularis, ambientisq; figurę est κύφων, hoc est gibbosum denominatur. Sunt qui κάραν οἷον κεῖραν, ἀπὸ τοῦ περιχεῖσθαι, quod capillis integi diceres, Nā κέρας ipsi capillaturam dictitant. Siue illud κράτα nuncupant, ἀπὸ τοῦ κράτους, hoc est, à potestate ipsa, quod inibi principalis animę portio existat. Vel κρανίον παρὰ τὸ κραίνειν, quod regnare, seu imperare explicares, quod uidelicet ab ipso reliquę corporis partes regantur. Aut à uerbo κρέμασθαι, quod appensum esse significat, quia in ipso cerebrum appensum sit. Enimuero, cerebrum molle est, quasi ex spuma concretum quadam, humidúmq;, ac frigidum. Cerebrum autem quod ab illis ἐγκέφαλος, quia in capite quod ab ipsis κεφαλὴ dicitur consistat nomen adeptū est. ἢ οἷον ἔγκρανος, quod in tabula sit, quæ κρανίον dicitur, nam eius peculiare officiū in calua cōsistere est. Et quidē, sanguine, uenisq; caret. magis aūt ipsum calidis tēporibus, qua frigidis oblectatur, cū in frigidis humore repleri soleat, ob quæ, mucosos humores naris pro muscide excernit. Nā, mucus cerebri purgamentum est, quo principalis animæ pars quę in cerebro cōsistere dicitur leuamen sentit. Mucus, qui græce μύξα, ἀπὸ τοῦ ἐμυκτῆρος ῥεῖν, quod uidelicet ex naribus ipsis effluat nuncupatur. Sed & medullæ nomen cerebrū optinet, quod μυελὸς dicitur, οἷον μυχελὸς, quasi quod, in intimis capitis moretur, contineaturq;. uel quód leui lubricúmq; sit, quod illi λεῖον dicunt. Siue quod in fatiscente osse consistat, quód ipsi μεμυκὸν appellant. Membranæ autem quæ ipsum tegunt μήνιγγες dicuntur, παρὰ τὸ μένειν, quod manere dixeris, quia in ipsis cerebrum positum maneat. Duabus siquidem figuris caput cernitur, altera quæ naturę ordine est, altera quàm φοξὸν dicunt. Et illa quæ naturę procedit ordine, in longū porrectę sphęræ similatur, prominentius in occiput,

ſincipuͤtq; tendens. Tribus illud ſuturis diſtinctum viſitur, una quæ coronalis, altera, quę gręcum Λ figuret, altera quæ in longum porrecta eſt. At omnes hæ tres ſuturę figurã quàm græcum Κ habet exprimunt. In acuminata autem capitis figura quàm φοξὸν nuncupant, cum occipitis eminentia deſtruitur, illa quæ gręcum Λ ſutura figurat unà perniciẽ ſentit, ſincipitis uero ſutura incolumis ſeruatur. Itaq;, ex ſuturis quę reliquę fiunt, ſimilis quędam figura græco Τ inſpicitur; & bis quidem ſuturis maris caput diſtinguitur. Fœmina uero, una tantum circulari ſutura prędita eſt, quę orbiculata figura caluam ſignat, atque complectitur. His itaq; indiciis, marium, fœminarũq; caluas in monumentis facile diſtingueres. Siquidem, nõnulli ſacræ paginę interpretes, tres quę in maris capite ſunt ſuturas, trium quæ in diuinis ſunt perſonarum, patris inquam, & filii, & ſancti ſpiritus ſignificationem optinere opinati ſunt. Quæ coherentes, eademq; ſentiẽtes, illud procrearunt, Et uti ſupera contempletur formauerunt. Quod uero ipſe tres ſuturę in unum denuo coeant, ſubſtantialem, naturalemq;, ac unius potentiæ unitatem ſub una poteſtate repreſentãt. At illã quæ in fœminę capite una ſutura eſt, quę circularis habetur, Imperium quod comprehendit, continetq; uniuerſa ſæcula, ac poteſtatis totius orbis vnitatem, & uim diuinę potentię omni fine carentem repreſentare, ac figurare ſanxerunt. Et quemadmodum quæ ad intellectualem hominis figuram attinent, tria in utriuſq; tum maris, tum fœminę corporis conſtitutione, Mens, verbum, & ſpiritus reperta ſunt: ita & de ſenſuali eius natura dixeris. Etenim anterior capitis pars, frons dicitur, ab ipſis μέτωπον οἷον ὑπέρωπον. quaſi oculis imminentem partem dicas, oculos enim ipſi ὄπα nuncupant. Pars uero quę paulo ab ipſa frõte ſurſum tendit, ſinciput dicitur, quã græci βρέγμα appellãt. Quod aũt in loco illo cerebrũ ſatis admodum humidũ, moleq; ſit, ſupra oſtendimus. At mediũ capitis, vertex nuncupatur, qđ ab ipſis κορυφὴ, ὅτι τῆς κάρας ἐστὶ ὀροφὴ. quod capitis faſtigiũ eſſe

interpretareris. Quę uero capitis posterior pars est, occiput appellatur, quæ ab ipsis ἰνίον, *quod descensum diceres, quia à vertice deorsum tē endat. Siue quod nerui inde oriantur, quos illi* ἶνας *dictitant.* Nerui *uero qui inde* ἶνες *dicti sunt*, ὅτι τὸ εἶναι, καὶ συνεστάναι τῷ σώματι παρέχουσι, *quod esse, & constitutionem corpori tribuant, quoniam ipsum corpus ambiunt. de his, & apud* Homerum *legere est, qui ait.* οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε, καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσι; *quod est, non carnem retinent nerui nō amplius ossa. quę autem ad membranas partes utrinq; sunt, tempora appellantur, quę ab illis* κρόταφοι, ὅτι κρούουσι τὴν ἀφὴν παλλόμενοι, *quod tactū exilientes quatiunt. uel quod ex pari pulsum utrinq; edant, quod illi* συγκεκροτῆσθαι *dicunt. Siue quod capiti applicantur, quod illi* κόρσην *dicunt, uel à* κείρεσθαι, *quod tondere explicares, unde* κορσοτήρ *à tondendis crinibus tonsor nuncupatur.* Totum *autem os, quod caput ambit, inuicem pectinatim coeuntibus suturis, modo quo prius diximus diuisum est; p quas duplicato ossiū ordine, ea quæ ad cerebrum attinent, & cum illis cerebellum, quod & calua nuncupatur, distinguntur, quam solam hominem præter omnia animalia habere dictitant. Itaque caput, cuneale excepto, quod sphenoides illi nuncupant, sex ossibus constat;* Anterior *quod sinciput, posterior quod occiput dicitur:* Quæ *autem ad utranq; aurem adhibentur, lapidosa ossa appellantur:* In *eminentiori uero capitis parte, duo sincipicia sunt, quorum utrunq;, una in longum porrecta sutura communi inseruiente officio utitur.* Ex *his nanq; ossibus, quę sex numero asseruimus, ea quę ad sinciput posita sunt, molliora cæteris, imbecilliora q; habentur.* At *illud quod ad occiput locatur os, densius, ualidiusq; ; frontis uero, medię inter utrunq; qualitatis habetur. Enim uero, ossium quę lapidosa diximus, pars quidem saxea est, pars uero ad osseam qualitatē laxiorem uergit.* At *cerbellum, eundem ortum quem & cerebrum, ac colorem habet.* Alia *autem sutura quę supra sinciput procedit, & ad ossa quę foliorum similitudinē præ se ferunt,*

quæq; ad aures sita sunt desinit, cum in vertice findatur, inibi crucis effigiem figurat: per has nanq; suturas, exhalationibus quæ à stomacho sursum, aluoq; deferuntur, extra euaporandi peruium iter patet. Cerebrum autem duplici membrana comprehenditur, altera quidem ipsi ceu cubile substernitur, altera superne accumbit, quam reticulare textum medici dictitãt. Ossi quidem quod calua nuncupatur, musculi quos caluarios dicunt, obducuntur, hos quidem musculos, & membranas nominant. At qui in hoc item Creatoris sapientiam admiratione prosequi decet, qua nam de causa cerebrum ipsum tutelæ unius membranæ neutiquam, sed duarum crediderit, quæ vicissim propria sui dispositione vtuntur. Harum enim altera crassa, altera exilis est. Nisi enim à rerum opifice hoc pacto sub duplici membrana inuolutum, comprehensúmque, & ceu fasciis constrictum cerebrum esset, ab ossium contactu ob eorum duriciem, asperitatemq;, læsum iri illud credibile fuerat. Huius gratia, inter os, ipsumq; cerebrum, mediam exilem membranam constituit. Verum enimuero, membrana hæc, ipsa cerebri substantia paulo asperior, osse vero mollior est; quam si ab his quæ extra eueniunt quandoque ob lædi contigerit, ipsum iisdem passionibus obnoxium redditur. Hac itaque de causa, aliam crassiorem membranam de medio constituit, quæ cerebro longe crassior, asperiorque, osse vero ipso mollior est. Itaq;, cerebrum, sub utraque, exili videlicet, & crassa membrana medium consistit, quarum quæ exilis est cerebro applicatur, crassior vero ossi occurrit, quo minus ab ipso cerebrum damna sentiret. Verum, exilis membrana, non modo toti cerebro obuoluitur, verum etiam per media ipsius pergit. Et cum media eius vniuersa complectatur, substantiam illius vndique continet, ne præ eo qui in ipso est naturali humore dilabatur, ac profluat; Cuius rei mala quæ punica nuncupantur esse, exemplo possunt. Nam, tum grana quæ in ipso sunt, membranulæ quædam sæpiunt, tum totum malum ample=

fluntur. Sic & in cerebro, ac in ipsa de qua diximus membrana cernere est: hæc autem similitudo & in calua uisitur, quæ galeæ qua in bello vtimur similis est, & eundem situm, ac colorem habet. Quemadmodum enim galea ipsa circulari formata ambitu, toti quod intus est tutela, munimentúmque existit, ita & calua, cum eandem formam præ se ferat, cerebrum sub se ab omni labe reddit exemptum. Vnde cerebrum quod in capite sit ἐγκέφαλος denominatur. Non enim calua ipsa singulo osse constat, sed diuersis ossibus distinguitur, quæ discreta ad inuicem neutiquam, sed consertasunt, & ceu fundamento quodam coherent. Si, quidem ipsa vno continuato osse constarent; Cum primum ipsam vna ex parte iacturam pati contigisset, ossis continuatione totam læsum iri credibile habetur. Ad hæc, cum totius corporis exhalationes ad caput, quod eminentissima ipsius pars habetur, tendentes absumi neutiquam contigisset, his interpellatis, caput ipsum, pluribus excrementis quibus immune est premeretur, vaporibus cerebro si ossa continuarentur negotium facessentibus. Hæc propter, suturas in ipso (vt prius dictum est) rerum opifex constituit, quo ab eo quæ superuacua sunt abigerentur, capútque ipsum una cum cerebro ab omni labe immune fieret. Qui igitur exiguo capite præditi sunt, flagitiosi cerebri indicium ostendunt. Etenim breue caput habentes, præ eius breuitate, priuantur facultate perficiendi ea, quę magnum caput habentes perficiunt. Cum itaque vniuersæ corporis nostri actiones cerebri officio perficiantur, (ipsum enim est ut modo exposui quod sensuum actiones dirigit) ab ipso omnibus corporis partibus motus suppeditatur. Quippe qui, si extremum in pede digitum moueri acciderit, illum sanè à cerebro motum esse certum est. Cerebrum enim ipsum, hoc, animali calore medio operatur. Nam, cũ sibi ad hęc perficienda ipso plurimo opus sit, cum exiguum caput est, paruum instrumentum plurimi spiritus capax esse neutiquam potest.

Itaque, cum breue caput angusto spatio comprimatur, in eius angustiis animalem spiritum demergi, extinguiq;, & cum eo vniuersas quę ab ipso fiunt actiones contingit: in summam igitur, exiguum caput, paruum perpetuo habetur: Magnum vero non semper probum, sed aliquando probum, quandoq; uero prauum est, utpote cum illud natura magnũ, sed non cum ex morbi alicuius causa euenerit. Si enim præ optimæ materię exubarantia, aut robore facultatis quę eius loci peculiaris est in magnitudinem erigetur, tale naturę ordine rectę consistit. Si uero materiæ prauæ exuberantia parui modum excesserit, tunc improbum, morbisq; obnoxium fiet. Et hæc (ut asseruimus) cerebri gratia facta sunt. Nam, ad illud quod comprehenditur, illius quod comprehendit, naturam conditam esse constat. In hoc etiam, maximam rerum conditoris curam consyderes, quanta cerebro ipsi munimenta adhibendo, securum constituit. Non enim ad eius tutelam, securitatemq;, quas asseruimus membranas, quibus inuoluitur, comprehenditurq;, & ossis custodiam, tegumentumq; sufficere ratus est; sed ad hæc ipsi exterius pilis refertam adhibuit cutem, ne ab aeris mutationibus damna subiret, doloribusq; premeretur; & vti caput pilis obtectum sit, hęc quam diximus causa habetur. Ad hæc, fluxuum excretiones, capiti vt principi parti rerum opifex largitus est, ne scilicet si excrementa intercepta forent, plurimis casibus obnoxium redderetur. Quemadmodum igitur in alui excrementis nobis perspicue patet. Etenim, si excrementum quod ab ipsa emittitur concoctũ fuerit, recte ipsam concoquere dicimus, si uero in concoctum, non recte; Ita & in cerebro uisitur; ab excrementicia enim eius materia, actiones ipsius nobis perspicue fiunt. Hoc autem, non modo suturis quas prius diximus, sed naso, auribus, oculis, purgamenta excernit: Ad hęc item ea parte quam græci φιμὸς; vel χώνιν, quod à plerisque infundibulum nuncupatur, ad eius enim similitudinem naturę opifex illud constituit. Illam enim partem infundibulum appellant, eo quod

ab ampliore tractu, incontractiorem meatum deſinit. Quoniam, tum caput, tum cerebrum, nec non totum corpus noſtrum, pluribus muſculis obſitum eſt, horum actiones, officiiq; functionem, quam vnà cum cerebro peragunt, prius diximus. Tale enim ipſi, cerebro officiũ exhibent, quale aurigæ in regendo curru frena ſufficiunt. Quemadmodũ enim in curru auriga inſpicitur, tum & lora ipſa quæ à freno dependent quo equi alligantur cernere eſt; ſed & equi in eo uiſuntur, eodẽ pacto, corporis noſtri habitus conſtat. Cerebrum quidem aurigæ uice fungitur, nerui vero lori officium explent, pro frenis muſculos conſtituas, Equi, reliquæ corporis partes habentur. Enimuero, cum primũ corpus tranſuerſum circumferre, ſeu retrahere, ſiue in anteriora mouere contigerit, cerebro ipſi nerui quos lora diximus huiuſmodi officio inſeruiunt. frenum vero, cum trahentia ſe lora ſequatur, partes ipſas illum qui primitus mouet, ſequi ſubigit. Hinc igitur patet, quod muſculi ipſi freni vicem cerebro explent; ſed & ipſi motiuam actionem perficiunt. Medulla autem quæ dorſi appellatur, quaſi effluxus cerebri quidam eſt, & ceu riuus à fonte profluens effigiatur. Fons quidem (vt ita dixerim) circularem figuram præ ſe fert, riuus vero tractu in longum porrecto fertur. Quoniam igitur hæc dorſi medulla cerebri pars eſt, hanc ab oſſibus ſpinæ comprehenſam eſſe cernimus. Has autem vertebras, vti & medullam ipſam naturæ procreare neceſſarium extitit, & hac de cauſa cõmunicationem quandam cũ oſſibus naturalem optinet: Nam ad naturam illius quod comprehẽditur, & illud quod comprehendit procreatum eſſe certum eſt. Age iam quo pacto proprium quoddam, peculiareq; totius corporis oſſa ad dorſi vertebra optinent, inſpiciamus. Vertebræ enim omnes coherentia originem à ſpina trahunt: quam eadem proportione ad totum corpus noſtrũ reſpondere, qua nauis carinam ad vniuerſa quæ ipſi affixa ſunt ligna, cenſendum eſt. Et quemadmodum neceſſitate quadam ligna ad carinam, ſiue magna illa, ſeu parua fuerit iuſta proportione referuntur,

ita & de ſpina dicere poſſumus: Nã quale illa ad coſtas, talem etiam & coſtę ad ſcapularum oſſa tenorem ſeruabunt. Tum, *ad ſcapulas, brachium, vlnæ, & radicale os, oſſaq; in quę manus extrema deſinit; prętereà iliorum oſſa, ſpinę ipſi inferne applicantur.* Illis *vero fæmora dearticulantur, & tibię, & ſura, & pedis ipſius oſſa. Siquidem pedibus ipſis neruorum, muſculorũmq; miniſterio, qui maxima* Dei *prouidentia, atq; conſilio à cerebro motum capiunt, mouendi facultas ſubminiſtratur.* Nã *muſculi, quos græci μῦας à verbo μύειν dicunt, id claudere interpretareris ob id ita appellantur, quia propria ſui munia exequendo clauduntur. hi nanq; præ ſui contractione, & ad ſibi pręſcripta principia extenſione, partibus quę ab ipſis mouentur, motum tribuunt. Sunt qui eos ob id muſculos dictitant, quod in exile deſinunt, tum ad animalis neruos ſimilitudine reſpondere creduntur. Sed & cum neruis ipſis proportione conueniunt.* Nam *quemadmodũ nerui, qui ab illis νεῦρα παρὰ τὸ νεύειν πρὸς ἑαυτὰ, quod in ſe ipſa innuant nomen ſortiti ſunt, ſic & ipſi eadẽ quę & muſculi agunt, uel muſculi potius idem quod & nerui.* Vt *enim neruus quod innuat (ut diximus) nuncupatur, ita & muſculi quod claudũtur, appellati ſunt.* Non *enim muſculorum ſubſtantia ſimplex, ſed compoſita eſt; nam ex fibrarum, carnoſaq; ſubſtantia, compoſitos conſtat.* A*t fibrę, quędam à neruis, nonnullę verò à nodis, ſiue à ligamentis fiunt, quibus, natura ipſa, ne damnis facilius obnoxiæ reddantur. Sed ceu in ſtratis quieſcerent, carnoſam ſubſtantiam contexuit, quo præ immenſo motu ad ſiccitatem redacte, ex carnis humore ſuppetias adeſſe ſentirent. Sunt qui quęrant, qua nam de cauſa, caput hominis globi figura, non autem triangulari, vel quadrata, aut acuminata, uel in coni modum protenſa ſit?* A*d quę, tribus rationibus reſpondemus: quarũ una eſt, quod talis figura magis quàm aliæ paſſionibus in peruia habetur.* Nam *quę in angulos deſinunt, à quibuslibet quę obuia feruntur acumen ipſorum obtunditur, & facile frangitur.* Altera *eſt, quòd*

qui

qui mensurandæ terrę scientiam profitentur, circularem figuram omnibus aliis, siue in tres, siue quatuor, aut sex, plures'ue eundem ambitum continentes angulos scindantur, capaciorem esse demonstrarunt. Nam cum *Dei prouidentia animaduerteret, caput constituendũ fore, vti in se cerebrum, & ab ipso membranam crassam, exilemque; nec non reticulare textum; septemq; neruorum copulas, & sensoriorum sedes, oculos videlicet, aures, nares, & quę intra os consistunt, ad hæc & caua quæ ventriculi dicuntur, tum spiritum ipsum, qui animalibus actionibus inseruit contineret; talem figuram ipsum obtinere debere optima ratione censuit.* At *tertia quidem qua Plato ad* Timæum *ludit ratio est.* Quoniam *inquit naturę ipsi cura adhibenda fuerat, constituenda partis, in qua anima, mensq; propriam sedem contineret, ne ipsa à supero circulari cœlesti tractu ad inferiora tendens, peregrinum locum, & sibi dissimilem occuparet, figuram ipsi cœlo comparem destinauit.* Hoc *autem philosophus inquiens, animarum ex corporibus, in corpora migrationem hac opinione tuetur:* Tum, *animam in principali parte, non autem in toto corpore consistere nugatur, argumentum sumens, quod animæ priores corporibus sint.* Nos *autem, caput circularis figuræ nõ modo decoris gratia (etenim, in sphærę formam fornicatę ædes conspicatiores in longum constructis ædibus, ac visum magis oblectantes sunt) sed ut mentis actio rectius procederet, creatum censemus:* Nam *partem, quæ in summo totius corporis constituta est, & circulari figura prędìtam esse oportuit, & vt illud quod imperiũ optinet inde comprehendi possit, quo mens ipsa optimi rectoris instar in gubernaculi cacumine residens, totum corpus regeret, ac tueretur, nec non & sensus ipsos in promptu haberet, quandoquidem inibi subinde (ut magnus* Basilius *asseuerat) & sensus, vt visus, auditus, olfatus, gustusq; locantur.* Ad *hęc; & oculi in eminentissima parte, ut in specula sedẽ occuparunt, ne ulla corporis partiũ ipsis ex aduerso sese obiiceret, sed*

paruo quodam genarum obiectu imminentes, à superiori eminentia ad rectum dirigantur. Et hęc de capite dixisse sufficiant.

DE OCVLIS.

QVoniam singillatim quodlibet corporis membrum recęsendo; prudentiam creatoris nostri Dei obstupescere, admirationeq; prosequi merito decet, cum iam de capite diffinierimus, & oculorum compositionem, actionesq;, atq; vsus, & appellationes, nec non tunicularum numerum, ad hæc & humorum quantitates, pręterea, quę nā sint quæ oculo substantialia insunt, demum, quę ipsi euenire per accidens solent, explicare aggrediemur. Nam eius substantialia, temperamentum frigidum, aut calidum, siccū, uel humidū habentur. At eius similaria, molle, vel durum, aut quod facile, uel difficulter mouetur, dicimus. In toto vero oculi instrumento hoc consyderandum est, si magnitudo excesserit, uel moderata fuerit; si cum formatur, in ipsa oculi constitutione concinnitas, inconcinnitas'ue extiterit. Item, si actiones eius perperam, vel recte diriguntur. Nam cum calidę qualitatis, aut frigidæ oculi fuerint, hoc pacto deprehendes. Qui enim calidi sunt, latiores, & perspectiores quę in ipsis sunt venę cernuntur: Qui uero frigidi sunt, venę in ipsis ocultantur, ac latent. At siccitatis, humiditatisq; eorum indicia ita deprehenduntur, cum durities in eis, uel ariditas, ac mollicies, ac humiditas perspicue fiunt: Verum, molles, humidosq; oculos, facile cognosces, at duros, & aridos non admodum facile, sed ab his quę extrinsecus eueniunt, animaduertimus. Sunt qui in fumum incidentes, auertuntur, ac plurimis lachrymis opplentur, alii vero in fumo ubtutu libero utuntur: Sed oculi quos fumus lædit, humidi, ac passionibus obnoxii facile sunt, alteri uero duri, à passionibusque remotiores habentur, & hęc oculorum substantialia indicia sunt. Quę uero ex accidentibus indicia proueniunt, hoc modo co=

gnosces, si oculi magnitudo, aut exiguitas congrua, uel econtra fuerit. Nam si magni, & congrue dispositi oculi fuerint, materię optimi temperamenti copiam indicant. Si autem magni, & incongrue dispositi erunt, id ob materiæ exuberantiã, facultatisq; imbecillitatem, quē admodum de capite superius dictum est, prouenire putandum est. Si uero paruus, sed rite consistens oculus fuerit, bonę materiæ, sed inopis indicia prę se fert. At qui paruus, sed inconcinnus fuerit, tum materiæ indigentiam, tum facultatis imbecillitatem arguit. Quę enim de oculorum temperamento, ac figura, magnitudineq; dicenda fuerant, hęc habentur. Sed & de colorum qui in ipsis uisuntur diuersitate causas scrutabimur. Siquidē nõnullos nigros habētes oculos, alios cæsios, quosdã uero fuluos inspicimus. Neq; enim latere nos decet, oculos ipsos, tũ plurima nomina sortiri, tũ esse pluribus ex partibus cõpositos, quódq; tuniculas, alii humidas, alii uero siccas habent. Sed uti nobis de eorum nominibus, numerisq;, & exortu, necnõ usibus, & actionibus planum constet, ab hoc subinde principio ordiemur. Sciendũ quidem est, quod gemini à cerebro nerui protenduntur, qui à græcis ὀπτικοὶ, quod uisui uidelicet inseruiant, nuncupantur. Primum quidem huic sensui, cerebrum ipsum hos neruos, postmodum toti corpori impertitur: sed inter hos, corporisq; neruos hoc interest, quod corporis nerui solidi, nec caui sunt, hi uero fistulares, terebratiq; sunt, quo uisibilis spiritus per hos, ceu per aqueductus ad oculos penetraret. Hos igitur neruos in oculi thalamos ingredi manifestũ habetur. Thalamus enim oculi penetrale, in quo tunice coeunt, lumenq; consistit, nuncupatur. Thalamus siquidem, quasi thalpamus; vnde & iuuenes in thalamis degunt; decet enim florentes corpore, non qui extincti caloris sunt in thalamis coire, ut Hesiodus. ὡραῖος δὲ γυναῖκα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι. Quod facit, sed tempestiuis thalamis sit nupta paranda. Nerui autem in thalamos ipsos finduntur, ueluti siquis papyrum in exiles membranulas incidat, findatq;, & rursus complicet, & tuniculam

conficiat ad reticuli similitudinẽ, quo ad pisces capiendos uti solemus; & hęc prima oculi tunicula habetur. Ab hac alia est, quę vualis appellatur, ex eo quod grano vuę similis sit. Et quemadmodũ in vua, quæ interne sunt densiora, quæ uero extra consistunt leuia uisuntur, ita & in vuali cernere queas. Hæc enim à membrana quę exilis nuncupatur, pullulat. At corneum oculi inde appellatum est, quod cornibus similitudine respondeat. (nam album illud est) tum quod in extrema cacumina ut cornua desinit, eorũmq; discrimina imitatur. Tunicula autem superior, à membrana quę calualis dicitur, processum quendam habet, qui à crassæ membranę portione quadam per suturam grecũ Λ exprimentem, & coronalem de quibus prius diximus egrediente, originem ducit. Tunicę igitur quas explicauimus, tali usui accõmodantur. Illa aũt quæ retis textum imitatur, totius corporis oculi interne firmamentum est. At superior eiusdem robur exterius habetur. Inter has duas, alię totidẽ positæ sunt, altera cornea quæ supiori exterius applicatur, altera uero vualis, quæ riticulari interne adheret. Vualis quidem usus est, uti, cum raræ texturę sit, sese ad pupillam extendat, quo uisibili lumini per eam extra egressus pateat. Sed & aliter etiã, vuale ipsum uisui conducit, eo quod crystallinum oculi humorem fouet; Quapropter, illud densum, spongiosũmq; natura protulit, ne pupilla ipsa aliqua ex parte læderetur; tum etiam, uti plurium venarũ capax fieret. Præterea, cum vuale tale (ut diximus) existat, ideo; ne uisibilis spiritus egressum interciperet, terebratũ est. At exterius; densum natura constituit, ne scilicet oculi corpus absumi pateretur, sed potius, cum illud in coloribus, plus nimio distrahi, ac contrahi accideret, laboranti adesset suppetias. Cum; oculum album, atq; nigrum esse contingat, si in res plurimi candoris inciderit, pariter distrahitur, dissipapaturq;; in ea uero quę nigra sunt inciderit, contrahitur, ac cõgregatur. Ceruleus uero oculus, cum inter utrunq; colorem cõmune quoddam possideat, ad moderatam temperiem oculũ ipsum redigit, atque

demulcet. Corneum ſiquidem oculi hac de cauſa factum eſt, uti pupillæ orificium ſtringat, ſepiatq;, quominus humor per ipſum defluat, qui uiſibili ſpiritui extra egredienti negotium faceſſeret, & hac de cauſa, præ lucidiſſima ſubſtantia corneum conſtitui oportuit. Et quemadmodum in corneis lanternis lucernę accenſæ, nihil à cornu corpore impedimenti ſentiẽtes, proprium lumen extra emittunt, ita oculi corneũ, cum translucidum ſit, uiſibilis ſpiritus facultatem neutiquã intercipit. Huius gratia, tunica quam ſuperiorem diximus, totum corneum haud quaquã cõplectitur, ſed dum ipſum circulariter conſtringit, comprehẽditq;, unam tantum eius portionem circularem relinquit, qua uiſibilẽ ſpiritum extra eiaculetur. Quod autẽ corneum natura album ſit, hoc nobis argumento eſt, quia cum denſatur album fit, ipſum enim, in his qui albis ſunt oculis præditi, denſum efficitur: Verum non ſui natura, ſed uualis gratia quod ſibi ſubiectum eſt, à quo cum color eius adulteretur, nigrũ eſſe uidetur. Duas igitur tuniculas, corneam, & ſuperiorem, albas eſſe conſtat: Nigræ uero totidem, reticularis, uualiſq; ſunt, de earum itaq; origine, ac numero, coloreq;, nec non quas appellationes ſortiuntur, ſatis explicatum eſt: Reſtat, uti de humoribus oculorũ quibus ipſi ſunt præditi diſſeramus: Hos enim tres eſſe numero dicimus. Primus quidem uitreus humor eſt, qui in medio uiſibilis meatus conſiſtit, unde nerui ſparſim poſiti reticularem tunica conſtituunt: Hic autem humor uitreus nuncupatur, quod præ ſui fluxu tum colore, tum conſtitutione uitrum effigiet. Ab hoc alius, qui cryſtallini nomen optinet humor eſt, inde uidelicet, quod glaciei quæ à græcis κρύσταλλος dicitur, ſimilis fit. Aquam nanq; frigore concretam, glaciem recte dixeris. Talis ſiquidem humor, glaciei ipſi, coloris, conſtitutioniſq; ſimilitudine reſpondet. Hic autem humor, dimidiatus cum uitreo humore, ac uiciſſim transfixus confertur. Tertius autem humor oculi oualis dicitur, quod ſubtili quę in ouo eſt, & candidæ parti ſimilis eſt. Et quidem, humor uitreus, duplici uſui ac-

commodatur: Nam, cryſtallino tum ſuperne obducitur, tum ipſi alimentum ſuggerit. A*t oualis præterquàm quòd cryſtallinum ob aſſiduas actiones ſicceſcentem madefacit, propugnaculum etiam eius eſt, ne ſcilicet in ambientẽ aera repẽte incidens, ab ipſo aliqua ex parte lederetur.* T*alis inquam oualis humor, ſubtilis, & aereus habetur, ſic ut uiſibili ſpiritui per pupillam procedenti nullo impedimento ſit.* C*ryſtallinum uero humorem, medium duo reliqui humores, ac cũ his de quibus diximus tunicula ſuſcipiunt. & ipſe eſt, qui uiſibilis potentiæ partes, & quę primitus operantur obuius ſuſcipit.* E*nimuero, uiſibilis qui in oculis eſt ſpiritus, à cerebro ad cryſtallinum fertur, & duplicem officii functionem explet; alteram quidem, uti oculum plenum reddat, eiq; iuſtam magnitudinem imperciatur, & plurimam diſtantiam efficiat, quo oualis humor, non paulatim, ac per partes cum ambiente aere vniatur, atq; conueniat;* A*lterum uero, quo cum uiſibilis ſpiritus extra è pupilla eiaculatur, viſibilium rerum ſubſtantias, coloreſq; eminus etiam deprehenderet; præterea etiam, uti oculus ipſe ea ad cryſtallinum ubi talium uſus eſt alterata reddat, atque traiiciat:* V*erum, ea, cerebrum regis uice diſcernit.* T*amen, & hoc ſcire opus eſt; qui exiguam à primo ortu pupillam ſortiuntur, hi acutiore viſu, quàm qui grandiores habent, prędìti ſunt:* Q*uoniam, cum viſibilis ſpiritus per regulam extra eiaculetur, nec ſparſim (quod maiori pupillę euenire ſolet) hinc, inde fertur; ſenſata ipſa lõgiore item diſtantia poſita accurratius comprehendit.* P*ræterea: quo nam pacto niger, albúſque, ac omnes alii colores oculi fiant, conſyderare oportet.* A*lbus itaq; oculi color, genere quidem duabus de cauſis, ſpecie uero quatuor fit.* N*am genere cryſtallinus, oualiſq; color cauſa eſt;* Q*uæ autem ad ſpeciem attinent, una duntaxat cauſa oualis humor, criſtallinus vero triplex eſt.* E*t quidem, qua ad oualem humorem attinet, ſi ipſe plurimus, vel exiguus, ſiue purus, uel turbidus fuerit.* S*i igitur oualis humor plurimus fuerit, cæſium oculum efficit qui*

modico admodum splendore præfulget, eo quod humor crystallinus, pupillaq; ipsa ceu in profundo posita, cernuntur. Cuius rei exemplum in stagno quopiam facile patebit. Nam, quæ in eius imo sunt, neutiquam à nobis cerni queunt. Tum si illum turbidum esse cōtigerit, coloris speciem aliquam suscipere nullo pacto potest. Quod, in turbidis, lutulentisq; aquis euenire cernimus: hæ enim puri luminis radiis impenetrabiles fiunt; Itaq;, cæsietas oculi qua ad oualem humorem attinet, tum paucitatem humoris, tum sinceritatem desyderat. Sed & à crystallino humore cęsius oculus fit, qui clarus natura, splendesq; est, ac totum illustrans oculum. Si ipsum crystallinum humorem non splendidum, & multum esse quandoq; acciderit, ex hac humoris copia, eundem totum splendor efficit, & cæsii oculi constitutio fit. Et si ipse humor, nec magnitudine, nec paucitate modum excedit; & oculi situm decenter prominentem esse contingit; atq; hac de causa cæsius, prominulúsq; cernitur. Si autem cuncta hęc quæ diximus aderunt, cęsius oculus procreatur. Cum uero his diuersa eueniunt, niger efficitur. Si autem ex his quædam adesse, quędam vero non adesse contigerit, horum omnes differentiæ oculorum efficiuntur. Quod cæsius oculus vberiore lumine quam niger præditus sit, hoc causæ habetur, quia primę substantiæ quę magis exiles, ac fulgentiores, nitidioréq; sunt; solaris luminis influxu repletæ, lumen ipsum quo ipsę undiq; plenę sunt, cæteris substantiis ad solis similitudinem impertiuntur. Cum igitur nobis de oculis scrutari visum esset, quę ipsi substantialia insunt, quæ'ue ex accidentibus prouenientia sint, tum tunicularū ortus, quibúsq; ipse nominibus nuncupentur, nec non qui eorum numerus sit, & quo nam pacto reticularis tunica, & superior, vualisq; venis refertæ, cornea vero ipsarum expers habetur; ad hęc item earum vsus perspicuos reddidimus. Sed, nec quot humores habeantur, quotq; eorum colores, actionesq; sunt, & quę nam vitrei, crystallini, oualisq; habētur missa fecimus. Præterea, de visibili spiritu quod à ce

rebro progrediatur, quódq; duplicis vtitur officii functione, causa à nobis satis explicata est. Nam, tametsi spiritus ab omnibus corporis partibus naturæ nutu, atq; obsequio quo earum usibus inseruiat usque quaque contineatur, nihilo tamen secius, eum qui in oculis est ob quas adduximus causas cerebrum subministrat. Sed quoniam cuncta hæc quæ disseruimus uti totius instrumenti ministerio sufficiãt creata sunt, alia madefaciendi oculi gratia, quædam, suggerendi alimenti, nonnulla securitatis causa, alia quo pupillã ipsam custodiant, creata censemus. Decet vtiq; nos admirabilem Dei sapientiam mirantes prudenter cum Propheta precari; Custodi me domine ut pupillam oculi. Quis non facile persuasum habeat, ipsum prophetam; cum animaduertisset oculum tanta, taliq; esse tutela fulcitũ, hoc carmen cecinisse.

ITEM DE OCVLORVM finibus, ac aliis quibusdam.

AGe iam de oculorum finibus, & quo nam pacto nuncupantur, ac unde nomina eorum proueniant, disseramus. Tales inquam oculos esse opinamur, qui quatuor tuniculis, ac tribus diuersis humoribus constituuntur, quiq; neruos in se contineant, & qui obiectos sibi colores, rerúmq; magnitudines, nec non figuras deprehendere queãt. Non modo oculi ipsi hoc tantum, à græcis nomine ὀφθαλμοὶ appellantur, sed aliis item nominibus eos illi dicere consueuerunt. Quidã eos φάη, ut apud Homerum est, nuncupant. Alii ὄμματα dicunt. Alii ὄσσε. Alii ὦπες. Et ob id eos illi ὀφθαλμοὺς dixere, ἀπὸ τοῦ ὀφθῆναι παρέχειν ἅπαντα, quod omnia uisui peruia reddant; aut quod oculorum thalami ex quibus uisus emicat sunt. ob idq; ab aliis φάη dicti sunt, quod ex ipsis lumen quod illi φῶς nuncupant progrediatur. ἢ ὅτι φωτός ἐστι κριτικοὶ, quod uidelicet discernendi luminis uim optinent. ut Homerus, κύσε δέ μιν κεφαλὼ; καὶ ἄμφω φάεα καλά.

καλά. *Quod facit, Hic capiti, ac pulcris oculis simul oscula fixit. Quidam, ob id ipsos* ὄμματα, *dixerunt,* οἷον ὅρματα, καὶ αἵρματα, *quod ex ipsis uisibilis spiritus cũ impetu fertur, & idem qui in oculis est per ipsos exit, atq; eiaculatur. Æolico autem idiomate* ὄπτα, *quę circa oculos sunt appellare consueuerunt. Sed & Homerus oculos* ὄσσε *plerunq; dixit, quod ad sibi subiecta recte dirigantur. Illi nanq;* εὔσσειν, καὶ εὐθυβολεῖν *dictitant, vnde Homerus* ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην, *quod est; Illaq; fulgentes oculos ceu flamma ferebat. & rursus,* κείνου γὰρ τοιοίδε πόδες, τοιαίδε τε χεῖρες *quod facit, Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat. Ab aliis* ὦπες παρὰ τὸ ὀπὴ *à foramine denominatos constat. Nam* ὀπὴ *proprio nomine terebratus locus nuncupatur, per quem nobis aliquid intueri facultas datur. Vt illud.* θεοῦ δὲ ποτίζεο μῆνιν, *quod est: Tu modo prae uisam circunspice Numinis iram. Pupilla autem oculorum* κόρη, καὶ γλήνη, καὶ ἴλλα *dicitur, &* κόρην, *idest pupillam,* οἷον χώρην ἐκ τοῦ δι' αὐτῆς χεῖσθαι τὸ ὁρατικὸν πνεῦμα, *quod per ipsam uisibilis spiritus diffundatur dictam uolunt. At* ἴλλα ἀπὸ τῆς ἰλλάδος, *quod inuolutos in se plures humores contineat.* γλήνη *vero,* παρὰ τὸ τὸν νοῦν γαληνιᾶσθαι, *quia mentem tranquillam ostendant, nam mentis dispositionem oculi indicant. Vel à lucendo, ut Homerus de oculo prauo* ἔρρε κακὴ γλήνη *quod facit, O lumen prauum pereas. Candorem quidem qui in oculis est, tunicam videlicet superiorem* λογάδας ἀπὸ τοῦ λοξοῦ *ab obliquitate uidelicet dictitant, ut Homerus.* λοξὸν φησὶ τὰς λογάδας, *hoc est, obliquum logadas nuncupat. Callimacus uero,* ὅστις ἀυγάζειν καθαροῖς οὐ δύναται λογάσιν. *Quod est, qui puris oculis obliquus cernere nequit. Non desunt qui oculos dergmata dicunt,* ἀπὸ τοῦ δέρκεσθαι, οἷον τὸ βλεπόμενον δέρχεσθαι. *quod scilicet illud quod cernitur cõprehendant, perrerentq;.* ὄψις *&* ὅρασις, *quae nomina uisum, & uisionem interpretareris inuicem discrepant.* ὅρασις *enim* οἷον ὅρισις, *quasi terminatio quaedam sit, cum ipse terminos, ac corporũ fines com-*

prehendat. Visionem uero ipsam ὄψιν *appellāt,* οἷον ἅψις τίς ἐστὶ, καὶ ψαῦσις. *contrectatio uidelicet quædam, tactioq; est, quæ uisibilium animaduersionem peragit. At qui cutim ipsam quæ oculum tegit.* βλέφαρον, καὶ ταρσὸν *dicunt, quod palpebram, & tarsum diceremus.* βλέφαρον *enim* διὰ τὸ προσφαίνεσθαι, ἢ διὰ τὸ αἴρεσθαι αὐτὸ ἐν τῷ ὁρᾶν, *quod primum ostendatur, uel quod in cernendo attollitur. Tarsum uero ob id nuncupant, quod carnis expers sit, quoniam & pedis dorsum tali nomine appellatur. de quo & Homerus.* νῦν δέ μ' ἐπιγράψας ταρσὸν ποδὸς εὔχεαι αὔτως. *Quod facit, nuc mihi perstingens tarsum in pede gloria quanta est? Quę autem circa ipsos pilatura est,* βλεφαρίδες *denominatur, hanc autem cilia dixeris, illa enim non modo decoris gratia oculis adhibita sunt, uerum etiam ut puluerem, festucasq;, & alia quę in oculos incidere solent, abigat, atq; amoliatur, ut nihil omnino sit quod eis negotium facesseret. Prominentiæ uero quæ oculis iminent, quibus pili in uersus ordinem radicātur; supercilia sunt, quæ ab ipsis* ὀφρύες *appellantur, hac de causa constituta esse, quo oculos ab hymbribus, sudoribusq; ingruentibus protegerent. In his autem defectus quidam qui in capillis neutiquam est inspicitur: nam capilli in dies aucti, tondentur, ressecantúrq;, horum uero, ac ciliorum ne uisus vsum, oculosq; ipsos impediant, quod extremo confectis senio accidere solet, Verum opifex incremētum denegauit. Est autem & in ipsis oculis, sicuti colorum, ita & magnitudinum plurimū discriminis. Sed cum de coloribus satis à nobis dictū sit, restat, vti de magnitudinibus disseramus. Sunt qui magnitudine mediocritatem excedunt, quidam uero sunt, quàm expediat breuiores. Eos uero, qui medium quoddam inter extrema tenent, optimos usquequaq; putamus. Rursus, nonnullos ex ipsis natura ad interiora impegit, & hi maiorem circunferentiam quam eorum caua sunt designant. Quidam uero, quasi e sua sede prosilientes prominuli uisuntur. At alios, qui ad neutrum horum declinant, medium quoddam habere cerneres:*

Tales enim, eorum in quibus uiſuntur, præclaros mores denotant. Nam, homines qui oculos ad interiora retractos ſortiuntur, acutiorem viſum habere omnium opinio eſt. At magnis oculis præditos, & qui intento obtutu defixi hærent, inſtabiles, ac ad iram propenſos dixere. At magnoculos, λιοφθαλμὸς *nonnullis appellare placuit, quod in cernendo ad res ipſas plus nimio adhibentur. ſiue, quod obtutu in uno defixi impudentius hærere ſoleant.*

DE MVSCVLIS QVIBVS
oculi mouentur.

1

MVſculi, vnde oculis motus ſubminiſtratur, ſex numero haben tur, quorum duo ſunt, à quibus, cum à magno procedunt angu lo, donec ad paruum deſinant, totius oculi corpus circumagitur. Qua tuor uero reliqui, recto eius motui famulantur, ex quibus duo ſunt, quorum alter ſurſum extendit, alter uero oculum infra retrahit: Alii uero totidem, ad dextram, leuamq; ipſum mouent. Ad hos, & ſepti= mus eſt, quę roborãdi oculi gratia natura protulit, quo illi uſui ſuffice ret, cũ nobis breue aliqđ corpus uiſu accuratius deprehẽdere opus eſt.

QVÆ NAM VISVS DEFINITIO SIT.

2

VIſus eſt actio, quæ oculorum officio fit, quibus ſpiritus ſubti= lis admodum commiſcetur, quorúmq; pupillis inſidet, per quem res eminus etiã poſitæ deprehẽduntur. niſi enim in oculis lumen exi= ſteret, lumen quod extra eſt cerni à nobis haud quaquã poſſet. Ipſum enim, viſui uti ſolare hoc lumen comprehendat, facultatem largitur; et primum à viſu ipſo cernitur, aeriſq; lumen rebus viſibilibus circunfu ſum oculos ad ſenſata ipſa deprehendenda ſuſcitat. Illud autem quod dat (ut Theologus eſſeruit) accipit. Plura ſiquidem Philoſophi de viſus actione ſcrutantes in medium attulerunt. Qui autem Epicuri ſententiam ſunt ſecuti, idola oculis noſtris earũ quæ apparent rerum 3

obiici, idq; viſus conſtitutionem eſſe ſtatuerunt. A*riſtoteles vero, non idola ipſa corporea, ſed reſoluti aeris qui nos ambit qualitatem, quæ à rebus viſibilibus ad viſum uſq; accedit, uiſum eſſe opinatus eſt.* Plato, *cuius ſententiam* Galenus *ſecutus eſt, hunc qui nos aerem ambit, eo tempore quo cernimus, inſtrumẽtum oculorum, quemadmo dum & cerebri neruum eſſe exiſtimauit. Solis nanq; ſplendor (inquit) ſuperiori aeris termino adhibitus, luminis uim in vniuerſum diſtribuit, partitúrq;: qui, ſpiritali ſubſtantia prẹditus, per neruos qui ui ſui inſeruiunt penetrat.* Cũ *uero in ambientem aera incidit, & primo impetu in illo cui adhibetur alterationem efficit, tantundem tẽporis ſe ſe continẽs diffunditur, quo ad in corpus à quo repercutiatur inciderit.* V*iſus aũt per rectas lineas cernit, ſed & ea quę translucent corpora ad imum uſq; penetrandi facultate prẹditus eſt; & primũ, præcipueq; per totum aera nullo impedimento feri ſuapte natura idoneus habetur.* P*aulo minus in aqua pura, tranquillaq;, idem efficit. Sed non tantundem in uitro, & aliis quæ ſubluſtria ſunt corporibus ualet.* H*æc ſunt, quę peculiari iure viſus ſibi perpetuo vendicat.* Eodem *pacto, & colores, ut fuluus, rubeúſq; ſenſus propria ſunt. colores enim primaria ſui ratione uiſus deprehendit, deinde, & colore infectum corpus, eiúſq; magnitudinem, figuramq;, ac locum quo cõprehẽditur, ſimulq; quantum diſtet.* Præ*terea, numerum, & motum, ac quietem, cumq; his quod aſperum, ac leue, & planum, inequaleq; eſt; tum etiã acuta, obtuſaq;, & quę immota conſiſtunt:* E*t virum quid ad aqueum, & ter reum declinat, dignoſcere facile poteſt.* V*t enim à nobis colores deprehendantur, viſus tantum cauſa exiſtit, vt uero cætera, tum tactus, tũ uiſus eſt, quod ignis exemplo probari facile poteſt.* C*um enim ignem primum nobis inſpicere contingit, quòd calidus ſit nouimus.* V*erum enimuero, ſi id quod primum inſpexeris conſyderes, tunc enim maniſeſtum erit de coloris tantummodo ignis, figuræq; ratione nobis planè conſtitiſſe. Si uero & tactum adhibuerimus, illum, tum calidum eſſe,*

tum comburendi uim habere deprehendemus. Sed nonnunquam accidit uisui ipsi, quo minus aberret, aliis sensoriis ceu testibus uti: quandoq; vero per se ipsum nullo cæterorum adminiculo res quę apparent animaduertit. Turris igitur quadratæ figurę, ĩ paulo remotiori à visu quã par sit distantia posita, rotunda videtur, maioraq; animalia, ac cuiusuis generis ædificia, breuiora: sed fallitur quidem. At qui, & illo tempore visus etiam decipi solet, cum remus ex motu aquę in mari fractus uidetur. Ad hęc, alicuius materiæ causa, ut ex speculi inspectionibus, ac aliis diaphanis quę videlicet translucent corporibus, uisus decipitur. tunc etiam, quando id quod cernitur, pernici, ac ocyssimo motu fertur; talis enim motus, ut in columbæ uelocitate sit uisum perturbat. At qui, ut visus ipse actu res comprehendere queat, quatuor potissimum habentur. Primum, uti sensorium ipsum ab omni labe immune sit; dehinc modice temperatus motus, tum, ut loci intercapedo non immodica, & aer purus sit: adhęc ut lumen prælustre perspicuum appareat: Et hæc de oculis dixisse sufficiant.

DE NASO ET NARIS Promuscide.

Nares quibus olfatus fit, alio nomine nasi promuscis appellantur, & nares quidẽ græce ῥῖνες dicuntur, à uerbo ῥεῖν, quod fluere denotat, eo quod ipsis humor à cerebro proueniens defluat. Nasi vero promuscis, quam illi μυκτῆρες dictitant. inde nuncupantur, videlicet ἀπὸ τοῦ μυκτηρίζειν, quod subsanare est; quia illos quos deridere solemus muco dignos existimamus: siue quod mucus p̃ ipsam quem illi μύξαν vocant egrediatur. Vel quòd in ipsis meatus quidã sunt, qui ab eis μύξαι, dicuntur. Nares aũt ipsas, neruis pluribus refertas, chartilagineásque esse planè constat: hæ & odores, ac eorum discrimina, utpotè quæ fragrantia sunt, & quæ graueolentiã habent deprehendunt. per ipsas itẽ, & spiritus reciprocatione vtimur:

ab ipsis μῆλα conuexa ossa sunt, quæ cum temporibus coagmentantur. In horum autem ossium parte, omnes dentes præter illos qui secandi officio delegati sunt, ceu in laqueari inserti uisuntur. Male enim ob id μῆλα dictę sunt, quod lubricitatem, ac leuitatem quandam quemadmodum fructus plerunq; ostendunt. A quibusdam, ob rubedinem mali; ita & hæ nuncupantur. Hæ enim bonum corporis colorem, atq; illius qui in nobis insitus est caloris salubritatem representãt. Hæc autem pars & maxillę appellatur, quæ ab ipsis σιαγόνες dicuntur, ὅτι σείονται πελαγόμεναι ex eo uidelicet, quod præ sui agitatione concutiuntur: uel quod ea quæ comeduntur congregant, quod συνάγειν illi dicunt. Siue quod nos clausas ipsas continentes, silentia agimus; quod ipsi σιγᾶν dicunt. Præterea, hæc itidem pars, cum superioribus labiis superior gena, inferior uero, cum barba, & mento nuncupatur. Et gena quæ infra est, ab omni animali mouetur, excepto crocodillo, & phenice aue, quibus tantũ immota existit: superior enim in eis duntaxat, non autem inferior mouetur. Genam, hac de causa appellatam censemus, quod per ipsam, genera marium, fœminarúmq;, & qui perfectę ætatis, atq; imperfectæ sunt distinguantur: siue quod in ipsa dentes, piliq; gignantur.

DE AVRIBVS.

A*Vres autem chartilagineas, neruosasq; natura procreauit, quarum, uoces, earúmq; discrimina comprehendere officium est. Siquidem chartilago, ad strepitus, sonosq; percipiendos apta, idoneáq; habetur. Aures nanque ipsæ quę græce ὦτα nomen sumpsisse à uoce accipienda censentur, quam illi ὄπα nuncupant. Nam auditus, ficcioris magis quàm subtilioris spiritus causa qui in auribus reconditus est, constituitur. Enimuero, aures interne rotundæ sunt, quas, compari figuræ osse in earum extremo existente prędita s constat, in quod*

ceu in uas inane, strepitus cuiuslibet uocis ingreditur. Et quoniam tale os, ad cerebrum vergentem meatum neutiquam continet, ipsum ad oris palatum natura adhibuit, à quo strepitus, venę unius ministerio quæ ad cerebrum protenditur ad ipsum fertur. Ab illo siquidem loco, mens nostra audibilium rerum rationes, acutæq;, ac asperę uocis; sed & suauis, ac insuauis, necnon fragosæ; quæq; mali modulaminis est, percipit, atque diiudicat; & ita per audibilem sensum, naturę rerum dignoscuntur, atque ut diximus diiudicantur. Non enim auditus ipse recto tramite (ut magnus Basilius inquit) directus fertur, sed strepitum qui in aere fit, ceu per anfractus quosdam flexuoso meatu percipit: quapropter, vox nullo impedimento ingreditur. Sed si sonus ipse aurium caua maxime perturbauerit, nihil eorum quæ extrinsecus proueniunt, sensus ipse percipere poterit. Concauum uero quod in aure est, alueare quod illi κυψέλην διὰ τὸ κύφον, καὶ κογχώδεις dicunt, quod concauum videlicet, conchiliatúmq; sit, quia uasis huiusmodi similitudinem habet. Auris nanq; ipsa ad cymbali modum consistere uisitur, quod natara ornandi capitis gratia produxit, ne scilicet eius figura passim rotunda existens, non modo uisui in iucunda, sed mutila etiam decurtatáq; uideatur. Sordes uero quę in auribus fiunt, ex flauę bilis exhalatione constituuntur, quę ab illis κυψελὶς denominatur. Ea enimpars, inquam extrema auris desinit, caruncula, non autem chartilago est. λοβὸς autem græce appellatur, παρὰ τὸ λόβειν, quod deturpare, uel abscindere diceres, nam ipsa ob scelera truncari solet; Quod & apud Homerum est qui ita ait. ὡς ἢ ἀπὸ ῥῖνα τάμνησι, καὶ οὔατα. quod est, Cui nares turpi pœna, truncantur & aures. Aures nanq;, in supinam, & profundam, atq; inter has mediam diuiduntur; Et quæ mediocritate quadam sunt præditę, ad auditum accômodę precipue laudantur. Ex ipsis nanq; auribus, nulla morum significatio deprehenditur, præterquàm, quod paruas admodum, magnasq;, ac plus nimio eminentes, fatuitatis, loquacitatisq; indicia esse

plerìq;

pleriq; statuerunt. Tum, ex signis quibusdam quę in ipsis uisuntur, uitæ diuturnitatem agnoscunt. Solus equidem homo, ac simia ex omnium animalium genere immobiles aures sortiti sunt, cum cætera uniuersa mobilibus vtantur. Quæ uero partes sub auribus sunt maxillę, græce, γνάθοι, καὶ χαλινοὶ dicuntur. Nam γνάθοι παρὰ τὴν γνάμψιν, καὶ κάμψιν τῶν ὀστῶν, quod uidelicet incuruantur, flectunturq; maxillę appellatæ sunt, ut Homerus: ἐπέγναμψε γὰρ ἅπαντας ἥρη λισσομένη. quod facit, sed flexerat omnes Iuno suis precibus. χαλινοὶ, idest chaleni dicuntur, διὰ τὸ χαίνειν, quod hiare est, nam præ earũ hiatu eius quod ad interiora demittimus fit comminutio. Pars autem qua os tegitur, χείλη, idest labia denominatur, οἷον ἐχεῖλη, quasi quod ipsum os teneant, & eius, dentiumq; ceu æditui habeantur. Siue in se dici ipsa labia uolunt, quoniam alimenta quę per ipsa sumimus in succum uertuntur, quem illi χυλὸν dictitant. Ipsa nanq; labia, molli carne, uenosaq; constant, & sunt in ipsis musculi quatuor, à quibus motus labiis cum genus aliquod idiomatis pronunciamus subministratur. Sed tria sunt, ex quibus substantiam labiorum compositam constat; Siquidem, vniuersorum conditor, cuticularem, sanguineam, & muscularem naturam desumpsit, atq; & his simul cõmistis, vno quodã temperamento perfecto, labiorũ corpus constituit. Iccirco, cum ipsa scindi casu aliquo acciderit, neq; aliter quod deest expleri possit, eas manibus comprimentes consuendo, coiri denuo subigere solemus. Pili autẽ qui sub naribus superioribus labiis inhęrent, græce μύστακες, seu μέστακες ἀπὸ τοῦ μεστοῦσθαι θριχῶν, quod pilis refertos esse interpretareris: & hęc quidem vulgo mustachia dicuntur. At qui, barba ipsa græce πώγων, καὶ ὑπήνη nominatur; πώγων quidem, quod in lanuginis egressu ætatis stabilimentum, quod ab illis πῆξις nuncupatur denotet. ὑπήνη vero, pili illi qui sub barba sunt dicuntur, ἀπὸ τοῦ ὑπηνεῖν, καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ γενείῳ, hac videlicet de causa dictos constat, quod barbæ ipsi subiecti visuntur. Lanugo autem quæ ab

illis ἴουλα pili sunt qui primũ hominis faciem uestiunt, ab Iulo Verme, qui numeroso pedum ordine fertur quem centipedem dictitant cognomen sumentes. vel ἀπὸ τοῦ λέγειν, quod illos cum primum oriri incipiunt ad dicendum audentes reddant: illa enim ætas, effari quę deceant idonea, aptaq; esse incipit. In sumam, totam hanc partem, nonnulli παρειὰ, καὶ πρόσωπον, hoc est, genam, faciemq; dictitant, ἀπὸ τοῦ πρόσω τοὺς ὦπας φέρειν, quod aspectum quo anteriora prospiciant ex aduerso gestent: quapropter, hoc faciei nomen, hominis naturę tantummodo congruit. cum in cæteris animalibus faciem dicere piaculũ habeatur. Gena autem παρειὰ παρὰ τὸ πεπερατῶσθαι, quod terminari diceres, quia sub eo nomine non una tãtum ipsius faciei portio, quę supra uidelicet, infraq;, aut à lateribus est, sed tota simul facies comprehẽditur, ac terminatur, ut Homerus. ὦχρος τέ μιν εἷλε παρειὰ, quod facit, Cui pallor totam faciem comprehenderat ingens; quibus verbis Poeta ipse totam faciem permutatam, non autem partem innuit; quasiq; naturalis color in eum qui pręter naturam est pallorem abierit. Siquidem, talis in hominibus pallor, legitimo naturæ officio neutiquam, sed timoris, seu imbecillitatis gratia prouenit. Præterea, facies ipsa est, quę animæ affectus facile repręsentat. Cum anima ipsa lætitia afficitur, serena facies, hilarisq; apparet: in eis uero tristitia, mærorem, ac perturbationem præ se fert. Verum, cum ipsa ira excandescit, liuida, & sanguine suffusa facies, stupidaq;, nec non furiosa redditur. Quamobrem, sacra in litera positum est, quod animi mores ex corpore, atq; ex facie ipsa effigiãtur, quę sic ait; In cordis enim gaudio facies exhilaratur, cum uero ipsum triste fit, demissa efficitur, & homo ira occupatus turpis est. Qui autẽ ad faciei ipsius situm accuratius speculandum adhibuerunt, non modo ex facie ipsa, oculisq;, verumetiam frontis, & narium forma animaduertentes mores hominum diiudicarunt. Nam immodica fronte prędito, hebetis, obtusiq; ingenii esse; parua uero, ac modica, ingenii acumine præditos, & ad

dicendum propensos opinati sunt. Frons autem amplius in latitudinem protensa, stupidæ mentis indicia præse fert: Quibus uero orbiculata, circularisq; est pusillanimem, iracundúmq; esse arguit. At qui supercilia in rectum directa optinent, probis, mitibúsq;, ac piis moribus decorantur. Quę uero supercilia naso diffusim acclinantur, sic, ut appellari recurua queant, hominem duris moribus, stolidúmq;, atq; stupidæ mentis denotant: Verum, quibus ad tempora magis declinant, simulatores, rerumq; dissimulatores, ac subsanandi uitio laborare creduntur. Sed & oculi ipsi reconditos, abstrusósq; animi mores perspicue repræsentant. Ex ipsis siquidem oculis, pauidos, fortes, amoribus implicitos, inuidos, in iram procliues, somniculosos, vigilantes, auaros, simplices, rectosq; cognosces. & uti cuncta in summam complectamur, ipsa oris uariantia signa, affectuum, mutatiq; animi euidentissimum argumentum sunt. Itaq;, clementissimi Dei benignitas, arcana ipsa humanorum affectuum, moresq; reconditos, talibus quos expressimus signis in propatulo constituit; quo propriæ saluti quilibet consulendo, fidelibus, probisq; moribus insignitis inhęreret, prauosq;, ac scelestos usquequaq; declinare queat. Idem sapientiæ Pręceptor nos etiam docet, cum ait, Cum homine iracundo non cohabites, neq; cum inuido comedas, nec abeas in consilium impiorum, atq; vanitatis; nec in cathedra pestilentiæ sedeas. Si uocauerint te ueni nobiscum, cum ipsis ne proficiscaris: hac de causa, Deus nobis ab ipsa facie huiusmodi homines deprehendendi facultatem dedit, quo eorum consuetudinem declinare ualeamus. Cum autem & Iacob ex facie Laban eius in se odium deprehenderet, ad vxores suas conuersus dixit, cognoui ex facie patris uestri non esse amplius in me qualis heri fuerat: Quod & Dauid sic inquiens innuit. Non auertas faciem tuam à me, & respice in me, & miserere mei. Solent enim qui nos odio prosequűtur, auertere à nobis faciem, qui uero amore, beneuolentiaq; sunt deuincti, lætum oris aspectum, hilaremq;, ac risu blandien

tem exhibere. Sunt qui ex dentium raritate, uitæ breuitatem: ex densitate vero, diuturnitatem interpretantur. Hactenus quidem de signis faciei satis dictum sit, reliquum est, vti de aliarum partium natura, compositione, nec non actionibus disseramus. Os autem secandi cuidam instrumento simile fit, quod ea quæ per ipsum immituntur, incidat, secetq;. Quæ vero in ipso intus sunt, hæc habentur, lingua, dentes, gingiuæ: & præsepia: gurgulio, palatum, tonsillę, guttur, aspere arteriæ, gulęq; extremum: & ligula. Siquidem, vniuersus oris tractus, gutturis fauces, & iugulus nuncupatur. Lingua autem uenis obsita sui natura, carnosaq;, ac pinguescens est, & quæ saporum discrimina discernere queat. Hæc item ad esum, potúmq; accõmoda habetur, uocique articulandæ obsecundat. Enimuero, os ipsum, linguaq;, ac dentes communia quędam munia explent. Os nanque ipsum secandi cibi, dentes uero molendi officio sufficiunt, lingua autem cibum ipsum dentibus quo ab ipsis conficiatur adhibet. Cæterum, linguam ipsam rerum opifex pluribus de causis, vel ad plures potius vsus, actionésque procreauit. Ipsa enim est, quæ deglutiendi ministerio inseruit dum præ sui inflexione cibus ad gulam dirigitur. Sed & ad idiomatum vsus eadem vtimur. Nam, cum verba proferre contendimus, lingua ipsa circum dentes quosdam sese explicando, incuruandoq;, & circumagendo, ac sese nunc his, nunc vero illis diuerso huiusmodi motu applicando, orationum discrimina literarum, syllabarúmque ad hoc compositione suppetente recte exequitur: & hoc quidem, quia soluta est peragit. At qui, eadem, gutturi denuo colligatur, ne scilicet vndequaque abiuncta, in oris hiatum incidens, ab vniuersis quos diximus vsibus immunis redderetur. Verum, vinculum ipsum, illi pro freno est, quod si moderato ordine constitutum fuerit, uniuersæ eius actiones optimo fini, ac per composite diriguntur. Si vero illam partem laxiorem, remissioremq; esse contigerit, lingua ipsa plus iusto inclinatur. Cuius, dum eam regen-

di freno ipsi facultas intercipitur, actiones quas diximus, facile læduntur. Si vero rursus eam frenum plus nimio cohercuerit, inde damna hæc subsequutur; labiis utique, parti videlicet, quę dum uerba pronunciamus mouetur, dentibusque, ac toti ori, negotium facessit, & illa perperam propriis officiis fungitur idiomate vitiato. Lingua autem, carne laxa, fungosaque constat, vtque protinus saporum gustum animaduertat, hoc causæ habetur. Saporum vero qualitates quæ gustus sunt, hos dicimus; Dulce, acidum, acre, acerbum, austerum, amarum, salsum, pingue: omnia autem hæc lingua ipsa, vel potius acumen eius, quod gustus instrumentum est, discernendi facultatem optinet. Huic officio simul cum lingua, palatum, communi ministerio sufficit, in quo neruorum explicatio qui à cerebro protenduntur ea quę ad gustum attinent deprehendentes principali animæ parti denuntiant. Enimuero, Diuus item Basilius linguę ipsius naturam animaduertit. Et quo nam pacto ipsa mollicie sit prędita, ad flexúsq; facilis habeatur, quoq; modo uariis usibus cuilibet orationi sufficiat, ille accuratissime deprehendit. Ipsa siquidem lingua, tum amplæ, tum angustæ magnitudinis, sed & medię est. Cum uero latiorem fieri acciderit, dum oris meatum plus nimio repletum reddit, tardo, cessantiq; sermone, atque inarticulato utitur. At qui, eius forma angusta, breuisque existens, quod prę sui angustia, breuitateq; non satis commode dentibus initi queat, vitiato eloquio verborum usum explet. Media autem eius forma, omnium quas adduximus passionum, expers est, optimáq; habetur. Partem autem eius quæ supra est, ligulam dicimus, cui illud quod gula nuncupatur adhæret. Et cum dentibus molitum alimentũ ad interiora demittimus, arteria, quod à ligula uelatur, à suę actionis officio cessat, quę cum ab eo qui intus est spiritu sic existens moueri nequeat, tum ipsam, tum pulmonem protinus consistere accidit, quoniam cum ipsa spiritum edit, etiam ipsius successio ad caua pulmonis fertur. Pulmonem aũt ipsum

discrimina chartilaginea habere certum est, quæ contractim in acutum tendunt, per hęc enim spiritus in eius foramina penetrat, inde uero ad cordis intima reuertitur denuo. Nam, cum arteriam, pulsum videlicet (ut dictum est) ligula uelet, alimentum ab ore ad stomachum demittitur. Arteria nanq; ipsa, & alteria appellatur, ἀρτηρία quidē οἷον ἀεροτηρία, quæ quasi aerem seruet, comprehendatq;, nam spiritus ab ipsa comprehenditur, continetúrq; . At ipsa item alteria dicitur παρὰ τὸ ἄλλεσθαι, à saliendo, quod perpetuo moueatur, atque saliat. At qui lingua ipsa abipsis γλῶσσα dicitur, παρὰ τὸ κλώθω, à circum agendo, quòd dum ipsa circumagitur, articulatę vocis constitutio fiat. Vel ob id γλώσσα dicitur, οἷον γνῶσσα, quod uidelicet dignoscat, comprehendatq; ipsa enim (ut nuper explicauimus) cuiuslibet saporis genus quod eius peculiare habetur, discernit. Enimuero, hoc sensorium à tribus aliis discrepat, in eo, quod uisus, olfatus, auditúsq; eminus, ac ubique sensibilia, quæ cuique accōmodātur, animaduertunt: exempli gratia, uisus ipse, quæ plurimum distant prospicere idoneus habetur. Olfatus, remotos à se odores deprehendit, & auris item eminus audit. Hoc uero sensorium, quod & de tactu diceres nisi admotis sensatis, in quibus ipsum agere ualet, agendi facultate frustratur. Sed, de linguę usibus, actionibúsq; quo nam pacto potestas, quæ cuncta produxit tum ad uoces, atq; idiomata, tum etiam ad gustum, atque edendi usum reddidit idoneam, satis à nobis iam dictum est: Et hæc de lingua dixisse sufficiat. Restat, vti de dentium compositione, naturaq;, nec non actionibus referamus. Dentes enim sunt, qui secandi alimenti, conficiendiq; munus explent, & iidem articulandę vocis officio accōmodantur. Horum alii à secando cibo, secantes. Alii, à molendo, molares dicuntur. Sunt enim oēs numero supra triginta utraq; maxilla sexdecim suo in ordine continente. Qui uero quaterni utrinque anteriores existunt, quos secantes nuncupant, singula tantummodo radice nituntur; At qui ab his duo utrinq; positi

uisuntur, canini appellantur, qui & ipsi unam, singulamq; radicẽ habent. Molares uero subinde ab utraque parte quinq numero in ordinem diriguntur: & eos qui ex his superioris maxillæ sunt, natura triplici radice insigniuit: Qui uero inferioris, geminam radicem habẽt. Quosdam & quadrifida radice cernere est; Molares nanq; γόμφιοι διὰ τὴν κάμψιν *dicti à flexu, siue curuatura nomen sumentes, quod positi in recuruis maxillis uisuntur. Hoc quidem inter dentes, aliaq; ossa interest, quod dentes sensu prediti sunt; hunc siquidem exacte optinent ob neruos qui ad præsepia in quibus ipsi radicantur declinãt: Sentiunt enim, cum in frigida plus nimio, ac calida inciderint. Sed & ciborum discrimina membrana causante deprehendunt, quæ non modo stomachum, & gulam, sed & linguam ipsam, ac etiam dentes demulcent, atque perungit, & ipsos item ad humores excernendos excitat. Præterea cum omnibus ossibus natura cutem, musculosq; obduxerit, nudi ipsi, omnisq; tegminis expertes uisuntur. Ad hæc: annorum periodo non modo primę ætatis temporibus, uerum etiam quæ reliquę sunt, & in senibus item concidere, ac denuo oriri memoriæ proditum est. Quidam autem raro ordine; alii denso, nonnulli breues, paruiq;, alii ingentes constituuntur. Sunt & conchiliati aliqui, quidã uero recto dispositi ordine, & huiusmodi generis, non modo in hominibus, sed etiam in aliis animalibus positos cerneres. Siquidem Aristoteles docet esse animalia quædam utrinque dentata: exempli gratia, Hominem, equum, asinum, elephantem. Quædam uero serratis dentibus, ut leonum, leporum, ursorum, ac pantherarum genus. Alia continuatos habentia dentes, quorum pecudes; boues; capræ; dorcadesq; sunt: Nõ nulla quę exertos sortiũtur, ut Porcus, talpa, cæteraq; huiusmodi quæ dentes exertãt. Sunt, qui molares dentes* σωφρονιστῆρας *dictitant, quod in ortu suo, prudentiæ percipiendæ tempora pueris adducant. Caro autem quæ ipsas complectitur, gingiua est, quæ* οὖλον *ab illis ob molem eius, teneramq; naturã appellatur. uel illa* ἀπὸ τῶ

ἐλλὰν, quod inuoluere diceres, nam continendorum dentium gratia, ipsis inuoluitur. Vel quòd cicatricem habeat vulneris, quod ex ortu dentium factum, & sanatum est, quæ grece οὐλὴ dicitur. Siquidem, medicati vulneris uestigium, cicatrix nuncupatur, unde illi οὖλε dicere solent, salue, uel uale. Sed & pilos ita οὖλις παρὰ τὸ εἰλεῖσθαι ab intorquendo, seu inuoluendo nominant, & οὖλας, καὶ οὐλοχύτας molam salsam dicere consueuerunt. Item οὖλος, ὀλέθριος παρὰ τὸ ὀλλύω, quòd pniciosum dices, & ex eo quòd destruat deducitur. tales igitur gingiuas φατνώματα, hoc est præsæpia nonnullis dicere uisum est. ἀπὸ τοῦ φαγεῖν, φάγνη, καὶ φάτνη. ab edendo uidelicet, quoniam ipsa pabulum animalibus suggerant. vel παρὰ τὸ πάτῳ, τὸ ἐσθίω, quod comedere diceres, ut Callimachus inquit, μήκωνα πατεόντες, idest papauer comedunt. fit etiam à κάπη ἡ φάτνη, qđ utrūq; præsæpe significat, ἀπὸ τοῦ κάπτειν, quod est comedere, quod Aristophanes in Hippis cōmemorat, vel à κάπω, quod spiritū denotat, qđ apud Poetā est, ἀπὸ δὲ ψυχὴν ἐκάπυσσεν, quod est, efflauit animā. uel διὰ τὸ καταπνεῖσθαι, à respiratione ipsa ita appellatur. Gurgulio uero grece γαργαρεών, à medicis, κιονὶς, καὶ σταφυλὴ, columella, & vuigena nuncupatur: & γαργαρεὼν dicitur gurgulio à sono qui in gargarismo peragendo fieri solet, quasi uox de sono factitia sit, σταφυλὴ quidem, quod vuam diceres, ab assidua distillatione nomen capiens; siue quod eius extremū vuæ granum representet. κιονὶς, quod columella est, hac de causa dicta, quasi χιονὶς, idest niuositas, ob humidorum effluxum, quòd ὑγρὸν χιόνα efficiat. Siue quòd ad columnę modum per se ipsam in longum porrecta consistat. Est autem in gutture caruncula à columella dependens, quę ad spiritus perfectionem instrumentum est, quod uocis speciem reddit. Etenim palatum, oris superior portio, quod ab ipsis οὐρανίσκος, inde nomen sumpsisse credibile habeatur, quoniam ad Cœli quod οὐρανὸς dicitur, similitudinem factum sit. Partes uero, quæ illi proxime consistunt, interiores ad coli angusta uel gentes

tes ὑπερῶα *nominantur, has tabulatum diceres ab ædium tabulatu quod à terra in sublime erigitur, quàm ipsi* ὕρα *dictitant similitudine sumpta. ut* Homerus χάλεα μὲν τ' ἐδίηνεν, ὑπερώην δ' οὐκ ἐδίηνεν. *quod facit. Sed potuit labia, haud potuit transisse palatum. Hæc aût pars, & guttur, quod ab illis* φάρυγξ *dicitur, à* φέρω, *ex eo quod inde spiritus feratur nomen capiens, ut* Lycophron, *&* Callimachus Poetæ *testantur.*

DE GVTTVRE.

Mentum, et guttur nos, græci ἀνθερεῶνα, καὶ λάρυγγα, ἢ φάρυγγα *nuncupant. In hac parte ligula est, quæ ab illis* ἐπιγλωττίς, *de qua prius diximus nuncupatur. Inibi etiam caruncula est, quæ hederæ folio similitudine respondet, quæ cum media asperæ arteriæ consistat, cum cibos deglutimus, esculenta, poculentaq; in eam ingredi non patitur, sed cum sese referat, spiritus reciprocationis causa existit. Itaq;* Anthereon *inde dicitur* διὰ τὸ θορεῖν τὸ πνεῦμα ἐκεῖθεν, *quod inde videlicet spiritus prosiliat, uel quasi* αἰθερῶν, *hoc tantundem ualet, ac si obicem dicas, quod cibo, dum eum deglutimus ne in arteriam incidat, obstaculo est. Guttur autem* λαιμὸς, καὶ λάρυγξ *dicitur, (utraq; hæc nomine tantum, nihil uero re discrepant, siquidem æqualia munia peragunt)* παρὰ τὸ ἀπολαύειν *deducta, quod frui diceres, siquidem, huius ministerio alimentorum usibus fruimur. At quî arteria ipsa quæ gutturi subiecta est, à pulmone ortum sumens, cuius & meatus est, aspera nuncupatur: quam, inde asperam dici certum est, quod, à diuersis substantiis, membranea inquam, chartilagineáq; cõstitutionem sortita sit. Cum naturæ opifex, arteriæ ipsi, diuersa explere munia, spiritus videlicet reciprocationis, & formandæ uocis opiis esse animaduerteret, duplici illam natura compositam produxit, sed ad hoc præsertim, ut uocis usui sufficeret. Enimuero, uocẽ ipsam, solido alicui corpori, non autem molli impingi oportuit, quia hoc pacto sine sono esset. Si chartilaginea tantummodo natura arteria con-*

ſtaret, in uehementis uocis emiſſione, plurime ſimul extenſioni, ac ſpiritus reciprocationi, ſufficere neutiquam poſſet. Hac itaq; de cauſa, *chartilaginem cum membrana compoſuit, quo, altera quidem ad uocis vſum ſit, membrana uero reſpirationi accomodaretur.* Hæc au*tem arteria, extrinſecus aſpera, eius uero quod intus eſt, neutiquam tale, ſed illa ex parte ipſam totam leuis admodum quędam membrana uelat, ne ſcilicet ſpiritus, qui uocis materia eſt, in rugas incidens aſper redderetur. Ipſi autem gula quàm* οἰσοφάγον *græci appellant compacta adheret, qui meatus ad aluum tendit, per quem ipſi alimentum ſubminiſtratur. inde* οἰσοφάγον *dictam* ἐκ τοῦ οἴω τὸ κομίζω, *quod* videlicet *aluo alimentum adferat.* Et *ipſa quidem neruis referta, & quaſi inteſtino ſimilis eſt. Sed & tonſillę, quę ab his* παρίσθμια, *faucium gutturis carunculę ſunt, muſculis, neruiſque refertę* παρίσθμια *ob loci anguſtiam in quo conſiſtunt, dictę, quòd iſthmi ſimilitudinem repreſentent:* Nam *iſthmos anguſtus locus eſt, per quem ſpiritus, intus, ac extra reciprocatio meat. Siquidem, capedo media, inter gulã, & aſperã arteriam iſthmos, dicitur,* ἀπὸ τοῦ εἰσιέναι, *quod per ipſum* videlicet *quæ eſu, potúq; ſumuntur intus ingrediantur, ac penetrent.* A*d hæc autem tonſillæ, quę &* παρίσθμια, καὶ ἀντιάδες, *quaſi inuicem aduerſantes ſint dicuntur,* C*arunculę enim illę ex aduerſo inuicem conſiſtunt. Sunt qui eas, branchias dictitant, inde enim paſſio quę raucedo appellatur originem trahit.* E*tenim omnis humor, ex faucibus gutturis, & ex gutture ipſo, nec non ex branchiis fertur.* B*ranchię autem, carunculæ muſculoſæ ſunt.* O*mnis itaque oris capedo, gutturis fauces, & guttur nuncupatur.* Q*uod quidem magis intus uergit, guttur, quod uero exterius eſt, fauces gutturis recte quilibet dicere queat.* I*nſtrumenta autem quę uoci inſeruiunt, hęc habentur.* G*urgulio, guttur, aſpera arteria:* P*ulmo, pectus, & nerui qui reciproco motu feruntur.* Q*uæ autem ad uerborum, ac idiomatum uſum accõmodãtur; lingua, dentes, labia, naſus, palatum, ac gurgulio ſunt;*

gurgulio enim hic etiam accõmodatus est. Hoc enim pacto, vox ipsa formari suapte natura idonea fit. Posteaquàm spiritus, à uasis, à quibus ipse recipitur expulsus fuerit, tunc cum sonum uocis edituri uis, ad chartilagineas interius sibi obiectas partes, quę circulariter tybialẽ meatum ambiunt, membrum repercussum uocis emittendæ gratia contenderit, dum ipsum ita per chartilaginea illa cacumina circunferri contingit; similis quędam tybię sonantis uox constituitur. Palatum autem, sonum inferne prouenientem, geminis tybiis, in uacuo ipso ad nares tendentibus, accipit, vocemq; ipsam chartilaginibus in anguli angustiis existentibus, quę squammarum effigiem referunt, præscindens, soni uehementioris causa existit. At gena, linguaq;, & partes ex quibus fauces gutturis constituuntur, sub quibus mentum est, cum caua fiunt, uox remissior, inclinatiórque fit: præ ipsarum uero extensione, acutiori motu, ut in phidibus corde sub plectro solent, intenditur; & hoc causæ est, ut uox uaria, multis modisq; feratur, utq; congrue musici toni ad vsus necessarios dirigantur. Ad hęc autem labiorum dilatatione, et cõpressione simile quoddam, ut digitis in tybia pertractanda peragitur. Nam, pro modulaminis ratione, spiritum comprimunt, ac remittunt. (Siquidem tybię, lyræq; musica, cum hominis instrumẽto cõmune nescio quid possidens, quasi concentu quodam inuicem consonant) & ita quidem quemadmodum ostendimus, uocis constitutio fit. Cum enim à pulmone spiritus materia per asperam arteriam fertur, quę tali ministerio sufficit, dum per illam aer, quasi per simphonem traiicitur, idem, in ipsa extensus similem sonum peragit. Nihil enim aliud vox quam aeris percussio, siue percussus aer habetur, quę mentis cogitationes oratione illustrat. Quidnam labia, naresq;, ac guttur sint, iamdudum satis disseruimus. Gurgulio uero, quem staphilim, hoc est vuam pleriq; nuncupant, non modo extra emissum spiritum, dum eum ceu plectro contrectat, in hanc, illam'ue modi formam effigiandi facultatem optinet,

Verum etiam in aspera arteria, ac qua totum gutturis spatium continetur, ad aeris immodicas mutationes alia non vulgari utitur officii functione. Cum enim aer, immodico calore, uel frigore premitur, gurgulio sese illi quam primũ obiicit, atq; obuiam fertur, excessũmq; illũ in temperiem agit, ac ita spiritum in arteriam adigit, quem, pulmo, ac cor ipsius ministerio ad usus proprios uendicant. Non enim solum gurgulio, frigidi, calidiq; aeris excessum ad moderatã temperiem redigit, sed & ipsum ex fumosa, puluerulentaq; emissione crassescentẽ ad magis tenuem naturam, ceu isthmus adducit, nec non angustis meatibus perpurgat, ac ad eas quæ intus sunt partes sincerum spiritum demittit. Nomina igitur, usus q;, & actiones uocalium instrumẽtorũ, huiusmodi habentur. Vocis vero impedimenta (quo incõmodo premi nõnullis accidit) hoc quidem pacto fieri solent. Cum enim membranę quæ à thorace procedentes, ad spinam usque tendunt, pectus obturatum reddiderint, sic ut in thorace geminos fieri uentriculos accidat, inter ipsos pulmo medius consistere cernitur. Hi itaque duo uentriculi, sic inuicem seiuncti sunt, ut, ad extra, in leuam, ac à leua vicissim ad dextram, permutari nequeant. Itaq;, humorem quendam, ex immodico frigore, seu ex nimio calore prouenientem, in ipsos quos asseruimus ventriculos quãdoq; profluere, eosq; obturatos reddere cõtingit, qua ex causa uocis impedimẽtã, ac eloquii prouenire cõpertum habemus. Si aũt alterum ex uentriculis obturari acciderit, imperfecta, dimidiataq; uox sequitur. Vtroq; vero patiente, tota penitus uox intercipitur. Et ita quidẽ de uoce talia dixisse sufficiat. Reliquũ est, uti de respiratione quo nam pacto fiat, quæ'ue pars quę agat sit, & quomodo quandoq; vehemens nonnunquam modica, aliquando uero mediocri tenore feratur, referamus. Scire quidem nos decet, quod respiratio, quæ non ui, sed naturæ ordine fertur, à septo transuerso, quod διάφραγμα græci dicunt proficiscitur. Est autem septum transuersum, membrana, quæ totum corpus pręcingit, & ipsa est, quæ altrices par

*tes à spiritalibus disterminat. Et quemadmodum accidit, cum mode-
rato utimur gressu, septum transuersum, respirationẽ quæ naturæ or-
dine fertur, peragere: ita cum respiratio concitatior fit, tunc & mu-
sculi costis intermedii, cum ipso, officii functionẽ explent, quoniã ip-
sum tali officio per se sufficere nequit; (ut his qui pernici gressu ferun
tur accidit) cum spiritum ipsum magis extendi contigerit, tunc & illi
qui excelsi dicuntur musculi agunt, quia tũ septũ transuersum, tum
musculi costis intermedii, quantũ satis sit sufficere minime ualent; &
hoc in his qui currunt, ac intensius in certaminibus exercentur, cerne
re est. Enimuero, respiratio, omnium corporis actionũ, uel animæ po- 1
tius celeberrima habetur; prius enim à nobis planissime demonstratũ
est, cunctas quę à musculis, neruiisq; mouẽtur partes, ab animæ facul
tatibus actionẽ uendicare; animalesq; esse. Inter ipsas aũt, respiratio,
celeberrima est, quoniã in nobis insitũ calorem uiuificat, atq; instau-
rat. Et cũ ipsa sana, ualensq; fuerit, plurimum confert, uti incolumis
animalium vita seruetur: Cũ uero detrimentũ patitur, ipsa animalia
mirũ immodũ lęduntur, pręuertunturq;. Causas igitur respirationẽ ge
nerãtes, efficiẽtẽ uidelicet, materialẽ, instrumentalẽ, finalẽq;, quęrere
opus est. Et quidẽ, efficiẽs eius causa, animę facultas est, unde muscu
lis corporis motus subministratur: Materialis autem, ingredientis, 2
exeuntisq; spiritus reciprocatio habetur: Instrumentalis uero, septum
transuersum, & costis intermedii musculi; & qui excelsi dicuntur:
Finalis uero est, usus, qui duplex habetur: & alter quidẽ, cum purum
aera ad interiora admittit, et insitum calorem uiuificat, alter uero, cũ
extra egreditur, & excremẽta fumosa emittit. Sed & ad animalis spi
ritus alimentũ, quod sola tantum respiratione fit, ipsa spiritus recipro-
catione opus est: Siquidem, cor, præ sui extensione aeris quandam
portionem intus attrahit, & spiritui animali cuius in se ipso sedes
est, alimentum suggerit, & ipsum ad usum naturalis caloris ceu in
promptuario conditum seruat. Instrumentalis autem respirationis 3*

riis referta, quam rerum opifex ad ſpiritus reciprocationem pro inſtrumento conſtituit. Ipſe autem cum ſcapulis, clauiculiſq;, ac coſtis copulatur. In parte uero, quę in fine eius ſub papillis media eſt, chartilago quę gladialis nuncupatur, ipſi coheret; quo in loco ſeptũ tranſuerſum, uiſcera, quæ ſub pectore ab his quæ ſupra pectus ſunt, ſpiritales inquam, uegetaleſq; partes diſterminans, ac diuidens, corpus in zonæ modum præcingit. Thorax igitur, domicilium cordis eſt, cui à tergo ſpina, ex aduerſo uero pectus, at ex utroq; latere coſtarum conſtitutio compacta eſt. Enimuero, in ipſo, geminos uentriculos eſſe prius oſtendimus, quos natura ipſa quaſi receptacula quædam, ſiue ciſternulas admittendi, conſeruandiq; ſpiritus gratia conſtituit, quo cordi in caſuum euentu refrigerium, leuamenq; paratũ ſit. Plerunq; enim accidere ſolet, his qui ſe cantandi arte exercent, cum uerba, uel modulamina ingeminare nituntur, reſpirationis facultatem intercipi, uel id ſponte potius agunt, ne à recte harmonię debito tenore deficiant. In his igitur caſibus, cor, à cauis quæ in thorace ſunt ſpiritum ſuſcipit, à quibus & refocillatur, donec ipſi in reſpirando (illi inquã qui cantibus indulgent) eiuſdem reciprocationem admittant. Talis quædam thoracis ſubſtantia, actioneſq;, & uſus (ut diximus) habentur. Sequitur, ut de colli ſubſtantia, actioneq; proxime dicamus.

DE COLLO.

AB *his uero de dorſo, ſpinaq;, tum de coſtis, & membrana qua ipſe teguntur, poſtea autem de pulmone, cordeq; accurate diſputabimus.* Collum igitur *græci* τένων, καὶ αὐχένα *nuncupant, anteriorem quidem eius partem* κατακλεῖδας, *hoc eſt clauiculã dicunt; Quæ uero retro pars conſiſtit, neruus eſt, cui tendo nomen, ab illis* τένων *dictus, à quo & tenantium, morbi uidelicet genus quod colli neruos infeſtare ſolet appellatur.* Collum, φάχηλον, ἀπὸ τῆς φαχύτητος τῶν ἐκεῖσε ὀςῶν. *ab aſperitate uidelicet oſſium quæ inibi ſunt,*

pria manu haud facile queat, ſed aliena officium explet, à verbo ξύσαι, ἢ κνῆσαι. Nam Homerus, *huius loci interpretandi gratia ſic inquit,* ὃς κατάκειτον μέσα νῶτα πλῆξαι, *quod facit, qui medium dorſi ſcalpendi gratia tangit.* Humeros *nanq;* ὤμους παρὰ τὸ ὑπομένειν τὰ βάρυ τῶν φορτίων, *quod ſarcinarum videlicet pondera ſuſtineant dici opinantur.* V*erum, locus in quo ſcapulæ ſunt, tergum appellatur, quod illi,* νῶτον ἀπὸ τοῦ νωτίζειν, *quod tergiuerſari eſt, uel quod magis quàm aliæ partes pondera ſuſtinentes ſudore madeſcant.* Vt Homerus κατὰ δὲ νώτιος ῥέεν ἱδρὼς, *hoc eſt, defluit ex humeris ſudor. & illud prophetæ, dorſum meum dedi percutientibus, vnde animalia* 1 •
dorſo ſuſtinentia pondus νωτοφόρα ζῶα *dicũtur. Sed & lumborum locus eſt, qui illi* ψύας παρὰ τὸ ψαύω *dictitant, à tangendo uidelicet, quod in eis caro oſſa ipſa tantummodo tangit, ac per ſuperficiem diſtenditur. Quoniã vero lumbi, & thorax, conſtarúmq; ordo inuicem cohærent, copulantúrq;, & ceu communia quędam vſuum, actionúmq; officia explent, non ab re uidetur de coſtis etiam aliquid proferre in medium.* Q*uædam nanque coſtę longe, quędam vero breues ſunt, quas coſtulas, ſiue degeneres, uel nothas coſtas dictitant.* H*æ quidẽ numero quinq; habentur, & ſepto tranſuerſo cohærent, ac inuicem recto ordine cõſiſtentes, in chartilaginem deſinunt.* Reliquę *vero coſtę,* 2 •
ſpinæq; vertebrę, & pectus, thoracis oſſa ſunt. Q*uælibet pars, utrinque duodenas coſtas, quod & ſpina vertebras continet, quarum quęlibet ſingulis uertebris coarticulatur.* A*t pectoris oſſa, quę ſeptenarium numerum explent, dearticulatione inuicem iunguntur, quemadmodum & coſtę, quæ, ipſi ſunt dearticulatione coniunctę. Itaq;, coſtas omnes numero quatuor ſupra uiginti eſſe conſtat.* A*b utraque enim parte duodenę, dorſi uertebris, quę totidem numero ſunt, coarticulantur, quarum quinq;, lumbis ipſis applicantur, ſeptem uero cum pectore (quemadmodum diximus) copulatæ ſunt.* Has *autem ſeptem coſtas, cõmunis quędam membrana qua coſtæ teguntur, quę* ὑπεζωκὸς 3 •

dicitur, ſubcingit, velatq;, ab officii videlicet functione quod explet, ita appellata. Talē quidem membranam creatoris prouidentia inibi conſtituit, ne ſcilicet oſſium ſubſtantia, quæ aſpera, ac reluctans eſt, repente abſq; medio aliquo pulmoni occurrens, dolores ipſi infligat, illúmq; præ ſui tactu reddat attonitum. Sunt quidem & circa alias coſtas muſculi, qui intercoſtilles dicuntur, quos & phrenas nuncupant, quoniam in phreneſim ipſi, hoc eſt in inſaniam cum eos tumeſcere accidit hominē adigunt. Nihil enim aliud pleureſis, quam membranæ tumor quę coſtas ſubcingit, uelatque eſt. Sunt qui ſeptum tranſuerſum, & coſtas ſubcingentem membranam, vnam, eandemq; membranam eſſe, ſed non recte opinati ſunt. Nam alia quidem illa, alia uero hęc habetur. Septum nanque tranſuerſum, ea quæ in thorace ſunt, & quę ſub ipſo conſiſtunt uiſcera, diſterminat, et reſpirationis officiū exhibet, uti prius cum de his agerem explicaui: Altera uero, coſtas ſubcingit, & pulmonem, quominus ab ipſis lædi queat, reddit exemptum. Enim uero, diaphragmatis, hoc eſt ſepti tranſuerſi membranā, περίπλοον, quod uiſceribus inuoluatur nuncupant. Siue peplon διὰ τὸ ὑφαπλῶσθαι, quod uidelicet ipſis in pepli modum ſubſternatur. uel πέπλος, ἀπὸ τοῦ πεπῆχθαι, καὶ οἷον συνεσφίχθαι, quod compactam eſſe, conſtrictamq; interpretareris. Vt Callimachus inquit, ἥεις αὖ ὑφηέμεναι τῆσι μέμηλε πέπλος, quod ſtudioſi pro ſui arbitrio interpretentur. Non enim coſtę figura inuicem conueniunt, ſed quędam recuruę, aliæ uero ad pectus inuentes, in chartilaginem, non autem in os deſinunt. Et extrinſecus quidem rotundę, intrinſecus uero latæ figuræ ſunt, & deficientes, ac ueluti ſeſe expectantes, cōſiſtunt. In earum uero ſuprema parte medulla; non autem in intima uiſitur; Has πλευρὰς ob id dictitant, οἷον πολυεύρας, καὶ πλατείας, quod in plurimam latitudinem porrectas, ac multum loci occupantes recte dixeris. Siue πλευραὶ οὖσαι ἀπὸ τοῦ εἴργειν, καὶ φυλάττειν, quod terminare, ac cuſtodire diceres, quoniam dum polmonem, & cor, ac alui fines ſer=

uant, custodiüntq;, eorum excubito res, ac æditui habentur; Vt He*siodus de terra inquit.* γαῖα δέ τοι πρῶτι μὲν ἐγείνατο, ἴσον ἐν αὐτῇ, οὐρανὸν ἀστερόεντ' ἵνα μιν περὶ πάντη καλύπτει. *Latine ita diceres.* Prima quidem tellus, *post ipsam stellifer orbis* Cretus: *ut hanc mediam comprehenderet ordine certo.* Et *quidem comprehendere, pro eo quod custodire diceres positum est, ut illud,* ἀσμοικήπον ἔχειν πολύδενδρον, *quod est,* Arboribus *multis ortus mihi consitus extat.* & *illud* ἔχει δὲ τε κίονας αὐτὸς μακρὰς, *quod est, & ipsum longas columnas continet; & in his* ἔχειν, *pro continere positũ est.* Hoc *itaq; quo explicauimus modo, spina pectus, & costæ simul colligatę, coarticulatęq; sunt, quo dum illę harmoniis inuicem conueniunt, nos, ad motus, flexus, progressus, & regressus, tum ad moderatum incessum, cursusq; concitatos, nec non ad sessionem, & ad motum qui cum impetu, uel arte fit, aliaq; huiusmodi sufficere ualeamus.* Soli *autem homini crura ad duos rectos angulos flectere posse, ad coxas uidelicet, ac locum qui genibus oppositus est, natura tribuit; & pars quæ ad genua est, ad interiora, quę uero ad coxas uergit ad exteriora flectitur.* Quoniam *igitur à* Thorace, *tum cor, tum pulmo comprehenduntur, iccirco, quo nã pacto hæc in ipso intus consistant, consyderemus:* Cor *nanq; à pulmone comprehenditur, & ipsum pulmo quodammodò uelat; Siquidem, pulmonem ipsum, arteriis, plurimisq; meatibus refertum quo respirandi officio sufficeret, natura constituit. Sed & tenuis, leuisq;, ac laxus huius gratia habetur pulmo, uti purũ aerem admittere queat, atq; insitum qui in corde est calorem excitet, rursusq; eius fumosa excrementa extra emittat.* Nam *pulmo, cum ex quatuor quibusdã constitutus sit, ceu textũ quoddã est; Ipse nanq; exaspera, arteria, leuiq;, nec non uena crassa, & spumosa carne quę eius peculiaris habetur, constat.* Hæc *enim caro, spatia ipsa texturę pulmonis adstoebæ herbæ similitudinem media implet;* Cum *inter duas arterias, uenãq; ipsam cor situm medio sui comprehendat, spiritus ad-*

missione ipsum cor pulmo refocillat, eique solamen adfert. Et hac qui dem de causa pulmo ipse, πνεύμων dicitur, ὅτι δοχεῖον ὑπάρχει τοῦ πνεύματος, quod videlicet spiritus conceptaculum sit, quodq; præ sui reciprocatione, partes quæ intus sunt, demulcet, ac fumosas exhalationes extra eiaculatur, & ipse quidem, puris sanguinis alimentum desumit. Sanguis autem quo ipse alitur, in dextra vteri parte concoquitur, tenuaturq;. Nam, cum fungosæ ac præ tenuis substantiæ pulmo habeatur, vt purissimi, subtilissimiq; sanguinis alimentum capiat oportet. Non enim aliter ipse crassum concoquere sanguinem, ac in sui alimentum absumere, cum immobilis sit, ac respirationi uacet facultatem optineret: hac de causa, inibi vt diximus tenuatus, atque in puriorem naturam redactus sanguis, non sine purissima aerea substantia eidem alimentum impertitur. Siquidem pulmonis natura adeo passionibus obnoxia est, vt à minimo quouis frigore, maloq; temperamento, ac crassa exhalatione lædi facile queat. Et non modo pulmo ipse, sed et quòd & ipsum comprehendit pectus, ex eo quòd neruis obsitum est à quantulouis frigore damno afficitur. Quoniam igitur pars in ipso est, quæ hominis fermè vitam, insitum videlicet calorem comprehendit, cuius quidem cor officina habetur, hunc usquequaque excitari naturæ ordine, agitariq; opus est, quod ex ipsa spiritus reciprocatione fieri cernitur. Hi autem motus, præ contractione, remissioneq; thoracis, (quemadmodum prius diximus) ab animali calore efficiuntur: hac de causa thoracē ipsum, utpotè qui uitam quæ in nobis est comprehendit, natura musculis insigniuit, refersitq;. Et cum plurimi huiusmodi musculi sint, & neruos plurimos esse qui illis mouendi facultatem impertiantur certum est. Cum nerui itaque pituitoso, crassoq;, ac lento uapore alantur, frigus nimirum sentientes, quati ipsos, constringiq; accidit. Hac de causa, venæ, nerui, arteriæ, ligamenta, chartilagines, atq; exungia, in thorace consistunt, quo tum decentem calorem loco ipsi

impertiantur, tum damna à frigore prouenientia abigant, amolianturq;, nec non uicissitudine quadam inter se communibus commodis fruerentur. Vena nanque ipsa, neruo, ac arteriæ, reliquisq; thoracis, uel potius totius corporis partibus alimentum subministrat. Arteria vero, naturalis caloris, ac vitalis spiritus uim, non venæ tantum, sed reliquis etiam partibus impartitur. A neruo autem illa, & cum ipsa totum corpus sensum uendicant. Verum à corde ipso thorax, vtpote cuius domicilium sit, caloris naturalis plurimum accipit.

DE CORDE.

Cor autem neruis, musculis, venisq;, ac arteriis præditum est, cuius ab utraque parte gemini uentriculi cernuntur, in quibus insitus calor, uitalisque spiritus progeneratur. In hoc nanq; corde, magna, primaq; arteria quæ adorta nuncupatur insita est, unde cunctæ totius corporis arteriæ uitale robur, ac insitum calorem suscipiunt. Vitale autem robur, pulsum nuncupamus. Enimuero Creatoris potestas, quæ uniuersa gubernat, pulsus dominatum cordi largita est, quo præ sui contractione, fumosa excrementa quæ in ipso ob immodicũ eius calorem gignuntur expellere, efflareq; possit. Cum uero dilatatur, distenditúrque, purum exterius prouenientem aerem admittere ualeat. Cum ipsum præter naturam, plus nimio calore, rigoréue occupari contingit, eadem protinus affectio totum corpus nostrum subsequitur.

DE IRACVNDIA.

IN *Corde nanque ipso irascibilis uis posita est, quæ animæ passio habetur. Passionem autem animæ dicimus, in his, in quibus primitus ipsius motus est. Atqui cor ipsum, vtpote instrumentũ eius ipsi compatitur. Nã, cũ anima immortalis habeatur, proculdubio,*

& corporis passionum expers est. illud enim quod compatitur; mouet, siue vitalem spiritum cuius in corde sedes est, introrsum ferri, siue extra contingat: Et *cum extra egreditur, concitatior fertur, ut in his qui irascuntur cernere est. In his vero, qui lætia afficiuntur, remissior fit. Qui autem formidine premuntur, in ipsis intus confertim mouetur.* T*ristantibus uero agitari per interualla solet.* C*ordis itaq; munus, tũ hæc quę adduximus efficiendi, tum totum corpus calefaciendi habetur. Cor namq; ipsum figura sua coni formam exprimit, & cum magis ignitum prę omnibus corporis nostri partibus habeatur, huius gratia ignis figuram sortitum est, Et quemadmodum ignis ipse, à latiore, magisq; spatiosa basi origine capiens, sursum se ipsum contrahendo, usquequaq; acuminato cacumine fertur; ita & cor in coni modum consistit.* C*onus autem figura est quę circumagi facile potest, & quæ in acumen desinit, quam comprehendere quisq; hoc pacto queat. Si quis exempli gratia plures circulos, alterum, alteri impositos, consyderet, ex quibus qui infra est omnium maior habeatur, qui uero ab ipso paulo breuior, tum tertius, quartusq;, & qui sequuntur contractiores, breuioresq; sint, sic ut eorum ordo ad diminutionem tendat quo ad in breuissimum circulum desinere uideatur: Eadem & de cono haberi ratio potest; talem nanq; figuram exprimit. In eo latiorem, & circularem partem, basim, angustiorem uero, & ipsam circulariter desinentem, apicem dixeris. Cum igitur cor ad coni formam constitutum sit, basim tamen infra tendentem non habet, si enim eius acumen sursum dirigeretur, plurimos ad cerebrum vapores emitteret, & temperies eius quam natura largiente à prima constitutione frigidam adeptum est, præuerteretur:* I*ccirco, basis eius, retro, & sursum vergens consistit; acumen vero ante, & infra protenditur.* H*ac igitur de causa, cũ partes quę pectoris sunt calefaciat, uti pilis densentur, causa existit.* N*am, spissum, densumq;, quod illi* λάσιον, καὶ δασὺ *dicunt inuicem discrepant, eo quod spissum, in mul-*

titudine, frequentiaq; pilorum, densum vero, non modo in his, sed in magnitudine eorundem cernere est. Talis siquidem locus, in non nullis, non modo multitudine, densitateq; pilorum, verum etiam prolixitate refertus inspicitur. Illud enim à græcis ΚΑΡΔΙ'Α *à verbo* κραδαίνω *nancupatur, quod moueo, siue quatio diceres, ex eo quod formidinem, animiq; sollicitudinem superuenientem sese concutiens indicare solet, ut de Vlysse apud* Homerum. πολλὰ δή οἱ κραδίη προτὶ ὄσσετο ὄλεθρον. *quod est.* Cor *sibi signa dedit futuri ad lumina fati.* Et *rursus.* καὶ γὰρ ἐμοὶ νόος ἐστὶν ἐναίσιμος, οὐδέ μοι αὐτῷ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι σιδήρεος ἀλλ' ἐλεήμων, *quod facit,* Nec *mens laude caret, nec mi sub pectoris imo, ferreus est animus, verum mitisq;, priusq;. Sed & presentē angustiam ferre nos suadet, ut illud.* τέτλαθι δὴ κραδίη, καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης, *quod est, sustine cor, cum tu quosdā grauiora tulisses.* A*b ipso inquam corde (ut dictum est) uitalis spiritus, necnon purissimus, ac sincerissimus sanguis, & calor per totum corpus arteriarum ministerio diffunditur.* Enimuero*, cum summus rerum opifex, de eo qui in nobis calore est, maximam curam ageret, illius conseruandi, duabus corporis nostri partibus cordi videlicet, ieiunoriq; sed cordi præsertim, officium demandauit.* A*b his nanque & reliquę corporis nostri partes, ut quæque est, pro sui captus ratione insitum qui in ipsis est calorem, quo cōmissa sibi exequi munia queant, vsquequaq; desumunt, atq; ipso fruuntur.* In *cunctis autem arteriis, seu venis, aerea substantia, quę per plurima foramina exhalat, sanguini admixta est, cuius sanguinis purissima portio in corde moratur; adusta vero, atq; comburens, non modo ore, naribusq;, verum etiam in certis meatibus expellitur.* In *certos autem meatus, totius corporis respirationem appellamus, qua præ arteriarum contractione, ab earū penetrabilibus plurimæ exhalationes per laxam cutim egrediuntur.*

P*ost igitur thoracem, & chartilaginem quę gladialis dicitur, utpotē quæ partis ad hipocondrium terminus est; quod videlicet à pectore,*

ad pubem usq;, eiusq; partes tendit, quas & uentrem nuncupamus; omne inquam illud spatium sub uentrilis pars dicitur, quod & trifariam diuiditur, in superiorem videlicet, & inferiorem uentrem, atq; abdomen. Et inferiorem quidem uentrem, vmbilicum appellamus. Ab inde uero, supra pars, quę sublimior est, quod aluo immineat, superior uenter nuncupatur: pars uero altera, aluus scilicet quod ipsi uentri subsit, inferior uenter appellatur. Sed partes imas ab vmbilico ἦτρον *dictas, abdominis, & pubis loca uocamus. Infimam autem partē quę sub testibus est,* περίνεον, *hoc est colem nuncupant. Quæcunq; igitur in superiorem uentrem diuisa sunt, stomachum, & superiorem uentriculi partem continent; & à dextris Iecur, à sinistris uero lien cernitur, quorum utrunque, uisceris appellationem desumit. Nam illi* σπλάγχνα *uiscera dicunt,* διὰ τὸ διασπᾶν τὴν τροφὴν, *quod alimenti ab eis uisceratio fiat, hęc enim & instrumentalia sunt. Stomachus autem neruis refertus est, & idem oficina tum appetendi, tum conficiendi tam sicci, quam humidi alimenti per idonea habetur. Illi* στόμαχον *dicunt* ὅτι ἀπὸ τοῦ στόματος εἰς αὐτὸν χεῖται, *quia per os siue humidum, siue illud siccum alimentum fuerit ipsum infunditur. Vel quasi* στόμαχος *quod cum cibo confligat, ipse enim à cibo premitur, & cibum uicissim ipse premit, dum ipsum ad sibi pręscripta loca demittere satagit. Vel inde stomachus dictus est,* ὅτι μυχανὴ τῶν σιτίων, *quasi ciborum machina sit, quę ipsos conficiat. Sunt qui stomachum* ἐκ τοῦ στόματος *ab ore uidelicet dictum uelint.* διὰ τὸ τὴν μάστακα ἐξ αὐτοῦ δέχεσθαι, *quod ab ore mansum, idest alimentum suscipiat, ut illud* ὡς δ᾽ ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖς προφέρῃσι μάστακ᾽ ἐπεί κε λάβῃσιν, *quod facit: Vt uolucris mansum pullis implumibus affert, quod capiant, quo nam autem pacto stomachus appetitus officina sit, ex his perspicue patebit. Quoniam stomachus ipse (ut dictum est) cum appetitus, conficiendiq; cibi officina sit, alimentum ab ore suscipit: habet autem sinū ad finem chartilaginis, quæ gladialis dicitur, in quem*

per os demiſſum cibum recondit.

QVO NAM PACTO VENTER *à ſtomacho alimentum ſuſcipit.*

NOn multum poſt temporis, venter, quæ nuper in ſtomachum demiſſa fuerant, quo ea iecinori, & inteſtinis impertiatur, deſumit. Et iecinori quidem, alimenti ſuccum; inteſtinis uero, ſtercoris materiam applicat; quandoquidem excrementa (quemadmodũ ſuperius demonſtratum eſt) cum in ſtercus conuerſa, egeſtaq; fuerint, & particulæ omnes congruum alimentum abſumpſerint, totũ corpus ab ambientis nos aeris ui conficitur, & hanc neceſſitatem omnia quæ ſub generationem, corruptionemque cadunt, perpetuo ſortiuntur. Siquidem, & lapides, longi temporis æuum diminuit, uti alii, quam quondam facti fuerant, uideantur. Tum quodlibet corpus, & præſertim eius cutis, quo magis obuia aeri fit, uel ad ipſum propius accedit, eo ocyus abſumitur. Poſtea uero venter, alimentum deſumptum, muſculorum officio, ad partes quæ eo indigent, diſtribuit. At partes ipſæ, illud ſibi pro alimento uendicant; ab illis uero, quod eis proximum eſt, alitur; & ita continuata quædam, & perennis ſucceſſio fit, quo ad illud ad iecur acceſſerit. Deinc autem iecur, quod alimento indigebat, illud quod in uenis quæ mediatrices nuncupantur comprehenſum fuerat, ad ſe attrahit; illæ autem venę, ipſum, ab uentre, uenter uero ſibi à ſtomacho ſuſcipit. Et quoniam talis motus ad uentris uſque, & ſtomachi terminos præſcriptus eſt, inedia per neruos animali indicitur; huius gratia natura tum uentrem, tũ ſtomachum, plurimis ſenſu prędítis neruis inſigniuit, quo ipſi, alimenti inopiam ſentientes, animal ipſum ad ſibi cibum, potúmq; admouendum excitarent, aliaq; ſubinde, ad ea quę iam abſumpta ſunt, ipſi ſufficerentur: hoc enim pacto appetitus quem famem nuncupares, conſtitutio fit. A ſtomacho nanq;, venter, à uentre, uenę mediatrices, ab

ipſis, iecur, à iecinore, totius corporis uenę, ab eis, uena quæ caua appellatur, ab illa, muſculi, carneſque molles quæ illis proximę conſiſtunt, ab carnibus, cutis, alimentum deſumit; & ita huiuſmodi motus, nunquam deſinit, quo ad illud conficiatur, quo confecto, rurſus retrograda quadā uiciſſitudine, inuicem excitantur, inſtaurantúrq;. Muſculi quidem, à cute, quod ab ipſis alimētum acceperat, carnes uero, & uenę, à muſculis, unde alebantur, à carnibus uero, & uenis, iecur; à iecinore, venter, à uentre, ſtomachus idem repetunt. Ab ipſo ſiquidem ſtomacho, & uentre animal ad ſibi parandum cibum extimulatur; ipſum uero, naturę ui, alimenti curam diſſimulare minime poteſt, & ita in nobis, plurima temporis intercapedine appetitus gignitur. Et quidem hyemis tempore, cum omnis corporis noſtri calor, ob ambientis nos aeris rigorem, denſitatemq; ad intima declinare cōpellatur, corpori reſpirandi facultas nō ampla datur, inſitus calor plus nimio, & ceu geminato uigore auctus, internū humorem totum abſumendo, ad cibum appetendum propenſius animal reddit; de quo Hippocrates, hyemis, ueriſque tempore, natura calidiſſimi uentres habentur, ea enim tempora largiores cibos expetunt. Cibos enim Hippocrates προσάρματα *appellat* ὡς προσφερόμενα τῷ σώματι, *quod uidelicet corpori afferantur, adhibeantúrq;: unde & panis ab ipſis artos dicitur,* ἀπὸ τοῦ αἴρω τὸ προσφέρω, *quòd ſingulis uidelicet diebus ad uſos noſtros adferatur. Nam ſi nobis tantundem alimenti adhiberi daretur quantum abſumi poſſet, corpora noſtra permutationem ſentire, ſenioq; confici, eiuſq; damnis eſſe obnoxia haudquaquam eueniret. Verum, quoniam quod abſumitur, ac per excrementa ſecernitur, longe immiſſi alimenti portionē exuperat, hac de cauſa radicali humore ſenſim deficiente, & corpore ob id ſiccescente, animal ſeneſcit, corrumpitúrq;, atq; ad impotentiā, imbecillitatemq; neceſſario fertur: quæ ratio, non de homine tantum, ſed de cunctis item animalibus habenda eſt. Et hæc de ſtomachi uſu, actionibúſq;, atque appellatio-*

ne satis dictum sit.

DE IECINORE.

IEcur autem substantia rubescente, carnosáq; habetur, & à dextera parte ipsius in qua sanguinis constitutio fit venę oriuntur, per quas ad totum corpus nostrum alimentum distribuitur. Et talis quidē definitio iecinoris est. Nā, tametsi de eius structura, actionibúsq; prius explicauerimus, nihilo tamē secius de ipso impræsentia nōnulla referemus. Cum enim ipsum appetiscibilis facultatis instrumentum sit, hanc duobus modis exercet, altero, in alimentorum, & altero, in rei Venereæ usum. Item, altero quidem quod deest corpori sufficit, altero vero exuperantem materiam excernit. Hoc autem extum natura calidum est, utpote cui natura ipsa sanguinis generandi, aliorúmq; humorum curam demandauit. Etenim, cibi quibus uescimur, & si eos diuersos esse contigerit; cum per stomachum in uentrem demittuntur, concocti inibi, alteratiq;, mistę qualitatis in succum abeunt. Cum vero iecur, illum arteriis quæ mediatrices dicuntur desumpserit, magis ignitum reddit, et illum concoctione media in sanguinis naturā transmutat, ac toti corpori uenis hoc munus exequentibus, sufficienti dispensatione distribuit. Quapropter, melancholicus humor, à sanguinis fece constituitur. Quod uero eius serosum est, flauam bilem, at spumosum, ampulosúmq; pituitam generat. Et melancholicus quidē humor, ac pituita, utpote quę grauiora, ac magis ponderosa quā alia sunt, infra sidunt; flaua autem bilis leuiori qualitate prædita, circa superiora uersatur; at sanguis exacta ratione, in medio sedem possidet. Præterea, iecur in simis sui partibus subiectos sibi musculos continet, qui, ei ad sanguinis concoctionem, aliorúmq; humorum distinctionem operā non segnem nauant. Qua uero gibbosa iecinoris sunt, vena quam cauam dicunt, bifariam diuisa consistit. Cuius altera portio infra ad inguina, ac crura dirigitur, altera uero, ad cor, pectus, ac caput, & qua iugale os consistit protensa, cor ipsum interius, ac exte=

rius ambiens complectitur, dehinc rursus reserata, venis quæ ad aures, tendunt adnectitur. Præterea, in iugulares venas finditur, à quibus plurimæ tum instrumentales corporis partes, tum simplices irrigantur. Iecur autem, quod ἧπαρ dicitur, παρὰ τὸ ἐπῆρθε, καὶ κυρτοῦσθαι, dictum volunt, quod in gibbosam videlicet, figuram erigatur. Vel ab ἐπαρδεύω, quod irrigare est, quia totum corpus ab ipso per sanguinem irrigatur. Siue παρὰ τὸ ἥδω, τὸ εὐφραίνομαι, ab eo videlicet, quod letitię causa existit, nam in ipso, voluptatis, & cōcupiscentiæ sedes est; unde & tityum apud inferos, ac pœnas pendere authores memorat.

DE LIENE.

LIen autem iecinori oppositus consistit, qui quidem venis, & arteriis refertus est, in se inæqualia uascula, exiliáq; admodum, ac plurima continens, inter quę concreti sanguinis guttulę uisuntur, quam ob causam, laxæ, fungosæq; materię habetur. Eius siquidē natura frigida, acetosaq; est, qua acetositate ipsum natura uti stomachū ad alimentum appetendum excitaret prędītum esse uoluit. Sed cū & atræ bilis exuperantis humoris excretionem in aluum fundat, stringit ipsam, ac contentam reddit, nec non ad concoquendum ea quæ in ipsam immittuntur, assiduę excitat. Ad hæc, & purgandi iecinoris ministerio sufficit, dum ad sui alimenti usum, feces, turbidúmq; humorem, quæ ab ipso proiiciuntur attrahit. Nam lienen ipsum σπλῆνα παρὰ τὸ ὑποσπᾶσθαι appellant, quod uidelicet, malos iecinoris humores ad se attrahat.

DE VENTRE.

VEntrem autem neruosum, exungiosúmq;, quo in ipso siccū, humidúmq; alimentū demissum concoquatur, natura procreauit. Illum κοιλίαν, ἀπὸ τῆς κοιλότητος, quod videlicet concauus sit nuncupant. Vel ἀπὸ τοῦ χυλοῦν, καὶ λειοῦν, quod alimentum in succū uer-

tat, atque emolliat. Idem γαστὴρ παρὰ τὸ γαστρίζω *dicitur, quod cibo repleri interpretareris, quod ipſe, expetendo alimentum, nos cibo repleat: Siue* ὅτι κορεσθεῖσα γεγάστρωται, *quia, præ ſui ſaturitate, quaſi pregnantis fœminę in tumorem ipſe excreſcit. Siue, quòd inſatiabilis exiſtens (id uentri deditis, quos* γαστριμάργους *dicunt dari probrò ſolet) omnem ſubſtantiam abſumere conſueuit. Pars aũt eius quę ſuperne conſiſtit, quæq; à medicis ſuperior uentriculus nuncupatur, in anguſtum deſinens, recta, ac modice ſinuoſa eſt, quod in cauſa fit, uti ad uomitum admodum facilis habeatur. Inferior uero pars, quod in ipſam alimentum contrahitur, lata eſt, & magnus uenter appellatur. Venter autem ipſe ſenſibilibus neruis plurimis præſertim in ſui orificio obſitus eſt; quapropter, ſentire inediã (ut prius docuimus) omnium promptiſſimus eſt, ne ſcilicet animal in ſui obliuione, fame deperiret.*

DE ALIMENTO.

ALimentum enim duplici de cauſa corpori noſtro adhibemus, altera quidem, quo illud quod abſumptum eſt, expleremus. Altera uero, augendi qui in nobis inſitus eſt caloris gratia. Siquidem, ſtomachi, ventriſq;, appetendi alimenti naturale officium eſt, quod cum animali ſenſu prouenit. Nam venter, iecúrq; in alimento, quod extrinſecus aduenit, cõmuni officio funguntur, dum illud alter in ſuccũ, alterum in ſanguinem commutat.

QVÆ LOCA SAPORIBVS quatuor preſcribuntur.

ALimentales aũt ſapores (ut prius à nobis demonſtratũ eſt) in iecinore cõſtitui, manifeſtum habetur. Et cũ ipſi naturę ordine gignãtur, ſummę puidẽtię munere qlibet ſibi peculiare cõceptaculũ ſortitus eſt. Nã flauę bilis, fellis ueſica cõceptaculũ eſt, quę ſimis iecinoris inhęret. Humorẽ uero melancholicum lien continet. Seroſum autem ſanguinis, in renes, et vrinę meatus, ac veſicam confluit. Sanguis aũt

à venis, & arteriis recipitur. Atræ uero bili, utpotè quę nullo naturæ ordine constituitur, nullus ab ipsa locus præscriptus est, sed cum huiusmodi bilem gigni accidit, ob acutum eius, malúmq; humorem natura eam abigere, ac per secessum expellere usquequaq; molitur. Pituita autem ipsa, per omne spatium interius sparsim diffunditur; sed & per caput, eadem defluit. In stomacho autem, thoraceq;, peculiares illis locis humores sunt. Nam quæ crassioris, ac magis pituitosæ naturę sunt, infra excernuntur, exilia uero, atq; in iucunda, humidaq;, ab ore expuuntur; tum etiam per uomitum, excreatúmque; quæ illi ἀνάχρεμψιν, καὶ ἀπόχρεμψιν dicunt: quę quidem diuersa habentur. Nam ἀνάχρεμψις dicitur, cum, à stomacho, & uentre quod euomere, uel expuere compellimur, ad palatum ascendit. ἀπόχρεμψις uero, quod purgandi gutturis, & asperę arteriæ gratiɒ expuimus. Iam nos satis perspicuum reddidisse arbitror, quo nam pacto iecur uentri subiacet, eúmq; feruidum reddat, quóue modo uterque, cõmuni quadam officii functiõe utitur. At quo modo ipse uenter, ea quę continet, intestinis impertiatur, hinc dicere ordiemur. Sciendum quidẽ est, quòd os, cum alimentũ accipit, uariorum dentiũ ministerio illud conficit, ac molit, dehinc in gulam demittit. Gula autem, media inter guttur, ac uertebras consistit, qua quidem alimentũ ipsum procedens per stomachum, à uentris sinu suscipitur; qui comprehensum cibũ concoquit, ac in succum redigit, sic ut diuersa in unã speciem transmutentur. A ventre uero succedunt intestina, quę in circuli modũ ad pubẽ usq;, ac sedimentum posita uisuntur; in cuius orificio musculus situs est, qui, egerendi sensum, ipsi largitur. at quidem intestina uenas, neruosq; habent, quorum quędã ad alimenti concoctionem obsecundant, alia uero sicci excrementi recipiendi, excernendiq; gratia, natura procreauit. Sunt enim (si ea nostris cubitis metiaris) trium supra decẽ cubitorum numero. Omnia autem, sub uelamine pinguis tunicę comprehensa, noueno ordine consistunt; & eorum quodlibet, huiusmodi

appellationẽ ſubit. Eſt quidem ſtomachus, venter, ianitor(is & proceſſus duodecim digitorum à longitudinis menſura nomen deſumens, nuncupatur) inteſtinum gracile, cæcum, colon, ieiunum, archon, & rectum. Ex his quædã ſunt, quę diſtinguendi, alimenti, alia reccipiendi, nonnulla uero ipſi tranſitum exhibendi, munia obeunt. Alia excernendi officium explent. Quibus diſtinguendi alimenti munus tributum eſt, ianitor, ieiunum, & gracile inteſtina ſunt; in his enim utile alimentum ab inutili ſeiungitur; & utilis quidem alimenti ſuccus, ad iecur, quo inibi concoquatur, ac partes corporis nutriat, ſecedit. Inutile uero excrementum, alimenti uidelicet purgamenta, quæ ſtercus ſunt, extra abiiciuntur. Nam ſtercus, quod κόπρος παρὰ τὸ χεῖσθαι διὰ τοῦ πόρου χόπορος τίς οὖσα, *quod uidelicet per meatũ extra funditur dictum eſt. Vel quaſi* κόπος, *quod laborem diceres; etenim omne excrementum, tum laborem cum retinetur, tum grauedinem inducit. recipiendi autem alimenti inteſtinum, cæcum eſt. Illud uero quod tranſitus miniſterium explet, colon inteſtinum eſt, quod à concauitate ita dicitur. Rectum autem inteſtinum, excernendi miniſterio ſufficit. Horum autem inteſtinorũ ordo, recto tramite, à ſtomacho, ad ventrem ita dirigitur. Ab inferiore uero uentris parte, duodenũ digitorum proceſſus, quem nonnulli, & uentris partem dici uoluerunt, excrementum recipit. Ab hoc inteſtino, illud, quod ieiunum dicitur, ſitum eſt, ob id ita appellatum, quia uenis, quæ mediatrices dicuntur, proximum conſiſtit, cuius, cum illę naturę ordine omnẽ humorem exhauriant, nunquam non inane conſpicitur. Dehinc vero gracilia inteſtina ſuccedunt, nam in ipſis, amfractus quidã viſuntur, ex eo quod ſitus eorum in rectum neutiquam protenditur; & inter ipſos flexus, mẽbranea, pingueſcenſq; interiecta ſubſtantia eſt, quàm vulgo* εἰλεον *nuncupant, quod occluſionem, ſiue impedimentum diceres, quæ, inteſtina, & venulę à iecinore prouenientes, ſuperueniunt. Gracilibus uero inteſtinis, craſſa ſuccedunt, inter quæ, primum, quod cæcũ*

dicitur est, quod primum stercoris materiam recipit. Et quoniã ipsum intestinum egressum non habet, stercoris materiam eructat, ac quodã modo euomit, eamq; ad intestinum quod colon dicitur, recipiendã demittit. Hoc nanq; cæcum intestinum, à dextera parte, in obliquũ protenditur. Colon uero intestinum, cum à leua porrigatur, ac sese super cæcum intestinum intorqueat, ad dexteram iliorũ tenus partem accedit, inde denuo repetito flexu, ad leuum inguem usq; progreditur. Quapropter, qui colico premuntur morbo, cum dolores in huiusmodi flexibus sentiant, nunc huc, nunc illuc in modum serpẽtis flectuntur. Ab illo autem intestino quod colon dicitur, archon intestinũ est, quod stercus in se receptum ad rectum intestinum, utpotè quod omnium nouissimum est transmittit; cui quidem, per illud, ob eius rectitudinem, extra egrediendi nulla interposita mora peruiũ iter patet: qua de causa, recti nomen sortitum est. Hæc itaq; omnia, à uentre sustinentur, comprehenduntúrq;. Quamobrem, cum summi Creatoris prouidentiæ, maxima cura de ventre habenda fuerat, musculis ipsum innumeris circumsepsit, quorum quidã sursum uersus, alii deorsum uergunt, non nulli recto tramite, alii in obliquum diriguntur. Ad hos, alii item à pectore uarios amfractus figurantes, partim à dextro inguine, in leuum directi, partim à leuo, in dextrum protenduntur. Insuper uentrem ipsum, omentum, & abdomen uelant, ipsúmq; calefaciunt, & uigorem illi impertiuntur, quo robustius, fortiúsq; intestina, & quæ in ipsis materies est, sustinere, ac tueri queat. Musculus autem, ad podicis orificium est, qui ab illis σφιγκτὴρ dicitur, quòd extremum ibidem recti intestini comprehendat, stringatque, unde tum peditus, tum cuncta sicca excrementa, præ angusti illius orificii dilatatione, extra excernuntur. σφιγκτὴρ ideo dicitur, παρὰ τὸ σφίγγω, quod stringat intestinum, & quasi uinciat: ne scilicet, tum peditus, tum stercus intempestiue, & quibus non deceat locis à nobis excernatur. Podicem uero, inde πρωκτὸν dici autumant, οἷον πρωακτὸν, quod videlicet

videlicet per ipsum siccum excrementum proiiciatur. Quoniam uero per intestina diuersi quidam, acerbiq; sapores ab excrementitia materia constituti feruntur: natura, pinguem quandam, pituitosamq; materiam molita est, qua eis oblectamentum obduxit, applicuitq;, ut sibi obicis, & propugnaculi uice foret, quominus acri illius saporis effluxus morsus incutiendo, dolores ipsis, ac animali simul infligant. Simile quoddam & in uentre cernere (ut nuper exposuimus) facile queas, quòd custodiæ gratia ipsi ἐπίπλοον, ac περιτόναιον, idest omentum, & abdomen undiq; obducitur. Ad hęc, & uenter, à quo excrementa continentur, interius huiusmodi oblectamenta, quæ & intestina à simili materia ob eam quã diximus causam sentit. Præterea, intestinum illud, in quo excrementitia materia posita est, ob septum intrinsecus, obductúmq; (quemadmodum de intestinis diximus) huiusmodi pinguedine cernitur. Itaq;, summa Creatoris prouidentia, cum animaduerteret, partes neruis obsitas, ex acerbis humoribus remorsus patientes, dolores fuisse sensuras, ac animal inde ipsum iisdẽ doloribus obnoxium futurum, illis quę adduximus oblectamenta adhibuit. Præterea, cum animalis curam gereret, meatus, ad aqueductus similitudinem impertita est; quibus corporis excrementitia materia, fecesq;, exhaurirẽtur. Ad hæc, cum naturę ipsi perspectum fuerit, alimentum quo fruimur; & quo corpus nostrum, proprio, ac peculiari utitur, excrementitiæ materię non nihil habiturum, huius gratia, meatus ipsos molita est; quemadmodum pleriq; agunt, quibus publicorum locorum in urbibus cura incumbit. Hi nanq; riuos, cloacasq;, ad fluuialia loca, uel stagna, uel ad pelagus, directa construunt, quibus putrem, ac superuacuam quę contracta fuerit materiam perpurgent. At cum triplex concoctio, in uentre uidelicet, iecinore, ac reliquis totius corporis partibus fiat, totitdem item excrementorum genera constitui necessarium extitit. Ex primę quidem concoctionis excrementum, sicci alimenti, quod stercus nuncupatur est, quod, per intestina

quæ ad podicem ducunt, excernitur. A lterius vero concoctionis excrementum, humidum habetur, hoc enim renibus, ac partibus quæ mingendi officio inseruiunt, perpurgatur, quod quidem vrinam appellares. Tertiæ vero concoctionis purgamenta, totius corporis sudores sunt, qui in certis meatibus ad exteriora penetrant. Hęc quidem, hac de causa à natura ipsa constituta esse manifestum habetur, ne scilicet in intestinis moram agendo, in putredinem verterentur, unde animali innumera damna ingruerent. Nam siue siccũ è corpore, siue humidum excrementum, sudores'ue, aut sputa excerni contigerit; cum uitali spiritu extra feruntur. Intestina nanq; ἔντερα, οἷον ἔντελα ἀπὸ τοῦ ἐλεῖσθαι *dicta sunt, quod videlicet intus inuoluta consistant. Vel* ἀπὸ τοῦ ῥεῖν, *quod per ipsa alimenti exuberans materia extra fluat. Hæc item intestina, &* ἔνδινα, *quod apud Homerum est appellantur, qui ait,* ψαῦσαι ἐνδίνων, *quod est, intestina tangere. Ab aliis, &* χολάδες *intestina dicuntur,* ἀπὸ τῆς χολῆς, *ab ipsa videlicet bile, quod naturę instinctu bilosa in se excrementa recipiant. Post uiscerum quidẽ, ventrisq; ac intestinorũ situ, in quo loco nothę desinunt costæ, iliorum, ac laterum locus nuncupatur. Ossa uero quę costis proxima locantur, iliorum ossa, quę & lata sunt appellantur. At ossa quę retro, ac infra ad basim uergunt, coxendicum sunt. Quę uero inde ad anteriorem partem diriguntur, quæ exilia, at terebrata sunt, quæ'ue extremis partibus inuicem coherent, pubis ossa appellantur, ob id dicta, quod loca illa cum homo ad puberem ætatem accesserit, pili occupant. Hunc autem locum græci* ἐφήβας, *impubium, & ventriculus,* καὶ ἦτρον *dixerunt. Et* ἦτρον *quidem* ἐκ τοῦ ἵεμαι τὸ πέμπω, *quod videlicet excrementum infra per intestinum demittat.* ἐφήβαι *uero, id est, impubium,* διὰ τὸ βαίνειν τὰς θρίχας ἐκεῖ, *quod scilicet pili ibidem proueniant. Nam, pubertatis tempora, nullo satis certo temporis spatio præscribuntur, cum pubescentibus, non æque in omnibus, insitus calor redundet. Vt Hesiodus,* ἀλλ' ὅπου ἡβήσαι, καὶ μέτρον ἥβης

ἥκοιτο, *quod facit, at cum pubescet, uel pubis tempora tanget. At qui, ile, & latus, quod illi* κενεὼν, καὶ λαπάρα *dictitant; ex eo appellatum constat, quod locus ille ossibus uacet, quod illi* κενὸν τῶν ὀστῶν *dicunt. At illi item* λαγόνας, *quę nos ilia nuncupamus,* παρὰ τὸ λήγειν ἐκεῖσε τὰς πλευράς, *ex eo quod inibi costę desinant, dicta uolunt. Et locum qui sub iliis est, partē uidelicet quę penem, & testes utrinq; complectitur,* βουβῶνας, *hoc est inguem nominant. Pars uero, quæ pari ordine glandi respondet, vessica nuncupatur, in quam humidum excrementum confluit. Nam, à ductibus naturalibus qui ad lumbos uisuntur, duobus meatibus recto scilicet intestino, ac vesicæ, in quā vrina confluit, cōmunicatio quædam intercedit. Ipsa enim vessica, cum miro quodam acumine in atrahendo prędita sit, humorem qui in ipsa est, à renibus subtilium neruorum, uenarúmq; officio quę exterius eius dorso adhęrent, suscipit. Cùm vero illum extra emittere cōpellitur, collo eius quo ipsa prędita est, per penis glandem, emingit. Et quoniam sub ipsa intestinum quod archon appellatur, consistit, si eam in tumorem erigi quandoq; contingit, tum sicci in hoc casu, tum humidi excrementi egressus intercipitur. Loca autem quę diximus* βουβῶνας *illi ab rei euentu nuncupāt,* παρὰ τὸ βῶ τὸ βαίνω, *eo quod præ sui tumore sursum nō modice erigantur. Quoniā uero talis locus tonsillis, quas gręci* ἀδένας *nūcupāt. refertus est, quarū natura imbecillis, ac laxa habetur, rerum opifex, ipsas tonsillas quę ad humorē capiendū aptæ, idoneęq; sunt, ad excrementorum usūm, conceptaculaq; tātum modo illic obtexuit, quæ cum præ sui imbecillitate qua, natura sunt præditę, talem expellere humorem nequeunt, in tumorem eriguntur. Et quoniam illud euenire plerunq; solet, ratione optima huiusmodi nomen sortiuntur. Vessicam autem, quàm* κύστιν, ἀπὸ τοῦ κεύθειν τὸν οὖρον *dicunt, ex eo quod in ipsa vrina reconditur dictam uolunt. Sunt etiā instrumenta quędam, quæ mingendi officio inseruiunt, ut renes, in quibus humidum excrementum diuiditur; nonnulla uero ipsi transitū*

exhibent; & hæc quidem uasa sunt, quę à iecinore, ad renes procedunt. Nam *venę, quæ mediatrices nuncupantur, usq; ad lumbos ferũtur. Sed instrumentum recipiendę vrinę vessica est; excernendę vero eiusdem, vessicę collũ habetur.* Ex *his autem, uasa illa quę transitum exhibent, vsus tantũmodo gratia, non aliquid agendi constituta sunt.* Q*uædam uero, ut sunt renes, vessicaq;, demandata sibi officia peragunt; in illis enim ipsa vrina, ad debitum sui finẽ, perfectionẽq; euehitur.* Loca *autem, quæ uessicæ, inguini, ac iliis à tergo consistũt, lumbi appellantur, in ipsis eum renes positi sunt. Siquidem, eorũ substantia, laxa, tonsillarisq; naturæ exiliq; materia quemadmodũ & testium constat.* A*d hæc, renes ipsi, tum appetendi coitus, tum depurãdi sanguinis, eo quod serosam eius materiam attrahunt, causa sunt, quam (ut prius diximus) in vrinæ constitutionem formant.* Renes *autem ab illis* νεφροὶ, διὰ τὸ νέφειθαι τὸ οὖρον, *ex eo quod vrinã distillent, nuncupati sunt.* A*t lumbos* ὀσφὺν, οἷον ἰσοφὺν *dicere consueuerunt, quod peraccõmode, superne, inferneq; ossibus coaptantur. Siquidem, spinę internodia, quę crassiora aliis, maioraq; habentur, quinque numero sunt.* Nam *internę, angusto terebrata foramine uisuntur, quã ob causam dorsi medulla, quo magis ad ilia prætendit, eo magis gracilis est, ac quo magis descendit, eo magis in angustum contrahitur.* Enimuero, *hæc spinę internodia, processus sursum uergentes continent, &* ὀσφὺς *dicitur, quòd locus ille totus ossibus refertus sit: dicitur &* ἰσχίον, ἀπὸ τοῦ ἰσχένειθαι, καὶ οἷον λεπτύνεσθαι. *quod videlicet gracillatur, ac subtilis fit, hęc enim pars, erecti corporis subtilissima uisitur.* A*t illud, quod exacte lumborũ mediũ est, quod sedimento supereminet, sacrum os nuncupatur, ob id videlicet, quod magnum sit, (magnum enim sacrum dici solet) siue quod uitæ fatũ optinet, siquidem, eo patiente, animal interitum patitur. Siue, quod uetusto tempore illud os in sacris præsertim offerri* Diis *consueuit.* I*psum autem os, spinæ modo dictis uertebris, similitudine quadam respon-*

det. Eius autem processus, qui in obliqua tendunt, magni, latique sunt, qui, & caua in se continent, quibus iliorum ossa superne coaptantur. Huic autem ossi, alıud os latum, chartilagineum, ac breue κόκκυξ *dictum subiacet, quod à nonnullis cauda dicitur, quam illi* οὐρὰ *appellant, sed non id prudenter asseuerant, cum hæc appellatio magis in aliis animalibus, quàm in homine conueniat, ut* Homerus de Leone loquens. οὐρῇ δὲ πλευράς τε, καὶ ἰσχία ἀμφοτέρωθεν μαστίζεται ἑὲ δ' αὐτὸν ἐποτρύνει μαχέσασθαι, *quod facit.* Et *latera, & costas feriens dum percit utrinque,* Ad *pugnas semper stimulat se verbere caudæ. Siquidem,* (*ut Galenus asseuerat*) *tale os* κόκκυξ, *hoc est cuculus dicitur, à uoce videlicet de sono factitia, eo quod crepitus qui inde per sedimentum exeunt, in hoc os offensi, cuculi uocis similitudinem effingunt. Siue, quo tale os sedimento adglutinatum sit, quod illi* κολλᾶσθαι *dicunt,* ἐκ τοῦ κόλλας, κόλον. *& ab his deriuatum* κόκκυξ. *Illud uero os colon appellatur, quod mutilum, seu decurtatum, nec perfectum diceres, ut* Homerus τῆλ' αὐτὸς χειρὶ κόλον δόρυ, *quod facit,* Nam *procul hic mutilam uersabat concitus hastam.* Podex *autem, & anulus dicitur, quod ad anuli similitudinem, rotundum, atque angustum foramen optinet.* Os *item illud* σημαντὴρ, καὶ σφιγκτὴρ *nuncupatur, eo quod in crepitu spiritus egressum denunciat. Sunt qui illud os, ob id cuculum denominatum uelint, quod ut cuculus ueris, & gallus, diei aduentum denunciant, ita per ipsum spiritus emissio significatur.* At, *sedimentum ipsum* ἕδρα *appellatur,* παρὰ τὸ ἑδραῖον τοῦ τόπου, *à loci videlicet firmitudine, ita dictum. Siue,* παρὰ τὸ ἕω, τὸ καθίζομαι, *quod sedere diceres, unde & cathedra, nomen sumpsisse recte uidetur. Corpora uero, quæ ad testes, & glandem ipsam accedunt, his nominibus nuucupantur.* αἰδοῖα. βάλανος. καυλὸς. συριγγώδης νεῦρον. ψωλὴ, καὶ κόπρις, *videlicet pudenda, glans, caulis, neruus fistularis, penis, & venus.*

αἰδοῖα vero, hoc est pudenda, hac de causa dicuntur, quod ea detegere, & nominare absque temporis, & causæ ratione pudore cõficimur. at cutis ipsa quæ penem tegit, preputium in quam, ab illis πρόσθεμα, καὶ πόσθη denominatur, πόσθη quidẽ, διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι, καὶ προστεθεῖσθαι, quod superposita, ac superaddita ibidem consistant. πρόσθεμα uero διὰ τὸ προστίθεσθαι, quod unà cum glande coitus tempore in fœmine genitale imponatur. vel διὰ τὸ ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις μέρη εἶναι, hoc est, quod in anteriori parte situm habeat. βάλανον autem, glandem ipsam ob id dictitant, quod glandis similitudinem illa pars præ se ferat. ψωλὴ vero penis, ob id dicitur, παρὰ τὸ ψωλέω, at humore uidelicet, siue, spiritus emissione, quia cum tali natura preditus sit, tunc maxime in tumorem erigitur, cum Venereorum cupidine exagitatur. Siue inde dictum uolunt, ἀψῶ, quod est tango, & prurio, nam præ eius tactu, pruritus quidam uoluptatis in eo sentitur. συριγγώδης νεῦρον, hoc, neruum fistulare ob id dictum putant, quod in tactu quemadmodum fistulã nõ nunquam crescit, quãdoq; uero minuitur. Sed & καυλὸς, penis nuncupatur, ob sui longitudinem caulis nomen desumens. Hæc enim de causa, natura eum in longum protensum constituit, uti quasi è funda, ab ipso, genitale semen, in vuluam eiaculetur, ne scilicet, si aliam haberet formam, exterius manendo, sterilitatis causa efficeretur. Hoc autem membrum, undiq; neruorum, musculorúmq;, atq; arteriarum copia præditum est. Siquidem, duplici officii functione utitur, altera, genitalis seminis eiaculandi, altera humidi excrementi excernendi munia peragendo. Vrina autem sanguinis defæcatio, siue totius alimenti serosa materies est. At testes illi, ὄρχεις, καὶ μήδεα nuncupant. Et μήδεα quidem, ob id dicunt, παρὰ τὸ μήδειν, καὶ ἄρχειν τῆς γενέσεως, quod uidelicet generationi præsint, ac dominentur. & huius appellationis nomen ad Homerum auctorem refertur, qui ait. μήδεα δ' ἐξερύσας δῶκε κυσὶν, quod facit, desectos testes canibus dato. Cutis autẽ crispa, quæ ipsos ambit, ὄσχεος, id est scortum dicitur. ἀπὸ τοῦ πεσεῖν

πειν αὐτὰ, *ideſt, quod ipſos tegat, veletq;. Ipſum enim ſcortum, teſtes, meatúſq; genitali ſemini accōmodatos, & eiuſdem ſeminis uaſa, auxiliaremq; tunicam, & teſtium membranulam, uniuerſa hæc comprehendit. Nam græci teſtes ipſos huius gratia* ὄρχεις *dicere conſueuerunt, quod appetitu ad Venerea, quod illi* ὄρεξιν *dicunt, ſuggerāt. Vel quaſi* ἔρχεις, *hoc eſt acceſſus,* ὡς οὓς ἔρχεται ἡ γονὴ, *quod uidelicet genitale ſemen in eos perueniat. Subſtantia aūt teſtium, tonſillaribus referta carnibus, & rara eſt, qua ad genitalis ſeminis genitiuā uim, natura conſtituit. Nerui autē ipſi, quos natura ad genitale ſemen delegauit illi ſunt, à quibus teſtes depēdent; qui cremaſteret dicūtur, quiq; membranæ quę dorſi medullam cōplectitur proceſſus ſunt, qui quidē proceſſus cum uenis arterialibus, teſtibus acclinantur. Nam ſemen genitale illi* σπέρμα *dicunt, quod talis animalis gignendi, quale eſt illud à quo ſecernitur, ſparſam in ſe facultatis perfectionem contineat. Vaſa itaq; ſpermatica, uenæ ſunt, à caua uena procedentes, quę ſpinę à ſummo ad imum uſque ſuperne applicatur. Ex ipſis autem uenis, teſtibus alimentum ſuppeditatur, & illę ſunt in quibus primum feroſus cōmutati ſanguinis humor, quemadmodum in papillis mulierum lac progeneratur. Itaque, arteriæ, uenęq;, quæ in teſtibus ſitæ ſunt, alimenti eis ſuggerendi gratia ſanguinem concoquendo, in ſeroſum humorem cōmutant. quod eorum principium, ad ſemen genitale refertur. Nam, quęcunq; ex ſemine gignuntur, ex eodē ſibi & alimentum uendicant. Eodem pacto, & de his quæ ex ſanguine gignuntur, accipiendum eſt. Hæ venę igitur, atq; arterię, ex ſemine gignuntur, aluntúrq;, & portio quæ inde exuperat, in geniturā uertitur. Enimuero, venę, arteriæq;, quę teſtibus acclinantur, coitus cauſa hoc pacto efficiuntur. Nam dum per renes procedunt, acrimoniam quandā, coeundi deſyderium mouentem, excitant. Quemadmodum enim acrimonia illa, pruritus, eodem pacto, & coitus deſyderii cauſa exiſtit. Et quoniam teſtium caro mollis admodum habetur, cum ad cutem*

eorum plurimam acrimoniam adigi contigerit, furiosa ad excernendum semen cupido innascitur. Et primum quidem huiusmodi semen ad caput defertur, à capite uero, geminis uenis, ac totidem arteriis denuo infra delatum descendit: Et altera ex his quas diximus uenis, huiusmodi semine repleta, testibus, cum arteria acclinatur, in quibus ipsum, ad perfectam geniturę naturam redigitur, & quod per vascula, ad vtris similitudinem, quæ eius continendæ gratia natura constituit, ab testibus in penem immittitur: inde uero ueluti è funda lapis. cum spiritus impetu extra prosilit. Hoc autem, ob eam quã prius adduximus causam, efficitur, tum quod, & arteria ipsa illud circummittit. Quod uero semen prius ad caput feratur, ex hoc perspicuum fit, quia, siquis quæ secus aures consistunt uenas quę carotide. appellantur, quibus oblesis, uertiginosi, ac stupidi homines efficiuntur præscindat, resecetq;, animal improlum, infœcundúmq; redditur. Etenim tunica, quę auxiliaris nuncupatur, quæq; ad inguem consistit, ac testes ipsos gestat, in quam genitalis seminis uascula deferũtur, tota neruis obsita est, & ipsa non modo conuexæ testium superficiei, sed & anteriori eorundem parti adhæret. Hæc enim auxiliaris tunica, περιτοναίυ, hoc est abdominis processus est; hoc enim est, quod aluum, intestinaq; complectitur, eisq;, (uti prius asseruimus) obducitur. In eius autem que infra sunt partibus, quidam processus, quasi sinus, ad crumenę similitudinem uisuntur, quorum, alterum quidem ad dextra parte, alterum uero, à leua, in quibus testes continentur, consistit. In ipsos inquam sinus, genitalis seminis de quibus iam diximus, uasa extrinsecus concidunt, & genituram ad testes deferunt. Cum autem hanc auxiliarem, crumenalem uidelicet tunicam, nobis aliquid magno efficere molimine, aut pondus attollere immensum, siue saltu, aut cursu, vel voce alterum superare conantibus, vel alio quopiam casu, à suo moueri ordine contigerit, intestinum, in riuum eo quòd auxiliari tunicæ acclinatur, infra meat, vnde scilicet hominem, intestinalis

hernia

hernia inuadit. Siquidem, tunica hæc græce ἐρυθρὸς *appellatur, à verbo* ἐρύκω, τὸ βοηθῶ, *à ferendo videlicet subsidio, nam testibus cum ab ipsa pendeant suppetias adest. Siue à latitudine ita appellatā dixeris, quod illi* εὐρὺς εὐρύτης, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐλυθρὸς ὁ πλατύς, *quod est latus nuncupant. Hinc siquidem auxiliari tunicę, membranæ quædam conglutinatæ adhęrent, & hac de causa hæ* δαρτοὶ διότι δέρματος ἔξωθεν εἰσί, *quod videlicet extra pelliculam sint, nuncupantur. neq; enim absq; medio aliquo testes scorto applicantur, sic enim rigori peruii redderentur, ac ab æstu laxiores magis, remissioresq; fierent. Fœminis autem, natura ipsa cuncta intus quæ maribus extra largita est, & vnam amplius partem seruandi puerperii gratia, quæ vulua nuncupatur, tradidit. In ipsa nanq; vulua, geminos uentriculos, à dextera alterum, alterum à leua parte, in quibus partus suis numeris absolutus redditur, fœminæ optinent, & in dextera parte mares, in leua uero fœminæ (ut Hippocrati placet) gignuntur. Sunt autē, qui fœminam plures duobus uno partu edere posse autumant. Ad hæc, fœminę ipsæ, mares papillarū magnitudine exuperant, in quibus lac, quo ipsi carent constituitur; in reliquis uero omnibus, fœminę maribus æque respondent; prętérquam quod in genitalibus membris, discrimina quędam manifesta uisuntur. Mas autem, non modo nescio quid uirile, in ipsis genitalibus membris præ se fert, verum etiā in uiribus, aspectu, moribus, nec non robore, maiore quam fœmina prædi tus est, quę quidem uniuersa fœminis à prima constitutione natura abstulisse uoluit, cum imbecilliores, omni prorsus amoto discrimine, maribus habeantur. quod autem, naturale quoddam, inter marem, & fœminam discrimen sit, phœnix esse argumento potest. Sunt qui uirilem uim in testibus esse opinantur, inde uidelicet argumentum sumentes, quod in eorum abstractione, mares effœminari contingit, ac ceu in fœminarum naturam conuerti, cum tales, & barba careant, & naturę ui, procreandę sobolis facultate priuentur. quam obrem, Græ-*

gorius Theologus, ipsos, ambiguì generis homines nuncupat. Prætérea, & uirilis uocis usus ipsis aufertur, ac pluribus in negotiis peragẽdis, nihil prorsus, à fœmineo sexu discrepant. Sed iam de fœmorum, pedúmq; partibus orationem missam facientes, ad manuum explicationem dirigamur. Etenim, in omni aliorum animaliũ genere, anteriora corporis membra, pedes sunt, eo quod in curuũ quod in ipsis est, sustentaculo indiguit. In humani uero corporis structura, pro anterioribus animalium cruribus, manus habentur. Cum autẽ homo erecto feratur corpore, satis quidem ad gressus tutelã, geminorum pedũ usus faciunt. Ad hęc, rationis usibus, manuum officia obsecundant, nam manus ipsas, rationalis naturæ instrumentales partes recta ratione appellares, non modo quòd cõmunibus quę apparent rebus munia solertissime omnia peregant, uerum etiam apto ipsarũ ministerio, cogitationis nostræ, quandocunq; acciderit, per literarum usum ostendimus: & hoc quidem, rationalis natura munus sortita est, quod summi rerum conditoris gratia, per literas abscentes alloqui nobis est datum, & nescio quo pacto, manuũ officio in disputationibus uti, cum ad literarum figuras uoces accõmodamus. Verum enimuero, cum ego ad cæteras partes (Missenus Gregorius inquit) manus ipsas, enunciandæ voci obsecundare comperio. Si enim, in rebus peragendis, quę ad uitam attinent, innumeros horũ tam aptorum instrumentorũ vsus recensere accingerer, uniuersas quę ab ipsis efficiuntur artes, ac belli, pacisq; cõmoda, complecti necessarium esset. At qui ipsas, orationis præsertim gratia, Deum ipsum corpori nostro adhibuisse credendum est. Si autem ipsarum, hominẽ expertem esse contigisset, in cibo capiendo, brutorum instar motum perageret. In brutis enim (ut cernere est) faciei partes, forma in longum porrecta protenduntur, ac in nares acuminantur. Ad hęc, ipsa oris labia, in promuscidem distenduntur, quę callosa, stabilia, & crassa sunt, quo scilicet ad vsum euellendę herbæ sufficerent. Adiacet autem dentibus, quod subdentile fa-

ctum est, & neq; ut in hominum genere, mollis lingua, sed carnosa ad modum, & quæ reluctet, atq; aspera est, quæue cum dentibus cõmuni officio fungitur. Subdentile uero, illud est, quod ad obliqua expanditur. tale in canibus, cunctisq; aliis quæ crudis uescuntur carnibus inspicitur. Si igitur corpus hominis manibus careret, quorsum, in oris partibus, articulatæ vocis constitutio, cum in exequendis, quę ab ore eduntur, instrumenta deficerent? Itaq;, *aut ouium balatum edere, aut ut caprarũ genus micare, siue ut canes lutratu uti, aut equorum more hinnitum emittere, uel bouum mugitu, seu ruditu asinorũ, implere auras, aut aliquid ferinum sonare, necesse esset. Sed, cum ineffabilis* Creatoris *sapientia, manus corpori adhibuerit, facile quidẽ, manus ori ipsi ad orationis ministerium sufficiunt.* Etenim Musicus, *dum cantu vtitur, manus gesticulationem ad uocis sonum accomodat; & uicissim, quę manu figurat, eadem uocalibus instrumentis emodulando perspicua reddit. Sed & in Choris psalentes, & qui ipsis præsunt, nisi manuũ gesticulationes* Psalmorum *tono accomodent, quæ comitari psalentes ipsos videantur, risibile de se spectaculum præbẽt.* Ad hęc, *qui se exercere in disputationibus solent, manuũ motu utuntur, quo quidem argumento probatur, rationalis naturę, ad sensus pręsertim exprimendos, peculiare quoddam instrumentum manus ipsas esse.* Quapropter, David *loquitur, reddę eis domine secundum opera manuum suarum. Sed & alius* Propheta *inquit, si inique egerint, ob praua manuũ suarum opera, condigna ipsis euenient.* Non enim Pro*phetæ de his, qui querendi alimenti gratia, vel consequendi in pluribus emolumẽti, manus exercent, sed de iniq; agentibus, ea quę rettulimus innuunt, quapropter, mentis actiones, per manus ipsas exprimuntur.* Itaq;, *ad principii motum, & instrumenta subsequi necessarium est.* Manus *autem ab ipsis* χεῖρες, ἀπὸ τῆς χρήσεως, *ab utili uidelicet usu denominantur,* ὡς αἰεὶ χρεῖαι οὖσαι, *quasi usibus necessarię sint, nulla enim ars perfici absq; manibus potest, vt est apud* Ho=

merum. χειρῶν ἀποπαλυμένων ἔῤῥει πολύεργος ἀθήνη, quod facit, de≈ ſectis manibus pereunt quoque palladis artes. Siue χεῖρας inde di≈ ctas volunt, παρὰ τὸ ῥᾷον χρῆσθαι, quod res facile agant. vel ab ἴσχω τὸ κρατῶ, quod capio, ac retineo facit, quia ad res continen≈ das, earum officium, idoneum habetur. Siue ἀπὸ τοῦ διαχεῖν τοὺς δακτύλους, quod videlicet digitorum ordo diffuſus inuicem diſtet.

Vlnas autem quas illi ὠλένας dicunt, inde videlicet dictas uo≈ lunt. ἀπὸ τοῦ δι᾽ αὐτῶν ὠλῦσθαι τὰς πράξεις, ἢ πληροῦσθαι, quod vi≈ delicet ipſis opera peragantur, perficiantúrque. Quædam autem manus pars, brachium, quædam, cubitus, alia uero uola, alia dor≈ ſum manus, alia palma nuncupatur; a qua digitorum proceſſus eſt. Et brachium quidem quod illi βραχίων, quaſi βραχίων, quod bre≈ uem interpretareris, dictum uolunt, nam brachii os, fœmoris oſſe bre uius habetur. Ipſum nanq; brachii os, utrinq; dearticulatione con≈ iungitur, ſed qua ad humeros accedit, in caput adnata appendice, mo deratæ magnitudinis excreſcit. Finis autem eius inferior, in impa≈ res flexus deſinit, & qua exterior flexus eſt, oſſis radialis caput con ſeritur, qua uero interior omnino nihil. Eſt autem in interiori bra≈ chii fine concauitas, quæ trocleæ ſimilitudine reſpondet, circa quam cubitus mouetur, & intus in ipſa, aliud cauum uiſitur. Hæc ſiquidem caua cubiti, acutos proceſſus, quos corones nuncu≈ pant, ſuſcipiunt. Et cum cubitus ad interiora flectitur, anterius cauum, anteriorem coronem; præ cubiti uero extenſione, illud quod exterius eſt, exteriorem deſumit. At brachii caput, cum hume≈ ralis oſſis cauo, dearticulatur. Humeralis oſſis proceſſus, qui an≈ coræ formam optinet, humero ipſi aſſurgit, huic uero muſculus, qui biceps nuncupatur, accumbit, à quo nerui ad humeri cacumi≈ na, & qua clauicula dearticulatur, prætendunt: Ex anteriore utri≈ uſque humeri cacumine nerui ſunt, qui tendones appellantur, à quibus tota humeri moles ſuſtentatur. Sunt & alii duo tendi, ſub

humero illic positi, ubi ala situm optinet, ex musculis constitutionem habentes; quorum alterum à pectore, alterum uero à parte posteriori, à brachiis ipsis, ad ulnas usque, natura explicuit, qui manibus, ut quorsumlibet conuerti queant, sui officium exhibent. Alam uero, quam illi μασχάλην nuncupant, inde dictam uolunt, quod ea quæ continet, satis admodum recondita ab ea foueantur. Vel quod in papillas laxatur, quod illi εἰς μασθοὺς κεχαλάσθαι dicunt, ubi musculus ille demittitur. Siue ἀπὸ τοῦ μαστεύειν τι ὑπ᾽ αὐτῆς, quod quærere aliquid sub ipsa diceres. Siquidem, cum abstulerimus quippiam ab aliquo, oculere sub ipsa solemus. Enimuero, brachii os, ad ulnam usque unum habetur, dehinc cum cubito copulatur, ac simul coit. Os uero, quod radii textoris similitudinem exprimit, à superiori parte, ad imum usque qua palmæ iungitur, cubito cohæret. Cubitus uero, qui ab eis πῆχυς dicitur ἀπὸ τοῦ πεπηγέναι ἄκρῳ τῷ βραχίονι inde appellatum diceres, quod extremo brachii compactus sit. Et cubitus quidem, radiali osse maior habetur, sub ipso enim radiali osse, cubitus est, sic vt tale os, policem uersus dirigatur, cubitus uero, ad auricularem digitum tendat. Hoc nanque radiale os, κερκίς, ab edendo videlicet crepitu, nuncupatur. Siquidem, cubiti os, cum radiali osse, vtrisque finibus, terminisque, ligamentis admodum ualidis, colligatur, intercapedine uero, quæ de medio est, ab inuicem penitus distant. Tendi autem prælongi, cum musculis, circa ossa ipsa orbiculatim implicati, ab animali motu impetu capto, motiuam uim, actionemque manibus exacte prebent. Nam quę à neruis, musculisque (ut diximus) mouentur, cuncta animalium facultatum sunt, atq; ad uoluntatis nostræ arbitrium perficiuntur. Ex anteriori uero manus parte, ad eam quę cubiti, & brachii constitutionem est, tres venę, ac arteriæ, qua brachium, & cubitus copulantur, multifido tractu tendentes, ad digitorum radices desinunt, quarum

altera humeralis eſt, quam & calualem dicimus, media altera, tertia interior eſt. Nam quæ media eſt, vniuerſalis appellatur, quemadmodum & illa, quę interior eſt, lienalis dicitur, cui arteria etiam proxima eſt. Vniuerſali enim venæ neruus, quemadmodum lienali, arteria ſubeſt, quapropter, in venę ſectione animanduertendum eſt, ne neruus ipſe incidatur. Sciendum quidem eſt; interiorem lęuæ, à cerebro procedentem lieni applicari; dexterę vero, à iecinore prætendi; at media, quę maxima habetur, ab utroq; corpore dirigitur. Hę autem tres venę; ab interiore brachii parte, ad brachialis loca, in plurimas quæ ſimul cōmixtæ ſunt venulas, ſinduntur, ita & exterius, tū ſimul, tum cum his quæ ab interiori parte ſunt, in unum coeunt; & diuiduntur. Eædem enim ſub tota cute, quę ad brachiale, & poſt brachiale, ac digitos eſt, prætenduntur. Eandē & in pedibus figurā cernere eſt; nā et in his venę quæ à renibus proficiſcuntur, multifido, uarioq; ordine deſinunt. In loco igitur in quo os radiale, & brachiū terminantur, brachiale eſt, quod græci καρπὸν dicunt. Ipſam aūt partem, octo quædam gemino ordine conſtructa oſſa conſtituunt, & hæc quidem dura, paruaq;, & medullę expertia, & multiformia, habentur. Nam partim gibba, partim ſima, partim recta, partim orbiculata ſunt. Omnia autem ad inuicem chartilagineis neruorum ligamentis, per coarticulationem iunguntur. Superior autē brachialis pars, cum radiali oſſe, ac cubito dearticulatione iungitur. Quæ uero infra exiſtit, quatuor ipſis oſſibus quæ eius peculiaria habentur, inferiori poſt brachialis parti coarticulatur. Et ipſa quidem pars, quę poſt brachialis dicitur, quatuor oſſibus conſtat. Quinq; autem digitorum oſſa, quindecim numero habentur, quippe qui, triſurculari, ſiue triuirgulari ſunt ordine (utroq; enim modo dicitur) conſtituti. Manus igitur dorſum, poſt brachiale eſt, pars uidelicet illa, quæ à tergo palmę conſpicitur. Brachiale uero, quod ipſi inferius eſt, in quo quidem, anteriori, ex parte arterię locantur, ex quibus pulſatilem motu deprehen-

dimus. Compositio itaq; ossium totius manus, huiusmodi habetur. Brachium, cubitus, os radiale, octo brachialis ossa; post brachialis quatuor: quindecim digitorum, qui tergemino uirgulari ossium ordine constant, & hęc simul omnia triginta numero sunt. Anterior autem post brachialis pars, palma est, quæ gręce παλάμη dicitur, aliter ipsam θέναρ dictitant. Et palmā quidem hac de causa παλάμην appellatā putant, ὅτι δι᾽ αὐτῆς πολλὰ πεπαλάμεθα, καὶ τεχνόμεθα, quod uidelicet ipsius officio plurima capimus, ac perficimus, quę res, in omnibus quæ per nos efficiuntur perspicua redditur. Vt Homerus. πάλλεν δὲ γερήνιος ἱππότα νέστωρ. quod facit, Nestor eques positas concussit casside sortes. At qui & θέναρ dicitur. διὰ τὸ θέσεως εἶναι χωρίον, quod positionis locū esse interpretareris, cum in ipsa quæ dari solent, imponantur. Vel διὰ τὸ δι᾽ αὐτῆς θένειν, ὅ ἐστι τύπτειν, quod per ipsam ictus, ac uerbera infliguntur. Digitos uero duplici de causa δακτύλους dixerunt, altera διὰ τὸ δράττεσθαι, quod apprehendere, siue continere diceres, altera uero, διὰ τὸ δείκνυσθαι δακτύλους, quod videlicet in demonstrandis rebus eorum officio vtimur. Nam magnus digitus, polex dicitur; qui vero ab ipso proximus est, index, dehinc, medius, ab hoc medio proximus, qui uero sequitur paruus est. Magnus quidem digitus ἀντίχειρ hoc est manui oppositus; vel quod aliis ex aduerso consistit dictus, siue quod de reliquis totius manus digitis præpolleat; iners enim omnium digitorum operatio ipso deficiente efficitur. Indicē autem λιχανὸν dixerunt. ἀπὸ τοῦ λείγματος, quod, contorquendo quippiam ipso utimur. Omnes nanqę digiti, ternis calamis constant. Et primus quidem articulus, procondilus, idest primus calamus dicitur, ab ipso uero, proximus, secundus; at tertiū, qui cum ungue annumeratur, posteriorem calamum dictitant. Os autem quod in digito est, κόνδυλον, οἷον κοίλος τις ὤν, ob id dictum condilon uolunt, quod, præ flexu eorum vacuum quoddam efficitur. Qui autem à palma, digitisq; in faciem, siue aliam corporis partem,

ictus infligi solent, κόλαφος *dicitur,* ἀπὸ τοῦ κολάψαι τὸ μέρος τὸ πληττόμενον, *à quatiendo videlicet illud quod percutitur. vnde* δρυοκόλαφος, *picus videlicet martia auis, quia rostro arbores quatiat ita appellatur. Sed & in* Euangelio *legitur.* I*esum à* I*udeis colaphis cesum. Sciendum quidem est, cum quatuor in rectum contrahuntur digiti, mensura quatuor digitorum quæ ab illis* παλαιστὴ *dicitur,* οἷον πλαστῆ, *quod propinq; ad inuicem digiti conueniant.* V*el ipsi* δῶρον *idem dixerunt, à donando, quod illa parte manus in muneribus largiendis utimur: uel quod huiusmodi digitorum mensura, tertia videlicet palmiportio, doron dicitur: vt apud* Homerum *est, qui ait,* τοῦ κέρατα ἐκκεφαλῆς ἑκκαίδεκα δῶρα πεφύκει, *quod facit. Sex illi, atque decem palmorum cornua surgunt.* N*am, cum palma ipsa in concauũ coit,* κοτύλην, *quod nos acetabulum dicimus nuncupat, vnde & humorem, acetabuli mensuræ, acetabularem dicere consueuimus.* C*um autem polex quàm maxime fieri possit ab minimo digito distenditur, palmi mensuræ constitutio fit. Siquidem palmus* σπιθαμὴ *à græcis* ἀπὸ τοῦ σπασμὸν ποιεῖν τῶν δακτύλων, *quod videlicet digitorum expansionem efficiat, siue quod totam manum distrahat, nuncupatur.* P*almus autem, trinam quatuor inuicem coeuntium digitorum quod esse* δῶρον *diximus mensuram efficit, in qua digiti duodeni numerantur.*

A*t si policem quam maxime ab indice extenderis, denum digitorum mensura resultat, quam græci* μετακονδύλιον, *nuncupant.* V*erum, quod ab vlna, ad medium digitum spatium intercedit,* πήχεως μέρος *cubiti mensuram appellares.* N*am ipsi vlnam,* ἀγκῶνα *dictitant,* ἀπὸ τοῦ ἐγκεῖσθαι τῷ ἑτέρῳ ὀστέῳ, *quod videlicet alteri ossi insideat. vel* παρὰ τὸ ἀνέχειν, *à gestando uidelicet, sustinendoq;.* A*t cutibus* πῆχυς *ab ipsis,* ἀπὸ τοῦ πεπηγέναι, *quod compactum, conglutinatúmq; esse diceres.* V*el* παρὰ τὸ χεῖσθαι ἄκρῳ τῷ βραχίονι, *quod ab extremo brachii, quasi fluxus quidam sit.* C*um manum utranq; in obliqua extendi accidit, passus nuncupatur, illi* ὀργυιὰν *denominarunt,*

narunt, διὰ τὸ ἐκτείνειν τὰ γυῖα, quod videlicet manuum membra distendat. Vt Homerus inquit. γυῖα δ' ἔθηκεν ἐλαφρὰ πόδας, καὶ χεῖρας ὕπερθεν, quod est, membra leuás altu pedibus superaddita mouit. Nam passus, quater nos cubitos pectoris latitudine addita continet. Manus autem ipsę quantumuis magnę existentes, si infra extendantur, ad genua usq; demitti non poterunt, sed ipsas deficere manifeste inspicies. Manuum autem finis, & neruorum qui in digitis sunt, ungues habentur, qui duplici de causa constituti sunt, altera decoris gratia, altera uero, quod digitis ipsis in rebus capiendis expeditior facultas adesset. Vnguis græce ὄνυξ οἷον ἄνυξ, ὁ ἀνοίγων τὴν σάρκα ἐν τῷ φύεσθαι, quasiq; aperiat carnem, cum in sui ortu ipsam aperire cernatur. Vsus enim unguium nobis, tum in rebus capiendis, tum in scalpendo, cum cutis acrimoniam distrahi necesse est, accomodatur. Et cum ipsi quidem ungues in extremo digitorũ retro consistant, robur quoddam ad res capiendas digitis impertiuntur. Enimuero, pluribus animalium ungues ipsi, ut in aduncis, & plerisq; ex quadrupedum genere uisitur, quasiq; irascibilis partis instrumentum sint, ulciscendi gratia insunt. In aliis uero, ut equis, cæterisq; omnibus, quibus natura solidam ungulam largita est, propulsandæ iniurię, & gressus stabiliendi causa, ungulæ existunt. Vngues autem iugi, assiduoq; incremento augentur, & cum deciderint, denuo renascuntur: vnde nonnulli opinantur, in recte compositis corporibus, fato etiam functis (quod & de pilis creditur) vngues ipsos incrementum adipisci. At non parem longitudinem, digiti inuicem sortiti sunt, quod ita decori magis respondeant, & ad motum aptiores redduntur. Si enim in æqualem finem desinerent, non modo incongrua, indecensq; eorum constitutio esset, verum etiam ad res peragendas inconcinna admodum, imbecillisq; videretur, cum in capiendo, unà omnibus expari rebus applicati, eos, à proposito fine plerunq; frustrari accideret; sed in eo quòd sunt disparis longitudinis, ossiculis natura in longum inuicem cohæ

rentibus composuit, quo omnes alter, alteri ministrato subinde robore, magis contento tactu, accomodatioreque uterentur; ac in quolibet actu vniuersi fortiores euaderent. Nam altera manus δεξιὰ dextera scilicet; altera uero ἀριστερὰ, καὶ λαιὰ, sinistra videlicet, & lęua nuncupatur. Et lęua quidem ἀπὸ τοῦ λελεῖφθαι, ὅ ἐστι κεχωρίσθαι τῶν πράξεων, quod uidelicet operibus, si dexterę conferatur, ob rudem sui naturam, priuetur. ἀριστερὰ uero, οἱονεὶ οὐκ οὖσα ἀρίστη, quasi quod non egregia, optimaq; sit, sed quę in dexterę obsequio, ac ministerio consistat, & quę dextera deficiente, eidem cōparari nequeat. Hæc aūt & σκαιὰ dicitur παρὰ τὸ σκάζειν, quod claudicare interpretareris, quia in rebus peragēdis ipsa p se claudicet. siue διὰ τὸ σκάζειν, quod aberrare est, unde et hō σκαιὸς, qui mēte non satis integra, sed errēti, ac lęua pditus est dicitur. Alterā uero δεξιὰν ἀπὸ τοῦ δέχεσθαι, illi dictitant, quod maiori ex parte quæ nobis dantur cum ipsa accipimus. vel inde dexteram nuncupant, ἀπὸ τοῦ δεξιοῦσθαι δι' αὐτῆς τὰς πράξεις, eo quod ipsa plurimas res agamus, ac complectimur. Pleriq; enim ἀμφοτεροδέξιοι, idest ambi dextri appellati sunt. quoniā in rebus peragendis, nō secus lęua, ac dextera accōmode utātur. At quidam, impedito dexterę officio, lęua in artibus perficiendis strenue utuntur; unde euidentissimum argumentū habetur, dexteram lęua potiorem neutiquam esse, ut rusticorum quidā opinati sunt, sed ita ob eruditionem, & ruditatem ipsas habentium, à primo earum principio, sub hac appellatione demonstratę sunt. Interiora autem manuū, digitorum præsertim, ceu gnomonas quosdam ad tactum sortiti sumus: quibus, quod lęue, asperum, equale, & inequale est accurate deprehendimus. Homo autem præter alia animalia tali sensorio exactissime præditus est. Non modo autem rerum opifex, manus ipsas, instrumentum ad res capiendas, uerum etiā ad tactus usum, cōstituit, hac de causa, ipsis exilem cutem, musculosq;, interius super induxit, quam partem pilis etiam uacantem esse uoluit, quo quamprimum om

nis generis res deprehenderent. Siquidem manus, quę asperiores sunt ut agricolarum, ac remigum, fortiores, ualidioresq; habentur, in tactu uero tardiores, hebetioresq;: Quę vero molliores, quales scriptorum, sutorúmq;, debiliores sunt, ac tactu exactiore utuntur. Sed et nerui quidam, in motu asperiores, in sensu uero molliores sunt; & qui molles sunt, ad tactum magis accomodantur, illosq; tactus esse instrumenta dicimus. Horum nanq; instrumentorũ officio, calidum, ac frigidum, humidum, & siccum, & quę ista sequũtur, per sensum tactus cognoscimus. Et hæc quidem sunt quæ à prima cõstitutione, natura, & disciplina manibus ipsis insunt. Quæ vero ad totum corpus, respectu quodam manibus insunt, quę amorem recte appellari decet, ne rerum quidem naturæ ignaros latet. Nam, cũ pedis digitum in lapidem impingi contingit, tunc primum manus ibidem occurrens, complectendo, fouendoq; doloris locum solari nititur. Si uero pes spina cõpungitur, manus ipsa solerti, atq; actuoso motu sese circum undiq; agendo, educere illã satagit. Si quando capiti nostro pediculus, siue dorso pulex aculeum inflixerit, vlciscendi eius gratia manus ocissime fertur. In summam autẽ dicendũ est, quòd quancunq; corporis nostri partẽ, uel perspicuo, uel abdito dolore premi contigerit, manus ipsa, hinc, inde locum pertrectando, non nihil opis afferre studet. Siquidem, summi Creatoris prouidentia, omnium actionũ, ac cuiuslibet accomodati motus, ad solamen tam nostri, tum aliorum facientis, primitias manibus largita est, ita ut non facile sit singillatim omnia percurrere. Sed à tam uario manuum opere, ad pedum constitutionem, & concinnas admodum, officiosasq; actiones consyderandas transeamus; quonã pacto rerũ opifex pedes ipsos, instrumentum, ad corporis transitũ delegatum, constituerit. Tum quomodo, horum officio loci mutationem motu transitus peragimus. Nam transitus motus, qui in omnibus totius corporis partibus est, cum impetu fit, in quo officio, principalis animæ partis uis dominatum optinet. Spiritus uero, qui in neruis,

musculisq; insitus est, ministerii officium explet, qui unà cũ illis contenditur, mẽbraq; ipsa circumagere nõ desinit. Enimuero, *motiua illa facultas est, quæ, corpori ceu uehiculo insidens, in neruis, musculisq;, actiones suas ostendit.* Ipsa *aũt motiua facultas, utpotè animę uis, totum corpus nostrum uehit: sed & illa uicissim, pedibus transitus munia peragentibus, à corpore vehitur.* Nam *prius à nobis demonstratum est, quòd quæcunq; per neruos, musculosq; mouentur, ex animæ facultatibus sunt, atq; ad nostri arbitrium peraguntur.* Pari *modo etiam animaduertere oportet, quemadmodũ instrumentalia, cum magnitudine, forma, numero, situq; conueniunt.* Nisi *enim manus ad capiendũ idonea fuerit, (quemadmodum nuper explicauimus) haud rectè agi cum ipsa dixeris.* Et *nisi digiti ipsi omni ex parte perfecto sui numero, neq; deficienti, neq; excedenti constiterint, uiciatos censebis.* Sed *& uti figura manus conueniat opus est, & digitorũ impar ordo, ei decorem adferat: sed neque longiorem ipsam quam par sit, neq; breuiorem esse oportet.* Præterea, *& quod ad situm attinet, uti ipsa sibi à natura præscriptis dearticulationibus constet.* Eandem *quidem rationem, sapientissimi rerum opificis prouidentia etiam in pedibus ostendit, quæ nulli parti non peculiarem situm uoluit perscripsisse.* Et *quoniam huic animali, homini inquam, transitus motu ad loca permutanda uti opus fuerat; quædam ossa caua, nonnulla prominentiis prædita, quæ in caua ipsa ingrederẽtur* Dei *prouidentia constituit, quo quodlibet os huiusmodi ordinem sortitum, decentem motum perageret, vt uero motus securus fieret, hęc omnia ligamentis, & laqueis quibusdam quę* ἄμμονες *ab illis exterius deuinxit,* ἄμμονες *autem exterius positæ prominentiæ sunt, quæ pro numero, ad exarticulationes cohercendas consistunt.* Similes *quasdam ferrarii opifices ad iugem, perpetuamq; valuarum motum ferri compages leuigatas moliri solent.* Femorum *igitur rotunditates, quæ adpetes circulares sunt, quas* [illegible] *dicunt, ipsorum motum natu*=

ra constituit. Sphericum nanque illud femoralis ossis, γλουτὸν, idest nates, seu clunem appellant, in quod autem illud ingreditur, κοτύλην, hoc est acetabulum nuncupant. κοτύλην enim διὰ κοιλότητα ob eius concauum dixerunt. γλουτὸν uero, ob lęue, ac fluidum quod in ipso uisitur. Circulare siquidem ipsius ossis γλουτὸν οἷον γλιαινόντινα ὄντα διὰ σφαίρωσιν, καὶ λειότητα, nuncupant, quasi ob sui leuitatem, policiemque leuigatum quoddam sit. Etenim huiusmodi ossa, præter quam quod lęuia sunt, etiam humida habentur, quo, veluti, portarum cardines, verti, moueriq; commodius queant. Tale quidem dearticulationis opus est. Eius etenim species tres sunt, altera, quæ enarthrosis, idest inarticulatio, dicitur cum cauum quod subest, profunda est concauitate præditum, & caput quod in ipsum descendit longiusculum sit, quemadmodum in capite femorum, & in acetabulo coxendicum uisitur. Altera uero dearticulationis species, arthrodia, idest articulatio dicitur à prima diuersa, quæ fit, cum concauitas in ossis tantummodo superficie est, caput uero depressum admodũ, ut in brachii iuncturis, cum scapulis cernere est. Tertia uero eius species est, quam ginglismum, idest coherentiã dicunt, hęc nanq; est, cum alterum os, ex aduerso, in alterũ ingreditur, quemadmodum in spinæ vertebris, & cubiti, cum brachii dearticulatione, cernitur. Hæ uero rotunditates, nonunquam capitis nomine, aliquando ceruicis, quandoq; corones, plerunq; uero sphærulę nuncupantur. At ossium concauitates, quandoq; acetabula, quandoq; glenæ, hoc est leues concauitates, appellari solent. Quę, sub acetabuli nomen cadunt, & quę κοτύλαι dicuntur, profundiores sunt, quæ uero superficiẽ leuis concauitatis habent, glenas dictitant. Os siquidem femoris, maximũ omniũ quę in homine sunt ossiũ habetur, quod quidẽ superne cũ pectine, & coxendicibus, infra uero, cũ tibia dearticulatur. Hoc siquidẽ os, in superiori parte, in caput exacte orbiculatum desinit, infra uero, in geminum tuberculum finitur. Et cum tibia, non modo membraneis

ligamentis, quæ totã dearticulationem circulari ordine cõplectuntur, sed ad ea, tribus aliis rotundis, & fortibus alioqui adnectitur. Femur uero, ab ipsis μηρὸς ἀπὸ τοῦ μερίζεσθαι quod diuidere faceret, nã ea parte corpus nostrum, bifariam diuisum conspicitur. Spatiũ uero, quod à colli finibus, ad pudenda usq; defertur, ob lacilatitudinẽ, mortuarium nuncupatur: Nam si manus flectantur, corporis illa pars, tali instrumento similis fit. Totum autẽ femur, exterioribus, & quæ anteriores sunt partibus, deuexam exprimit formã. In illis uero, quæ posteriores, & interiores sunt, simam optinent. Geminos autem processus paruos, à ceruice declinantes, habere femur cernitur, quos trochanteras appellant, ex quibus ille qui interior est, satis admodum magnitudine, illum qui extra est, excedit. & interior, cum cum pectine dearticulatur, qui uero extra est, cotyle, videlicet acetabulum est. Hæc itaq; sunt quę inter fœmoris ossa adnumerantur. At quę cruris ossa sunt, intus, & extra, alterum tibia, alterum uero sura dicitur. Et tibia quidem, anterior pars, & quæ magnitudine aliqua prędita est, nuncupatur. A posteriori uero parte, sura est, quę, tum crassitudine, tum longitudine, tibię concedit. Hæc siquidem ossa, tametsi utroq; extremo inuicem coeant, attamen, medio spatio inter se dirimuntur. Nam, tibia, in immodicã appendicem excrescens, femori à parte superiore copulatur, & geminis cauis ipsum superueniẽs femur, suscipit. Ab inferiore uero tibię, & surę parte, talus comprehenditur; & pedis quidẽ tractus omnis, qui à genu, ad talũ usq; descẽdit, à parte videlicet alias exuperante, tibia nuncupatur: Cuius quidem ea portio anterior, quę carnis expers, ac exilis uisitur, ante tibiale dicitur: quæ uero posterior est, magnos in se musculos continens, tibiæ uentrem denominares. Sunt qui gibbosa ossa, ac carnis penitus expertia, quæq; aliis accumbunt, talos nuncupent, non recte quidem, sed falluntur. Talus autẽ ab ipsis ossibus, utrinq; complectitur; & hæc ossa extremę tibiæ, suræq;, processuũ partes sunt, quæ exteriore

parte gibbosa, interiore uero quod ad sensum patet, caua sunt. Post hæc quidem, calcaneus, à posteriore parte consistit, dehinc totus pes visitur. Locus autem qui ad digitos tendit, dorsum pedis est, quod illi tarsum, nonnulli uero κτένα dicunt; quod autem sub pede est, solum dicitur, quod illi πεδίον, & πέλμα nuncupant. Præterea, digiti omnes ternos à natura ossiculos, pollice excepto, qui duos tantummodo habet, sortiti, trina articulatione uinciuntur. Ad hæc, qua femoris, & tibię ossa inuicem coeunt, patella, quam græci ἐπιγονατὶς, laxæ admodum, mollisq; naturę, ac rotunda, superne accumbit: quapropter, illam, à molę figura, molam nonnullis appellari placuit, quod intus concauitatem habeat, à similitudine superioris molę, quæ inferiori molendi gratia accumbit. Illam autem ἐπιγονατίδα, hac de causa nominãt, quod ad genu adhibita, super ipso consistens ostenditur. Vt apud Homerum. οἴην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγωνίδα φαίνει, quod facit, Ostendit lacera senior iam ueste patellam. Genu uero græci γόνυ, ἀπὸ τοῦ πονεῖν, καὶ ἐνεργεῖν, quod operari, & agere, diceres nominis interpretationem desumit. Siue quod inflectendo pede ceu angulum quendam quem illi γωνίαν nominare solent, efficiat. Portio autẽ, quæ sub genu est, quam nos poplitem, illi ἰγνύον, ἀπὸ τοῦ ἰκνεῖσθαι ἤγουν ἁπλοῦσθαι dictitant, quod nobis incuruandi, explicandiq; corporis causa est. Siue, quod dum flectitur, gressum continuamus, quod illi ἥκειν dicunt. Siue, διὰ τὸ γόνυσι ἔχειν, ὅ ἐστιν εἰς γῆν νεύειν, quia præ eius flexu, in terram inclinamur, atq; procumbimus. Crus quidẽ illi, σκέλος, ἀπὸ τοῦ διασχίζεσθαι διὰ τὸν πέλωτον, quod videlicet in itinere peragendo alterum, ab altero dirimatur, dictum volunt. Siue διὰ τὸ σκληρότερα εἶναι τῶν ὑπερθεν μορίων, quod scilicet partes, quę superius sunt, duritia excedunt. Etenim rerum opifex, pedes ipsos, utpote instrumentum gressui delegatum, totius corporis sustinendi gratia, ceu columnas quasdam constituit, vti his suffultum, loca mutare, inuisere vrbes, negotia exequi, pondera attollere, ac diuersa ad loca

ferre eadem, ac referre queat. Hos igitur pedes, ad interiora innuere moderate decet, quo mutuo inuicem officio vtentes, recte motionem ipsam perficiant. Si autem alterum ex ipsis, à naturali situ distorqueri contigerit, motus ipse impeditur, atq; actio illa quæ præstantissima est, destruitur. Hac itaq; de causa, & nerui qui tendi dicuntur, qui ad poplitem consistunt, & musculi, ac ligamenta, nec non & alii nerui, pedes ipsos circulari ordine ambiunt, quę uniuersā, roborādi, tuendiq; motus ipsorum gratia, procreata esse constat. Non enim tendi ipsi articulis tantummodo securitatis causa, sed omnibus corporis partibus adhibiti sunt. Siquidē, neruos, qui in humeris, alis, poplitibus, malleolis, & cunctis partibus, quæ à musculis, ac unà cum musculis mouentur, tendos, quod ad actiones, negotiaq; peragenda, partes ipsas distendant, appellari recte decet. Neruorum enim triplex differentia est. Nam qui à cerebro, ac dorsi medulla oriuntur, peculiari nomine nerui appellantur. At qui à musculis, tendi: sed qui ab ossibus procedunt, ligamenta. At tali locus, & malleolus dicitur, quod illi σφυρὰ, καὶ οἷον σφαῖραν appellant, quasiq; membra compositione constringat, ac neruis compacta reddat. Sed talum & ἀστράγαλον illi dictitant, διὰ τὸ ἀστραβῆ, καὶ ὀρθὴν φυλάττειν ποδὸς βάσιν, quod videlicet pedis nostri motum, ne distorqueri, sed recte procedere possis tuentur. Os autem quod orbiculare nūcupatur, talum circulariter ambit; in quo κόκκυξ, ossiculum uidelicet, quod cuculus dicitur, superne ligamentis cum extrema surę parte connectitur; & quod gibbosum in se est, infra suppositum habet, & colligatur cum ipso, ubi malleolorum, & calcanei basis est. Calcaneus uero, superciliaribus prominentiis, tibiæ, suræq; supponitur, cuius orbiculares partes, comprehendunt duas quasdam tali prominentias, quas, in decentes concauitates accōmodat. Etenim, anterior calcanei pars, à pedis deuexo, principiū habet; post hanc autem planum pedis, quod illi πέδιον dicunt, quinis ossiculis constitutum, incipit, à quibus digitorum surculi, in ungues,

concordi

concordi quadam serie desinentes originem sumunt. At surculi ipsi, inuicem chartilagineis quibusdam ligamentis, copulantur. Ligamenta uero, quibus talus, calcaneúmq; vinciuntur, fortia admodum, orbicularia q; sunt, & ex neruosis, chartilaginibus constitutionem sortita sunt. Et quo vniuersa de pede dicantur, non modo in ipso pede ossium compositio est, quam graeci συνάρθρωσιν, καὶ διάρθρωσιν, hoc est, coarticulationem, & dearticulationem dicunt, uerum etiã, neruosa, chartilagineaq; consertio, cohærentiaq; visitur, quam illi συνδεύρωσιν, καὶ συγχόνδρωσιν appellant. At quia, pedes ipsos, non modico robore stabiliendos esse oportuit, quo totius corporis ferendæ moli, & veluti acclinatis sibi ponderibus, cæterisq; quæ necessitas exigit peragendis, valida, ac fortiter sufficerent. pes quidem ab illis [illegible] quasi, in ipso, a toto corpore cessatum sit. Vel quod [illegible], quod pars videlicet sit, in quam corpus desinat, terminetq;. Sed & ἴχνος nuncupatur, παρὰ τὸ ἴσχειν, [illegible] quod totum pedem contineat, comprehendatq; siue quod à terra gressu in ipso attollitur, quod illi [illegible] dicunt. Prima vero pedis pars, ταρσὸς, à siccà eius loci qualitate, & carnis experte, appellata est, vt Homerus: νῦν δέ μ᾽ ἐπιγράψας ταρσὸν ποδὸς εὔχεαι αὔτως, quod facit. Sed mihi perstringens tarsum in pede gloria quanta hæc. Anteriorem autem partem ob eius leuitatem, illi πεδίον, nos planum pedis appellamus. Cutim vero, quę ipsi pedi subditur, illi πέλμα, διὰ τὸ [illegible] quod videlicet cõpressa, constrictaq; tota, magis quam reliqua cutis sit, vocant. Calcaneus vero; ab illis πτέρνα denominatur, διὰ τὸ [illegible] quod in ipsam totum corpus innitatur, atq; incidat. Articulos autem ab ipsis, ἄρθρα appellari diximus, ἐκ τοῦ ἄρω, τὸ ἁρμόζω, quod videlicet per ipsos partes ad inuicem concinne, accomodentur, atq; coeant. vel ipsos, inde dictos volunt, διὰ τὸ ἀρηρέναι ἀλλήλοις, quod

R

concordi quadam copula inuicem firmentur, coueniant, atq; constringantur, alteræq;, alterius suppetias adsint. Et quidem, totum corpus, cutis operimento tegitur, cuius quędam pars pilis obsita, quædam vero, ipsorum expers conspicitur. Verum enimuero, ex his, quæ pilosæ partes sunt, caput, mentum, labiaq; habentur, quę tum tegumenti, tum decoris gratia, natura pilis obtexuit. At pili, qui in superciliis, & ciliis visuntur, tutelæ causa procreati sunt. Qui uero sub alis, atque ad pudenda oriuntur, casus cuiusdam euentu, non tutelę gratia, cũ irritus inibi pilorum locus sit, orti sunt. At qui, nec tegumenti causa, inibi pili existunt. Quoniã alę, à manibus, costisq; satis protectę visuntur. Sed neq; ob decorem vllum, ipsos constitutos crediderim, quoniã natura, additi decoris habere curam nõ nouit. Nullius enim rei, cuius est abscondita pulchritudo, desyderiũ nobis innascitur. Et pilos quidem, euentu nasci, hoc pacto censemus. Quemadmodum enim agricolę, in orti sui cultura, pręcipuũ propositũ est, utiles hęrbas, stirpesq; frugiferas, assidua irrigatione perfundere, accidit etiã, & spinas, herbasq; alias minus vtiles, & ad sepes, usúmq; alium deputandas, irrigari; eodem modo, & vegetalis facultas, ad eos quos memorauimus usus, pilos, vnguesq;, molita est, quibus & alimentum, & incrementum, nec non constitutionem, impertiri assidue satagit; sed fumosæ; corporis nostri exhalationis concretio, horũ constitutionis causa existit. Et pili quidem, ab ipsis, θρίχες appellãtur, ᾶιον διηνεκῶς ὅτι θερίζονται, quod videlicet demetiri soleant, ac sectioni assidue obnoxii sint. Nihil enim, omnium, quæ in corpore nostro sunt, æque extra tendere, ac pili nititur. Cutis uero pars, quę pilis vacare conspicitur, quemadmodum manus palma, ac digiti, & pedis planta, musculisq;, pilorum vice redundat. Vbi autem, nulla huiusmodi musculorũ causa existit, pili in quibusdam magis, in quibusdam uero minus, oriuntur. Enim vero, nõ modo mollis caro, verum etiam uniuersa quę interius sunt, cute ipsa pro tegumento, & obductione vtuntur. Nam

cutis, callosæ naturę habetur, quasiq; ipsa ab ambiente aere, & rebus in quas eam assidue incidere contingit, callescat. Mollis siquidem caro, alicubi simplex, alicubi cõposita est. Ipsa enim musculosa, cum fibris, quibusdam in locis, in quibusdã uero, per se ipsam existit. Ipsa etiam (quemadmodum & de cute dictum est) toto corpori subextenditur, quo æstatis tempore, sudorum excretione, animali refrigerium suggerat, pilorum uero lanuginem, ad hyemis usum largitur. Carnẽ nanq; ipsam, σάρκα *græci* παρὰ τὸ ἀποσύρεσθαι τὸ δέρμα ἀπ᾽ αὐτῆς, *quod videlicet ab ipsa cutis detrahatur, appellant. Cutim vero* δέρμα, *quasi* τέρμα, *prima mutata litera, idest terminus quidam corporis, uel finis sit, cum ei vndiq; obducatur. Siue* δῆμα, *hoc est, quòd uinculum, seu ligamentum corporis sit, cum ipsum comprimat undique, constringatq;. Siue* δέρμα παρὰ τὸ ἀποδέρεσθαι, *à detrahendo, diripiendoq;, quod in animalibus assidue, quibus cutis detrahitur, cernere est. Aut, quasi* δῆμα, *quemadmodum & corpus dicitur, inde videlicet, quod animę uinculũ sit. At cutim ipsum in corpore, ad usum tantummodo, non autem actionis alicuius gratia, constitutam esse certum est. Non enim ipsa ad concoquendum cibum, uel constituendum sanguinem, aut distribuendum alimentum, neq; ad motum, qui cũ impetu fit perficiendum, aut rei alicuius usum animali impertiendo, officium explet; sed cum omnium exterior consistat, uniuersa corporis nostri superuacua, optima ratione recipit. quam obrem, ad respirationem, sudorúmq; excretionem, quasiq; terebrata est, & ipsa omnium partium imbecillior habetur. Nec uero pari robore omnia mẽbra hominis prædita sunt, sed magis principalia, quæ quasi principia quædã corporis habentur, robustiora, fortioraq;, à primo ortum constituta sunt, ut ex pinguescentis victus usu, prouenientia incommoda abigerent, & naturalem uim tutiorem conseruent. Homo autem in omnibus corporis partibus, tum in aluo, tum in intestinis, exungia, nõ autẽ seuo præditus est. Nam exungia à seuo, hoc discrepat, quod exun-*

gia quidem, rigorem sentiens, non concrescit, seuum uero præter id quod concrescit, frangi etiam potest. Quapropter, exungiosum ius concrescere neutiquam potest, seuosum uero, ut bouis, capri, & arietis concrescit. Siquidem exungia, pingui ex substantia quadam, quæ in sanguine est, olei similitudine præ se ferente, constituitur, quæ, cum in frigidioribus corporis partibus consistat, non concrescit. Exungia enim πιμελὴ à græcis nuncupatur, παρὰ τὸ τὴν πῆξιν τῆς τροφῆς εἶναι, quod ipsa uidelicet, ex alimento concrescat. Siue ἀπὸ τοῦ πιαίνειν, quod humectando, corporis partes, eas impinguat, quod illi πῖον τὸ λιπαρὸν pingue dicunt. At ligamentum in corpore nostro, ossium obductio quædam, neruralis est, quæ ex ipsis ossibus progeneratur, quod dearticulationibus inuicem copulatur. Membrana uero, neruale quoddam corpus in latitudinem protensum est. At caro, simplex concretus sanguis est, cuius quidem constitutio calida, humidaque; gustus uero, dulcis est. Et sanguis quidem ab illis αἷμα παρὰ τὸ αἴθω, τὸ καίω, à comburendo dictus, nullus enim omnium qui in corpore nostro humores sunt, sanguine calidior habetur. In quibus enim sanguis exuberat, eorum magis hilaris animus redditur. Flaua uero bilis concitatiorem, audacioremque facit. Sed atra, modestiorem, ac stabiliorem. At pituita, magis inertem, atque asperum efficit. Siquidem, pituita, in sui constitutione, modice crassescentis qualitatis, & gustu salsuginosa habetur. Flaua uero bilis, magis tenuem constitutionem, & gustu amaritudinem sortita est. Atra autem acescentis gustus, sui uero constitutione, ad crassam magis, terreamque, naturam declinat. Et sanguis quidem rubei coloris: pituita alba: flaua bilis pallescens: atra uero nigra est. Hi autem humores, cognati cum corpore nostro sunt, ex quibus, quædam simplices partes, quædam instrumentales factæ sunt. Et similarium quidem, ac simplicium partium, substantialia sunt, calidum, frigidum, siccum, & humidum. Compositis uero, atque instrumentalibus, hoc inesse natura necessario debet, uti concinna, ac concors membrorum

dispositio sit, sic, ut oculus irretortus uideatur, ac pes neutiquam claudicet. Similares autem partes, temperamentorum competens moderatio necessario subsequi debet, uti in densitate, uel raritate, siue crassitudine, aut gracilitate, & bono, aut malo colore, tum in mollicie, siue asperitate, non sit excessus. Hæc etiam substātialia, *in instrumentalibus sunt ut moderatione, cōpositione, numero, ac figura congruant:* Nam hoc necessario *in instrumentalibus requiritur, uti eorū quodlibet recte demandata sibi munia peragat; ut scilicet manus, in rebus capiendis recte moueatur.* Pedes uero, *in gressu, aures, in audiendi ui, & oculi in cernendi facultate, minime deficiant.* Tunc *etiam hominem, quā ad corpus attinet habere peculiarem, ac propriam uirtutem censendum est, cum in suis actionibus, cogitatione, memoria, imaginatione, sensibus, ac reliquis quæ ad corpus attinent, ab omni reprehensione redditur exemptus.* Siquidem homo, *tunc rationalis nomine censetur, (tametsi talis natura sit) cum circa primum septimum in enuntiandis, reddendisq́; uerbis, rationalis animæ facultatis, euidentissima argumenta exhibet.* Anni enim *qui infra illud tempus sunt, rationis expertes, imprudentesq́;, ac fatuitate pleni habentur.* Cum uero, *aliud septennium absoluerit, perfectum recte dixeris:* Nam *huiusmodi ætas, simile sibi procreare idonea est.* Ad hæc, *tertii septennii tempus, corporis incrementum præscribit.* Nam *post primum, supra uigesimum annum, nihil ad humani corporis magnitudinem accedit.* Tales *siquidem anni, uigor, & flos ætatis nuncupantur.* Rationale *enim ipsi animæ, primo septennio præscribitur.* At *sunt nobis sensus quinq́;. Visus, olfatus, auditus, gustus, et tactus. Vocale instrumentum, lingua est, & quod ipsam uocem emittit. Sed & corporis motus, septem esse dicimus, inter quos instrumentales sex connumerantur. Sursum, deorsum, ante, retro, dextrorsum, sinistrorsum, & circularis.* Vel ita: *generatio: incrementum: decrementum: corruptio: alteratio: mutatio: et status. Sed et cor-*

poris nostri excretiones septem sunt. Lachrymæ; mucus; saliua; semen genitale; excrementum siccum; excrementum humidum; totius corporis sudor. Quemadmodum enim, ex omnibus rebus quæ in rerum natura creatæ uisuntur, quædam sui causa, nonnullæ sui, et aliorũ (ut prius adduximus) procreatæ sunt, ita & de animalis partibus esse dicimus, quarum quædam sunt, quę principales habentur, quædam uero quę principalibus inseruiunt. Partes uero, quę principatum quædam à natura optinent, prius constitutę sunt. At flauę bilis constitutio, tum sui, tum alterius gratia habetur; ipsa enim & concoctioni conducit, & excrementitia materia ab eadem irritatur, ac una ex vegetalibus quodammodo efficitur. Ad hęc, & calorem corpori, quemadmodum & uitalis facultas suggerit. Sed & purgandi sanguinis officium explet, ut ob id & alterius causa, cõstitutionẽ sortita esse credatur. At qui & lien, tum sui gratia, tum aliorum procreatus est. Sui quidem, quòd una uegetalium partium, & atrę bilis receptaculũ est; quod autem exuperantem sanguinis materiam ad se attrahit, & ipsum altoqui puriorem reddit; hoc quasi & aliorum causa ipse constitutus uidetur. Et renes ipsi depurandis sanguinis munia explent, & desyderii coeundi causa existunt. Item carnis reuolutiones, idest tonsillę, uascula ipsa quæ in corpore nostro sunt superueniunt, caro uero pro uelamine est: At cutis propugnaculi, ossa uero, firmamenti uicem explent. Vngues, scalpendi, capiendiq; res, gratia existunt. Ad hæc, pili ipsi non modo tegumenti causa, verumetiam decoris sunt... Oculi, vti uisui inseruiant. Aures, ob auditum, nasus, quo respirationi, & olfatui famuletur. Thorax, ut cordis inseruiat ministerio, manus, uti eos quos diximus usus expleant. Pedes, uti ad transitum sufficerent, constitutos esse perspectum habetur. Linguam autem ipsam, ob locutionem, sed & ob eius petulantiam, & quòd cõpesci difficulter queat, & ne cogitationem pręcedat, geminos sępto cohercere naturæ uisum est, altero quidem, dentium spissitudine, quibus eam muri

vice circumſepſit, altero, labiorum, quæ, cuſtodię eius, ceu æditui aſſiſtunt, quominus temere, atq; ut ſors tulerit, in uerba prorumpat. Et ut in ſummam de vniuerſis dicamus, nihil à rerum opifice temere, & quòd aliqua officii functione uacet, procreatum eſt. Has autem omnes, & reliquas totius corporis partes, tunc recte ualere, ac eſſe perfectas dicimus, cum ſimilaria, ac ſimplicia bonum temperamentum, cõpoſita uero, ac inſtrumentalia, moderatum ordinem ſortiuntur. Siquidem, cum inſtrumentales partes, ex ſimilaribus cõpoſitæ ſint, eorum & miniſterium ſentiunt. Verbigratia, cor, cum inſtrumentalis pars, totius corporis origo, & principium ſit, arteriæ, ac thorax illi inſeruiunt. Nam ab arteriis totum corpus ſanguinem ſibi, ac ſpiritũ, quæ à corde ſuggerunt, uendicat. Thorax uero, ſui compreſſione, dilatationeq;, purum aerem ad ipſum cor demittit. Cerebro utiq;, nerui, & dorſi medulla, iecinori, uenę, teſtibus, ſeminales meatus famulantur. Hæc enim corporis principia, & dicuntur, & ſunt, ut prius oſtendimus. Chartilagines autem, quæ per totum corpus ſunt, corpora oſſibus molliora, carnibus uero longe ſicciora habentur. At carnis reuolutiones, ſeu tõſillę ſpõgioſa corpora ſunt, quę chartilagine quidẽ ipſa molliora, carnium uero natura paulo duriora ſunt, harum quippe uſus diuerſus habetur. Nam quędam ex ipſis, mediæ, inter vaſcula, quæ venas, arteriaſq; appellamus, conſiſtunt, quædam uero, ceu cubile ipſis ſubiacent. Alias item, obeundę alicuius actionis cauſa natura protulit, ut quæ in papillis ſunt, quarum officio, ſanguis in lac commutatur. At alię in teſtibus ſunt, quę genitale ſemen perficiunt. Sunt & in oris anguſtiis tonſillę aliæ, à quibus ſaliua neceſſario conſtituitur. Et quoniam vocalibus inſtrumentis, ex aſſiduo motu ſicceſcentibus, uox intercipi, & uſus uerborum deficere ſolet, huius gratia, muſculi qui ſaliuares dicuntur cũ tonſillis in ore conſiſtunt, ut toto ore ab ipſis humectato, aſpera arteria ad eandem uocem, ac ſermonis uſum uegetior, actuoſiorq; reddatur. Niſi enim huic rei, naturæ opificis cura

hoc pacto consuluisset, homo ex modico quouis sermonis usu, nec multo uocis modulamine, in uoce ipsa iacturam pateretur. Sed cum hæc, huiusmodi disposita habeantur, ad sonum edendum, quantũ expedit uox sufficiens redditur, quam nos & altius attollere, & eius concentu, audientium auribus blandiri, illaq; uoluptatem afferre non modicam possumus. quamuis enim cicadas, & philomellas, nec nõ pleraq; alia ex auium genere, hominum auribus, uocis concentu, suauitatem quandam ingerere cernimus, attamen, longe aliter homo tale munus, quam ipsa animalia exequitur, quemadmodum Homerus huiusce rei peritus asseruit, cum inquit. καλέσατε θεῖον ἀοιδὸν, τῷ ῥα γὰρ θεὸς περὶ δῶκεν ἀοιδὴν τέρπειν ὅπῃ θυμὸς ἐποτρύνῃσιν ἀείδειν. quod facit. At uos o iuuenes, diuinum accersite uatem, Cui Deus ut cantu cunctorũ mulceat aures, Præstitit, ut mentem flectit cantare rogatus. Solus enim homo, uocis dulcedinem distinguere, ac percipere potest. Sed & soli homini tantum, ad cantus modulamina, omnifaria musica instrumenta, & uarios blandimentorum usus, constituere datum est. Soli ipsi homini per literas abscentibus amicis salutem dicere. Solus inquam homo, animaduertendi, ac consilii capiendi ui preditus est. & risibilis animalis solus, tametsi simia nescio quam risus similitudinem exprimere uideatur, appellationẽ uendicat. Solus, uocalibus instrumentis, quæ dicenda, exprimendaq; sunt, articulata uoce format, cum cætera animalia articulata uoce utantur. Sed & intelligentias ipsas, ac dæmones, rationali sermone, non aũt quemadmodum & nos, uocalibus instrumentis, ac spiritus reciprocatione uti, nonnulli opinantur. Soli etiã homini, & si mortali conditione natus sit, à mortuis resurgere, ac immortalitate donari, datum est. Solum hominem, rerum ille opifex, hic creatum, & alio transmutandum fecit. Solus homo, inter utranq; uitam, prouidentissima cura quæ ad præsentem attinent satagit, & ne à futura dillabatur summopere inuigilat, hanc præsentem tempore mutabilẽ, illam uero æternam nouit. Sed & innumeris hanc

passionibus,

passionibus, ac doloribus, lachrimisq; obnoxiam, illam uero passionum expertem, omniq; dolore uacantem, ac plurimi gaudii plenam, animaduertit. Vt Callimachus, Ἴθι πρηύα γυναικῶν τὴν ὁδὸν ἣν ἀχίαι θυμοφθόροι οὐ περόωσιν, quod est. Vade mansueta mulierum uiam, quã angustiæ animum corrumpentes non penetrant. Simile huic & illud est, vnde recessit omnis molestia, & dolor, & gemitus. Solus siquidẽ homo in præsentis uitæ lubrico, in crimina, peccataq; prolabendo, cũ se ipsum corrigit, à penitentia, uenia dignus à Creatore efficitur. Siquidem, erga solum hominem, rerum opifex præter alia animalia præcipua prouidentia utitur, eúmq;, exactissima ipsius cura, dignum censet. His itaq; cognitis, & plura edoctus, Dei prouidentiæ magnitudinem mirabere. Quis non attonitus inspiciat, omnium rerũ permanentiam, earum præsertim, quę generationis, corruptionisq; uicissitudine nobis inseruiunt, nostri causa illum procreasse, si rerum omnium ordinem simul, & situm inspexeris? Non enim syderum motus, non circularis anni, ambitus, uel temporum, ab incepto tenore, fit permutatio. Sed & dierum, ac noctium equalitates, incrementa, decrementaq;, dum uicissim tam miro ordine damna rependunt, contemplari oportet. Quidnam de seminum, & plantarum exuberantia, aut quid de tam diuersa, & differenti animalium specie, deq; tota rerum machina, dicendum est? in ipsa enim proportione, harmonia, & recto ordine consistere, cuncta uisuntur. Et ut uniuersa, quæ summa Dei prouidentia cõmodi, ac emolumenti nostri gratia procreata sunt, missa faciamus, pauca tamen de forma specieq; nostra recensere aggrediamur, ut inde Domini nostri opus mirari, eiusq; adorare prouidentiã, vnusquisq; merito possit. Quis inquam hominum formas, in tot millibus discrepantes, & nullibi prorsus in vniuersis conuenientes, non admiratione prosequatur, atq; obstupescat? Verum, si causam consideres, summę prouidentiæ opus, in tali singularium dissimilitudine, consistere deprehendes. Si enim vniuersi mortales, omni remoto di=

scrimine, unã eandemq; figuram sortirentur, maxima quidem rerum confusio oriretur. In quanta enim rerum omnium ignoratione, ac tenebris versaremur, si, distinguendi notum hominem, ab ignoto, hostem, ab amico, probum, ab improbo, ac scelesto, nulla nobis facultas daretur. Nam, *si hæc huiusmodi se haberent, nihil impediret, quin cũ parentibus, sororibusq; coiremus. Si fur, in furto deprehensus paululum declinaret, ac sese immisceret cætui, nunquam amplius agnoscendus effugeret. Sed & inter liberos, ac parentes, nullum omnino cognitionis discrimen esset. Præterea aliud nihil in hac mortalium uita fieri laudabile posset. Nam homo, hominis causa, cecus quodammodo esset, cum uisui ipsius nihil aliud comprehendere, quam ætatem, atque corporis magnitudinem daretur.* Tanta *igitur bona, summi* Creatoris *prouidentia, ex formæ in omnibus uariatione, discrepantiaq; nobis largita est, & hoc quidem per vniuersa tempora efficere non desinit. Sed non figura tantum, uerumetiam in uocibus, coloribusq;, atq; ætatibus discrimen uisitur, quo humanę naturæ imbecillitas, multimodam opem sentiret. Cum enim nobis, pro ui rationali, qua præditi sumus, planum constet, quanto nos summi* Dei, *& creatoris prouidentia honore insigniuit, enitendum summa ope est, ne naturam ipsam turpitudine afficiamus, ac tam præclari muneris, indigni penitus uideamur.* H*æc autem mihi de nostro corpore, eiusque structura, constitutioneq;, ac formatione, nec non compositione, colligisse, composuisse, ac quasi contexuisse, & conseruisse uisum est.* N*eq; enim nobis satis constat, si id, ut præclarum artificem decet, arte, nec ne, uel prudenter effecerimus, ut opus nostrum, à pluribus probaretur.* Q*uis enim satis, ac pro merito,* D*omini potentiam narrare, ac auditas facere laudes eius, atq; incomprehensibiles uias eius deprehẽdere queat, nisi quantum ipsius munere homini datum est. Sed, cum in hoc, iudicium nostrum ostenderimus, haudquaquam inficiabimur, à quocunq; hæc accuratius explicari posse. Etsi quispiam secum*

hoc opus animaduertet, plura etiam, quam quæ à nobis comprehensa sunt, penitiora indagare poterit; attamen quancunq; rem, ad præsentis operis seriem, addendam esse censebit, hæc etiam, in medium cum illis, quæ nos explicauimus, unà nobiscum afferre studeat. Videlicet quo nam pacto facies ipsa, principalis hominis portio, septenis foraminibus, duobus videlicet oculis, geminis auribus, ac totidem naribus, & oris præterea hiatu, terebrata sit. Tum quo pacto cerebrum quod sensus receptaculum est, præter alias animalis partes frigidum, & humidum habetur. Sed & quomodo cogitationes formentur, neq; humiditatis causa, dillabantur. Ad hæc, quomodo non nullæ corporis nostri partes, calidę, aliæ frigidę; quædam utriusq; temperamenti sint. & qua ratione, non nullę validę, fortesq;, alię imbecilles, & alię cōpositę, aliæ simplices habeantur. Tum quam obrem quædā membra insitas, non nulla aduentitias facultates sortita sint. Præterea, quomodo partium quęlibet, quatuor in se vitales facultates contineat. Ad hæc, quomodo alia in corpore nostro uascula, delegādi potestate, quędam recipiendi, alia continendi, alia excernendi prædita sint. Sed & quo pacto ab alimentis corpus sustentetur, et quomodo ipsis deficientibus, destruatur. Ad hęc etiam, quomodo cor, cum insitum sibi à natura calorem toti corpori impertiatur, ab huiusmodi officii functione nunquā cessat. Pręterea, quibus modis, cibus in succum vertatur, ac sanguis depuretur, corpúsq; alimentū nutriat, & stercus excernatur, humidúmq; excrementū emingatur. Quomodo itē membra colligentur, & coarticulentur partes, ac articuli inuicem dearticulentur, & ossa cōposita sint. Item, cur ossa quędam dura, quædam mollia, alia concaua, nō nulla concauitatum expertia, quędā medullā habentia, alia absq; medulla uisuntur. Sed quomodo & neruorum, quidā coniugationis gratia, alii solitarii, siue singulares, eodem modo & venę, & arterię, diffunduntur. Tum, qua ratione, partium, vel corporis elementorum, alia sui, nō nulla aliorum causa, procreata

sunt. Prętereа: qua de causa omnes ætates, non eædem, nec facierũ aspectus, neq; uocum similitudo, sed nec colorum equalitas habeantur. Verum, ne oratio nostra pluribus uerbis, eadem denuo repetita, contexere uideatur, ex Gregorii uerbis sententiã adducemus, cum ait. Admirare inquit, ò homo, quo nam pacto formatus, compositúsq; sis, & quanta Dei in te procreando sapientia sit, & quod nam in hoc, naturæ, mysterium est. Consydera item, quo pacto mens loco mensurabili non diuiditur, sed in eodem persistens, cuncta pererrat. Tum qua ratione, uisus noster, cum modicus, breuisq; sit, ad tam remota, ac distantia sufficiat. Et nunquid uisibilis rei ad uisum repręsentatio, an uisus ad eam transitus fiat. Sed & quomodo, illud idem mouet, & mouetur, quod per uoluntatem nostram gubernatur. Tum quę motus quies sit. Quo itẽ pacto mens per sensus, his quę extra sunt cõmunicat, atq; exteriora desumit. Præterea, quo pacto ipsa, species recipiat, & quæ eorum quæ recepta sunt conseruatio, uel memoria sit. Tum quo pacto, præteritę rei resumptio, uel reminiscentia fiat. Ad hæc, quomodo sensus in ipsa permaneat, & illud quod extra est, attrahat. Item, quomodo oratio à mente ipsa progeneratur, orationisq; generandę in alia mente causa existat. Et quo nam pacto orationum intelligentia distribuatur; & quomodo corpus ob animam nutriatur. Quo pacto item anima, ob corporis cõmunicationem, passionibus obnoxia sit, & quæ causa est, uti ob formidinem homo frigore concrescat, & audacia soluatur, dolore contrahatur, uoluptatę diffundatur, idemq; inuidia liquatur, inani gloria efferatur, atq; in spe leuis efficiatur. Sed & quo pacto, iracundia, in insaniam hominem, uerecundia, in ruborem uertat, altera ob sanguinis feruorem, altera uero, ob eiusdem secessionem id efficiente. Ad hæc, quomodo passionum signa, in corporibus agnoscantur: quo nam in loco consyderationis sedes est. Tum quo pacto ipsa omnibus his præsit, passionúmque motus mitiores reddat. Tum, quomodo in corporea pars,

anima videlicet, à sanguine contineatur, ac ipsa eadem quæ corpore uacat, quo pacto spiritum edat. Sed & quomodo deficientibus his, animę secessio fiat. Item, qua ratione mens in nobis incircumscripta, ac interminata existens, quam ocissimo cursu, fluxuq; cuncta perreret. Sed & qui vniuersæ naturæ mutuus respectus, in his quæ oriuntur, & quæ oritura sunt, uti sese innicem quasi oestri cuiusdam impulsu contineant, innascitur. A*mplius, idem qui huiusmodi facultatem aggredietur, præter hæc, quamplurima, de partium membrorúmq; constitutione, quam naturæ lege, rationeq; sortita sunt, philosophari poterit; præsertim, quo pacto ordine congruo inuicē ad usus, pulchritudinemq; accomodentur.* T*um, quę lege, & naturæ ratione coniuncta, ac distantia sint; quæq; excedant, ac excedantur, & quæ vnita sint, & quę findantur; quæq; comprehendant, ac comprehendantur explicare poterit.* A*d hęc, plurima, de uocibus, & auditu disputare poterit, quomodo ille, per uocalia instrumēta feratur: auditus uero ex medii aeris percussione, formationeq; perficiatur.* P*lurima præterea, de quiete, quæ per somnum homini prouenit, ac de his, quæ per insomnia formantur, & quę considerationis, iracundię, desyderiiq; sunt.* V*tq; uniuersa in summam dicamus; quęcunque, in huius rationalis animalis cōstitutione,* D*ei patris potentia, omnia, summa cum sapientia, ac recto ordine disponens, peregerit, complectendi materiam sibi neutiquam deesse animaduertet.* E*nimuero, cuncta in hoc animali adeo pulcherrime perfecta uisuntur, ut aliter procreari, vel constitui ipsum nullo pacto posse existimandum sit.* Q*uid enim* M*ens tanta, quod non summe deceat, efficere posset?* S*ed & his præterea, quicunque futurus est, cum admiratione, vt prius diximus philosophari poterit, quo nam pacto homo inter excelsa, humiliaq;, medius constitutus, his quę in terra sunt, dominatur, ab his uero quæ supra sunt, ipse regitur.* N*eque uero id tacitus præterihit, quòd si quis* D*ei nutu, ueritatis luminis in se aliquem splendorem*

ediderit, diuinus fortasse, totus, atque supernum in altissimis Dei cuncta vincientis, soluentisque, ac denuo reuincientis regnum migrando, excelsioris vrbis ciuis efficietur. Et quidem, is cum propheta admiratus clamabit: Quam magnificata sunt opera tua domine, cuncta in sapientia fecisti.

DE ANIMA.

QVoniam Græcorum sapientum quidam animam corpus, nonnulli vero, ipsum animam precedere opinati sunt; vtriq; à veritate ipsa longe aberrarunt. Siquidem, anima, (vt Gregorius Theologus asseuerat) in prima seminis constitutione vno cũ corpore contextu perficitur. Impossibile enim est, vti existimemus inquit, ipsam alienę ædificationi congruere, uti nec sigillum cerę impressum, accomodari alienę imagini ullo pacto posse. Quapropter, tum ex his planè perspectum redditur; tum ex eorum opinione, qui sapientum sententias accuratissime scrutati sunt. Verum scilicet omnino non esse (ut græci nugantur) animam corpus precedere, nec eam ipso priorem esse, sed utriusq; idem existere principium. Quemadmodum enim semen ex minimo, ad perfectum quoddã, & sui finem euehitur, ita & animę actio, congrue corpori inserta, unà cũ sibi subiecto corpore, accessionem, incrementũmq; sentit.

DE ELEMENTIS.

DE Elementis autem disputare, ad Naturalem Philosophum pertinet. Antiquorum itaq; Philosophorum opiniones, quas de elementis ipsi adduxerunt, missas facere oportet; unam tantummodo ex omnibus, meliorem seligẽtes, quam Empedoclis esse, Galenus, & Cous Hippocrates referunt. Sunt igitur omnium rerum elementa,

quatuor, quę & mundi elemēta appellantur, ignis uidelicet; aer; aqua; & terra. Et ignis quidem calidus, ficcúſq;: aqua humida, ac frigida: aer calidus, & humidus, terra uero frigida, & ſicca habetur. Sed & omnium animalium, atq; humanorum corporum, his proxima totidem elementa, quatuor uidelicet humores, ſanguis, pituita, flaua, & atra bilis. Sanguis itaq;, cum calidę, ac humidę qualitatis ſit, aeri proportione reſpondet. Pituita uero frigida, humidaq; exiſtens, aquę, flaua quidem bilis cum calida, & ſicca habeatur, igni, atra uero, ob frigiditatem, ſiccitatemq;, terræ proportionatur. Sunt etiam & quæ à muſicis traduntur elementa, quę ita nũcupãtur. διπλάσιος. ἡμιόλιος. καὶ ἐπίτριτος, *hoc eſt, dupla, ſexquialtera, & ſexquitertia, de quibus ſub formula quadam explicandum eſt, uti ab eorum ignaris depreben di facile queant. Diplaſius itaq; numerus is eſt, qui comparatum in ſe plurifariam, uel ſemel, numerum continet, ut oclo ad quatuor, nã, ex bis quatuor, oćlo reſultant. Hemiolius uero eſt, qui integrum in ſe cõ paratum numerum, cum dimidio habet, ut ſex, ad quatuor, nam perſe ćte in ipſo quatuor, eorúmque dimidium uiſuntur. Epitritus autē eſt, qui cum cõparatum in ſe numerum optineat, eiuſque tertiam portionē habet, ut quatuor, ad tria, nam cum integrum ternarium poſſideat, & eius tertia pars in eo, quæ unitas eſt, oſtenditur. Cum igitur ſanguis, amicabile quoddam, & quod ipſum animal procreat, quæ dãq; peculia ris naturæ noſtrę portio ſit, diplaſio numero ad reliqua, quę in corpore noſtro ſunt, quodãmodo reſpondet. Pituita uero, Hemiolii: flaua aũt bilis, Epitriti rationem continet. A tra quidem bilis, omnino inferior habetur. Siue, ut ita dixerim, ipſa enim eſt, quę cum malos morbos inducat, corpus noſtrum in perniciem uertere ſolet. Nam, ob eius in corpore noſtro exuberantiam, homines, elephantiæ, leprę, ſcabiei, impetigini, callorum aſperitatibus, cancris, carbunculis, aliiſq; tumoribus, obnoxii redduntur. Eadem igitur ratio, & de orbis elementis habenda eſt. Nam aer (ut prius aſſeruimus) cum ſanguini proportio*

ne respondeat, quod omnium maior sit, Diplasii ad reliqua, ut ita dixerim ratione fungitur; in hoc enim (ut Aristoteles inquit) animalis, uitalisq; fecultas tota consistit. Aqua autem, cum pituitę proportionetur, Hemiolii ratione ad reliqua respondere creditur; in ipsa enim, plurimorum quę humida sunt animalium, generationem fieri inspicimus. Verum, igni (quemadmodum Stagiritę placet) nulla certa sedes præscribitur, sed, ut rerum opifex, ubiq;, & in omnibus est. In vniuersis enim rebus, ignis semina, aut magna, aut parua portione disseminata sunt. Terra autem omnium minima, cum punctus proportione ad vniuersum fungatur, Epitriti rationem habet. Verum enimuero, & hominum ætates, proportione quadam, tum ad orbis elementa, tum ad ea quę animalium, nostrorumq; corporum cognata habentur, respondent. Puerilis enim ætas, cum calida, humidaq; sit, ad sanguinem, & aerem proportionem habet. Ætas uero quę uigoris est, quæ calida, & sicca habetur, atrę bilis, & ignis proportionē optinet. At quæ uigorem excessit, cum sicca, ac frigida habeatur, sub atræ bilis, ac terrę proportionem cadit. Senectus autem, cum humida, ac frigida existat, eam ad pituitam, & aquam recte referendam censemus. At qui, & anni tempora quatuor; ver: æstas: autumnus: & hyems, hominum ætatibus proportione respondent. Nam, uer calidū, & humidum existens, ad puerilem ætatē, & aerem, ac sanguinē refertur. Aestas, calida, & sicca, ad adolescentium, flauam bilem, ac ignem proportionem habet. Autumnus, cum frigidus, & siccus sit, virili ætati, & atrę bili, ac terrę similatur. Hyems uero humida, ac frigida existens, senectuti, pituitæ, ac aquæ merito æquiparatur. Sed & in egritudinibus, & quandam proportionem, his quę adduximus, cōparem animaduerteres. Sapores enim quatuor habentur; sanguis, pituita, flaua, & atra bilis, & egritudines quę ex his oriuntur, totidem sunt, cum uidelicet sapores ipsos, à sui natura permutari contigerit, ex his, tertiana, quartana, quotidiana, & continua febres oriuntur.

tur. Cum autem tertiana febris, à flaua bili putreſcente ortũ ſumat, calida egritudo, ſiccaq; eſt, ac adignem proportione fungitur. Quartana uero, cum ab atra bili putreſcente oriatur, frigidæ, & ſiccę qualitatis habetur, & eius ad terram proportio eſt. At eius quæ quotidiana dicitur, cum pituita in putredinem uertitur, conſtitutio fit, & is morbus frigidus, humidúſq; eſſe creditur, atque ad aquę proportionē referendus eſt. Continuæ autem febris conſtitutio, quoniam, à ſanguinis feruore prouenit, calida, & humida exiſtens, aeri proportionatur. Sciendum etiã eſt, quòd neruorũ genera tria ſunt, ex quibus, quorundam à cerebro ortus eſt, & hi peculiari, ac proprio neruorum nomine appellantur. Alii ab oſſibus, ad alia oſſa prætenduntur, & hos ligamenta dixeris. Quidam autem ex muſculis, & hi tendi denominantur, hi nempe, muſculorum finis, extrema uidelicet ſunt. Quoniam uero, uoluptas, dolentiaq;, omnium quæ in nobis ſunt paſſionũ matres habentur, nam propter uoluptatem, turpia agimus, alterius autem cauſa, à talibus abſtinemus. Qui enim mœchantur, & gulæ indulgent, cum continentia uti, & his abſtinere neutiquam propoſuerint, hoc, uoluptate ipſa ad id extimulante agunt. A talibus uero, dolentia duce declinant, quæ nos cibis moderate uti, labori incumbere, aut laudis aliquid cupidine agere, pauperibúſque de bonis impertiri, uirtute ſotia ſubigit. Rerum autem quæ ſub tactum cadunt, octo quædam coniugationes habentur. Calidum, frigidum: ſiccum, humidum: graue, leue: aſperum, lene: denſum, rarum: molle, durum: craſſum, exile: lentum, rigidum. quòd rigidum: quoniam ſiccum eſt, lento opponitur, qualia farina, & puluis ſunt. Animæ autem cognitiuę facultates quinque ſunt. Mens: opinio: imaginatio: cogitatio, & ſenſus. Sed & concoctio, & inconcoctio, inuicem aduerſantur. Nam concoctio trifariam diuidi poteſt. in aſſatum, coctum, & maturum. Siquidem, aſſatum, à calido quòd condenſat fit. Coctum uero, à calido humeſcente, maturum autem,

fructus concoctio est, quæ à calido ipsum ambiente, efficitur. Sed & inconcoctio ipsa, in totidem diuidi potest, in tepefactum, in inquinatum, & crudum. Siquidem, tepefactum, assato contrarium dicitur, quòd ueluti inconcoctio quædam fit, dum calidum illud siccescens, humorem ipsum superare nequit. Sed et inquinatum, cocto aduersatur, cum & ipsum inconcoctio quędam habeatur, quòd in eo quod concoquitur humescens calidum uincere materiam nulla ratione potest. Postremo etiam, crudum maturo repugnat, cum calori ambienti, fructum ad maturitatem perducere, facultas intercipitur.

FINIS.

POLEMONIS ATHENIENSIS Philosophi Naturæ signorum Interpretatio.

EXORDIVM.

SI quid aliud est, quod multarum, maximarúmq; rerum studiosos iuuare possit, hoc potissimum præstare poterit Naturalium signorum interpretatio. Neq; enim depositum quisquam, neque uxorem, uel omnino thesaurum cui quam credere: uel amicitiam inire cum illo proponet: quem petulátiæ, aut infidelitatis, alterius'ue cuiusuis improbitatis signa præ se ferre animaduerterit: Quandoquidem ipsa sunt, quę omnium (ut ita dixerim) hominum, tum mores, tum uitæ propositum, ueluti quędam augurandi ars, aut deorum oracula, uel ocissimũ uaticinandi genus, demonstrãt. Quapropter, naturę quidem signa nobis interpretanda sunt: ut omnes proborũ proposito inherere, malorúmq; scelera deuitare queant. Nã, magnis in rebus, & quę circa magna uersantur, speculatio, obiter deprehensa, rerum scientiã habentibus prodesse solet. Itaq;, omni prorsus studio futuram perdiscere fortunam necessarium ducimus. Et hęc quidem naturę signa interpretanti, dixisse sufficiat. Eodem etiam pacto, & ætates, & genera hominum comprehendere oportebit. Nam, pro regionum diuersitate, aliis, alię species insunt. Etenim peculiares nationis cuiuspiã notas, non magna admodum indicia esse contenderem. Ex illis uero quę præter ætatem, uel nationem in aliquo inspicientur, magna indicia conferri censemus. In diuersis uero nationibus, quę signa sunt, secundum naturam de uno quoq; quam plurima explicabimus. Sed & qua ad hominum genera attinet, esse signorum communis interpretatio potest.

Facile est enim dicere, multa signa, & mores, quę cōmunia sunt uni cuiq; : tum etiam quę singularia sunt dicentur. Quod enim unumquodq; signum potest in aliquo, illud idem et in pluribus potest. A etatum uero signa, minime cōmunia sunt. Ex quibus autem genus interpretatur, non solum A ethiopibus, sed etiā Scythis, & aliis hominum nationibus (ut deinceps dicetur) cōmunia dicimus. Peculiares autem differentię signorū, alicuius magnę sunt, hac enim de causa, & singularibus magis propriū discrimen, quā ex natione cōmune comprehendi solet. Vnde, pręclari naturę interpretes, ex notis quę in singularibus conspiciuntur, clariora, uerioraq; indicia, ellicere consueuerunt. Et notę quidem aliæ, aliis magis insunt, uimq; maiorem cōtinet, sed, cum plurimę inuicem cōmiscentur, maximum in arte discrimen efficitur. Quippe qui & ex notarum mistella diuersos hominum mores, & consilia consyderabis. A ccidit aūt nonnullis formę mutatio, cūm uel lætitia præter solitum exhilarantur, uel dolore, uel ira, seu formidine occupantur, aut cū ieiuniis, uel satietate grauantur, siue cum eos cupido rei alicuius incesserit, aut cū quid animo consyderant, uel oculis contemplantur, aut audibili sensu animaduertunt: & quidem, in huiusmodi casibus, tota species neutiquam immutatur: sed, qua ad notas attinet, firma, immobilisq; consistit. Quæcunq; autē ex ipsis permutantur, nō æque in omnibus permutationem sentiunt, sed quantum ad cuiusq; naturā proxime accedit. Hoc autem consyderare oportet, qđ quęcunq; signa in quouis, ex affectione prouenientia cōspicientur, nempe, si aliquis eadē gentilia cōtinebit, illum ipsum indicant magis iisdem affectionibus subiici, quas illa denotant. Exempli gratia, si quis signa consyderantis habuerit, prudentem, boniq; consilii dixeris. Sin autem, & fraudis, & doli notæ alteri insederint, tametsi impresentia illa minime agat, cum ea scilicet arte quadam obstruat, dolosum tamen, & fraudulentem esse talem recte censebis. Si quis item iracundi nota signatur, & si tunc ira minime ipsum occupet, iræ ta=

men illum passionibus premi credendum est: Idem, & in aliis iudicii erit. Simili etiam ratione animaduertendum est. Cum aliqui fœminea forma prediti inspicientur, quod ex oculis, aliisq; partibus patere solet, in quibus quædam ad uoluptatem, atq; ad Venerea accomoditur, hos mulierosos, temerarios, impudentes, uersutos, perfidos, deceptores, quæ peculiaria sunt fœminarum, esse contenderim. At qui, in iuuenilibus annis, senilem figuram ostenderint, eos, pauidos, difficiles, suspicionibus obnoxios, parcos, captu faciles, & inconsultos dixeris: quique plurima agere appetant, metu tamen deterentur.

POLEMONIS NATVRÆ SIGNORVM interpretatio, De Capite.

CAput ualde paruum, stultitiæ, & imprudentiæ signum est. Paulo maius mediocri capite, cordati, virilis, ac ingenui indicium. Quod uero modum magnitudine exuperat caput, stolidi, & indocilis hominis argumentum dixeris. Capitis obliquitas, hominis impudentiam significat. Qui autem satis in altum protenso capite præditi sunt, procacitatis crimine notantur. At qui occipitis caua demissa habuerint, pauidorum indicium est. In quibuscunque uero tempora caua utrinque inspicies, dolosos, trucesque, iudicabis. Caput autem quod moderatæ magnitudinis est, ac modice depressum, nec iusta magnitudine careat, omni alia capitis forma prestantius, ac ad prudentiam, & magnifica speculanda accomodatius habetur.

DE COLORIBVS ET PILIS.

NAtura signorum interpretatio, nobis, à coloribus, pilisq; non satis exacte, expressæq; fieri posse uidetur: quod neq; ex gen-

tibus ea demonstrare quis facile queat, cum pluribus in locis permixta inuicem hominum genera uideamus: vt Assyrios, Italis, Lybies uero Thracibus, & genera alia, aliis Terrarum partibus quod maiori ex parte cernere est, quorum generum mistella, nobis coniectura uerior intercipitur. Nam, qui arcton incolunt, bona sunt corporis habitudine, coloris nitidi, simi, cruricrasi, uasti, carne laxa, ventricosi, simplices, iracundi, modici consilii, parum dociles, multimodæ sententię, leues mentis, mendaces, deceptores, iactabundi. Et inter ipsos qui molliores sunt, harum omnium quas diximus affectionum, genera habent. Qui contiguas his regiones incolunt, & rursus qui magna à meridionali, ac septentrionali plaga locorum intercapedine seiunguntur, his magis, minus ue cõmunicant. Mediæ uero regionis incolæ, mediam quãdam corporis speciem præ se ferunt, & tum signa, tum sententias, cõmistas habent. At qui orientis, & occiduos terræ tractus inhabitant, qua utriq; ad meridiem magis accedunt, ipsi inter seipsos discrepant. Nam Lybies, & qui extremus Lybię occiduis locis insident, Nomades, & Hyberi, vtriq; in exterioris maris regione sunt: Sed Lybies, Aethiopibus, similes sunt. Ad summam autem cuncta complectar; Regio quidem meridionalis, sicci, & calidi maiori ex parte temperamenti est, arctica uero humida, ac frigida. Sed aliæ terrarum regiones, locaq; qua ad utranq; harum accedunt, non modo temperamento earundem participant, sed tum homines, tum cætera quæque pro sui facultate formas, moresq; omnibus impertiendo, similia ipsis producunt. Causam autem absoluimus, cur hæc pluribus in locis uarientur, quod scilicet, magna mortalium copia, ex aliis, in alias regiones incolẽdas migrare soleat. Patet igitur ex his quę prius adduximus signis, nigrum colorem, timidæ, dolosæq; naturę indiciũ esse; At flauus, & albicans furoris, et iracundię est. Cum uero candor in homine plurimus excedit, ignaui, inditium est, ruffus autem corporis color, perniciosissimi hominis, ac variis moribus prędititi, ar-

gumenta testatur. Coloris uero aspectus subpallidus, nisi eius à morbo causa proueniat, pauidę admodum, ac peruersę naturæ adscribitur: Sed quem plurimo infectum pallore uideris, illum pauidum, gulonem, in iram propensum, loquacemq; esse notabis. Flãmeus uero color, delatoris hominis argumentum est. Hominem autem colore modice ad ruborem uergente prędītum, ingenio ualentem, acrem, docilemq; opinabere. Et hęc quidem de toto corpore explicata satis habeantur.

DE FRONTE.

FRons angusta per se, rudem, magna, imbellem maiori ex parte, segnemq; : in longum uero porrecta, sensatum, & docilem hominem arguit. Frons depressa, nullo preconio digni, & inglorii, hominis est: conuexa, alta, & orbiculata, insensati, impudentisq; : Aspera autem, praui, ac nequam hominis signum habetur. Frons, quasi cacumen quodam habens, & fossulas quasdam in se continens, callidi, ac perfidi argumenta testatur: sed & ex huiusmodi frontis forma, nonnunquam mente captum, furentemq; si & cætera indicia accedant, contenderes. Frons quadrata, primæ formæ ratione, bonũ indicium est: Nam uirum optimi ingenii, prudentemq;, ac recte mentis compotem, & uirilem designat. Vir infra innuente fronte prædītus, temerarius iudicandus. Frons ualde distorta, à curis semoti hominis, ac nihil animaduertentis argumentum est. Rugosam frontem, cogitabundi esse indicium censeas.

DE CAPILLIS.

CApilli crispi, hominem admodum pauidum, abominabilemq;, denotant, recti uero inutilem, & stolidum, media autem inter hæc capillorum qualitas, optimam hominis naturam testatur. Capillorum asperitas, cum in ferinis etiam talis conspiciatur, ferinos mores denotat. Nam, Philon quidam, huiusmodi hominem peruersis mori-

bus, & dolosum contendebat. Medię autem qualitatis capilli inter hæc laudabilis naturæ sunt argumentum. Qui autem capillos ualde molles sortiuntur, fœmineæ naturæ habendi sunt: sed in capillis modum excedens asperitas, immites, ferocesq; hominis mores arguit. Ex media autem inter has capillorum qualitates, optimum, ac benignum ingenium iudicabis. Nigri capilli, pauidum, & lucri cupidū, flaui uero, subalbicantesq; quales esse Scytharum solent, rudem, prauum, agrestiq; ferocia præditum arguunt. Capillos moderate flauescentes gestitans, docilis naturæ, mitisq;, & qui ad fœlicem fortunam tendit, putandus est. Ruffus uero plus nimio capillorum color, sic, ut ad mali punici florem uergat, nihil omnino boni in hominē indicare potest: maiore enim ex parte, tales, ad ferinos mores declinant. Crura, satis admodum densis pilis, oblongisq; obsita, ruditati, atq; agrestiori naturæ adscribuntur. Quorum ilia, fœmoraq; præter alias corporis partes plurimis pilis teguntur, lasciuos, luxuriæq; obnoxios, putabis. In quibus, aluus, ac pectus multa pilatura redundat, leues mente, ac ultro, citroq; instabilitate utentes, imbecillesque contenderes. Pectus autem sui ex parte pilis seorsum densis refertum, calidissimę naturæ hominem, ac magnanimum denotat. Quorumcunq; humeros scapulasque pilis densari inspexeris, tales auibus similes putabis, nam mente sublimia petunt, ac pendula eorum consilia, & cogitationes semper sunt. In quibus totūm corpus asperis, densisq; pilis obsitum inspexeris, illud tarditati, inertiæq; adscribendum putabis. Frontis pili, si ad nasi medium densi demittantur, ad partes uero quę utrinque existunt minime, magnanimitatis, & maximæ uirtutis animi argumentum est. Si in quouis ibidem rectos existere pilos cerneres, timidum hominem esse, & dolis præditum censebis. Quicunque superciliorum pilos partim in nasum innuentes, partim uero utrinque ad tempora demissos habuerint, porcorum generi & ingenio, & animi ui cōparandi sunt. Supercilia coniuncta, & densa habentes,

ad tristi=

ad tristitiam utpotè quæ tales deceat propensi fiunt.

DE OCVLIS.

Oculi humidi ut aqua fulgentes, hominem bonis moribus præditum denotant. Qui aũt latas oculorum pupillas continẽt, eos prauis moribus obnoxios dixeris. At qui paruas habuerint pupillas, cum & huiusmodi serpentes, ichneumonesq;, simiæ, vulpes, cæteraq; quæ subtilem uisum, prauamq; naturam sortita sunt, habere inspiciuntur, tales, ad eorum similitudinem prauos, peruersosq; iudicare queas. In quibus uero circulos qui circa pupillas sunt inæquales inspexeris, hi stolidi habendi sunt: si uero prꝫter hanc notam nubecula uel obscura, uel pallescens, aut turbida fronti eorum insederit, non te fugiat eos à dæmone omnis generis nocumentis lędi. Cum autem nubes ipsa superciliis insederit, & orbes impares pupillas semper eodem modo comitantur, tales, impietatis opera patrabunt, utpotè qui cognatorum cede, aut coitibus fœdantur, uel cibis uescuntur nephariis, & qui idolis offeruntur: qualia Micenis Pelops, & Oedipus Laii filius Thebis fecisse à Thragico poeta memoratur, & prꝫsertim, si ipsi oculorum orbes semper eodem modo tendentes uagabundi extiterint, ita iudicabis. Qui conuersos circa pupillam circulos, qui cũ motu ipso iuncti feruntur, habuerint, hi impia moliuntur, ad quę furenteis animi uis eos impellit, hinc fit, uti prauis consiliis quasi à peruerso quodam Dęmone exagitati infensi omnibus reddantur, et propterea, alia, atq; alia semper cogitantes, nihil perficiunt, sed cuncta peruertunt: & horum oculi cordis arcana manifesta reddunt, quoniã signa quæ in oculis cernuntur, idola affectionum cordis sunt. Homines, oculis quasi concretis, prominulisq; præditi, absurdos habentes mores iudicandi sunt. Qui, si humidiusculi fuerint, pauidum: si sicci, perturbationũ multitudine oppressum indicant. Et si eosdem pallor infecerit, furiosum hominem arguunt. Quoscunq; supercilia sursum eleuare, & spi-

ritũ ab intimis trahere inſpexeris, hi homines praui conſilii, ſæui, praua cogitantes, uindictaq; gaudentes ſunt. Oculi rubore infecti, *prominentes, & magni, hominem gulonem, laſciuúmq; eſſe teſtantur.* Et *ſi qui tales ſortiti oculos fuerint infra ſpectabunt, impudentiæ ſignum, & iniquitatis, ac difficilis naturę eſt. Quemcunq; paruis prominulis oculis prędituṁ inſpexeris, auarum, ac omnia lucri gratia meditantē puta. Si autem cum his oculorum indiciis totum corpus promineat, in iram propenſum, necnon uiolentum iudicabis. Si quis mediam frontem ſimul cum ſuperciliis contrahit, hominē vili lucro intentum denotat.* Hominem *cæſios habentem oculos concretos, ac tenebricoſos, neutiquā tibi amicitia copulare ſtudeas, ſed nec tibi uicinum habere exoptes, doloſus enim talis eſt, & moleſtiis, calamitatibúſque amicorum inuigilat, caue ipſum itineris tibi comitē iungas.* Oculi *tremuli, quaſi exterefacti, ſuſpicionibus obnoxium, nulliq; ſatis fidei habentem, denotant.* At *qui cum oculis palpebras motant, imbelles, infirmiq; qua ad animi fortitudinem attinet, exiſtimandi ſunt.* Quos *uero oculorū celleri motu utentes inſpexeris, palpebras immotas continentes, fidentis animi homines, & audentes ſunt habendi, ſuiq; audentiam in rebus arduis oſtendunt.* Tardus *autem oculorū motus, ſegnitiem, tarditatemq;, atq; inertiam, & male ſenſati hominis naturam denotat.* Oculi *contra omnia caligantes, uanum, immodeſtúmq; hominem arguunt.* Qui *magnis oculis fuerit prǽditus, illum ſtolidum, uanum, gulonem, uinoſum, ac laſciuū teſtantur; & hoc maxime deprehenditur ſi tremor huiuſmodi oculis inerit.* Oculi *parui, & tremuli, ſi cęſii fuerint, impudentiā, perfidiam, iniquitatisq; crimen denotant, quiq; peruerſam in alienas res mentem continent, ac ſibi ex aliorum calamitatibus uictum quæritant.* Oculi *parui, cum fuluo nigricātes, idem ſignificant:* At *nigrum à fuluo in hoc diſcrepat, quod fuluis præditi, magis ad ſtoliditatem vergunt, nigris vero irę difficilioris, atq; ad impudentiam, & impietatem propenſiores habentur.* Oculi *clauden-*

V

tes sese, estuantesq;, venereis deditum, ac molem, sed haudquaquã iniustum, malignúmq;, aut inelegantem, uel prauum natura hominem dixeris. Exiguę *ĩ paruis oculis pupillę, hominis degeneris naturę, auariq;, ac dolosi argumentum habentur.* Cęsius *in siccis oculis color, impiis moribus prędíti indicium est, & huiusmodi vir, à bile exagitari solet.* Oculi *cerulei, cum humidiusculi fuerint, & ob id melior ipsorum quàm cæterorum cõmunium oculorum conditio sit, dolosos homines testantur.* Quicunq; *ceruleos oculos, humidos, magnos, ac stabiles habuerit, vir optimis moribus iudicabitur:* Verum *& tales in irã propensi sunt.* Qui *autem imbecilles oculorũ orbes continent, & oculi ipsi subalbicantes uisuntur, natura huiusmodi homines imbecilles, ac pauori obnoxii redduntur.* Sed *quoniam imbecillitates oculorum in fuluo colore magis, quàm in cæsio fiunt, ideo de cæsiorum imbecillitate deinceps referemus.* Cærulei *itaq; in oculis, & circa pupillam calculi, milii granorum magnitudinẽ ęxprimentes, si & alii flaui fuerint, sic ut in aliquibus æque inuersi ordinem circa pupillam consistant, hoc pacto dispositi oculi, dolosos hominis mores, & vafros arguunt.* Oculi *imbecilles, & parui, ad lucrum pronę, seruilisq; naturæ, & nihil non parandæ pecunię gratia molientis, & aliud promptũ in ore, aliud uero conditum in pectore gestantis hominis est, quiq; & si nihil ipsi emolumenti eueniat, huiusce tamen artis oblectamẽta sentit, & in summam quæcunque sibi praua in mentem uenerint, lucri causa, clámq;, palámq; agere, neutiquam abstinet, nisi quatenus præ formidine à talibus detereatur, imbecilles enim huiusmodi homines sicuti lepores habentur, & ipsis similẽ oculorum speciem habent.* Re*ctus oculorum status, probi viri indicium habetur.* Oculi *sursum directi, stultum hominem, attonitúmq;, uel morbo qui sacer nuncupatur obnoxium, & gulonem, ac luxuriæ deditum, uinolentúmq; testantur. Si uero ad hæc, & tremor talibus oculis inerit, haud multum à morbo comitiali distat: Si eosdem pallor infecerit, sæui, inhumaniq;*

ingenii, ac timidę, inuidentisq; naturę, nec non homicidæ argumentum habetur. Si idem subruffi, ingentesq; fuerint, hominem potu gaudentem, dicacem, mulierosum, canibus oblectantem, turpiloquũ, imperiosum, & vanum indicant. De oculis infra conuersis, quasi supplicibus idem iudicium, quod & de sursum directis habendum est, nisi quod hi hoc plus habent, quando ita dispositi agrestẽ hominis ferociam, & implacabilem iram testantur. At si alter oculorum sursum dirigatur, alter uero deorsum, & tremor in ipsis inerit, & supercilia conniueant, & ipsorum medium magis appareat asperum, & densum, talis iam penitus comitiali morbo obnoxius est. Oculi retorti, siquidem ad dexteram tendunt, fatuitatem, si vero ad leuam incontinentiam indicant: At si ad interiora spectantes visuntur, ut si ad nasi partes innuant, huic quidem gratia arridet, hic & Veneris oblectatur, amabilemque hunc, & amatorem dixeris. Si uero aridiores, patentesque fuerint, & tremuli neutiquam sint, valetudinarium denotant, nec Venus sibi, nec gratiæ, nec amor arrident, verecundia enim ipsos, & pœna præoccupat. Si vero tremor cum lachrymis inerit supremæ temeritatis argumentum est. Oculi fului, à nigris discrepant, multæ enim sunt ipsorum species: & nigri quidem oculi ignauum moribus hominem, pauidum, & infidum testantur. Fului autem tales specie sunt, nam, color specie niger, ipsos decoros reddit. Si enim, ut milii granula calculi in nigris oculis ignei, aut albi, uel ad albedinem vergentes, alii aureoli, & alii pallescentes ignitis admixti, sed & sanguinei in igneis oculis calculi uisuntur, hos fuluos dixeris. Sunt qui granula in huiusmodi oculi specie, non habent: omnes autem exteriorem rotulæ partem nigram ferentes, & in ipsa flauedinem, alii intra nigredinem, flauum subalbicans, alia non admodum flaua sint, ita quod à longe nigredinem representent, generosos in talibus mores, ipsosque prudentia præditos & taciturnos, & magnanimos indicabis, In quibus oculis

ignitus color non granulatus fuerit, sed quadrangulari figura quadam ignis instar refulgeat, & propter hanc, pallescentia granula fuluis admixta, & alia cæsia, & ad sanguinem, ceruleúmque uergentia pupillam ambiant, si ipsi oculi magni, fulgentesque præ sui motu sint, atque inspiciant, tanquam irati solent, ad hæc & palpebras reserent, omnes talibus pręditi oculis, cum ad luporum, aproriúmque naturam accedant; inutiles, sæui, agrestis ferociæ, & rapaces habendi sunt. In fuluis autem oculis granulorum magnitudo, mitiores hominis mores, paruitas uero, sæuiores demõstrat. Oculi pallescẽtes, ad dolum propensos denotant: At sanguine infecti, inconsultos, & 1
ocissime quę proposuerint efficientes arguunt. Quicunq; oculi granulis fuluis, haudquaquam præditi uisuntur, sed sunt uariegati quibusdam talibus, magnitudinem, & colorem habentes, & nigredinem, uel etiam flauedinem cum humiditate contineant, nullúmq; aliud signum absurdum appareat, prudentem, iustum, magnæ mentis, præclari ingenii, sed ad puerorum amorem plusquam par sit propensum denotant. Si autem nigros oculos Viriditas infecerit, dolosum, iniquũ, pecuniæ furem, mulieribus turpiter, impudiceq; congredientem hominem censebis. Oculi aridæ qualitatis, & toti punici mali colorem referentes, uanitatem hominis indicant. Humidæ qualitatis existentes oculi, magnifici animi, & fortis, veracisque naturæ, ac recti consilii hominem denotant, sed qui propensus ad iram, ac Venerea maxime existat. Oculi ualde concaui, nullo prorsus efferendi preconio sunt. Quos autem concauos, vt aquam in vase, inspexeris, si magni sunt, atq; agitatione careant, hominem haud prauę naturę, nisi aliud signum intercesserit, iudicato. Oculos utiq; qui concaui sunt, uti à turpitudine absint, magnos esse oportet. Oculi concaui, & exigui, dolosos hominis mores testantur, ac proditorem, inuidiaq;, ac emulatione tabescentem denotant; quique maiori emulatione flagret, & præter hæc quæ retulimus mala, incredibilitatis, sacrile- 5

giiq; crimine notantur. Oculi defixi obtutu in uno herentes, probos mores: at fluidi, dolosiores: si fluidi cum mollicie quadam fuerint, dementem indicabunt. Prominentibus oculis prẹditos, neutiquã laude dignos censeas. Quos tumor oculos circundabit, & quẹdam ut profundẹ fossæ, angustẹq; subsequentur, dolosi hominis signa interpretabere. Omnes sursum tendentes oculi, leonis ferociam, uanitatẽ, insaniámq; denotant. In quouis, prosilientes, sanguineos oculos cernes, vinosum, gulonemq; iudicabis. Sed si tales cæsii fuerint, iniquũ esse, incompositæque mentis hominem censeas. Si etiam oculorum genas contineant, plurimæ dementiæ signum est. In quibus turgiduli oculi ad aridiorem naturam uergunt, tales oculos sortiti patricidæ, nec non puerorum corruptores, & venefici, ac his similium patratores existimandi sunt. Qui uero sublimes, magnos, fulgentes, nec non humili obtutus gestarint oculos, illi iusti, prudentes, studiosi, amorisq; pleni homines sunt, qualis Socrates philosophus fuerat. Oculi ex facie plurimum extantes, si valde parui, & igniti fuerint, impudentem, veruntamen debilem, tum corpore, tum oratione hominem arguunt. Qui obscuros habuerint oculos, illos imprudentes iudicato. Sed si idẹ oculi aridiusculi conspicientur, impietatis, eos insimulare non dubitabis. Si vero parui, & turbidi fuerint, proditores, malorum artifices, consiliaq; reuelantes designant. Oculi obscuri, humidi iustæ magnitudinis, morum constantiam, curam vegetam, spectatum ingenium, & docilem, verecundum, timidum, parcumq; hominẽ testãtur. At quibus tales squalentes fuerint, dolosos, infidos, incontinentesq; homines iudicabis. Oculi clari luminis, nisi alia nota adsit, quæ impediat, optimos mores prẹ se ferunt. Quoscunq; splendentes inspexeris, ac qui lumine non modico illustrantur, si cæsii, ac sanguine infecti fuerint, feruidum in quolibet opere peragendo, audacissimumq;, utpote qui proximus furori sit, talẽ indicant. Si in fuluis oculis splẽdor inerit, tales supremo pauori obnoxios dicas: Quippe qui omne negotiũ pertime

ſcentes, externantur, et ſuſpicionum pleni ſunt. Nigri *oculi ſplendore notabiles, prauos, doloſos, & ualde maleficos teſtãtur. Qui autem nigros habuerint oculos, qui leniter ſubrideant, huiuſmodi homines, in omnem turpitudinem neceſſario coguntur.* Oculi *humidiuſculi, horrendum intuentes, in iram propenſos, acres, furioſos, ſermone, & actionibus properos, inconſultos, temerarioſq;, ad dicendum teſtantur, & in ſummam nequiſſimos huiuſmodi homines iudicandos cenſemus.* A*ridi uero oculi, prauos, impioſq;, cum huiuſmodi exigui, & concaui fuerint, deteriores, quam quos diximus homines, iudicandi ſunt: qui, tametſi grauitatem habeant, nihilo tamen ſecius, proditores, ſimu* 1
latores cuiuslibet rei, diſſimulatoreſq; habentur, ac qui tum mentem, tum conſilia occultant, eoſq; omnium rerum cupido ſollicitat. Nam, *ſi huiuſmodi oculis funiculus immineat, & ſupercilia aſpera, & palpebræ erectę ſint, furentis, & animi impetu ruentis, ſignum interpretabere, eundemq; inconſulte ferri, prauũmq;, ac audaciſſimum iudicato.* A*t quibus hoc pacto (ut aſſeruimus) tum funiculus, tum palpebrę, ac ſupercilia diſpoſita uiſuntur, eruntq; aſpectu truci, & inamœno, deteriores hominum mores, quam quos explicauimus dixeris. Quibuſcunq; oculis, uoluptas, riſuſq; inſidet, nõ admodum laudabiles opinamur, tales enim doloſæ mentis homines, & quorſum ten* 2
dant celantes conſilia, nihilq; non peruerſe, maligneq; molientes putandum. Oculi, *qui ſubmiſſo intuitu ipſo arrident, & idem arridiuſculi fuerint, illud ſupremę hominis nequitię adſcribendum eſt.* Oculi *concaui, riſum præ ſe ferentes, hominem, malũ ſemper aliquod, mente agitantem denotant.* Q*uicunq; patulis præditi oculis, toruiſq; fuerint, tales homines actiones ſuas iniquis operibus complent.* A*t in quibus patentes plus nimio oculos, ad riſumq; propenſos inſpexeris, mores talium ad prodicionem ſpectare iudices.* Cum *tales ſicciores fuerint, innocuos homines, & ſcelerum immunes, uanos alioqui, & abſq; affectione amoris, ac incontinentes denotant.* Oculi *ſubriden*= 3

tes, cum humidi sunt, & palpebrę remissæ, frons in longum protracta, utraque hęc raros hominum mores, iustos inquam eos, mites, pios, hospitales, prudentia prędito s, boni consilii, dociles, ac maximo amore insignes testantur. Oculi qui tristitiā præ se ferunt, & humidę qualitatis sunt, supplantatoris hominis, & dolis operam dantis argumentum dixeris. Si uero acciderit, uti pręter huiusmodi oculorum tristitiam, & supercilia submissa, & frons leuis unà cum austeritate sit, fidi hominis, pietateq;, ac consilio insignis, & prudentis, signū putabis. Aridi oculi, & tristioris intuitus, summæ beniuolentię hominis argumenta testantur. In quo autem aspera frons, intentusq; intuitus, & cilia recta inspicientur, praui cōsilii hominem iudicato, & qui ad omnes res peragendas festinet: seque à nullo facinore abstineat, sed ueluti necessitate quadam impellēte, ad quę mens ipsum induxerit adimplenda, preceps fertur. Oculi qui clauduntur, ac denuo recluduntur, proditorem hominem, prauumq; denotant. Si uero, in ipsis humor inerit, accuratum, artiúmq; studiosum dixeris. Si uero tremore agitatur, eosque pallor infecerit, insania tales homines, ac morbo comitiali, torquētur. Quibuscunque oculis extensio inerit, si, quidem, semper dum clauduntur sub fluidi fuerint, ac si sursum uergunt, intemperantem, ac uanum huiusmodi hominem, dementemq; esse testantur. Si humidi, rectiq; fuerint, & maxime claudantur, & fulgentes sint, fronsq; leuis appareat, verecundum hominem, recti cōsilii, studiosum, mitis ingenii, & amabilem recte dicere queas. Si autem tales aridos inspexeris, temerarii, maligni, impiiq; signa iudicato. In quibus asperam frontem cernere accidet, supercilia cōtracta, palpebras uero duras, concretasq;, agresti ferocia, in temeritatem propensum, & qui laudibus inflatur, honoresq; affectet, quiq; nunquam nō largitionibus obnoxium animum reddat, censebis. Qui palpebras nō rectas habuerint, neq; supercilia, in eis prona, uerum tremula sint, & oculis cum uisu tremor insit, tales homines cum mascula agant, &

muliebria

muliebria patiantur, viri videri conantur. Qui oculos frequenter in magnis rebus aperiunt, & vnà firmos, vt qui consyderant continent, culpam sui, ac animi conceptum detegunt, & hęc quidem demonstrantur. In omnibus oculorum qualitatibus, in humida: fulgente: opaca: magna: breui: concaua: eminenti: intenta: atq; alia quapiam, quas in his sępius diximus. Quicunq; igitur oculos semper apertos continebit, si, quidem, obscuri in eo, & humidi extiterint, accuratum in rebus agendis hominem indicant: & si ad hæc in illis, mitis, placidusq; aspectus fuerit, probi hominis indicia testantur. Oculi hiantes, aridi, ac fulgiduli, & puri luminis, impudentium hominum, ac supremæ audatię notas dixeris. Oculi assiduè cõniuentes, pauoris signa sunt, tales etiam homines proditionis crimine notantur, dolosique, ac clàm scelera molientes iudicandi sunt. Si tales distorti, atq; infecti pallore fuerint, dementiæ euidentissimum argumentum habetur. Oculi non cõniuentes, si horridus eorum aspectus fuerit, scelus aliquod molientem hominẽ: si vero placidus & humidus, accuratũ, discendi cupidũ, amabilem, et placidos habentẽ mores indicant. In quo uis stabiles, ac pallore infecti, seu rutili simul cũ siccitate uisuntur, scelesti hominis mores, cõtentiosiq;, atq; in irã propensi, nec non dæmoniaca nequitia præditi, & stolidi testantur. Si autẽ talis oculi ipsi, in se ipsis circumuertuntur, talibus oculis præditos, vehementi insania laborare scias. Si oculi venter infra protenditur vinosum, somnolentúmq; denotat. Si sursum tantum uergat, & nõ deorsum, de hoc, idem existimãdum est. Oculi subruffi, si ariduli fuerint, hominis iracundiam, si humidi, ad vina propensum significant. Oculorum cæsietas, agrestem hominem testatur. (Plura enim animalium rationis expertium cæsia) nam cicura fermè omnia nigricantibus oculis inuenies: sed ex cæsiis, color qui ualde ad albedinẽ vergit, timoris, qui uero ad hilosum, agrestis naturæ argumentum est. Oculorum color, qui oleæ colorem repræsentat, fortem virum testatur. Quos uero, plurima nigredo infe=

certi, difficilis naturæ, & fraudulentis iudicato. Flauescens vero eorum color, fortem, & magnanimum designat. Cum splendentes oculos copiosus color comitatur, hominem furtis oblectãtem arguit. Oculi acres, terrorem incutientes, rapatium signum est. Qui uero subtiles fuerint, ac palpebras demittant, androginos esse dicimus. Quicunq; autem homines alteram palpebram, alteri subiiciunt quasi calliginem abigentes, hiq; miti, blandoq; intuitu sunt, hoc imaginationibus premi, & corporis cultui indulgentes, adulterosq; iudicato. Tum & qui medias palpebras comprimunt, retrahũntq;, ac veluti formidine opressi sursum trahunt, mœchi, & ipsi homines sunt.

DE AVRIBVS.

AVres, magnę, stolidæ naturæ indicia sunt. Aures, paruę, hominem prauis moribus prędituum, uersutúmq; testantur. Aures paruę in longum protensæ, quasi caminę, stultum hominem arguunt. Quadratæ aures, ad moderatam magnitudinem accedentes, fortem virum, laudatisq; moribus prędituum denotant. Aures elaboratæ, quasi sculptę, & si ualde rotundę fuerint, rudioris naturę sunt. Aures excauatę, prudentẽ virum denotant. Angustę, oblongæque aures, inuidi, ac prauis moribus prędit hominis signa præ se ferunt.

DE NASO.

NAsi extremum tenue, in quolibet homine æstuantis iræ: crassum uero, & depressum, abiecti hominis indicium est. Nasus plenus, obtususq;, ac rotundus, & solidus, cũ huiusmodi in leonibus, & generosis canibus inspiciatur, fortem, & magnanimum virum testatur. Nasus longus, & subtilis, cum A uicii generis habeatur, tales, & hominis illius mores iudicato. Nasi forma, si ad frontem recta procedat, probum, fortem, ac prudentia prędituum virum denotat. Quæ autem ab hac diuersa est, effœminatum, atq; indocilem arguit. Rectus nasus, blateratorem, linguacemque significat. Nasus pręgrandis, probi viri indicium est. Qui naso plus nimium breui fuerit pręd-

tus, accusatorem esse, ac delatorem censeas. Qui aduncum nasum habuerit, præclara mente, & ingenio præditum putato. Simi nasi forma, hominem luxuriæ deditum, ac adulteria patrantem denotat. Homines, hiantibus naribus præditi, uehementes, iracundi, & ualidi, ut tauri, leonúmq; genus habentur. Obstructas uero nares habentes, fatui censendi sunt. Valde retortus nasus, magna ex parte tum mores, tum mentis propositum retortum, peruersúmq; denotat.

DE SPIRITV.

SPiritus semper deficiens, quasi halitu careat, curarum plenum arguit: Qualibus autem cogitationibus prematur, ex oculis deprehendas. Qui autem contento, ac multum conferto sermone loquitur, quasi fluxu, & inundatione, talem molestia quadam premi iudicabis. Qui caput agitantes suspiria edunt, scelere aliquo uitam deturpasse uidētur: siue quod mente uidet, quasi oculis cernat, consilio uitare satagit, aut pœnitentia, patratorū memor, premitur. Spiritus qui quasi per interualla fertur, sine strepitu procedens, optimam hominis fortitudinem significat. Spiritus, qui cum fremitu, & uehemens emittitur, agrestis hominis, atq; ebriosi indicium est. Spiritus, qui cōcitatus tanquam asthmatici agitatur, hos consilio carentes, peruerso animo, omnium rerum cupidos, uerbosissimosq; censebis. Qui autem sublimem spiritum ducunt, si assiduus, et agilis è naribus efflatur, his pauor, tristitiaq; dominatur; & cum alia signorum indicia conuenerint, huiusmodi homines androgini efficiuntur.

DE MALIS.

CArnulentæ Malę, inertiam hominis, ebriositatemq; arguunt. Quem, genis plus nimio exilibus præditum inspexeris, prauis moribus hominem esse, uafrúmq; notabis. Crassas habētes maxillas, si ab oculis distare uisuntur, inuidorum numero hominum adscribendi sunt. Malæ rotundę, dolosis moribus hominem denotant. Malæ oblongę, nugacis hominis, & vanaloquentis signa sunt. Qui totam

faciem carnulentam habuerint, iucundum moribus, & uiuidum hominem iudicabis. Facies macilenta, curiosum, & proditorem hominem testatur. Facies ualde ampla, fatui, & indocilis indicium est: In facie enim potissimum apparet, magnificentia, illiberalitas: probitas: & improbitas. Ex ipsa nanque facie, anxietas, studium multum, disciplinaq;, ac rectum consilium, tristitia, luctus, nec non suspitio, uigilantisq; naturæ mos, & alia, ut singula se habent, ea quæ ad prauam, laudabilem naturam attinent maxime cōprehenduntur: & qualis affectio huic conueniat, tametsi ex naturalibus signis interpretati sumus, cum de genis superius diximus: & rursus item de eisdem referemus. Malarum, & faciei contractiones, si in tristi vultu appareāt, dementiam, si in hilari, adulteria patrantis, & incontinentiæ signa iudicato. Facies ipsa per se rubicunda, asperos, & truces hominis mores testatur. Si uero malę tantummodo huiusmodi colore inficientur, ebriosum hominem iudicato.

DE ORE.

OS, nec prominens, neque valde depressum, instabilem, ac mutabilem hominem indicat. Exiguum os, fœmineæ naturæ hominis indicium est. Magnū uero os, virili naturæ adscribendum. Oris, nimia dissectio, stolidissimi, immitis, & impii hominis signum censendum: tale enim os arietum est. Quibus ad caninos dentes labia tument, quod in canum genere uisitur, tales; furibundos, procaces, clamosos, proditores iudicato. Quibus autem os valde protensum est, iidemq; crassa labia, ac rotunda, & quæ sunt sursum exterius retracta habuerint, hos, tum moribus, tum actionibus, porcorum generi assimilabis. Si labium, quod sursum est inferius excedit, dementiæ hominis adscribendum. Cum vero inferius prominet, haud prauis moribus, verum maiori ex parte uanum, vulgaremque hominem arguunt. Exiguum os, exterius prominens, prauos homi=

nis mores, & proditores indicat. Os rotundum, ac in foueas dehiscens, inuidum hominem, & prauos habentem mores, incontinentiæq; obnoxium testatur.

DE VOCE.

Grauis, sed corruptæ admodum uocis sonus, dementis, iniuriosi, & gulonis indicium est. Vox turpe sonans, nec non ad balatum uergens, hominis stoliditatem testatur. Quibus autem à graui incipiens uox, in acutum desinit, asperis eos moribus, & grauis iræ censeas. Acuta, atque aridum uox sonans, uarii hominis naturam arguit. At qui acutam, mollemque, ac flexu facilem uocem habuerit, androginus censendus est. Qui autem profundam uocem, nec flexu facilem edunt, generosis moribus decorantur, ac præclaro ingenio, iustitiaque insignes habentur. Quibus item mollis vox, & graue sonans est, & hos probis moribus præditos iudicabis. Qui cum clangore acutũ sonant, ut quæ auitii generis, hi utique uani sunt, & tumida, atque excelsa cogitantes habentur. Vox nanque imbecillis, ac flebilis, habendi cupidum, ac tristitiis depressum, nullisque non in rebus suspicionibus obnoxium testatur. Quibuscunq; autem uocis sonus è naribus fertur, mendaces, improbis moribus præditi inuidi, ac in aliorum damna nimium procliues censendi sunt. Qui uocis sonum ab intimis trahunt, in irã propensi, uiolenti, & flagitiosi habentur: ac qui hominũ osores esse consueuerunt. Acuta uero, ac imbecillis uox, pauidi, & inuidentis indicia denotat. At quę concitato impetu uox fertur, cõsilii expertẽ esse, ac impium arguit. Cuicunq; uocis sonus breuis est, desidem, pauidúmq; censendum. Qui aũt sonum uocis difficulter edunt, malitiosi, demẽtesq; magna ex parte habendis sunt. Et si quidem in homine aliud quidpiam sit quod ad sonum quorumcunq; animaliũ referri potest, id potissimũ uox est, ut quicunq; si-

milem alicui ex ipsis animalibus ediderit uocem, ad naturā illius similes hominis mores referendi sunt. Nam cernere quosdam est, Suili uoci, uel simiarum, seu asinorum, nec nō equorum, tumpecudum, aliorūmq; animalium generi simile quoddam sonare. Ad summam, in omnibus, ut corporis motus, vox, color, quę maxime simul consideranda sint, magnitudo, & concinna membrorum constitutio cōueniat, animaduertere opus est: in quibus omnibus, mediocritas, maiori ex parte præstantis usus est: ab ipsa uero diuersum, molestum semper habetur.

DE MENTO.

QVi nimium protensum mentum habuerint, nequissimi homines, atq; importuna loquentes, susurratoresque sunt. Mentum uero paruum prauum hominem, et proditorē denotat: tale etenim mentum in serpentum genere visitur. Si uero quispiam rotundū mentum, pilis raris refertum cōtineat, imbellis, effœminatiq; signum est. Mentum in extrema parte diuisum, sic ut bifidam exprimat formā, si talis figura immodica appareat, dolosis moribus adscribenda est. Qui enim menti figuram, decentis magnitudinis sortietur, ad Venerea propensum esse, & gratias sibi aridere iudicato.

DE LABIIS.

LAbia demissa, sic ut superioribus inferiora subdantur, animosi, & fortis naturam indicant: Nam huiusmodi labia in leonibus cernere est. Exilia labia, si amplum oris hiatum efficiant, (deficit significatio) si angusto in ore subtilia labia fuerint, imbellē, dolosumq; hominem arguunt.

DE COLLO.

COllum valde exile, si in longum protenditur, timidum, prauosq; mores habentem, testatur: Crassum uero, & satis longum sortiti, in iram propensi, iactabundi, temerariiq; habendi sunt. Collū uero tum crassitudine, tum longitudine mediocritatem optinens, quā

formam recte compositam, ualidamq; appellauerimus, fortis naturæ, docilis, præclariq; ad virtutem capescendam ingenii, iudicato. Est uero, ut non nunquam, huiusmodi colli forma, imbecilli naturæ, uafroq;, ac fraudulento ingenio adscribatur. Quibuscunq; collum neruis contenditur, tales praui homines sunt, ad quæ, si plura alia, atque alia accedant indicia, ab insania correpti, mentis damna patiuntur. Qui magna vascula circa collum habent implicata, hi uocis usu priuantur. Quibus aspera caro, bonæq; habitudinis colli confinia cōplectitur, pauidi homines sunt. Qui autem uertebram ceruicis asperam continent, hos morum asperitate præ cæteris natura notauit. At totum asperum collum habentes, rudis ingenii usquequaque censendi sunt. Ceruix obesa in sumitate, indocilem hominem, nec non ad iniuriam inferendam propensum denotat. Collum concretum, nec non accliue, improbi, temerarii, ac indocilis hominis habetur. Asperitas uero in collo, cui si & alia signa concurrant, hominem ab insania correptum iri testatur. Collum deforme habentes, secum ipsi quasi alii adsint disputant, & se ipsos artibus, ac laboribus innumeris distorquent. Qui ualde fractum collum habuerint, hos androginos esse, sesq; ipsos irritant, & qui turpitudinem suam, atq; incontinentiā occulere studeant: Accusat autem ipsos contractio labiorum, & oculorum peruersio, pedum expansio, podicis, seu illiorum crissatio, manuū solutio, non inuenientium locum, uocis clangor, collum non ualide in ipsis spondilis compactum, sed tremens, utpotè ab extensione ipsius uiolenta. Fractio autem labiorum, androginum indicat, si & alia signa concurrerint, compositio autem moderata colli, probi hominis signum est, accliue collum, stultitiam indicat: hoc autem nonnunquam cogitabundum demonstrat. Sursum erectum collum flagitiosi, dementis, stultæ de se ipso persuasionis, nisi id ob molliciem quandam agat. Incuruatum autem collum, fatui hominis, parci, praui, neq; simplicis, atque animi rectitudinem habentis, indicium est. Collum in dex=

teram aſpiciens, prudentis, & ornati, ac prouidi hominis, ad ſiniſtram uero inconſyderati, ac inſipientis. Si autem ad quamuis aliarũ partium collum reſpexerit, non bonum ſignum eſt, quoniam uirile ex mente damna patietur.

DE GVTTVRE.

GVttur aſperum, leuem mente, loquacem, proteruaeq; linguae, at prolificum hominem denotat. Cui autem uertebrum extra nodum ſolidum, robuſtiũmq; prominet, difficilis naturae moleſtum, compotationibuſq; gaudentem iudicabis. Quibus uero clauicula conſepta fuerit, non recti ſenſus hominem, aut boni quippiam agentem cenſebis. Clauicula depreſſa, hominem nihil boni agentem iudicato. In quo uero eminet clauicula, illum ignauum iudicato. Qui autem illã recte diſpoſitam habuerint, prudentia praeditos, uiriles, ac fortes viros denotat.

DE HVMERIS.

HVmeri craſſi, haud laudabilis naturae argumenta ſunt. Humeri extenuati, & imbecilles, imbelli homini, ac pauido adſcribuntur. Si uero exiles, acuminatiq; uerticis fuerint, prauos hominis mores teſtantur.

DE VLNIS, ET MANIBVS.

CVm vlnae oblongę in aliquo fuerint, ut manus extenſae quaſi ad genua accedere uideantur, tale indicium ad acutum ingenium, validaeq; naturę hominem referendum. Curtae uero, ſicut infra protenſae à genibus tantum diſtent, ut eleuatae ſupra caput coniungi, niſi coactae queant, prauę naturae, & malorum miniſtri, ac in malis gaudentes, ſeſeq; in his exercentes, & inuidi habendi ſunt. Vlnae ualidae, & cubiti cum ſuis oſſibus bene compacti, atque articulati praeclaram, laudabilemq; hominis naturam indicant. Si hęc omnia diſſoluta exiliaq; fuerint, imbellis, timidaeq; naturę argumenta ſunt, At in quouis haec multum carnoſa conſpicientur, indocilem hominem,

nec

nec satis sensibus ualentem arguunt. Manus molles, leuesq; bono in genio prȩditum testantur. Manus admodum breues, dementem homi nem denotant. Si autem crassȩ, nec graues, & ipsæ angustȩ, exilesq; fuerint, insidiss:mi hominis argumentũ iudicandum. Manus crassȩ, digitis breuibus, & latis, inexplebilem hominem indicant. Breues plus nimio manus, uersutũ, furemq; esse arguunt. Si in aliquo facta dimensione à summo pectore, pars quȩ inde est, usq; ad pubẽ maior inueniatur, quã illa, quȩ inde ad clauiculã tẽdit, stultos, & gulones re ctè dixeris. Spaciosum, & amplũ pectus, à fortis uiri, ac robore prædi ti prȩconio nunquã alienum. Angusti pectoris aspectus, pauidum ho 1.
minẽ, imbellemq; indicat. Carnosum pectus, rudem naturã hominis, ac timidam denotat. Quibus autẽ mamillarum partes inertes pepen derint, & totum pectoris spatiũ, uastũ, carnosúmq;, & laxum fuerit, tales omni dubio procul mœchos: nimioq; uino gaudentes iudicato.

DE DORSO.

DOrsum ualidum: optimi uri est. Imbecille uero, & paruum, pauidi, & pusillanimi censendũ. Quibus caro quæ in dorso est multa uisitur, sicut dorsum auctum cernatur, tales stolidos di xeris. In quibus uero angusta excreuerit, stultos iudicabis, la tus scapularum tractus, præclarȩ mentis signum est. Dorsum mode 2.
rate rotundum, prudentis, & hilaris naturȩ, ac munificȩ signum iudi candum. Dorsum conuexum, & humeri ad pectus innuentes, prauũ esse hominem, & inuidum arguunt. Si uero ad hȩc quȩ diximus & corpus accliue fuerit, impudenter prauũ, inuidum, auarũ, & tenacem dixeris. Pectus autẽ subrubescens, internũ iræ feruorẽ testatur: quẽ madmodum & venȩ ceruicis, & quȩ circum tẽpora sunt cũ tumentes appareant, & sanguineum colorem representant, idem significabunt.

DE GIBBO.

GIbbus homo: minime probus, nisi ipsi passio hæc ob membrorũ humorem proueniat: aut alia quȩ conueniãt indicia sint. erecti 3.

corporis homo eũ esse, qui uenationibus oblectatur tale signũ ostendit.

DE COSTIS.

EXiles costæ, imbecillem hominem, ignauúmq; arguunt. Cũ uero plus nimio latę, carnosęq; inspiciẽtur, rudis, indocilisq; naturę argumenta sunt. Perspicuę autem costæ, plenæq;, ueluti tumẽtes, hominis prauis moribus præditi, ac loquacis naturam testantur.

DE VENTRE.

VEnter extenuatus, animi egritudinẽ in homine, & ipsum amicabilis naturæ esse denotat. Si uero in aliquo ualde inanem, macilentúmq; inspexeris uẽtrem, pauidum, prauisq; moribus prędìtum, & uoracem dices. Venter delicatus, & carnulentus, siquidem mollis fuerit, ac prominulus, dementis, uinosi, incontinentisq; indicium iudicandum. In quocunque uenter dura carne compactus inspicietur, prauam hominis naturam, ipsumq; uoracem interpretabere.

DE ILIIS.

ILia ossosa, ac ualida, uirilis, fortisq; hominis naturæ signum est. Qui uero carnosa, molliaq; ilia sortiuntur, tales ad fœmineam naturam declinare iudicabis. Si ilia inacuminatam rediguntur formam, ad fœmineos mores, incontinentiamq; declinantem, ac pauiditatem hominis testantur. Scapulæ latę, fortem uirum, ac nobilis, ingenuique animi denotat: in forma uero ab hac diuersa, diuersa iudicabis.

DE PEDIBVS IN VNIVERSVM.

QVibuscuq; genua, intus innuunt, effœminati sunt, & ad fœminarum naturam declinant. Nates, crassæ, effœminatæ naturę adscribendæ. Nates ossosæ, in omnibus fortitudinis, roborisque indicia sunt. Exiles nates, quasque modica caro circunsepiat, sicut extenuatę uideantur, cum huiusmodi nates, in simiarum genere cernere est, calidum, uafrúmq;, ac praui ingenii hominem arguunt. Tibię in homine moderatę magnitudinis, dearticulatę, generosi animi, præclariq; ingenii, argumenta testantur. Molles uero, & male articula-

tæ, pauidi, eneruiſq; indicia ſunt. Tibiæ *admodum exiles, pauidi hominis, ac prauam naturam indicant.* Neruoſæ, *plurimę incontinentię argumenta ſunt.* Tibię *plenæ, ac in medio craſſeſcentes, moroſum hominem, ac ad luxuriam propenſum iudices. In quibuſcunq; hominibus tybias, calcaneaq; craſſa inſpexeris, illud ſeruili naturę, ac indocili ad ſcribendum: de femoribus idem iudicium faciendum.* Pedis *maleoli, ſatis accurate diſpoſiti, ſolidiq;, generoſæ naturę indicia ſunt.* Maleoli, *infirmi admodum, imbellem hominem teſtātur:* Iidem *uero plus nimio exiles, doloſi, incontinentiſq; naturā arguunt.* Qui *craſſos maleolos, mutiloſq; habuerint digitos, & calcaneos craſſos, & pedes carnoſos, tybiaſq; craſſas natura ſui habuerint, hi inſaniunt maiori ex parte, ac in extaſim rapiuntur, fanaticiq; ſunt.* Pedes *neruoſi, & bene articulati, generoſis moribus hominē, & fortem qualis* Hercules *fuerat, denotant.* Molles *uero, carnoſiq; pedes, conſimiles mores molles inquam, ſi & alia ſigna concurrant repreſentant.* Pedes *mutili, craſſiq;, ferini animis ſigna ſunt.* At *pedes plus nimio longi, multa molientem hominem, malorúmq; artificem arguunt.* Breues *uero, exilesq; pedes habentē, uafrum, doloſúmq; iudicato.* Pedes *conuexi, ac infra concaui, praui hominis ſigna ſunt. Similiter, & qui mollibus pręditi ſunt, ſic ut talis affectio ad maleolos uſque procedat, aſtus, & uafricia huiuſmodi homini dominantur.*

DE DIGITIS.

QVi *digitos coaleſcentes habuerint, hos fœdos, turpeſq; ut porcos iudicabis. In quo uero contracti uiſuntur digiti, calidi hominis indicium illud, ac prauis moribus pręditi putabis. Digiti plus nimio longi, exileſque, dementię, & ſtuitatis hominis adſcribendi ſunt. Cuicunque digiti craſſi, ac breues fuerint, temerariam illius naturam, improuidamq;, nec non ferinos in mores declinantem cenſeas.* Valde *uero parui ſubtilleſq; digiti, dementis naturæ, nugaciſq; ac remiſſi animi hominem teſtantur. Quicunque moderate magnitu-*

dinis digitos, ac concinnæ formæ erunt sortiti, optimos in omni morum laudabilium genere perpetuo dixeris.

DE VNGVIBVS.

VNgues lati, albi, & subruffi, bonum in homine ingenium denotant. Angusti uero, & oblongi, curuiq; integros sensus minime habentem, nec non ferinos mores arguunt. Nimium uero obtorti, rapacis hominis naturæ adscribendi sunt. Breues admodum ungues, nigri, praui hominis indicium iudicato. Valde rotundi ungues, ualde incestuosum esse testantur. Prius quidem diximus, plurima esse de hominis partibus, quæ singillatim à quouis consyderare opus est: Quorum quidem, singula esse seorsum speculanda, præsertim ungues ipsos, necessarium ducimus.

FINIS POLEMONIS NATVRÆ *signorum interpretationis, eodem Nicolao Petreio Interprete.*

DEFINITIONES HVMANARVM

effigierum eiusdem Polemonis Naturę Signorũ Interpretationis, per eundem Nicolaum Petreium.

DE EFFIGIE VIRILIS.

Orma virilis est, ut tota figura rectus sit, latera, atque uniuersos corporis articulos robustos, forteśq; habeat. Ossa magna, comam asperam: ventrem latum, atque concauum: humeros ualidos: scapulas, in latitudinem distentas: Pectore, atque ceruice ualidus sit: coxas duras: crura carnosa ostendat: et malleolis præ ualidus sit prædi-

tus. Pedes bene articulatos habeat: colorem acrem: aciem humidam: oculos non magnos, neque patentes: neque rursus occlusos: supercilia non recto ordine disposita sint: frons perfecta, non autem modica sit: vox minax: vehemens, magnaq;: spiritus reciprocatio constans Hæc nanque magnanimi, atque prȩualidi indicia habentur.

DE FIGVRA TIMIDI.

TImidum huiusmodi figura ostendit: Qui molles habuerit capillos: Corporis totius dispositionem remissam. Collum prælongum: colorem nigrum: siue pallidum: Oculis turbulentis sit: palpebras motabiles: spiritus uero reciprocationē imbecillem: crura subtillia: supercilia oblonga: pectus inualidum: manus prælongas ostentet: Vocem acutam, & mollem. hæc timidi signa sunt.

QVI BONO SVNT INGENIO præditi.

BOno ingenio præditum ex his indiciis agnosces: ui moderatæ magnitudinis sit: Candidus color rubicundo admixtus: qui nec crispos capillos, nec rectos habeat. Cui sit totum corpus erectū: membra corporis absoluta: Caro, ad mediocritatem tendat, mollisque sit: crura, ac inguina non admodum carnosa: Maleoli fortes: pedum, manuúmq; membra generosa: digitis simplices, moderatæ magnitudinis, inuicem distantes sint. Facies erecta, carnosaq;, non autem subtilis. Oculi humiduli, fulgidiq;, ac pulchri, qui indolem hilarem prȩ se ferre uideantur.

STVPIDI INDICIA.

HEbetem per hæc signa agnosces: qui albo admodum, uel admodum nigro colore fuerit prȩditus. Carnulentus, prominuli uentris: crassis cruribus. Si membra breuia, & ceu uinculis impedita habuerit. Humeros coherentis, collum breue: pingue, extremitates solutas: genas carnulentas: frontem orbiculatam: aciem, concretam, & biantem.

IMPVDENTIS SIGNA.

EX his indiciis impudentem agnosces. Oculos utiq; motu concitato, ac fulgidos ostendit. Supercilia extensa, crassaq;: pedes, præpingues: nasum grandem habet. procaci intuitu: sese in altum attollens: colore fuluo: Voce acuta.

MODESTI INDICIA.

MOdestus ex his signis agnoscitur. Grauem is edit uocem, ac submissam: palpebras ipsas, nec celeri, nec tardo motu concitat. Ruffus colore, oculis humidis, non autem fulgentibus, animo liberali corpore pleno.

IOCVNDI INDICIVM.

FRons in his depressa, leuisque, ac carnosa conspicitur, & tota facies fronte carnosior: figura uero somniculosa: oculi humidi, ac prælucidi, quasi qui prospiciant. motus tardior: uox blanda.

TRISTANTIS INDICIA.

FAcies in tristanti natura gracilis inspicitur. frontem rugosam ostendit. Supercilia extensa, quemadmodum quæ effœta sunt assiduę motat.

SEMIVIRI INDICIA.

SEmiuir, oculos in voluptatem procliues, ac temerarios præ se fert: illosq; agitat, atq; ipsis undiq; oberrat. Frontem subtrahit: ac genas motat, supercilia ei in suo situ tument. Collum intorquetur. Lumbos tremulos habet: omnia eius membra exilienti motu agitantur. Genua cum manibus stridula, ut taurus ostendit. Circunspicit sese, ac infra aspicit. Vox eius subtili sono, atque stridulo fertur. quam tortuosam admodum, ac tremefactam edit.

IMMITIS INDICIA.

IMmitis, facie minaci est: colore sub pallidus: fortis, carnulentus: sicco intuitu: rugosa facie: sermone truculento: protenso, ac nigro capillo: cum debilitatur, manus collidit, atque conterit. Sæpe-

numero pedes proicit.

MANSVETI INDICIA.

F*Ortis aspectu, carnis humidæ, ac multæ est, moderatęq; magnitudinis, et figura moderatę proportionis in hoc uisitur. In mēbris mollem carnem habens, constantis intuitus. motus corporis moderatus, & uniformis: grauē uocem edit: eademq; blanda est: capillorū ambitus sursum uergens.*

DISSIMVLATORIS ET CON traria consulentis.

IN *dissimulatore oculi imbecilles uisuntur. aspectu eleganti est: uocem submissam edit uersatili incessu utitur: ac semper sese concinno motu adaptat.*

INDICIA AVARI HOMINIS.

H*Ominem pecunię studiosum, & auarū, ex his signis deprehēdes. Qui membris paruis, facie exigua, atque oculis modicis fuerit præditus. qui gressu concitato fertur. qui dorsi recurui est. celeri sermone, & acuta uoce utens. colore subruffo, dicax, ebriosa facie, densas comas, barbam protensam, labia densis obsita pilis, tempora densa, oculos supplices, nitentes, atq; undantes ostendit, comam nutriens, ac uino deditus. Fiunt etiā fatui improbi, quemadmodū fe[illegible] sunt, quę huiusmodi generis esse uisuntur. Nā animaliū, quędā cicura, quædam uero agrestia sunt. Horum aūt singula genera consyderare oportet. At qui, quædam cicurū, fatuitati magis obnoxia, turbulętioraq;, & pauida sunt, quod quidē in caprarū præsertim, atq; in pecudum genere uisitur. Ad hæc, & in equis, atque asinis, & quæ huiusmodi generis sunt. Sed quidem, quę cicurum generis, miciora, ac plus leuoris habentia sunt: Agrestia uero, ferociora, asperioraq;, nec nō impetuosiora: & horum ingenium, naturæ, qua prædita sunt, mores sequitur. Qua quidem distinctione, & in hominum specie uti opus est: nam, in hominibus item, duplex quædam natura dignoscitur: cum*

ex singularibus quibusdam signis nonnulli probitatem præ se ferre uisuntur. Sed alii agrestiores mores ostendunt, alii uero, mitiores: qui & prudentia, & fortitudine præditi esse agnoscuntur. Atqui, horũ signorum differentia in asperitate, & duricia, ac humiditate, & molicia uisitur: ex quibus, impudentiæ, & mansuetudinis, indicia eliciuntur. Humiditatem nanque, ac siccitatẽ, sic distinguere oportet, ut in iniquitate, ac in incontinentia, atq; in huiusmodi signis inspiciantur. & mansuetum illud, atque agreste animalia, coherens obtinent. Sic itaq; equitatem, mansuetiorem, iniquitatem uero, agrestiorẽ dixeris. & inter homines etiam, tam etsi huiusmodi signa neutiquam perspecta fiant, quidã agresti ferocia præditi, nonnulli uero mites sunt. Cætera enim signa uti diximus sola distinguere opus est. Verum, quo fatuum improbum agnoscere queas, hæc signa sunt. Is capillos extensos habet, caput rigidum, obliquũ, aures prægrandes, languidum collum, ac ceruicem, malleolos in pedibus rotundos. Frontem duram, & asperam: oculos tenebricosos, paruos, siccos, concauos: intente uisum dirigentes: genas angustas, oblongasq;, mentũ longum. Ore loquaci, & soluto est, patenti, quasi bifido: facie oblonga, quasi corrupta. Incuruus, uentricosus, crassis cruribus, manuum, pedúmq; articulis oblongis, asperisque. Colore sub uiridus, sic ut à somno, uel crapula excitatus uideatur. Vocẽ ballantem, turpem, exiguam, insolentem edit.

ANIMOSI INDICIA.

Corporis figura huic recta, huic bona latera sunt. Concinnitas membrorum, subruffus color: humeri distantes: magni, & fortes. partes pectoris, & inguina leuore prædita, densa barba, scapulæ latæ, multa capillatura, infra inspiciens. tum quibuscunque cutis circa caput recte circũstet. qui rotunda sunt facie, ac superciliis arcuatis: narium concauitas.

CONVICIATORIS SEV PROterui Indicia.

Conuiciator, ſuperius labium ſublime, inferius uero exertum continet: quod ad canum genus referri queas, idq; in ſeneſcentibus equis cernere eſt. Subfului, hi coloris triticei ſunt.

GARRVLI INDICIA.

Qui ſuperiores corporis partes inferioribus maiores optinent. iucundo aſpectu eſt, ad uentris ſitum pilis refertus.

SOMNOLENTI SIGNA.

Qui ſuperiora corporis, quam inferiora maiora habent, & ſomniculoſi uidentur, ac calidi ſunt, nec non uigenti carne prędití.

LIBIDINOSI INDICIA.

Libidinoſus, & luxurię deditus, colore albus, pilos circa labia denſos optinet. recto, ac craſſo capillo. oculos ſupplices, & fatuos habens: crura ſubtilia, atque neruoſa: & totus auicii generis: hirſutis cruribus: ventre & oculis pinguibus: qui barbam ad naſum retrahit. Qui item ſuperficiem loci illius concauam habet, quę naſo, ac mento interiacet: qualem habuiſſe inſignem Socratem conſtat. Tum & qui humidis oculis fuerit pręditus, tales inter laſciuos adnumerandi ſunt. tum qui uenam in brachio perſpicuam habent, exilibúſque ſunt tybiis præditi.

INVIDENTIS SIGNA.

Qui ſiniſtras partes dextris maiores habuerint, & quibus ſupercilia ad genas demittuntur, inuidi exiſtimandi ſunt.

INIVRII INDICIA.

Quibus vertebrum, ſiue nodus ad colli confinia extra prominet, hi iniurii homines ſunt: id ad apros referri queas. Cui uero inferius labiũ, ſuperiori præemineat, fatui, ſuſpenſo, & ambiguo iudicio: imbecilles: flagitioſi, ad aſinorum naturam referri queas.

PAVIDI SIGNA.

Qui naſum ualde latum habuerint, hi quidem pauidi ſunt: hoc ad caprarum genus refertur.

INERTIS INDICIA.

QVi naso perexiguo fuerint prediti: hos inertes iudicato. Talis enim signi ex bobus exemplũ capies, sed et ex auibus quæ lato sunt rostro.

Qui recto sunt naso præditi, procacis linguę sunt, quod ad fœminarũ genus, & ob diuitias insolentes referri potest.

Qui breui naso, ac simo sunt præditi, fures, & lasciuos iudicato: ad ceruos, & apros hoc genus hominum refertur.

Quibus nasi promuscis expansa, ac sima fuerit: iracundi censendi sunt: hoc ad eorum aspectum referas, quos ira correptos cernere plerunq; accidit: sed hoc idem in generosis equis intueri licet.

Qui carnulentam habent faciem, inertiæ obnoxii sunt. hæc passio fœminarum generi, & bobus peculiaris, & propria.

Qui faciem ualde ossosam habuerint, laboriosos, & pauidos: ac frigidæ naturę: hoc ad asinos, simias, & ceruos retuleris.

Qui perexigua facie sunt, improbos recte dixeris: & sceleribus infectos: hoc præsertim ad simiarum naturam refertur.

Quos abiecta facie, atque illiberali cernes, hi pusillanimes, & seruilis animi censendi sunt.

In quibus labia magna uisuntur, improbos dixeris: quibus superius, labium inferiore maius fuerit: timidos censebis: qui uero econtra, inferius superiore maius habuerint, hi stolidi sunt. at quibus inferius labium ad caninos dentes intumuerit, veneno pleni habentur. Quibus vero ad anteriores seccantes dẽtes labia intumuerint, ad Cinedorum uitium declinant.

DE OBNOXIIS AMORIBVS.

OCuli concaui, nec lachrimosi, lucentes, ita ut voluptate repleti uideantur, si ille & palpebras assidue motat, & partes corporis conueniant, amoribus obnoxii sunt. fornicatio nanque tum maris, tum fœminæ, in sublimibus corporis partibus, in superciliis,

inquam, & in oculis deprehenditur. Hæc autem uniuersa quę diximus, quasi in pictura quapiam, tametsi soli colores, soleque imagines effigiatę sint, deprehendentur. Plurima enim in omnibus mortalium speciebus, ex pluribus signis consyderantes, inspicient. in mistionibus uero eorum, aliud, aliter contemplando, uera persuasi ratione, uerissimam horum iudiciorum artem inuenient. Effœminati, impudici, impuri existimãdi, qui tibias qua ad malleolos descenditur crassas habuerint. Tum, qui pedum digitos parum fissos, ut auium quæ angustos pedes sortitæ sunt, & concauos ad scaphę modum, uel capitis caluę continent. tales putabis.

DE EVNVCHIS.

IN *Eunuchis, ex naturali nequicia, quemadmodum & in aliis hominibus, à natura esse indicia solent. At qui, illi maiori ex parte immiti sunt ingenio: dolosi, facinorosi, alii quidem ex ipsis aliis se in sceleribus exercentes. Qui uero, in honore est constitutus eunuchus, in hoc tantummodo permutatur, quia cum temeritate uim infert, plus etiam quam eius natura exigat. & ut ille, qui natura impotens est, in illo proposito persistit.*

DE PALLVSTRIBVS.

QVi *ut pallustria, angustis pedibus sunt, fatuos, ac pauidos, censebis. Qui uero sub pede concauo carent, sed plana planta incedunt, uersuti existimandi sunt: qualis de vulpe haberi ratio solet. Verum, qui breuibus, & crassis tum manuum, tum pedum digitis fuerint prędit, hos stolidos dicas: à quo quidem vitio exemptos dicimus, si corpus neq; paruum, neq; obesum habuerint. Sed profectio ita de his censemus, qui coherentis habuerint digitos: timidi nanq;, ut canum genus sunt.*

FINIS.

Eodem N. P. *Interpr.*

HIPPOCRATIS DE HOMINIS *Structura Opus.*

Ad Perdicam Macedonum Regem.

Vndus, quatuor ex elementis cōſiſtit: igne: aere: terra: & aqua: calido videlicet, humido: frigido, & ſicco. Iiſdem ex elementis quatuor, totidemq; humoribus, & homo conſiſtit: ſanguine ſcilicet, pituita: flaua, & atra bili. Et ſanguis quidem aeri, pituita aquæ, flaua autem bilis igni, atra uero terræ ſimilatur. Sanguis enim, guſtu dulcis eſt: pituita, ſalſa: flaua bilis amara: atra uero acetoſa, & flaueſcens. Sanguinis autem locus, & ſpiritus in corde eſt: A dextris quidem eius ſanguis, à ſiniſtris uero ſpiritus conſiſtit. Flauæ bilis in iecinore: atræ in lienę: pituitæ quidem in cerebro locus. Sanguis autem calidus, & humidus, pituita frigida, & humida: flaua bilis calida, & ſicca: atra uero ſicca, & frigida. Arterię quidem à corde purum ſanguinem, & ſpiritum recipiunt. Venæ autem & ipſæ à corde ſanguinem ſumunt, per quas corpori diſtribuitur. Sed iecur cordi ſanguinem non præter ueri fidem affatim ſuppeditat. Nam ignis abſque materia permanere neutiquam poteſt: quo fit, ut nonnulli hominum ſemper quaſi rideant, quidam uero triſtētur, huius rei ex elementis cauſam eſſe dicimus. Qui enim puri ſanguinis non inexpertes ſunt, hi uſquequaque rident, & aſpectu, ac corpore floridi, nec non perſpicui coloris exiſtunt. Qui uero flauæ bilis participes ſunt, deſides, puſillanimes, pauidi, imbecilleſq; eſſe ſolent. Pituitoſi uero, inertes, & frigidi ſunt. Reminiſci autem, & eſſe prudentia præditum, ex cerebro, inter calidum, frigidúmq; admodum temperato

prouenit. Obliuio uero, ex cerebri frigiditate procedit. Passio autem quæ frænesis nuncupatur, ex perurrentibus febribus fit. Vaporibus enim, ex uisceribus per dorsum ad crebrum emissis, eius humidum arescit, & homo mente captus, efficitur: & cerebrum oleo quocunque frigidæ qualitatis per aures, uomitusque, humectare oportet. Lethargus uero & ipse cerebri passio est, cum enim cerebrum frigidis humoribus repletum fuerit, tunc passio quę lethargus appellatur hominem occupat: & calefacientibus cerebro opitulari expedit. Paralisis uero fit à frigido, crudoq; humore qui à cerebro demissus in oculum, siue in aliquam labiorum partem, seu in totam, dimidiamue faciem descendit: per nares cerebrum purgantia adhibere oportet: & extrinsecus isobrium contusum (herba est, quæ & Maros, & origanis dicitur) ignis suffitu, seu cauteriis per aures applices. Quæcunque autem passiones in capite fiunt, ex stomacho oriuntur, exempli causa: vomicæ: strumæ: dentium dolores: tonsillę: vuigena: suffocationes: anhelitus difficultas, & reliqua. Caput autem suturas habet tres: inuenitur & solidum absque suturis caput, & hoc quidem humidum est. Crispos uero capillos habere, calidioris capitis signum est. At recti crines, ex superuacuo qui in capite est humore fiunt. Flauendo capillorum, ex flaua bile, caluicies uero ex caliditate prouenit. Articulatæ uocis species, tres habentur. Grauis, acuta, & media: hęc à spiritu procedunt. Iecur autem, ipsum alimentum triplici digestione in succum redigit. Ex prima digestione, cor alimenti qualitatem, saporem videlicet suscipit, & puri sanguinis procreatio fit. Secundam digestionem iecur desumit, & corporis partibus alimentum largitur: vnde flauæ bilis constitutio fit, lien uero, ex sanguinis fece alitur: vnde & melancholicum humorem constitui certum est. Cerebrum autem à stomacho humectatur, & pituitæ exuberantiam peragit. Tertia digestione alimentum superne in stomacho in succum uertitur: & tunc reseratur ianitor qui ventriculus

nuncupatur, quoniam transitus tantum facultatem subministrat. Inde alimentum, in inferiorem uentrem demittitur. Aluus uero, à pituita ciborum acerbitatis gratia, oblectamentum sentit. Humidum autem excrementum, per renes, ac seiunctos ipsius excrementi meatus in vesicam, idest in phuscam descendit: in vesicam enim aqua ingreditur. Sensus in homine quinque habentur, visus: olfatus: auditus: gustus: & tactus. Nam, visus ex æthere: olfatus, ex aere: auditus, ex igne: gustus, ex humido: tactus uero ex terra fit. Homo autem, ex quatuordecim quibusdam consistit. Neruis: venis: arteriis: sanguine: spiritu: carne: adipe: chartilagine: vnguibus: ossibus: medullis: capillis: membranis: humoribus. Horum autem excretiones, maribus quidem sicco, & humido excremento: vomitibus: oculis: naribus: sputis: sudoribus: venereis: incertis meatibus: capillis: et vnguibus fiunt: fœminis uero ad hæc duo adduntur, purgationes, lactis uidelicet, & menstruorum. Lac autem, & eodem modo genitale semen hominis ex sanguine gignuntur. & hoc certum est: si enim homo genitali plus nimio utetur, sanguinem pro semine emittet. Similiter autem & fœminæ, si plus nimio lactare cogentur, sanguis ellicitur. Spina autem hominis habet vertebras xxiiii. costas totidem. Dentes cum maxillaribus: duo supra triginta sunt, anteriores autem diuidentes, qui & seccantes appellantur. Stomachus, palmos habet quinque. Intestina cubitos tresdecim. Nomina digitorum, Polex. Index. Medius. Annularis. Auricularis. Vngues, frigidi, sicciq; temperamenti sunt. Anni uero tempora quatuor habentur, uer, æstas, autumnus, & hyemns. Ver, calidum, & humidum est: ideo, sanguinis in corpore incrementum fit. Aestas, calida, & sicca, ideo flauā auget bilem. Autumnus siccus, & frigidus, ideo atram bilem, & saniem auget. Sanies quidem, sanguinea, & aquosa est. Hyems uero, pituitam in corpore adauget. Nam quatuor hominis elementa, idest humores, ad tempora quatuor diuiduntur. Ideo, solarē conuersionem

ſpeculari, & affecti temperamentum: & ad hæc curationibus uti opus eſt. Si enim verno tempore iuuenis aduerſa premetur ualitudine, ſanguinis exuperantiæ cauſa patitur: quem per venæ ſectionem emittere opus eſt. Et ſi pleureſi unius diei ſpatio, uel duorum, ſeu trium laborauerit, venæ ſectionę affecto opitulandum, priuſquam ipſum oprimat paſſio, & affecti vires deficiant. Homini vero venæ ſectio perutilis eſt, & tempus quidem quo ipſa utendum à Februario incipit: & rurſus à Septembri principium ſumendo, ad ſeptimam eiuſdem perduret. A eſtate aliquo ęgrotante, ad paſſionis initia purgamina adhibenda. Si conſyderantes (ô Rex) & aliorum curam agentes, quid ad uitæ rationem corporibus præſtet, & quod congrue alimenta ſuggerat, ac debito apponat ordini non ſatis pro diligentia noſtra, & qui humana aggrediuntur corpora morbos deprehenderimus, nunc accuratius perſpicientes, ſumatimq; deſcribentes, medicinalem ſphęram ad te mittimus, per quam ægritudines quę humana corpora occupare ſolent, pernoſcere, & ad pręſentem horam, ac decurrentis anni tempora, huiuſmodi calamitatibus opitulari queas. Si autem hęc accuratius egeris, diu citra omnem aduerſam ualitudinē per omne tempus uita frueris. Et ſi hæc quę potiſſimum optimę valitudini tuæ uim prębeant, quæq; hominum generi conducant peregeris, ita, in omnibus te incolumem uitam elegiſſe deprehendes. Et quamuis ardua admodum ſphęræ ratio habeatur, eam tamen perſcriptam tibi prebemus. A Vergiliarū occaſu, ad hyemale ſolſtitium, dies IL hoc eſt à XII Nouembris, ad Decembris finem ſunt. Hi quidem dies pituitam augent, balneis autem ieiunus ſudores excitando, detergendoq;, et Venereis, ac laboribus uteris. Ab hyemale ſolſtitio, ad vernale æquinoctium, dies LXXXIIII à prima videlicet Iauuarii, ad quintam ſupra XX Martii. hi dies humiditatum, & ſanguinis exuberantiā peragunt, deambulationibus, & ſiccis quę ad uictum pertinent, deliciiſq;, ac Venereis, beneq; alentibus utendum. A vernali æquino-

erit. A *Vergiliarum occasu, ad solstitium hyemale, dies* IL *hoc
est à duodecima* Nouembris, *ad* Decembris *perfectionem numeran=
tur.* Hi *enim dies, mirum immodum pituitam augent, quamobrem,
balneis, siccisq; alimentis, ac* Venereis *utendum.* A *solstio uero hye
mali, ad* Vernale *æquinoctium, dies* LXXXIIII, A *prima
videlicet* Ianuarii, *ad quintã supra vigesimam* Martii, *hi enim dies
humorum copiam, nausearúmq; exuberãtiam peragunt: quapropter,
deambulationibus, vomitibusq;, & balneis assiduis, ac alentibus ci=
bis, & venereis uteris.* A *uernali autem æquinoctio, ad* Vergiliarum
ortum, dies IL *à vigesima uidelicet quinta* Martii, *ad tertiam* 1
decimam Maii, *hi enim dies vernales habentur, in his plurimum san
guinis incrementum fit, cuius gratia, bene redolenti uino, non diluto,
& calido, assiduisq; uomitibus, nec non laboribus, ac venereis uti cõ
ducet.* A *vergiliarũ uero ortu, ad æstiuũ solstitiũ, dies* XXXXII
à tertiadecima uidelicet Maii, *ad uigesimam quartam* Iunii. Hi *qui
dem dies æstiui solstitii sunt: augent autem flauam bilem. quam ob=
rem, dulcibus, & aquosis, aluúmq; ducentibus utendum censemus, à
laboribus, defatigationibusq;, & venereis abstineas.* A *solstitio au=
tem æstiuo, ad autumnale æquinoctium, dies* XCIII, *à uigesi=
ma quarta* Iunii, *ad quintam supra uigesimam* Septembris, *hi quidem* 2
*dies atram gignunt bilem, quamobrem, frigidis, & aquosis, uinoq;
redolenti uteris, & neque labores, neque venerea exercere oportebit.*
A*b autumnali æquinoctio, ad vergiliarum occasum, dies* IIL *à
uigesima quinta uidelicet* Septembris, *ad duodecimam* Nouembris,
*hi enim dies saniem, & biles augent, ciborum qui aceto condiuntur,
& qui acerbi sunt usum necessarium censemus: labores item, defati=
gationesq;, ac venerea neutiquam declines.* Hominem *autem quadri
fariam diuidimus, in caput: pectus: aluum: & uesicam. Si igitur ad
capitis partes passio aliqua uentura sit, hæc quidem indicia præcedunt.*
O*pagines: capitis dolores: in superciliis grauedines: pulsus circum* 3

tempora: lachrymæ in oculis: uisus obtusitas: obturationes nariũ: auriũ tinnitus. His autẽ apparentibus indiciis, caput purgare haud ullo quidem medicaminis genere necesse est: sed hysopi, & origani radices capias, & defruti acetabulo addito decoquas: & hoc liquamine gargarismo ieiunus caput perpurges. Hæc autem indicia negligentibus, hi affectus oriuntur. Oculorum glaucedo: opilationes cerebri: strumæ: syderationes: caluicies: capitis ulceratio: dentium dolores. Cum autem his quę pectoris sunt partibus passio aliqua futura sit, hæc quidẽ indicia eueniunt, pectoris, & thoracis sudores, linguæ asperitas, sputa salsa, seu amara, costarum, & scapularum dolores nulla occasione præcedente, pectoris, ac brachiorum pruritus: manuum tremores, tusses siccæ. His ita euenientibus indiciis, hoc pacto subueniendum opinamur. Vomitus enim qui à sumpto cibo, quiq; ob repletionem quouis medicamine adhibito fieri solent perutiles habentur. Eodem pacto potionis purgamina, quę syrmatismos nuncupant, ieiunus sumito. (Sunt enim syrmatismi decocta cum zea) quę ita parantur. Seminis raphanorum: cardami: sinapis: erucæ: singulorum cochleare capito, illudq; contundito, dehinc cum aqua bibito. & sic euomas. Hæc autem indicia despicientes, his affectionibus obnoxii redduntur: pleuresi: pulmonis exulcerationi: morbis renum, insaniæ cũ febribus acutis, lethargo, & fumosis emissionibus. Cum uero partibus quę alui sunt aliqua affectio paratur, hæc quidem indicia oriuntur, alui ipsius uertigo, in ipsaq; desumptus cibus turbatur: quod potu sumitur, amarum uidetur: genuum, totiusq; corporis grauedines: torpedines cruriũ: febres immensæ apparent. Cum uero hæc indicia perspecta redduntur, aluum nullis medicaminibus adhibitis, mollibus autem purgare oportet. Lapatium, & mercurialem, cum garo, & oleo comedas: & betam cum melicrato, & melitomate. (id decoctio est herbarum cum melle) quę mouendę alui admodum conducunt. Si autem quippiam preter ea quę attulimus indicia molestiam intulerit, his quæ adduxi-

mus & cnicum herbam (quę & pręsepium: & fusus agrestis, & clonucha rustica appellatur) adhibeas: quam frustatim contusam, & in succum redigas, illumq; cum aqua bibito. bibito item brassicarum aquã ieiunus cum plurimo melle decoctam. Qui autem hæc indicia aspernãtur, hæ quidem ipsis passiones accidunt. Alui profluuium: disenteriæ: coxendicum ægritudo, quam sciaticam uocant: langores mentis, & corporis stupor: ventrisq; tormina, ut si diceres vermes, & stomachi impedimenta: ac his similia. Cum autem ad vesicam aliqua passio paratur, hæc indicia manifesta fiunt. Cibo enim immisso repletur stomachus: ventositates: eructationesq;, ac tumores ad pudenda eueniunt. Cum hæc indicia deprehendentur, hoc pacto opitulari expedit. Feniculi, & Apii cuiuslibet manipulum sumito, quos in redolẽti uino ad unum diem madefacto, inde ex eo cyathos duos, totidemq; aquæ fontis admixtos ieiunus bibito. Hæc autem signa paruipendentes, in huiusmodi incommoda incurrunt. Morbus intercutaneus: dolores iecinoris: lienis tumores: dementiæ: mingendi difficultates: alui combustiones: vertigines: & dolores grauissimi eos inuadere solent.

FINIS.

HORVM SYDERVM DECVRSVS *nostra tempestate supputatus.*

A Vergiliarum occasu, ad solstitium hyemale, à XII Nouembris, ad XII Decembris. Dies XXX.

Ab hyemali solstitio, ad æquinoctium vernale, à XII Decembris, ad X Martii. Dies LXXXVIII

A vernali æquinoctio, ad Vergiliarum ortum, à X Martii, ad XXV Aprilis. Dies XXXXVI

A Vergiliarum ortu, ad æstiuum solstitium, hoc est à XXV Aprilis, ad XII Iunii. Dies XXXXVIII

A solstitio æstiuo, ad æquinoctium autumnale, à XII Iunii, ad XIII Septembris. Dies XCIII

Ab æquinoctio autumnali, ad Vergiliarum occasum, à XIII Septembris, ad XII Nouemb. Dies LX.

CCC.LXV.

DE NÆVIS CORPORIS

Melampi.

I mas in fronte næuum continebit, plurima bona possessurum indicat. In fœminæ uero fronte positus, regnaturam, uel magnę potestatis futuram denotat. Si in mare extra supercilia cōstiterit, probam sibi uxorem, speciosamq; copulabit. Si uero in fœmina ibidem conspicietur, uiro diuiti, ac formoso iungetur. Cuiuscunque maris Næuus in superciliis fuerit, à coniuge ducenda penitus abstineat: quinque enim uxores talem habiturum significat: sed & de fœmina idem rationis esse censendum.

Si idem in maris naso rutilus uisitur, cum talem etiam in abditis habeat, ad Venerea plus nimio propensus ferretur.

In naso uero fœminæ, siue in oculo conspectus: quod & ipsa illum in secretiori parte corporis continet, ei quod de mare dictum est idem eueniet.

Si tale signum in nasi maris ex obliquo constiterit, per Vrbes hinc inde uagaturum ipsum demonstrat.

In fœmina ibidem positus, eam diuersa à pedibus passuram indicium est: quoniam & in abditis neuum habet.

In gula næuum mas obtinens, diues euadet. Ad fœmina si illo in inferiori maxilla pręditа fuerit, dies affecta producet, eo quod illum qua uenter desinit habet.

Cuius autem maris in lingua positus erit, se diuitem, formosamque coniugem ducturum sciat.

In labiis, tam maris, quam fœminę conspectus, gulones, uoracesque designat.

Qui eum in mento mas habebit, diues auri, argentique efficietur. Idem & de fœmina eo quod ipsum ad lienis partem continet putares.

Si in aure maris apparebit, diues, ac celeberrimus fiet: eadem & fœmina quod eo in femore signata fuerit sortietur.

In collo maris positus, ditissimum futurum indicat: & fœminam etiã eadem fortuna sequetur.

Tale signum in maris ceruice penè existens, illum decollandum fore præ se fert.

Si tam maris, quam fœminę lumbis adherebit, uterq; inopia, ac generis infœlicitate premetur.

Cum in maris humeris nœuulus cernitur, vincula, & angustias sustinebit.

Tale in maris, seu fœminæ gula signum, alterum diuitem, ac formosam vxorem habiturum, alteram uero eiusdem fortunæ virum prænunciat.

In manibus utriusque situm obtinens, fœcundos in sobole procreanda denotat.

Cum eum in pectore uterque gestat, paupertatis obnoxios fore putandum.

Si superne qua cordis situs in mare conspicitur, talem facinorosum recte diceres: Idem & de fœmina iudicium in cuius ex ea parte papilla nęuum intuebere faciundum sit.

In aluo tam maris, quam fœminę consistens, uoracem utrunque, gulonemq; designat.

Cum næuus in utroque qua lienis locus est fuerit, affecti, ac ualetudinarii uitam peragent.

Si sub aluo in utroque signatur, eosdem valetudinarios fore contenderes.

In quibusuis maris, uel fœminę abditis adhibitus cernetur, tales coitu utentur inexplebili.

Si marem, uel fœminam in genitalibus membris nęuum habentes uideris, ille mares, fœmina uero ab eo diuersum sexum progenerabit.

Tale signum in inguine in utroque sexu, diuitiarum exuberantiam denotat.

Si in genibus mas illum obtinebit, talis coniugem diuitem sortietur. In fœminę dextro genu signum huiusmodi probitatis: in leuo uero liberorum fœcunditatis indicium interpretareris.

Qui næuum mas in pedis talo gestitat, uxori uestium usum: fœmina uero uiri potestatem intercipiet.

In pedibus utriusque conspectus: liberorum plurimæ in ipsis fœcunditatis signum est.

Sciendum hoc itaque sit: hæc, tum mas, tum fœmina à dextera corporis parte signa continentes: diuites, probiq;: à leua uero calamitatibus obnoxii, & pauperes omnino reddentur.

FINIS.

Eodem N. P. Interpr.

VENETIIS ex officina Gryphii, sumptibus uero Francisci Camotii & sociorum.
Anno M D L I I.

INDEX SINGVLORVM NOMINVM QVÆ IN hoc opere continentur per literarum ordinem.

FINIS.

INDEX POLEMONIS NATVRÆ
Signorum Interpretationis.

FINIS.

VENETIIS ex officina Gryphij, sumptibus uero Francisci Camotij & sociorum.
Anno M D LII.

ERRORES IMPRESSORVM

Totius Operis.

In Præfatione, in quarta semipagina, uer. ultimo; frustu pro fructu. In eodem Præfatione sexta semipagina, uer. primo, erga, pro erga me. In prima semipagina uersu à principio quarto, abducere, pro adducere. In quarta semipagina uersu. 11. spine pro spina. pagina. 7. uersu. 16. cuiusdem, pro cuiusdã. pagina. 13. uer. 11. præditus, pro præditum. pagina. 17. uer. 22. constarum, pro costarum. pagina. 18. uer. 11. cognitionem, pro cognationem. pagina. 22. uer. 9. qui pro quæ. pagina. 23. uer. 18. quadã, pro quidam. pagina. 24. uer. 23. qua, pro quam. pagina. 25. uer. 15. perspectu, pro perspectum. pagina. 32. uer. 11. quod, pro quot. pagina. 33. uersu primo, erum, pro eorum. pagina. 41. uer. 24. quod, pro quot. pagina. 43. uer. 25. parspicua, pro perspicua. pagina. 48. uer. 7. cupulat, pro copulat. pagina. 49. uer. 15. tabula, pro calua, eadem pag. uer. 24. leui, pro leue. eadem pag. uer. 27. μείνειν, pro μένειν. pagina 54. uer. 4. paruum, pro prauum. pagina. 57. uer. 12. constituenda, pro costituendæ. pagina 66. uer. 21. uerum, pro rerum. pagina. 78. uer. 27. numero supra, pro numero duo supra. pagina. 89. uer. 12. ψχύω, pro ψαύω. pagina. 92. uer. 5. puris, pro puri. pagina. 95. uer. 11. prius, pro pius. pag. eadem. uer. 13. quosdam, pro quondam, pag. eadem, uer. 28. penetrabilibus, pro penetralibus. pagina. 108. uer. 9. eum, pro enim. pag. 110. uer. 17. hæc, pro hac. pagina. 114. uersu. 19. deest. respicerem. pagina. 119. uer. 21. de reliquis, pro reliquis. pagina. 130. uer. 12. additi, pro abditi. pagi. eadem, uer. 22. οἷον διέρχεις, pro οἷον θιέρχεις. pagina. 134. uer. 18. depurandis, pro depurandi. eadem pag. uer. 29. geminos, pro gemino. pagina. 150. uer. 16. extremus, pro extremis. pagina. 152. uer. 11. hominem, pro homine. pagina 141. uer. 11. continet, pro continent. pagina. 149. uer. 29. natura, pro naturæ. pagina. 168. uer. 3. uirile, pro uir ille. pagina, 171. uer. 16. animis, pro animi. pagina 173. uer. 20. digitis, pro digiti. pagina. 178. uer. 30. maioris, pro maris. pagina 179. uer. 25. profectio, pro profecto. pagina. 181. uer. 3. crebrum, pro cerebrum. pagina. 189. uer. 22. ad, pro at.

FARNESI ALFREDO
Legatore di Libri
ROMA
Via S. Nicolò da Tolentino

